HL. 7
11 E. 6.
11. 6. 59

[illegible]

[illegible]

[illegible]

7.IV

Digitized by Google

JOHANNIS FREIND,
MEDICINÆ DOCTORIS,
HISTORIA MEDICINÆ
A
GALENI TEMPORE
USQUE AD
INITIUM SÆCULI DECIMI SEXTI.

In qua ea præcipue notantur quæ ad PRAXIN pertinent,

Anglice ſcripta ad

RICARDUM MEAD, M. D.

Latine converſa a

JOHANNE WIGAN, M. D.

TOMUS QUARTUS.

EDITIO QUARTA NEAPOLITANA.

CUM INDICIBUS NECESSARIIS.

NEAPOLI MDCCLVIII.
EXPENSIS ANTONII CERVONII
Typis Joſephi Raymundi
SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

HISTORIA MEDICINÆ

A

GALENI TEMPORE

USQUE AD INITIUM SÆCULI DECIMI SEXTI.

IN Prima hujus Operis Parte demonſtravi quinam eſſet Medicinæ apud Græcos ſtatus, ac præcipuos ejus Gentis Scriptores recenſui. Jam vero retroſpicere paulum, ejuſque ortum inter Arabas contemplari debeo; quæ Natio, licet barbara, tamen celebris admodum extitit: magniſque viribus inſtructa, & acta Spiritu quodam Enthuſiaſtico, arma ac diſciplinas ſuas per maximam Orbis partem diffudit, cæteriſque gentibus, haud minus eruditionis gloria quam bellica laude præcelluit, quanquam nihil fere ad eorum Hiſtoriam ſpectans apud Scriptores Græcos vel Romanos inveniatur. Atque hic quidem confuſam valde & inamænam quandam Solitudinem intrare cogor; ubi, cum exitus nuſquam appareat, circum vagando fatigari neceſſe eſt: ubi eodem tramite iterum iterumque gradiendum eſt, nullo interim proſpectu, nulla regionum

varietate ad delectandos oculos ſeſe offerente. Nihilominus hanc, ut potero, accuratiſſime deſcribam; etſi verear ne pictura hæc, utut optimo in lumine collocata, Loci tantum Deſerti adumbratio videatur.

Priuſquam vero ad particularem hujus Gentis Medicorum commemorationem deſcendam, haud abs re erit, credo, ſummatim explicare, quibus modis Græcæ primum apud illos diſciplinæ ingreſſum repererint.

Narravi ſupra, quemadmodum Urbs Alexandriæ fuerit a Sarracenis capta, & celebratiſſima illic Bibliotheca ab iis combuſta. Neque dubitari poteſt quin ii Veterum Græcorum ſcripta in hac primum Civitate invenerint, quippe quæ inter primas in eorum poteſtatem redacta ſit, & præclara jam per multas ætates omnis doctrinæ, ac præſertim Medicæ, Schola ſedeſque extitiſſet. Id quidem non modo ex iis liquet quæ Scriptores Græci a me memorati tradiderunt, ſed etiam ex inſigni illo Encomio, quod Ammianus Marcellinus, Valentis Imperatoris temporibus, huic Civitati præbuit: „ pro omni „ experimento ſuffeciſſe dicens Medico ad „ commendandam Artis auctoritatem, ſi Ale„ xandriæ ſe dixiſſet inſtitutum. „ Celebrem vero ejus Urbis Bibliothecam ab Arabibus incendio conſumtam tradunt Hiſtorici; quod ab eo populo ſemper factitatum legimus: nam cum Perſiam armis ſubjugaſſent, haud modo Libri, Naturalem Philoſophiam ac ſuperſti-

tio-

tioſum hujus Gentis cultum continentes, flammis vaſtati ſunt, ſed Litteræ quoque ipſæ Perſis peculiares, Mahometani Chaliphæ juſſu, ex hominum uſu ſublatæ. Similiter; quamprimum Africam ditionis ſuæ fecerunt, omnes ibi extinxerunt Veteris Doctrinæ reliquias: eodem plane modo quo Gothi, cum Italiam occupaſſent, Eruditionis pleraque illic Monumenta excidere. Quamquam vero hic plerumque mos eſſet Barbaris uſitatus, tamen haud improbabile eſt, Veterum Græcorum ſcripta Medica ea ſolum de cauſa fuiſſe excidio erepta, quod de Medicina tractarent; nam ſanitatis cupido apud Arabas quam inter alias gentes haud minorem habet vim cumque hi Libri maxima ejus rei præſidia edocerent, & alioqui nihil quicquam traderent Prophetæ eorum legibus adverſum, illud certe nonnihil ad eorundem conſervationem potuit conferre. Cui opinioni favere etiam videtur Abulpharagius, uti mox videbimus in iis quæ de Almamonis Hiſtoria reliquit. Idque firmiori adhuc erit auctoritate ſuffultum, ſi Manuſcripto in Bibliotheca Bodleiana, De Prophetica Medicina, Codici (de quo aliqua brevi edere ſtatuit Vir Eruditiſſimus, Gagnierus) fidem tribuere debeamus. In hoc Libro Mahometes ipſe multum in Scientia Medica verſatus fuiſſe dicitur, atque in ea præcipue hujus parte quæ, quoniam Experientia niteretur, ideo Empirica nominata eſt, ſemperque ab Indis & Arabi-

bus exculta ; quin & ibidem perhibetur Aphoriſmorum Librum compoſuiſſe præcipua ejus Artis præcepta continentium . Ac ſi hujuſmodi traditio invaluerit , quæ ab ipſo Medicinam ita magno in honore habitam teſtaretur , Diſcipuli ac Succeſſores ejus ſine dubio illum in hac perinde ac in cæteris ejus Opinionibus ſecuti ſunt .

Huc accedit , quod a fatali illo Bibliothecæ Alexandrinæ incendio multi tamen Manuſcripti Codices (id quod ex Hiſtoria liquet) a Johanne Grammatico fuerint , aliiſque Viris Eruditis ibi tunc temporis agentibus , ſervati ; ac proinde exſcripti & diſperſi in complurium manus pervenerint , ſicut etiam in direptione Conſtantinopolitana accidit ; quo tempore Græci , licet id ſero nimis factum ſit , ſcientias ac ſermonem ſuum Occidentalibus Europæ plagis impertiti ſunt . Libri eorum ſtatim in linguam Latinam converſi ſunt , intra quod omnis fere Sæculi Decimi quinti eruditio conſiſtebat . Quantamcunque vero in ea Civitate expugnanda vaſtationem Turcæ fecerint , Busbequius centum annis poſtea ingentem pretioſorum Codicum numerum collegit , præſertim ad Rem Medicam pertinentium . Hos maxima ex parte Conſtantinopoli coëmit , ſuaque , uti Lambecius narrat , ipſius manu notavit . Ii nunc præcipuo Cæſareæ Bibliothecæ , quæ Vindobonæ eſt , ornamento ſunt .

Cuicumque vero cauſæ id aſcribi debeat , Græ-

Græca cette Eruditio, ac præſertim Medica, aliquatenus illic conſervata eſt; per Ægyptum omnem juxta Alexandri Æram Temporum ratio habebatur, donec, A. D. DCCXVIII, ſub Regno Alwalidi, Scribæ Chriſtiani juſſi ſunt Arabicis uti ſupputationibus & in Annorum dinumeratione & in Arithmetica; Scholæque Medicæ etiamnum per aliquod tempus ſteterunt, quanquam id inficietur Renaudautius; nam Abulpharagius de Theoduno & Theodoco loquitur, illuſtribus Medicis ac Profeſſoribus, qui circa finem Sæculi ſeptimi floruerunt, quoſque ex omnibus circumſtantiis Alexandrinos fuiſſe conjicimus. Theodoci quidem Diſcipuli uſque ad A. D. DCCLIV duraverunt, quo tempore Abbatis familia, Imperio potita eſt. Abi Osbaia, qui plurimorum Medicorum Vitas, in Opere adhuc non impreſſo, conſcripſit, explicatior eſt; is de Elcenani loquens, hunc Chriſtianum fuiſſe tradit, publicumque in ea Civitate Profeſſorem conſtitutum, poſtea vero impulſu Chaliphæ Abd'il Aziz ad Mahometanam Religionem ſe contuliſſe; idemque narrat Scholas has publicas ad Antiochiam atque Harran eſſe translatas, & ab iis locis propagata in alias Imperii Sarracenici partes Medicinæ ſtudia. Tamen ex iſtorum temporum Hiſtoria diſcimus, Scientiam illam poſtea quoque Alexandriæ viguiſſe; etenim, circa A. D. DCCC, ejus Civitatis Patriarcha [a] Medica laude ita inclaruit, ut eum Chalipha Raſhid,

T 3 Impe-

a Elmacen. Sarracen. Hiſtoria. p. 123.

Imperator ex Abbatis domo quintus, ad Amicam, quæ ſibi in deliciis eſſet, curandam acceſſiverit.

Res minime dubia eſt primas Auctorum Græcorum Verſiones in ſermonem Syriacum eſſe factas; Syri enim doctiores & magna ex parte Chriſtiani fuerunt. Unde [a] Aaronem Alexandrinum, Presbyterum, qui Mahometis tempore, circa A. D. DCXXII, vixit, triginta Libros ſcripſiſſe deprehendimus, e Græcis præcipue collectos, & ab eo Medicinæ Pandectas Syriace vocatos. Verſionum harum Syriacarum ope, Arabes paulatim Græcorum Scriptorum cognitionem obtinuerunt. Primus, quem aliquid Arabice convertiſſe Hiſtoria teſtatur, nomine fuit Maſerjawaihus, Profeſſione Medicus, Natione Syrus, Religione Judæus; is circa A. D. DCLXXXIII, Arabicam horum Pandectarum interpretationem edidit. Cujus exemplum plerique poſteriorum Interpretum ſecuti ſunt, e Syriaco, non e Græco ſermone, omnia reddentes. Aliquanto poſt Almanzor, Chalipha e ſtirpe Abbatis ſecundus, inſignis Litterarum fautor extitit, ac præcipue Artis Aſtronomicæ. A. D. DCCLXVII, Civitatem [b] Bagdad condidit, loci poſitum [c] Aſtrologorum ſuaſu deligens; qui quidem ea erat amœnitate, ut ſtatim facta ſit Chalipharum Sedes. Almanzor, gravi morbo forte implicitus, Georgium [d] Bachtishuam, Medicum Indicum, Chri-

a Abulpharag. 99. b Id. 127. c Id. 141. d Elmacen. 124. e Abulph. 143. id. 82.

Chriſtianum, ad ſe vocavit, ſermonis Perſici & Arabici peritia celebrem; iſque, Imperatoris rogatu, multos de Medicina Libros traduxit. Is educatus fuerat ac degebat Jondiſaburi, ſive Niſaburi, quæ Urbs Choraſanæ erat Metropolis, circa A. D. CCLXXII, a Sapore Rege Perſarum ſtructa in Reginæ ſuæ gratiam, Romani Imperatoris Aureliani Filiæ; qua in Urbe Medicina veriſimiliter ab iis uſque ad Bachtishuæ tempora floruerat; nam Aurelianus Filiæ ſuæ honorem tribuens, Græcos aliquot Medicos illuc miſit, qui in Oriente Hippocraticam Artem diſſeminarunt. Atque hinc fortaſſe accidit, ut celeberrimi inter Arabas Medicinæ Profeſſores, uti Rhazes, Haly Abbas, & Avicenna, in iis locis qui magis ad Orientem ſpectant Litterarum ſcientiam hauſerint. Georgius magna cum comitate ac benevolentia ab Almanzore acceptus eſt: cùmque valetudinis cauſa in patriam redire cuperet, domum reverſus eſt multis honoribus præmioque decem millium Aureorum cumulatus. Ars hæc iſtis temporibus videtur, uti Hippocratis etiam ætates conſueverat, in privatis fuiſſe Familiis traditam; nam hic Georgius Filium in eadem Profeſſione educatum habuit: ac paulo poſt tres vel quatuor Bachtishuarum generationes extiterunt, qui omnes magnum ex Medicinæ peritia nomen adepti ſunt: & eorum nonnulli Libros complures de ea re in linguam Syriacam & Arabicam converterunt.

Sub Regno Almodhi , qui Almanzori ſucceſſit , Theophilus ex Edeſſa , Maronita & celebris [a] Aſtronomus , Homeri Iliadem Syriace perquam eleganter reddidiſſe dicitur .

Rashid , qui Imperium auſpicatus eſt A. D. DCCXCII , Urbem Bagdad Templis compluribus , Scholiſque publicis extructis adornavit ; poſteaque inter Mahomentanos ſemper mos invaluit , ut quocunque in loco Templum conderent , ibi ſimul Noſocomium & Collegium fundarent : uti hos feciſſe comperimus poſtquam in Hiſpanis Granadæ atque Cordubæ conſediſſent . In nova hac Civitate Bagdad , ubi popularis lingua erat Syriaca , fuit inſignis quidam Profeſſor , Meſue dictus , natione Syrus , qui magnum illico Diſcipulorum numerum habuit ; ideoque a Chalidha iſto & Succeſſoribus ejus per annos plus quadraginta in explanandis interpretandiſque Veteribus Medicis eſt adhibitus . Verum de Medicinæ ſtatu his temporibus conjecturam facere licet ex Hiſtoria ab Elmaceno narrata ; nam cum Chalipha Rashid Apoplexia perculſus jaceret A. Hegiræ CLXXX , & ad conſultandum Medici unum in locum conveniſſent , Filius Bachtishuæ (Georgius fortaſſe ſupra memoratus) Medicus juvenis quidem , ſed ingenioſus , Venæ ſectionem propoſuit . Mahomed Alomin , Filius Rashidi natu maximus huic rei adverſatus eſt ; verum Al-

mamon

[a] Id, 147.

mamon eo minor in hanc ſententiam locutus eſt, quandoquidem a Medicis deſperatus eſſet, iique illum unanimi conſenſu moriturum eſſe pronuntiarent, quid tandem obfuturam eſſe Sanguinis detractionem? ea adhibita, poterit fortaſſe ad ſanitatem perduci; omiſſa, pereat neceſſe eſt. Super his Vena ei inciſa eſt, ex quo repente convaluit: atque Almamonem ex eo tempore majorem in modum dilexit, & Bachtishuam Medicum ſuum conſtituit, annuo illi centum millium Drachmarum ſtipendio conceſſo. In promptu eſt videre quam rudes in Græcis diſciplinis Medici iſti fuerint, quamque præjudicata eſſet contra Venæ ſectionem vulgi opinio; ſed ut hic Juvenis magno cum judicio in re tam ſubita ægro conſuluit, occaſionem hinc ſumere licet nobiſcum reputandi, quam vigilantes in extremis quibuſdam caſibus eſſe debeamus, ne omittatur unicum, quod uſui eſſe poſſit, auxilium, quoque neglecto cætera omnia Remedia futura ſunt inania.

Proximus Rashido, ſi unum exceperis, Chalipha fuit ejus Filius Almamon, qui uſque ad A. D. DCCCXL vixit; pluſque ipſe ſolus quam omnes ejus Anteceſſores in reſtaurandis propagandiſque ſingulis Doctrinæ generibus effecit. Abulpharagius [a] rem totam plene in hunc modum narrat; Arabes in initio Religionis Mahometanæ vix alii ſtudio, quam linguæ ſuæ expoliendæ, ac Legis ſcientiæ incubuerunt, ſi Medi-

[a] 160.

Medicinam excipiamus, quæ quanquam a paucis eſſet intellecta, erat tamen vulgo grata ob utilitatem quæ ex ea in univerſum genus humanum redundaret; verum hæc plane Empirica manſit; uſque dum Græci iis Auctores innotuiſſent. Hic fuit doctrinæ ſtatus ſub familia Omniadum, qui per annos XCI regnaverunt; ſed cum Deus Abbatis ſtirpem ad Imperium evexiſſet A. D. DCCXLVI, deſidiam paulum excuſſerunt, & ab eo ſtupore excitati ſunt, cui nimis jamdudum indulſerant. Primus, uti antea dictum eſt, Scientias reſpexit Almanzor; iſque non modo accuratam Legis cognitionem habuit, ſed Philoſophiæ quoque Naturalis, ac præſertim Aſtronomiæ ſtudio ſeſe dedidit. Verum ſeptimus illius ſtirpis Chalipha Almamon id quod a Progenitore ejus Almanzore inchoatum eſt perfecit; cumque doctorum Scripta ex idoneis locis contrahere niteretur, rogavit exoravitque Græcos Imperatores ut ad ſe mitterentur quoſcunque illi Philoſophiæ Libros haberent: optimiſque Interpretibus conquiſitis, omnia iſta iis Volumina convertenda tradidit, cæteroſque ad diligentem eorum tractationem præmiis cohortatus eſt; ita ut frequenter ipſe Prælectionibus ac Diſputationibus audiendis delectaretur; vehementi quoque ſtudio ad provehendam Naturæ ſcientiam, & excolendum facultatis Rationalis uſum ferebatur, Artium Mechanicarum cognitione minime contentus, uti Sinenſium & Turcarum erat mos. Idem inſtrumenta facienda curavit ad obſervationes Siderum inſtituendas; quod utique ab Aſtronomis

factum

factum eſt in Civitate Bagdad, & in Monte Caſio juxta Damaſcum. Quorum Aſtronomorum haud pauci de hoc argumento ſcripſerunt, ac præcipue Alfraganius, Auctor Introductionis cujuſdam ad Aſtronomiam, in qua omnia Ptolemæi præcepta comprehenſa ſunt, puriſſimoque ſermone clare expoſita. Ita parum iis temporibus Mahometana, uti nunc in ea fit, ignorantiæ favebat, aut Litterarum uſum vetabat, Religio.

Quanquam hic in Eruditione factus fuerit progreſſus, quam a Græcis omnino ſumtam diximus haud liquet tamen linguam iſtam probe intellectam fuiſſe uſque ad Honaini tempora, ſub regno Almamonis, circa A. D. DCCCXL. Chriſtianus fuit Honain, Hiræ natus; iſque a Meſue male tractatus, Urbem Bagdad reliquit atque in Græcas regiones ſeſe contulit: ubi per duos annus commoratus ſermone Græco optime ſe erudivit, & ingentem contraxit Librorum numerum, qui de omni genere Philoſophiæ tractarent; poſtea in urbem Bagdad reverſus eſt, ibique paululum moratus in Perſiam abiit, & Baſoræ perfectiſſime linguam didicit Arabicam: poſt quod iterum in Urbem Bagdad rediit, atque illic magna nominis celebritate vitam egit, cum utriuſque linguæ peritiſſimus eſſet, ſeſeque maxime in convertendis Græcorum operibus occuparet, inter quæ fuerunt ſeptem Libri a Paulo conſcripti. Linguam quoque Syriacam apprime callebat, multoſque Libros, ac ſpeciatim eos qui ad Medicinam pertinerent, in ſermonem iſtum tranſtulit. Ob hanc rem, ut nomen ejus

ſupra

ſupra alios emineret, Interpres vocatus eſt: quo in ſtudio haud minus excellere putabatur quam celebris ille Sergius; tantopere ab Agathia, Juſtiniani tempore, laudatus. Narrat Abi Osbaia Almamonem in ſomniis vidiſſe quendam Senem qui Ariſtotelem ſe vocaret: is a quiete excitatus rogavit quiſnam eſſet iſte Ariſtoteles, cui reſponſum eſt, eſſe unum e clariſſimis inter Græcos Philoſophis; itaque ſtatim Honaino mandavit ut opera ejus Arabice converteret: eique tantum auri ſemper dabat quantum ab eo volumen traductum pondere æquaret. Honainum Hiſtoricus iſte uſque ad centum annos vixiſſe tradit; nam A. D. CLXIV natus eſt, atque CCLXIV mortuus. In eodem Scriptore Caput extat, in quo de Traductoribus ſolum agitur; horum nomina quadraginta & ſex commemorat, qui Medicos Græcos Arabice converterint, ſed Honainum cæteris anteponit, cujus Traductiones ſane maximo ſemper poſtea in honore manſerunt. Filius ejus Iſaac, Nepoſque Hobaish animum ad eadem ſtudia appulerunt; atque huic potiſſimum familiæ Arabicas Hippocratis, Ariſtotelis, Euclidis, Ptolemæi, & Galeni Verſiones debemus.

Sed quam male & iſtæ & cæteræ omnes Arabicæ Traductiones factæ ſint, & quam parum vel reſtaurando vel explanando Græco Textui inſerviant, a doctiſſimo Renaudautio abunde diſcimus, in Epiſtolis duabus a Fabricio editis. Idque ſine temeritate affirmaverim, Arabicam Eruditionem, utcunque & a ſuis Auctoribus & a Recentibus quibuſdam Europæis prædicatam, omni-

mnino tamen a Græcis derivatam atque exſcriptam fuiſſe; immo hoc hominum genus ita parum ſcientiam ullam locupletavit, ut quicquid ii vel traduxerint vel imitati ſint, plerumque in deterius mutaverint.

Quoniam vero hoc argumentum magna inter Eruditos diffidia moverit, haud abs re erit breviter enarrare, quam longe iſta Gens ſtudia ſua in Aſtronomia, Mathematica, Naturali Philoſophia, ac Medicina provexerit. Quod ad Aſtrologiam attinet, iis certe haud minor peritia, quam Recentium eſt, jure tribui poteſt: cum omnes pariter rerum futurarum ignari ſint; hæc Ars, ſive potius fraus, multum ſemper per univerſam Aſiam culta eſt, & illic etiamnum colitur, præcipue quidem ab Arabibus exercita: qui ſecretas Siderum operationes, Planetarum conjunctionem & oppoſitionem optime callere ſe jactitabant, quanquam de harum rerum cauſis aut effectibus vix quicquam intelligerent. Et eo uſque hæc fatuitas proceſſit, ut Aſtrologos interdum Medicis junctos legamus, qui de morborum curationibus conſultarent. Sed ut ad Aſtrologiam eorum veniam, Ptolemæi quidem Almageſtum ab iis traductum eſt, ſed paucas nullaſve ei obſervationes addiderunt; atque horum ſcientia Veterum ſane Chaldæorum ſcientiæ ſimilis videtur, quæ in Hiſtoriis quidem Orientalibus propter accuratam Eclipſium & curſus Planetarum Obſervationes valde celebratur, verum haud liquet tantos ab illis in Aſtronomia progreſſus eſſe factos, quantos

tos Græci poſtea fecerint. Hipparchus 130 annis ante Chriſtum Eclipſes Solis ac Lunæ per 600 annos ſupputavit: in cujus Obſervationibus magnam ſuam Conſtructionem fundavit Ptolemæus. Hipparchus Stellas obſervavit 1022, ſua cuique Longitudine, & Latitudine aſſignata. Ptolemæi Catalogus 1026 continet; ejus Libros, uti diximus, Arabes tranſtulerunt: ac ſi in hujuſmodi Obſervationibus magnum quippiam præſtitiſſent, quod præmiis in eos collatis ſumptibuſque in hac re Chalipharum munificentia erogatis reſponderet, incrementa certe aliqua huic Scientiæ adjeciſſent, vel quoad numerum vel quoad poſitum Stellarum. Sed in eorum lingua nihil huic rei ſimile extat. Tabulæ tantum celebris Chaliphæ Vlugh Begh conſervatæ ſunt, quæ Catalogum 1017 Stellarum exhibent; quanto autem pauciores hæ ſunt illis quæ Recentiorum, ac præſertim Flamſtedii Obſervationibus notantur, qui 3000 aut paulo minus numerat? Multa de Chaldæorum & Aſſyriorum Annalibus dicuntur, ſed nihil fere ex eorum Antiquitatibus ad nos pervenit, Celebris apud illos Æra Nabonaſſaris recentior eſt quam Olympiades, etiam quam Roma condita, multo autem Carthaginis fundatione inferior, quæ quidem Epocha omnes illas vetuſtate ſuperat.

Quod ſi Arabum ſtudia in Re Mathematica perſcrutemur, ita parum iis, quæ a Græcis acceperant quicquam adjeciſſe comperientur, ut in omnibus prope Verſionibus pleraque commutaverint vel potius perverterint, Euclidis Li-

Libri Romæ, juſſu Papæ Sixti Quinti, Arabice impreſſi ſunt; qua in Editione, ordo ac methodus, qua præcipue Auctor iſte excellit, prorſus immutatur, & Propoſitionum ſeries invertitur. In eadem quoque lingua impreſſa eſt Sphæra Theodoſii: verum in Præfatione notat J. Pena, quicunque Arabicam Verſionem cum Græco contulerit, magnam inter Textum atque Traductionem diſcrepantiam reperturum; ubi Auctor ſex tantum Definitiones ponit, Arabs quatuordecim exhibet: cumque integrum opus e Propoſitionibus ſexaginta conſtet, in Verſione octoginta inveniuntur. Idem prope in Ptolemæi Planiſphærio accidit. Quibus exemplis facile perſpici poteſt, haud magnam ab Arabibus in cæteris eorum Verſionibus accurationem eſſe ſperandam, quæ ut plurimum non modo ſolutæ & luxuriantes, ſed valde quoque infidæ ſunt. Ut plurimum, dico: quoniam excipienda eſt Apollonii Verſio a Thabe Ben Corah circa A. DCCCC facta & a Naſireddino circa MCCLXXX retractata; quam popularis noſter inſigniſſimus Halleyus valde ubi utilem fuiſſe teſtatur in præclara ſua iſtius Auctoris Editione. Quantum vero Græcos Scriptores vel perverterint vel interpolarint, & quam male verum eorundem ſenſum expreſſerint, ſatis conſtat ex multis illis Galeni Voluminibus (ſaltem hæc ei aſcribuntur) quæ ex Arabico ſermone traducta affirmantur, Græce non extantia. Et hac quidem in cujuſque generis Auctoribus, qui in eorum manus pervenerunt, uſi ſunt licentia, pro li-

libitu quibuſvis immutatis, adjectis, vel detractis. Idem etiam ſemper in Latinis Scriptoribus factitarunt; cujus rei teſtem luculentum habemus J. Leonem, qui Arabas incuſat, eo quod a Romanis Hiſtoricis diſcedant cum eos traducere præ ſe ferant, neque ordinem ſeriemque factorum, quam in illis poſitam invenerint, conſervent, ſed Capita duntaxat rerum, Epitomes modo, tradant, & quæcunque ad Chronologiam pertinent ea vel ad Annales Perſicos vel ad Hegiræ computationem accommodent.

Haud minus detrimenti ab eorum Verſionibus accepit Philoſophia Naturalis, plus vero cæteris ejus partibus Res Botanica: & quanquam in Dioſcoride reddendo magis fidi, quam in alio quovis Scriptore, habeantur, tamen ita frequenter in ejus ſenſu interpretando hallucinati ſunt, ut vix Dioſcoridem agnoſcamus. Non modo alia Plantarum nomina cum aliis confunduntur, quæ in Arabica lingua multum a ſe diſcrepant; ſed & eorum partem ipſi Arabes hodie non intelligunt. Surianus, Rhazis Traductor, multum de hac perturbatione queritur: quæ, uti ille exiſtimat, ex errore in Perſicis aut Arabicis Litteris facto accidit. Inter cujuſmodi errores ponit vocem Talback, quam Perſice Dactylos ſignificare ait; verum diligens ille & curioſus Vir Kempferus in Libro cui Titulus eſt, Amænitates Exoticæ, fructu hoc fuſe deſcripto, omnibuſque diverſis ejus appellationibus expoſitis, vocem a Suriano memoratam omiſit. Ac ſi peregrinator aliquis in Linguis

Orientalibus exercitatus ea conferre vellet quæ de Herbis Rhazes, Haly Abbas, & Avicenna prodiderint, nominum, credo, differentiam ſtatim animadverteret, haud modo inter priſcos, ſed etiam inter Recentes Arabas, familiarem; ſiquidem plurimarum Plantarum appellationes, prout Arabice traduntur, præſentibus Arabiæ atque Perſiæ Incolis deſuetæ prorſus & incognitæ ſunt: licet haud intellectu facile ſit qua ratione in Lingua adhuc vigente, quæque cum aliis multis jam mortuis dignitate contendat, id ita fieri potuerit. Idque eo magis mirum videatur, quod inter nos centena aliquot plantarum nomina in Anglico ſermone conſervata maneant, quibus nominibus uſi ſunt mille abhinc annis majores noſtri Saxones.

In cæteris Philoſophiæ Naturalis partibus omnia plane e Græcis fontibus hauſerunt; etiam Averrhoes, celebris ille Commentator, a popularibus ſuis ob profundam ejus ſcientiam adeo prædicatus, qui tot tantoſque in Ariſtotelem Libros compoſuit, nihil quicquam illius Philoſophi doctrinæ adjecit, ſed, ut Interpres, alium duntaxat in eo locum ope alius explicavit; immo omnia ejus placita ita pertinaciter ſecutus eſt, ut cum eo Mundum æternum eſſe credat. Medici quoque, in omni Morborum Theoria, Effata atque Opiniones Hippocratis & Galeni amplexi ſunt, atque hæc poſteritati conſignarunt, haud quidem nativa eorum ſimplicitate, ſed frequenter vanis Arabum fictionibus depravata, vel ſaltem ſubtilibus

quibuſdam neque neceſſariis ſpeculationibus intermixta. Veruntamen Phyſiologiæ in hac re fundamenta plane in utriuſque conveniunt: ideoque inutilis eſt opera a Barchuyſen inſumta, ut diverſas Arabum nobis Hypotheſes exponeret, cum neque inter ſe neque a Græcis eorum Magiſtris quicquam diſcrepent.

Jam ut de Practica Medicinæ parte agam, quanquam Ars iſta apud Arabas, in Imperii Græci ſenectute in tenebris habitaſſe videatur, cum omnes quodammodo diſciplinæ eſſent extinctæ, neutiquam certe per hos Viros Profeſſio hæc ea incrementa cepit, quæ faſtuoſæ eorum oſtentationi reſponderet. Ac licet, poſteaquam Græcos Scientiæ Theſauros in poteſtatem ſuam redegiſſent, magnam, ut ex iſtorum temporum Hiſtoria conſtat, in docenda explicandaque Medicina operam curamque inſumſerint, & eo conſilio Publicas multas edificarint Scholas per univerſam eorum ditionem: doctrinæque adeo avidi fuerint, ut, ſi vera dicere volumus, nihil non ab aliis audacter ſuffurati ſint: tamen in hoc præcipue elaborarunt, ut Græcos vel converterent vel imitarentur Medicos; quod quidem ita diligenter fecerunt, ut, ſi molem voluminum quæ congeſſerint ſpectemus, nihil illos magnopere iis comparatu dignum adjeciſſe videamus, quæ ab iſtis Auctoribus tradantur. Illud hic obſervari poteſt, multumque deploranda res eſt, nihil fere a Veteribus iſtis ſcriptum in Arabicis Verſionibus (de antiquis loquor) ſupereſſe,

quod

quod non in Græcis etiam ſuperſit Exemplaribus : ſi poſtremos quinque Galeni Libros de Adminiſtratione Anatomica excipiamus. Ex quo concludendum eſt, aut Arabas ea quæ non traduxerint aboleviſſe: aut, quod magis veriſimile eſt, ea, quæ nunc deſunt, ante eorum tempora, vel in primis eorum incurſionibus, fuiſſe deperdita; nam, uti ſupra dictum eſt, ne ad hujuſmodi quidem ſtudia, niſi poſt annos fere centum & quinquaginta, ſeſe contulerunt.

Brevem hanc, de Scientiarum ortu inter Arabas, enarrationem neceſſariam putavi, quo melius Medicinæ ſtatus per hæc iſta tempora ſummatim in conſpectu poneretur. Et quanquam, eo quod hujuſce gentis Auctores Medici in omnibus fere Græcos exſcripſerint, parum utilis amplior de iis diſquiſitio videri poſſit, tamen id quod initio propoſui, ut perpetuam Medicinæ Hiſtoriam a Galeni tempore contexerem, opus mancum plane & imperfectum eſſet, niſi de his etiam, quæ dicenda ſunt, exponerem Idque fortaſſe eo meliori jure Lector deſideret, quod argumentum hoc nemo adhuc ulla cum accuratione tractaverit. Ad hæc, etſi fatear nullam fere iis laudem tribui debere, niſi quod Græcos exſcripſerint, tamen aliqua in illis forſan ad Medicinam pertinentia occurrent quæ apud Græcos fruſtra quæſiveris. Cujus rei veritas, diligenter inquirentibus, credo conſtabit: & quædam ex hoc etiam Scriptorum numero ſcitu digna excerpi poſſe comperies, ſicuti antea factum eſt ex Oribaſio Aëtio Pauloque; qui

licet Collectores potiſſimum extiterint, tamen novas quaſdam res haud alibi inveniendas nobis ſuppeditant, & ſine dubitatione ob hanc cauſam cum fructu legi poſſunt atque conſuli. Certe a nemine negari poteſt, Librum quemcunque, in quo Obſervationes contineantur ad Praxin utiles, aut ignoti alicujus morbi deſcriptio, aut in noto ſingularis aliquis caſus vel nova medendi ratio, ab iis inſpici mereri, qui alienam cupiunt Experientiam in ſua commoda convertere. Immo haud abſurde affirmaverim, ſcriptum in Medicina alioqui permediocre poſſe interdum ab Artifice non ſine emolumento ſtrictim evolvi: tum quod is ita faciens mentem ſuam ſua in Arte exerceat, tum etiam quod inter legendum novæ jugiter ei occaſiones ſubjiciantur ſecum reputandi quatenus & quibus modis hæc vel illa res ad Medicinæ Theoriam vel Medicamentorum potentiam ſpectans illuſtrari poſſit, & aliquando recentis alicujus inventi ab ipſo excogitandi anſa præbeatur. Sed ut vera fateamur, magna de Arabibus in diverſis ſæculis opinionum extitit diverſitas; per multa ſæcula in Medicinæ Scholis ſoli regnarunt, & ultra modum & ſupra merita eorum prædicati ſunt, idque non ſolum in Aſia, ſed in Europa etiam, quamdiu Græca Eruditio jaceret ſepulta; ſed ſtatim atque, capta Conſtantinopoli, Græca in hac Arte Principum prolata ſunt Exemplaria, Arabes, converſa fortuna, haud minus inique exploſi ſunt. Atque eo tempore inter multos conſuetudo hæc obtinuit, ut illos

ſum-

ſummatim condemnarent, neque examinatis eorum ſcriptis, neque cum iis quæ Græci prodiderint Auctores collatis. Exemplo ſit Guido Patinus, qui per Epiſtolas ſuas uſquequaque, libero ac fidenti ſuo more uſus, in eos ita vehementer invehitur, ut nihil quicquam iis meriti concedi patiatur. Verum & hic & alii, qui de ea re ſatis cum imperio pronuntiarunt, æquius multo fecerant, ſi priuſquam ſententiam quaſi pro tribunali ſedentes protuliſſent, ſaltem eorum ſcripta majori cum accuratione pertractaſſent. Itaque rationem antea a me inſtitutam perſequar: ac de his ita candide agam, ut neque ea quæ mutuati ſint ſilentio prætermittere velim, neque in his, quæ ex proprio penu in lucem protulerint, debito eos honore defraudare.

Igitur ut ad ſingula veniam, ponam Tibi in conſpectum ea qua potero brevitate præcipuos hujus Gentis iu Arte noſtra Scriptores; de iis loquor qui Europæis cogniti ſunt: nam de cæteris agere infinitum eſſet. Putarunt quidem haud pauci eruditione præſtantes Viri, multam in hoc argumento lucem expectari poſſe a ſcriptis Abi Osbaiæ, qui vago & enthuſiaſtico more, genti iſti proprio, Vitas plus quam trecentorum Medicorum, Arabum, Syrorum, Perſarum, Ægyptiorum, & in aliis nationibus, quæ Mahometanæ ditioni ſubjectæ ſunt, ortorum enarravit. Cui expectationi cum Tu, Vir Clariſſime, Opus illud reſponſurum fore, atque in publica commoda ceſſurum ſperares, munifice, ut Tui moris eſt, Arabicum

ejus Exemplar comparaſti, curaſtique ut multæ ex iſtis Vitis Latine converterentur: ſed percurſo hoc Volumine mecum plane ſentis, id non modo incredibili refertum eſſe fabularum maxime nugacium farragine, ſed ad veram Medicinæ Hiſtoriam vix quicquam adjumenti præſtare, neque aliud oſtendere quam immoderatos honores ac ſtipendia quæ iſtorum temporum Medici a Chaliphis obtinuerint; nam hæc certe ita ſupra modum fuerunt, ut omnem fidem exſuperent. Reſque haud parum admiranda eſt, inter tot Auctorum Vitas ab eo deſcriptas vix quenquam ex his occurrere quorum ſcripta ad nos pervenerint, ſi Meſuen, Rhazem, atque Avicennam excipiamus.

Antiquiſſimam nobis & pleniſſimam, tam Veteris Medicinæ Arabicæ, quam Auctorum ex iſta gente, enarrationem tradidit Haly Abbas, Vir iſtis temporibus doctrina clarus, unde & Magi cognomen obtinuit. Is circa A. D. CMLXXX, Almaleci, ſive Opus Regium, conſcripſit: quod perfectum Medicinæ Syſtema eſſe voluit, idque Chaliphæ Adad' odaulæ ſermone magnifico, more ſcilicet populis Orientalibus uſitato, dicavit. Stephanus Antiochenſis, A. D. MCXXVII, Haly Abbatem Latine convertit, quo nunc ſermone a nobis legitur. Opus hoc ab aliis Iſaaco Iſraelitæ aſcribitur, atque ei titulus eſt, Pantechni, ſive Complementum Medicinæ: neque negari poteſt quin multi in Haly Abbate occurrant loci iis plane ſimiles qui a Rhaze adducuntur ſub Iſaaci nomine; quidni autem Haly ab Iſaaco quædam mutuari poſſet, perinde

de ac a Rhaze, quod utique eum ſe feciſſe mox videbimus.

Tamen Haly Abbas cauſas dinumerans, cur Opus hoc, quod Medicinæ Corpus quoddam eſſe deſtinavit, ab eo ſuſceptum ſit, hanc præcipuam ponit: quod nullus adhuc extitiſſet Auctor, qui rem hanc abſolute pertractaſſet. Simulque indicat, quibus in rebus Hippocrates, Galenus, Oribaſius, Pauluſque defecerint. Aëtium vero haud nominat. Dehinc ad Recentiores deſcendens, primum Aaronem memorat; qui ideò inter Recentes credo ab eo ponitur, quod Syriace ſcripſerit; nam ſi ætatem ejus reſpiciamus, cum Paulo circa A. D. DCXXI floruit. Nimium brevis eſt, juxta Haly Abbatem, de rebus Naturalibus ac Non Naturalibus agens: pauca vel potius nihil dicit de Chirurgia, vel de tuenda Sanitate, mancus inſuper atque obſcurus eſt, ſi cum Johanne conferatur, Serapionem credo intelligit.

Aaronem ſecutus eſt Meſue, intervallo tamen annorum ad minimum ducentorum, ſiquidem A. D. DCCCXLVI obiit, ſive, juxta Abi Osbajam, A. D. DCCCLXV. Is ſimiliter atque Aaron erravit, uti Haly judicat; ordine omni caret: de Medicamentorum Compoſitione in Libro Nono agit, poſtea de Rebus Naturalibus loquitur, atque ita omnia loco alieno exponit. Ex quibus Haly Abbatis vocibus patet haud jam ſupereſſe Opera Meſuæ ad Praxin pertinentia; nam quæ ſub ejus nomine feruntur huic deſcriptioni neutiquam conveniunt; præterquam quod in iis Libris qui Meſuæ aſcribuntur Rhazen

nominatum inveniamus, qui multo poſt Meſuen apparuit. Abi Osbaia ſeptem ac triginta numerat Volumina ab hoc Auctore conſcripta; quorum in uno de Medicamentis Purgantibus agitur, in altero de Decoctis: ita ut hi fortaſſe Libri germani eſſe poſſint, cæterique ab alio quodam adjecti.

Meſue hic, Niſaburi oriundus, Pharmacopœi filius fuit, ſub Gabriele filio Bachtishuæ eductus, ab eoque Noſocomii curæ præpoſitus; Religione Chriſtianus, Neſtorii Sectam amplexatus eſt: cumque omnes ſui temporis homines Eruditionis & Medicinæ laude antecelleret, ab omnibus Chaliphis, qui ejus ætate rerum potiti ſunt, magno habitus in honore eſt. Ac ſpeciatim a Rashido id ei operis demandatum eſt, ut Volumina Græca, quæ vel Ancyræ vel in aliis Civitatibus per iſtam Aſiæ partem inveniri poſſent, in unum redigeret atque Arabice converteret.

His adjicit Haly, quod Johannes Serapionis Filius eatenus tantum de curatione Morborum agat, quatenus id effici poſſit per Victum atque Medicamenta: nihil de Chirurgia aut tuenda Sanitate ſcripſerit; multaſque omittat: Affectuum ſpecies, uti Oculi Cancrum & Chalazium, Palpebrarum coalitionem, Pilorum in ſupercilio fluxum Verrucas, Fungos, Elephantiaſin, Aneuryſma, Varices, Pectoris atque Virgæ mala. Multa quoque alia dinumerat, in quibus Serapionem vel erroris vel defectus accuſat: uti cum is Gonorrhœam, fætidamque Oris & Naſi fluxionem inter Cutaneos aut Super-

fi-

ficiales affectus recenſet. Idque præſertim in eo damnat, quod Variolarum curationem parum dilucide explicaverit, ejuſque mentionem inter Abſceſſus habuerit. Tamen ſi Haly Abbatem conſulamus, videbitur eandem ipſe culpam admiſiſſe, ea vero quæ de Serapione dixit veriſſima comperientur; atque hinc judicari poteſt Practica Serapioni Opera tributa haud ei perperam aſcribi, neque alium fuiſſe ante hunc Serapionis Librum Arabice conſcriptum. Nam Meſue patria veriſimiliter, id eſt Syriaca, lingua uſus eſt. Patriam voco, quoniam & hunc & Bachtiſhuas, licet Niſaburi natos, Syros appellat tam Abulpharagius, quam Abi Osbaia; idque ob hanc rationem credo, quod Idioma Syriacum, multo ante & poſt hæc tempora in iſtis Orientis partibus uſitatum, adhibuerint; nam ſi Provinciam, in qua Urbs Niſabur poſita eſt, ſpectemus, ſcis hanc eſſe a Syria valde diſſitam. Neque alia fortaſſe cauſa eſt cur Auctores, qui de his temporibus ſcripſerint, Syriacum ſermonem Perſicum quoque appellent. Verum id opus Serapionis germanum eſſe ex eo ulterius evincitur, quod ab illo quædam nominatim Rhazes, in Continenti, haud infrequenter adducat, iis quæ in iſto nunc impreſſa legimus, verbum verbo reſpondentia; cujus rei ut exemplum proferam, conferantur illa quæ Serapion tradit de eo Sodæ, ſive Cephalææ [a] genere, quod Ovum ſeu Galea ab eo dicitur, (ſunt autem iſta a Galeno potiſſimum ſumta cum iis quæ de

co-

[a] I, 14.

eodem argumento breviter expoſuit Rhazes [a]. De Libris loquor Serapionis Practicis; nam quod ad eos attinet, ubi de Medicamentis tam Simplicibus quam Compoſitis agitur (quæ Antidota vocantur) hi ſine dubio a Recentiore haud parum aliquo Auctore conſcripti ſunt; uti ſtatim cuivis conſtabit ad Medicos ibi nominatos attendenti. Serapion autem ab Haly Abbate poſt Meſuen ponitur: quod utique ab eo factum judico ſecundum temporis ſeriem quo uterque vixerit; unde cognoſci poteſt quam longe ii a vero aberrent, qui Serapionem ſub Imperio Leonis Iſauri, circa A. D. DCCXXX, extitiſſe aiunt, centum annos ad minimum ante veram ejus ætatem; quæ ex hac computatione cadit inter Meſues atque Rhazis tempora, juxta finem Sæculi Noni. Profecto ſi ipſum Serapionem conſulamus, haud recentior his temporibus comperietur: etenim Medicamenta quædam proponit a Gabriele, Honaino, & Meſue adhibita, ac Dentifricium Almamonis [b] nomine vocatum memorat: quos Viros haud multum ante hoc tempus vixiſſe ex Hiſtoria docuimus. Id in Serapione memoratu dignum eſt, quod non raro ſumat quædam ab Alexandro Tralliano, qui Scriptor cæteris videtur Arabibus parum fuiſſe cognitus; ac ſpeciatim ea, quæ de Helleboro albo & Lapide Armeniaco habet ad curationem Melancholiæ, ab Alexandro ad verbum mutuatus eſt, licet mentionem Alexandri omiſerit: immo ſententiam hanc ipſam ſervans, „ Noſtrorum, inquit, tem-

„ po-

a 1, 21. b Tract. 2, cap. 16.

„ porum Medici poſteriorem exhibere malunt . „

Proximus his ultimuſque ab Haly Abbate memoratur Auctor , Rhazes ; qui , ut ille ait , Continentem compoſuit , opus omnia ad Medicinam ab Hippocratis tempore uſque ad Iſaacum pertinentia complexum , verum ita præfracte ac breviter conſcriptum , ut nihil in eo quemadmodum oporteat explicetur . Ad hæc Res Naturales , & Temperamenta illic prætermiſſa ſunt . Et quanquam virtutes ejus collaudet , ordinem tamen incuſat . Duaſque rationes profert , cur Librum hunc iſto modo a Rhaze contextum fuiſſe exiſtimet ; aut quod Locorum hunc Communium vice eſſe voluerit , quo recurſum habere poſſet vel ætate ingraveſcente vel in memoriæ defectu ; aut eo conſilio ut ſi quid accideret cæteris ejus Libris , ſolus hic per ſe ſufficeret . Unde factum putat , ut neque ad compoſitionem neque ad elegantiam operis quicquam attenderit Rhazes : quod ſi id ille in aliam formam redigere conſtituerat , nunc ſaltem valde mancum & impeditum videri : & ob hanc cauſam pleroſque Medicos ab eo exſcribendo deterritos ; ita ut etiam ſuo tempore eſſet inventu rarum ac difficile . Tamen , ejuſdem judicio ; Continens iſte omnia alicujus momenti in Medicina complectitur : etſi hunc vellet , quo magis eruditorum commodo ſerviret , melius in membra diſtributum meliorique in lumine collocatum ; quam rem præcipue videtur habuiſſe ante oculos Haly Abbas ingens Opus ſuum contexens,

texens, quod Continentem mole prope exæquat.

Hæc utique a vero non abhorrentia de Rhazis Continente inquit Haly Abbas. Nihilominus ab Hiſtoricis Arabibus ultra modum prædicatur Rhazes ob ſingularem ejus in omni Scientiarum genere præſtantiam, tam in Philoſophia, Aſtronomia, & Muſica, quam in Re Medica. Natus eſt Rei, quæ Urbs in Iraco Perſico, aut potius fortaſſe in Provincia Choraſana ſita eſt; ibique Noſocomio præfectus. Cum annos triginta haberet, in Urbem Bagdad migravit: verum ad Medicinæ ſtudia non niſi ſero animum appulit. Etſi, quoniam longa ei vita contigerit, diu ſit in Artis uſu verſatus, unde etiam Experimentatoris cognomen obtinuit: & octoginta demum annos natus, oculiſque captus, A. D. CMXXXII, deceſſit. Virum fuiſſe ſtudio indefeſſum, neque a ſcribendo aut legendo ceſſaſſe unquam, & Galenum Arabum exiſtimatum, produnt Hiſtorici. Is inter centum præclaros, tunc temporis Bagdadi commorantes, Medicos electus eſt, qui celebre quoddam in ea Urbe Noſocomium curaret. Ad rerum cognitionem aſſequendam multum peregrinatus eſt, ac varia in Perſiam, ubi natus eſt, itinera fecit; Principum quoque plurimorum valetudini præfuit, inter quos Almanzor extitit Provinciæ Choraſanæ Dominus, quicum frequens Litterarum commercium habuit, & multa ei ſcripta nuncupavit. Multum verſabatur inter Botanicos, Medicos Ocularios, & Chirurgos, ac peritiſſimus Alchy-

Alchymiſta habitus eſt. Libros ducentos viginti & ſex numerat Abi Osbaia a Rhaze compoſitos, inter quos decem illi ſunt ad Almanzorem inſcripti; qui cum ſine dubitatione germani ſint, valde mirum eſt nihil quicquam de iis dixiſſe Haly Abbatem; præſertim cum fieri non potuerit, quin eo tempore admodum celebres extiterint. Opus hoc Rhazes, perfectum Medicinæ Corpus, aut Compendium potius, eſſe voluit; ubi, quæ in Continente confuſa reperiuntur, in meliorem ordinem, in Capita diſtincta, atque in Syſtema juſtum ſunt redacta, Cumque hic Liber iſti Serapionis tempore proximus, atque inſuper theſaurus quidam ſit omnis Medicinæ Arabicæ, de eo quædam fuſius lubet dicere. Opus quidem ſuo in genere apprime bonum haberi debet; ac Nonus præſertim Liber, De Curatione Morborum, per aliquot Sæcula ita fama pervulgatus eſt, ut hunc in Scholis doctiſſimi quique Profeſſores publice prælectum exponerent. Quem tamen paulo conſideratius inſpicientes, videbimus quam levibus momentis impulſi homines Arabem hunc adeo immoderate concelebraverint, quamque nulla plane ratione eum Galeno prætulerint. Uti res hæc dilucide in coſpectu poni queat, ex ſequenti Tabula perſpicuum erit, quam conſtanter is Antiquorum veſtigiis inſiſtat, ac præcipuas ſuas opes ex eorum theſauris depromſerit,

RRA-

RHAZES. A.D. 900.

RHAZIS,

Lib. 1. De Anatome - - - -	Ex Hippocrate & Galeno paſſim. Oribaſii Collect. 24, 25.
2. De Significationibus Temperaturarum.	Hippocr. de Humoribus. Galen. de Temperamentis. Oribaſ. Coll. 5. Aëtii 4. Pauli 1.
2. De Alimentis, & Simplicibus.	Hippocrat. De Diæta, Galen. de Alimentis, & Facult. Simpl. Aëtii, 1. 2, 3. Syn. Oribaſii 2. 4. Collect. 1, 2, 3, 4, 5. 11, 12, 13. 15. Pauli 1.
4. De Sanitatis tuendæ ratione.	Galen. & Pauli 1. de tuenda Sanitate. Aëtii 3.
5. De Morbis Cutis, & de Coſmeticis. - - - 6. De Victu Peregrinantium.	Galen. de Compoſitione Medicamentorum ſecundum loca, & cæteris Græcis.
7. De Chirurgia - - -	Hippocrat. paſſim. Paul. 6. Syn. Oribaſii 7. Aëtii 14, 15. & paſſim.

8. De

RHAZES. A.D. 909.

8. De Venenis. . .	Pauli 5.
9. De curatione omnium partium . .	Hippocrat. de Morbis. Galen. de Locis affect. Method. medend. & ſecundum Locos. Aëtii 6,7, 8, 9,10,11,12. Syn. Oribaſii 8, 9. Pauli 3, 4.
10. De Febribus . .	Hippocr. & Galen. de Criſibus. Galen. de Febrium differentiis 7. Poſterior, de Method. medend. lib. 1. ad Glauconem. Oribaſii, Syn. 6. Aëtii 5. Pauli 2.

Ex brevi hoc Specimine ſatis liquet, quemadmodum in Singulis medicinæ partibus, in Anatomia, in Morborum Ætiologia & Pathologia, atque in curandi ratione, celebris hic Arabs Græcorum ſcripta imitetur. Neque hæc, ut ei obtrectem, produco; quoſnam enim ille alios ſcriptores ſequi potuit, ſi Medicinæ Syſtema aliquod rationi congruum, vel in ſuos ipſius vel in publicos uſus, contexere inſtituerat? Quiſquis Continentem examinaverit, idem de eo judicium proferat neceſſe eſt; neque multum diverſo ordine ab eo, qui in Continente obſervatur, utitur Serapion. Atque in hoc ſane Aëtium præcipue

Pau-

eo eximiæ nonnullæ atque haud vulgares curationes, ope Venæſectionis præcipue effectæ, recitantur. Satis ſingulare eſt id quod executus eſt in Muliere quadam validi habitus, vehementem dolorem perpeſſa, quem durus atque inflammatus in dextro Carpo Tumor excitaverat. Venam Baſilicam & Saphænam eadem hora incidit, atque ex alterutraque detraxit ſemilibram ſanguinis. Poſt tres horas, ſoluta faſcia, iterum eadem quantitate ſanguinem miſit: datoque convenienti alimento, rurſus, interpoſito trium horarum ſpatio, Saphænam tertia vice aperuit, detractaque ad eundem modum altera ſemilibra, dolor cum punctione illico evanuit. Fuſe quoque rationes exponit, quæ ſe ad Revulſionem in Inferioribus partibus faciendam moverint.

RHAZES. A.D. 900.

Eandem curationis & ratiocinandi viam ſecutus eſt in [a] Iſchiade, idque haud minori cum ſucceſſu. In hujus morbi medela, [b] Archigenis præcepta obſervans, Enemata [c] ſicut ille, admodum acria imperat ex Colocynthide & Nitro facta: quæ ita vehementia erant ut Sanguinem elicerent, atque ideo a Græco illo Medico magis proficua judicabantur. Rationem hanc in hominibus ſupra mille tentatam ſe vidiſſe narrat Rhazes; neque unum cognoviſſe in quo non ſucceſſerit, niſi res ita inveteraſſet, ut Uſtionem poſceret. Cum eodem Auctore in [d] Vomitione convenit, quam in obſtinatis hiſce doloribus maximam Revulſionem præſtare affirmat; appoſiteque admodum ipſe ſubjicit,

a Cap. 19. b Aetius 2, 1. c Cap. 10. d Cap. 18.

RHAZES. A.D. 900. Ante Vomitum ſemper vitandam eſſe Purgationem.

Hydrophobiæ [a] Symptomata luculenter quoque deſcribit. Ea vero, quam de homine in Noſocomio cubante, quem Canis Rabidus momordiſſet, ſingularis eſt Hiſtoria. Latrabat ille, ac de ſiti valde querebatur; aquam, ſicuti plerumque fit, haudquaquam expaveſcebat, ſed vehementer appetebat. Verum, cum hæc ei oblata eſſet, eam rejecit, eo quod cæno infectam eſſe diceret; cumque ex illo quæreretur, cujuſmodi id cænum eſſet, reſpondit, colluviem eſſe ex inteſtinis catulorum atque felium; aliam dehinc aquam popoſcit; quæ cum ei daretur idem ab eo reſponſum eſt, & ita potionem omnem reſpuens in iracundia atque altercatione perſiſtebat.

Fidele admodum ejus de Cancro [b] monitum eſt, quodque a Recentibus quibuſdam conſiderari mereatur. Ii, inquit, qui Cancrum incidunt, id ſolum aſſequuntur, ut Tumorem exulcerent: niſi forte in ejuſmodi loco ſit, unde excidi penitus atque exſtirpari queat, ſive Scalpelli ſive Cauterii ope.

Librum integrum poſuit Rhazes in tractandis Puerorum Morbis; quæ res ab eo primum inter Veteres facta eſt. Varios item Affectus expoſuit, Orientalibus plagis vel proprios, vel ibidem magis populariter graſſantes: uti ſunt, Ignis Perſicus, Vermis qui Vena Medinenſis dicitur, atque alii quidam, primuſque novum illum Mor-

a Almanz. 8, 10. b 16, 9, 7.

Morbum ab Arabibus animadverſum deſcripſit; qui Spina Ventoſa [a] appellatur. Novum dico, quanquam omnes Morbos, qui Recentes a nobis vocantur, ne Variolis quidem Lue & Venerea exceptis, Veteribus cognitos, utut ab iis haud ita accurate deſcriptos fuiſſe contendat [b] Merklinus. Sed cum iis, quibus ita ſiniſtra mens eſt, diſputare nolo; cum iidem quoque, in honorem Antiquitatis, Circulatione Sanguinis recens eſſe inventum negent. RHAZES. A.D.900.

Primus, inquam, Rhazes deſcripſit Spinam Ventoſam: cujus natura, ut ab eo explicatur, in eroſione atque corruptione Oſſis, una cum dolore pungenti ac Tumore, conſiſtit. Quæ quidem deſcriptio haud incongrua eſt: morbus enim ab initio intra Os, atque in Medulla ejus, ortum habet; atque ita ſenſim affectas disjungit exteriores Lamellas, ut ex eo Tumor naſcatur, qui cum Perioſteum premat diſtendatque, dolorem movet. Vitium hoc ab eo plane differt, quod Τερηδὼν a Græcis dicitur: qua voce nihil aliud ſignificatur, niſi Caries & corruptio Oſſis, Spinam quidem Ventoſam Cariei genus eſſe concedo, verum unaquæque Caries minime Spina Ventoſa eſt; poteſt enim Carie exeſum eſſe Os, neque ideo tamen dolorem aut Tumorem creare, quæ in altero caſu neceſſaria ſunt Sympromata. Neque majorem hic affectus ſimilitudinem habet cum alio, qui a nonnullis Pædarthrocace vocatur; ſiquidem hæc Tumoris ſpecies

a Continent. Lib. 28. b Vid. Pandolphin de ſpin. Ventos.

RHAZES. A.D. 900. cies plerumque intra Articulorum Epiphyſes conſiſtit, frequentiſſime doloris expers; ideoque Rhazes, de hoc ipſo argumento agens, res iſtas diſertiſſime diſtinguit, quippe qui in hoc affectu materiam morbificam in carne muſculiſque contineri dicat, at in Spina Ventoſa ipſi ineſſe oſſi. Quid quod ea ut plurimum haud in Articulis; ſed in medio Oſſe, atque in ipſis Internodiis appareat. Huc accedit, quod utcunque Pueros frequentiſſime invadat, Adulti tamen haud raro eidem opportuni ſint: cujus rei exempla apud Severinum & Marchettum extant, ejuſdemque veritas a peritiſſimis noſtratium Chirurgis confirmatur. Quare Rhazes etiam de iſto Affectu generatim tractat, neque eum particulari cuivis ætati aſſignat. Idem a Nodo quoque diſcrepat: in quo Lamellæ primario tentantur, & excreſcentia in ſuperficie prius oritur, quam interior vitietur Oſſis pars. Docet autem quemadmodum iſte morbus tractari debeat; ubi ſemel apertus fuerit Tumor, nullo modo curationem abſolvi poſſe affirmans, quoad omnes Oſſis particulæ, quas Caries vitiaverit, vel per Uſtionem abſumtæ ſint, vel per Inciſionem exemtæ. Operationis modus dilucide a [a] Marchetto exponitur: conſilii vero ab illo inſtituti ea pars, in qua, ſi vehemens dolor ſubſit, nudari locum jubet, quanquam in eo nullus Tumor apparuerit, a nonnullis reprehenditur; quod tamen in multis caſibus recte adminiſtrari judico. Fieri enim poteſt, ut Fluidi quiddam inter Os ac Perioſteum hæ-

[a] Obſerv. Med. Chir. 95.

hærens ingentem dolorem moveat; neque id amoliri valeamus, niſi Terebræ ope, uti prudentiſſimi Artifices faciunt, emittatur. Id maxime notatu dignum eſt, quod quanquam Rhazes, ac poſt eum Avicenna, ita ample, uti demonſtravimus, morbum hunc deſcripſerint: tamen vix quiſquam e Voluminoſis illis Commentatoribus in Avicennam memorabile aliquid de eo dixerint; Petruſque de Argillata, circa mediam decimi quinti Sæculi partem, primus e Recentibus videtur, hanc Operationem executus, vitii curationem ope Chirurgiæ præſtitiſſe. RHAZES. A.D.900.

Rhazem Alchymiæ peritia celebrem fuiſſe, ante dictum eſt: qua de re multa quoque eum ſcripſiſſe tradit Abi Osbaia. Id fortaſſe Scientiæ genus a Græcis mutuatus eſt, iis potiſſimum, qui haud multis ante ejus tempora Sæculis idem argumentum tractaſſent. Verum ea quæ proprie dicitur Ars Chymica, quatenus ad Medicinam ſpectat, ſine dubio Arabibus accepta referri debet: ac licet Præparationum Chymicarum primum in Medicina uſum Clericus Avicennæ tribuat, tamen in priori hujus Hiſtoriæ parte, Rhazem earum mentionem ante omnes alios feciſſe, luculenter demonſtravi.

Pauca ea quæ de Auctore hoc notavi ſatis oſtendunt, nonnulla ſaltem in eo reperiri quæ materiam ſuppeditent Hiſtorico. Cui tamen valedicere nequeo, non producto ante aliquo ejus de Medicina opinionum ſpecimine, quemadmodum Ars iſta diſci, quibuſque præſidiis ejuſdem Profeſſores inſtrui debeant; cumque ea quæ de argumen-

RHAZES. A.D. 900. to iſto enunciaverit nova ſint ac plane ſua id curioſis Lectoribus delectationi ſaltem futurum reor, ſi quo is hæc modo protulerit, eodem ipſe expoſuero. Quam rem, uti exiſtimo, haud inartificioſe ſub duobus, qui ſequuntur, Titulis præſtitit.

Qualis Medicus eligi ac probari debeat.

Imprimis magnopere videndum eſt, quemadmodum is, quem Tibi Medicum eligere velis, tempus impenderit; & quanam ratione in ſtudiis ſuis operam poſuerit. Si in evolvendis penſitandiſque & conferendis Veterum Medicorum ſcriptis magnam adhibuerit diligentiam, bonam de eo opinionem animo informare æquum eſt. Contra, ſi in aliis rebus ætatem conſumſerit ab hoc ſtudio abhorrentibus, ſi vel Muſicæ, vel compotationibus, vel alii cuivis pravæ conſuetudini multum deditus videatur, nihil de eo bene ſperare fas eſt. Quod ſi conſtet hunc ad Litteras graviter uſque animum appuliſſe, ingenium dehinc atque indoles ejus conſideranda eſt: utrum in commercio ſit verſatus hominum qui cum eo diſputare & ei reſiſtere valuerint: utrum certis freti indiciis eam hunc ſagacitatem conſecuturum ſperemus, quæ in perſcrutandis curandiſque Affectibus neceſſaria eſt; poſtea inquirendum eſt, quantum temporis ſpatium inter eruditos iſtos homines tranſegerit, atque an eorum ope tam cognoſcendi quam levandi cujuſpiam Morbi artem acquiſierit. Pertinetque ad rem noſcere, utrum earum ſcien-

ſcientia rerum probe ſit inſtructus, quarum ſtudio incubuiſſe præ ſe ferat: id ſi ita eſt, amplius inveſtigandum reſtat utrum in ægrorum viſitatione aſſiduus*, & in eorum curatione felix extiterit. Neque vero ſcitu inopportunum erit, numnam in Civitatibus populo abundantibus artem exercuerit, cum magnus in hujuſmodi locis non modo ægrorum ſed etiam Medicorum reperiatur numerus. Quod ſi is de quo loquimur & eruditione & uſu valeat, haud temere pro perito haberi poteſt, quique aliis pleriſque Medicis jure præferri debeat. At ſi in harum rerum alterutra deficiat, præoptandum eſt ut uſu potius indigeat (haud ita intelligi volo quaſi de homine loquerer prorſus inexercitato ac rudi) quam ut nihil quicquam de Veterum doctrina cognoſcat. Nam qui in Antiquorum ſcriptis probe verſatus, ea diligenter animo perpenderit, haud diuturni uſus ſubſidio id facile conſequetur, quod a Viris in hoc eruditionis genere hoſpitibus nunquam obtinebitur; eos dico qui & nihil fere ſcientiæ de proprio habent, & id quodcunque arripuerint, longo cum iis commercio debent, qui Medicinam in Urbibus ægrorum & Medicorum numero refertis exercuerint.

RHAZES. A.D. 900.

At ſi Sciolus quiſpiam ſe pro Magiſtro venditet, cum Litterarum vel omnino expers ſit, vel iis leviter imbutus a ſe lecta vix percipiat, Profeſſionis ſuæ notitiam ſaltem atque uſum minime fuerit aſſecutus hujuſmodi homo nequaquam is eſt cujus in ingenio magna haberi poſſit fiducia; neque vero ſubeſt ulla ſpes, ut

X 4 in

RHAZES. A.D. 900. in ſua unquam Arte emineat. Fieri enim nequit, ut Vir unus, quantamcunque is ætatem attigerit, rem ita diffuſam atque amplam animo comprehendat, niſi Antiquorum veſtigiis inſtiterit; cum ſcientiæ hujus ambitus longe extra anguſtos humanæ vitæ limites excurrat: quod utique non in hac ſolum ſed in aliis pleriſque Artibus verum eſt. Haud pauci ſunt ii Auctores quorum laboribus increvit Medicina; atqui horum monumenta intra paucorum annorum breve curriculum fruſtra percipere ſperes. Eſt ut per mille annos mille Scriptores Profeſſionem hanc auxerint: is autem qui in eorum intelligendis diligenter operam poſuerit, intra exiguos vitæ terminos æque animum ſuum cognitione rerum inſtruet, ac ſi millenos ipſe annos Medicinæ ſtudio impendiſſet. At ſi Veterum lectio vilipendatur, quid demum ab uno homine præſtari poteſt? quantumcumque is ante alios excelluerit, quanam ratione privatum ipſius penum ditiſſimis Antiquorum theſauris comparare poſſumus? Uno verbo quicunque Veterum Medicorum ſcripta non pervolverit, neque habuerit animo ante informatam Morborum naturam, quam ad ægros inviſendos acceſſerit, næ is in eorum curatione, Affectum vel inſcitia vel errore non dignoſcet, idque ob hanc cauſam, quod imparatus neque inſtructus provinciam hanc ſuſceperit.

De

De Impostoribus.

Ita multa a Circulatoribus aliiſque ſe pro Medicis venditant, artificia adhiberi ſolent, ut ſi integrum de iſtis fraudibus Librum vellem conſcribere, in eo contineri non poſſent. Hominum iſtorum par eſt audacia ac ſcelus, cujus ipſi ſibi conſcii ægros in ipſa morte, nulli bono, miſeris vexant cruciatibus. Quidam Epilepſiæ curationem profeſſi, Fontanellum Crucis Figura in poſteriori Capitis parte incidunt, & ex eo loco aliquid eximere præ ſe ferunt, quod interim in manibus clam habuerint. Alii proponunt ſeſe ex ægrorum naribus lacertos vel ſerpentes eſſe educturos: quam rem præſtitiſſe creduntur, cum ſpecillo ferreo acuminato naribus uſque ad Sanguinis fluxum vulneratis, aliquid in eorum animalium ſimilitudinem ex Jecore aut aliis rebus confictum protraxerint. Quidam albas ex Oculo maculas deleturos ſe ſpondent; & priuſquam inſtrumentum admoveant, aliquid tenuis linteoli Oculo inſerunt, quod ab inſtrumento eductum ex ipſo Oculo tractum aſſeverant. Alii aquam ex Aure ſucturos ſeſe prædicant; ii vero ab altera parte fiſtulam aqua ore emiſſa complent, alteram autem auri aptant; cumque aquam rurſus adductam ore ejectaverint, hanc ex Aure ſuctam pronuntiant. Alii Vermes educere præ ſe ferunt, aut in auribus, aut in Dentium Radicibus ortos. Alii ranas ab inferiori linguæ parte extrahunt; & hi quidem inciſione facta ranam ibidem immittunt; quam

RHAZES. A.D. 900. quam poſtea rurſus evellunt. Quid de Officulis dicam in Vulnera atque Ulcera intromiſſis, quæ cum illic aliquandiu relicta ſint, iterum a præſtigiatoribus iſtis auferuntur? Sunt qui, ubi Calculum e Veſica traxerint, ægro perſuadent alterum adhuc intro relictum; quod eo faciunt, ut alterum exemiſſe credantur. Eſt ubi Veſicam explorantes, utrum ſubſit Calculus necne plane neſciant. Quem ſi inter operationem non invenerint, eſt tamen iis in promptu alter quem ægro, velut a ſe eductum, oſtendant. Nonnunquam, ut Hæmorrhoidas curent, anum incidunt; atque operationem iterando Fiſtulam aut Ulcus ibi creant, ubi neutrum antea ſuberat, Quidam ſe pituitam, vitro ſimilem, e pede vel alia corporis parte, per Tubi cavum, trahere dicunt: cum eo aquam ex ore immiſerint. Alii jactant ſeſe in unum colligere poſſe fluctuantes per univerſum corpus humores, partem fructu alkekengi fricando; quæ res cum fervorem & inflammationem moverit, præmium poſtulant, quaſi morbo ab ipſis curato: locus enim oleo perunctus dolore ſtatim liberatur. Quidam ægris perſuadent, vitrum eſſe ab illis devoratum; ac deinde pluma in eorum gulam detruſa vomitionem excitans, per quam ea ipſa rejicitur materies quam una cum pluma in ventriculum demiſerant. Multa ejuſmodi educuntur a Planis iſtis quæ ab iiſdem antea fuerint intromiſſa; quibus artificiis frequenter hominum ſalus in diſcrimen adducitur, frequenter etiam ipſa mors ſupervenit. His quidem fraudibus mi-

minime circumveniri poſſent homines acumine aliquo præditi, niſi doli omnis ſecuri in peritia Medicorum iſtorum fiduciam haberent: tandem vero vel aliquid ſuſpicantes, vel eorum opera attentius conſiderantes, fallaciam detegunt. Non eſt igitur viri ſapientis vitam ſuam hujuſcemodi præſtigiatoribus committere; neque ſumere ultra ab illis medicamenta, quæ tot homines antea in exitium præcipitaverint. RHAZES. A.D.900.

Poſterior hæc a Rhaze facta deſcriptio evidenter oſtendit quantopere in omnibus ætatibus invaluerint Agyrtæ, atque iiſdem prope technis ſemper ſint uſi; quos quidem is ad vivum depinxit: ac ſi noſtris vixiſſet temporibus, multos utique imagini a ſe adumbratæ perſimiles reperire potuiſſet.

AVICENNA. A.D.980

Proximus ordine eorum eſt, quorum opera ad nos pervenerunt, celebris ille Avicenna, Filius Hali, Bocharæ natus, in Chorasna, circa A. D. CMLXXX. Is juvenis admodum Philoſophiæ operam dedit; &, ſi diſcipulo ejus Sorſano credimus, Euclidem alioſque de Re Mathematica Libros, nondum annos ſexdecim natus accuratiſſime pervolverat: neque ita multo poſt eos fecit in Medicina progreſſus, ut in illa multum arte inclaruerit. Sagacitatem ejus Hiſtoria ſequente prædicant Scriptores Arabici, Pulſu nempe deprehendiſſe morbum, quo laboraret Caboi Nepos, haud alium fuiſſe quam amorem; ad hæc, machinatione quadam fœminam comperiſſe cujus amore deperiret; ex rei ſimilitudine haud abſurde

quis

AVICENNA. A.D. 980.

quis conjecerit id confictum eſſe ex eo quod de Eraſiſtrato [a] prodit Appianus in affectu Antiochi Seleuco nati. Avicenna Iſpahani præcipue commorabatur, Arabes hunc voluptatibus impenſe fuiſſe deditum narrant, ita ut in varia inde morborum genera deciderit; deque illo iis temporibus vulgare dictum erat, Neque Philoſophiæ ſtudia ad virtutem, neque Medicinæ ad tuendam valetudinem quicquam ei contuliſſe. Anno ætatis ſuæ quinquageſimo octavo Medinæ deceſſit, aut ſi calculum adamuſſim exigamus quinquageſimo * ſexto, A. MXXXVI, atque in Civitate Hamadan ſepultus eſt.

Magna in celebritate nomen ejus fuiſſe ex Hiſtoria diſcimus, ita ut a quibuſdam popularium ſuorum ad Viziris dignitatem aſcendiſſe memoretur; unde factum exiſtimo, ut Recentiores quidam Principem fuiſſe rati ſint, aliique Regem appellaverint: quanquam haud inter ſe conveniant, utrum in Bithynia regnaverit, an Cordubæ.

Hæc ſunt de origine & ætate Avicennæ ab optimis Auctoribus tradita, licet a quibuſdam, ſine ullo fundamento, Hiſpanus credatur, ab aliis autem Ægyptius. Miror, unde materiam ad compoſitionem Fabulæ, quam de hujus Auctoris

a Bell. Syriac. * Anni Arabici Lunares ſunt; ideoque quanquam Hegira cæperit A. D. DCXXII, aliquid de iis ſubtrahi debet, ubi ad Annos Chriſti rediguntur, uti a docto Abulpharagii Editore factum eſt, quatenus ad iſtam Hiſtoriam ſpectat. Quoniam vero non niſi exigua hinc diverſitas eſt in paucis a me hoc loco memoratis Auctoribus, adeo religioſam accurationem neceſſariam non putavi. Id qui deſiderant, Tabulas adire poſſunt ab eruditiſſimo Doctore Greaves compoſitas.

ctoris vita edidit, corraſerit Neander; ſiquidem hic fidenter narrat, Avicennam Edeſſæ natum fuiſſe, (quæ urbs Commagenes caput eſt) A. D. MCXLV; inde Alexandriam profectum, ſub Rhaze Magiſtro Litteris ſtuduiſſe; poſtea Cordubæ in Hiſpania fuiſſe Averrhois Diſcipulum. Verum huic Scriptori haud inuſitatum eſt, paginarum numero numerum fabularum & contractionum æquare. AVICENNA. A.D. 980.

Ingens Opus confecit Avicenna, cui Canonis nomen indidit: & Libri hujus fama ita per univerſam Aſiam pervulgata eſt, ut cum alii haud pauci Arabes Sæculo duodecimo ac decimo tertio in Epitomen redegerint, & in eundem Commentarios ediderint; etiam multo ante hæc tempora adeo celebris in Europa factus eſt, ut nulla alia in Medicinæ Scholis locum obtinuerit doctrina; in quibus quidem uſque ad Scientiarum inſtaurationem ſolus Avicenna feliciter regnavit.

Aliquid ab hoc Auctore non ſine cauſa videatur expectandum, quod nomini tanto reſpondeat; quanquam vero multis in occaſionibus Scripta ejus conſuluerim (neque enim exiſtimare te credo ea eſſe a me non interrupto lectionis curſu pervoluta) pauca aut nihil potius in iis repperi, quod non ſit a Galeno ſumtum, vel quod, exigua mutatione, non in Rhaze ſaltem aut in Haly Abbate occurrat. Morborum ſigna ut plurimum ſine ratione Avicenna multiplicare amat; quod quidem vitium (uti errores imitari res facillima eſt) Recentes Syſtematum

Scri-

AVICENNA. A.D. 980. Scriptores nimis preſſe ſecuti ſunt. Is quidem ſæpius pro Symptomatis primariis ea habet, quibus neceſſaria cum principali morbo communio eſt. Utque vera fateamur, ſi Arabicum Medicinæ Syſtema eligere vellemus, id cujus Auctor eſt Haly Abbas & minus confuſum eſt; & magis intellectu facile, magiſque ſibi ipſi conveniens videtur eo quod ab Avicenna factum eſt.

AVENZOAR. AVENZOAR, licet ætas ejus exacte determinari nequeat, tempore poſterior fuiſſe videtur: vixiſſe ante Averrhoem certum eſt, cum hic illum magnis juſtiſque præconiis haud raro extollat, vocetque Admirabilem [a]; Glorioſum [b], Scientiæ omnis Theſaurum [c], atque in Medicina poſt Galeni tempora Supremum [d]. Natus, ſaltem diu commoratus eſt, Hiſpali, quæ Urbs Andaluziæ caput eſt, & erat tunc temporis Chaliphæ Mahometani ſedes. Annos centum triginta quinque attigit: Medicinam exercere cœpit, cum annos quadraginta, aut ſecundum alios, viginti haberet; longiori quam alius quiſquam uſu atque experientia inſtructus [e], cum uſque ad horam mortis integra valetudine frueretur. Narrat ipſe nobis quemadmodum eum Haly, Regis in iſta Urbe Comes Stabuli, in carcerem conjectum male multaverit; quanquam, ipſo referente, Comitis iſtius Filium, vel ante vel poſt id tempus, Ictero liberaſſet. Librum conſcripſit, Thaiſſer vocatum, id eſt Librum

a 52. b 30. c 64. d 39.
e Averrh. 30.

brum qui omnia victus & Medicinæ præcepta in pleriſque morbis contineret ; in quo opere certe multa ſe experientia fuiſſe exercitum comprobavit. Et ex eodem conſtat, Noſocomio præfectum fuiſſe, nec infrequenter Miramamolini juſſu in negotiis verſatum. AVENZOAR. A.D.980.

Apud pleroſque Scriptores empiricus audit; tamen exputare nequeo, quare huic præcipue nomen id indiderint, quod, mea ſententia, minus ei convenit, quam alii cuivis inter Arabas. Qua ex re ſuſpicari licet, eos in lectione haud ultra Præfationem progreſſos: nam in ea quidem invenitur Formularum & ab ipſo & ab aliis adhibitarum collectio. Nam præterquam quod domo erat Medica oriundus (cum & Pater ejus & Avus artem hanc exercuiſſent, quorum mentionem ſemper facit gratam atque honorificam) ipſe ſe juſta inſtitutionis forma educatum fuiſſe teſtatur; neque ea ſolum quæ proprie ad Medicum pertinerent, ſed omnia quoque, præ vehementi Scientiæ ſtudio, ad Pharmaceuticen & Chirurgiam ſpectantia didiciſſe. Pro Axiomate ponit, „ Experientiam veræ Praxeos ducem eſſe & probatricem „ optimam, ab eaque & ſe & alium quemque „ Medicum vel condemnatum vel abſolutum iri „ tam in hac vita quam in futura.. „ In alio „ loco ſententiam ſuam diſertius explicat, ubi declarat quam nullius momenti ſit in quibuſdam Tumoribus, utrum hoc vel illud Oleum applicetur; & animadvertit obiter, „ Curandi artem diſtinctionibus Logicis ac Sophiſtarum ſubtilitatibus adeo non acquiri poſſe, ut nihil

„ præ-

AVEN-ZOAR. A.D.980. „ præter diuturnum uſum exquiſito judicio con„ junctum facultatem hanc eximiam impertiri „ valeat. „ Exempli gratia, inquit, Si aliquis „ ſophiſticando ſe voluerit in tantum ſubtiliſa„ re in Medicinis Laxativis, ut inveniant in „ ipſis quantitatem & qualitatem Purgationis „ proportionaliter, ut ægritudo, & quantitas „ humoris vel humorum exigere videtur, & non „ excedat in plus vel minus uno pilo, &c. „ „ hujuſmodi ſpeculationes ad judicium informandum, vel rectam curationis viam inceptandam parum proficient. Atque hic ſine dubio ante oculos habuit Alkindum, qui vaniſſimum, uti infra dicetur, Librum de Medicamentorum doſibus & quantitatibus conſcripſit.

Ita parum certe hic addictus Empiricæ eſt, & meras ita pro nihilo habet formulas, ut in hac re anicularum impudentiam haud minus vehementer incuſet, quam vanam Aſtrelogorum ſuperſtitionem irrideat. Quod de ſeipſo in quodam caſu narrat perquam memorabile eſt; nam cum in dubio ipſe hæreret, & aliorum complurium Medicorum inutiliter ſententiam rogaſſet, tandem ad Civitatem profectus eſt, ubi Pater ejus degebat, uti hujus conſilio uteretur. Senex autem, nullo ei reſponſo dato, locum in Galeno indicavit, quem legere eum juſſit; ſi ex eo poſſet morbi curationem indagare bene eſſe: ſin aliter, fruſtra in Medicinæ ſtudio operam inſumturum. Conſilio ſucceſſus non defuit, ægerque cum magna & Patris & Filii lætitia convaluit. Ac profecto per univerſum hoc opus ita conſtanter Dog-

Dogmaticam ſive Rationalem Sectam, quæ ex toto Empiricæ contraria eſt, amplectitur, ut multa paſſim tam de Morborum Symptomatis quam de eorum Curatione diſputet. In Theoria vero uti Galenum præcipue, ne dicam per omnia, ſequitur, ita frequentius quam cæteri Arabes verba ejus profert. AVENZOAR. A.D. 980.

Quanquam autem ita preſſe Galeni veſtigiis inſiſtit; multa in eo occurrunt, quæ in aliis Scriptoribus raro aut nunquam reperias; & quaſdam ab Experientia propria narrat Hiſtorias, lectu non indignas. Aliquos item affectus nominat, qui ſibi ipſi inciderint, ac præſertim Iſchiadem, & Dyſenteriam: hanc ſe curaſſe tradit geſto ſuper ventrem ſmaragdo, quem in ſimili caſu dari jubet in pulverem redactum ad pondus ſex granorum, hujus quidem gemmæ utilitatem Aëtius antea contra omnes Sanguinis fluxus prædicaverat.

Singularis quoque iſte affectus eſt, quo ſe implicatum tradit. Inflammatio & Abſceſſus in Mediaſtino, in ea, inquit, Membrana, quæ Thoracem in duas partes æquas dividit. Ubi primum tentatus eſt, quod ei in itinere contigit, doloris aliquantulum in eo loco perſenſit, qui cum Tuſſi increvit; pulſus una aderat durities, cum Febre acutiſſima. Quarta nocte Libram Sanguinis detraxit, ex quo Symptomata haud ita multum levata ſunt: proximo die cum iter continuare coactus eſſet, noctu in ſoporem decidit, quo tempore faſcia de brachio lapſa, e ſomno experrectus lectum ſanguine un-

AVENZOAR. A.D. 980. dantem vireſque multum imminutas deprehendit. Inſequente die ſaniei aliquid expectorare cæpit; quare Aquam hordei larga quantitate hauſit, ſed curationem ingenti Sanguinis fluxioni tribuit. Hæc eo fuſius narravi, quod primam hanc ejus Morbi in Hiſtoria Medica deſcriptionem invenio. Symptomata, inquit, generalia in Abſceſſu ſunt continua ſine intermiſſione Tuſſis, cum dolore diſtendente, qui ſecundum longitudinem Pectoris porrigitur; reſpiratio impedita, frequens, & exigua, acuta febris, ſitis vehemens, pulſus durus & inæqualis. Quamobrem in initio Sanguinem detrahere, omni dubitatione præciſa, oportet. Et quanquam hæc Symptomata eadem fere in Pleuritide contingant, de iis loquitur quaſi de duobus Morbis inter ſe diſtinctis, idque in duobus [a] Capitibus; illud etiam animadverti poteſt, utcunque in Pleuritide diſerte jubeat ex oppoſita parte Venam incidere, quod in eadem parte factum ægro mortem inferre pronuntiat, tamen in Mediaſtini vitio id optioni eum noſtræ permittere, cum nihil quicquam intereſſe cenſeat, modo Sanguis e Baſilica mittatur.

Uti Abſceſſus in Mediaſtino, ita in Pericardio [b] quoque, mentionem habet Avenzoar; quem neque deſcriptum neque obſervatum ab ullo inter Græcos Arabaſve invenio; tamen haud dubitari poteſt, quin Membrana hæc, & Mediaſtinum cui ea contigua eſt, Inflammationi pariter, ac Pleura & Pulmo, ſint obnoxia. Salius Diver-

a 63, & 65. b 52.

verſus. qui ſatis cum judicio morbos complures a pleriſque Scriptoribus neglectos, memoravit, affectum hunc in diſtincto [a] Capite deſcribit, neque ab ullo ait ante ſe Auctore animadverſum. Symptomatum, quæ flammatæ huic parti ſuperveniunt, facta ab eo enarratio accurata admodum atque particularis eſt; & quia caſus extra communem notitiam eſt, utcunque ſine dubio inter medendum frequenter occurrat, & modo attendatur, facile dignoſci poſſit, breviter ea quæ de hoc animadvertit Salius exponam, quæque iſtis ab Avenzoare dictis plurimum conveniunt. Adeſt acuta Febris, anxietas, ſitis, reſpiratio denſa ac celer, ingens in Thorace fervor, doloris nihil fere niſi in Sterno, quo in loco moleſta potius anguſtia & intercluſio quam in ſpirando dolor ſentitur; Tuſſis nunquam abeſt, Pulſuſque ut in Pleuritide durus eſt. Tamen a Pleuritide diſtinguitur: ex eo quod dolor non ita acutus percipitur: a Peripneumonia, quod multo minor eſt ſpirandi difficultas. Ubi acceſſerit Pericardii inflammatio, vehementior calor, & frequens Syncope; & uno verbo dicam, omnia deteriora ſubſunt. Recteque is concludit, minori has Membranas affici dolore, ideo quod ſolutæ ſint, neque Coſtis, uti Pleura eſt, annexæ: in Sterno ſolum, cui adhæret Mediaſtinum, aliquid moleſtiæ percipitur. Utque a ſe affirmata probet, caſum profert hominis, qui nono die, poſt aliquot Syncopes acceſſiones occubuit; eo aperto, Interſepientium, uti has vocat, Membranarum, &

AVENZOAR. A.D. 980.

Y 2

a Curat. Morb. partic. 225.

AVENZOAR. A.D. 980. & Pericardii in aliqua ejus parte, Inflammatio patuit. Neque dubito quin affectus hic frequentius incidat, quam a Medicis vulgo concipiatur. Ubi in hoc loco Inflammatio in Suppurationem abit, poteſt erumpere materia in cavum Mediaſtini; qranquam enim inter Anatomicos magnæ fuerint diſputationes, utrum illic cavum illud inveniatur necne, Culter, me judice, hanc lcontroverſiam dirimit, oſtenditque vacuum ei locum ineſſe, licet haud ita amplum, ut a quibuſdam deſcribitur; ſaltem qua parte originem a Sterno ducit, duæ ejus eo intervallo diſtant Membranæ, ut inter eas humor vel pus delabi poſſit, prout a Columbo primum animadverſum eſt, quam & ille & Barbettus materiam Sternum terebrando emitti jubent. Illud etiam adjicit Spigelius, vidiſſe ſe Chirurgos aliquando a Vulneribus huic parti illatis deceptos, cum ea in Pulmonem penetraſſe crederent, quæ ad hoc duntaxat Cavum revera pertigiſſent. Quodque ad hic a me poſita ulterius probanda pertinet, Vir quidam ob diutinam experientiam exquiſitumque in ſingulis rebus ad Chirurgiam pertinentibus judicium merito celebris narravit mihi, Abſceſſus in Mediaſtino Venereis præſertim in Morbis frequentiſſime oriri, atque in hujuſmodi caſibus Terebram a ſe ſæpiſſime magno cum ſucceſſu adhibitam. Ex quo diſci poteſt, quam nullo fundamento Operationem hanc pro vana & ridicula habeat Paræus [a].

Avenzoar, uti dictum eſt, Inflammationis

a 3, 7.

nis & Abſceſſus in Pericardio commeminit: Rondeletius item in Libro de [a] Morbis per Symptomata diſtinguendis aliqua de eodem Affectu habet. Is in hoc caſu notat, præterquam quod minor ſit ſpirandi moleſtia, minus quoque ægrum, ubi ſpuit, eo levari quam in Peripneumonia. In Cadavere a ſe diſſecto Pericardium vehementer inflammatum repperit, & nonnihil ſanioſæ circa Cor materiæ. Exemplum haud abſimile in Hildano [b] videri poteſt, ubi fluidi cujuſdam mixti & extravaſati quantitas quatuor Librarum modum excedebat, etſi nulla fuiſſet ipſius Cordis pars exulcerata: æger aliquandiu ante mortem de dolore præcipue queſtus eſt, qui ſurſum ad humeros pervadebat, ac vehementi Palpitatione. Caſum hunc, uti valde acutum & anceps, ita quoque perrarum agnoſcit, quique a nemine quoquam antea eſſet obſervatus. Quod ad hunc Scriptorem Saliumque attinet, neuter forſitan eorum cognovit ea, quæ alter de hoc argumento dixiſſet; quanquam enim multos ante annos deceſſerit Rondeletius, tamen ejus Liber editus fuit non niſi anno priuſquam ſuum publicaſſet Salius [c]. Veruntamen, licet a duobus his Auctoribus hæc tanquam recenter inventa prædicentur, Morbum ipſum ab Avenzoare plene dilucideque deſcriptum commonſtravimus. Atque id ſane ſimiliter recentiorum multis contigit, ut neglecta Veterum lectione, obſervationes quaſdam pro novis ac ſuis venditaverint, quæ in iſtorum monumentis reperiantur.

AVENZOAR. A.D. 980.

Y 3 Quæ-

a Cap. 10. b Centur. 1, 43. c 1683.

AVENZOAR. A.D. 980. Quædam etiam amplius ad Pericardium ſpectantia tradit Avenzoar. Loquitur enim de incremento ejus per novæ cujuſdam ſubſtantiæ generationem, quæ Cartilagines aut Pelliculas ſpecie referat; quam rem a nullo ante ſe animadverſam aſſerit. Id, credo, intelligi vult de Tunicis hujus Sacculi incraſſatis; nam cum in ejus Glandulis fit obſtructio, aut nimius Lymphæ lentor, quæ liquorem in hoc cavo naturaliter comprehenſum ſufficere debet. Pericardii Membranæ in immenſam frequenter molem augeſcunt, & ſæpiſſime Cordi adhærere comperiuntur; idque præcipue in Tabidis & Aſthmaticis, ex quo frequens oritur Palpitatio, & Syncope. Quæ quidem adhæſio, minus perſpecta, Columbo [a] fortaſſe & aliis quibuſdam occaſionem dicendi præbuit, Corda ſe vidiſſe Pericardii prorſus expertia; certe membranæ hujus coalitio res multo probabilior eſt quam ejuſdem abſentia. Hanc vidiſſe me memini ejus craſſitudinis per univerſum ambitum ut quartam Pollicis partem exæquaret, Cordique adeo firmiter hærentem, ut ſine laceratione nullo modo divelli potuerit. Inflammationem præceſſiſſe manifeſtum erat, nam ea partim Scirrho induruerat, partim ſcatebat minutis Abſceſſibus. In homine, per aliquod tempus magna fuerat virium imminutio, tum febris ſupervenit, cum vehementi in ſpirando difficultate, ac dolore Pectoris. Poſtea; dolores erant magis per univerſum corpus diſperſi, in Artibus præfertim Febris etiam-

num-

a Lib. 15.

num inhærentibus relliquiis : juxta finem morbi, Pulſus perpetuo incitatus, ſæpius etiam inæqualis & intermittens deprehenſus eſt, cum violenta Palpitatione. Tandem æger inopinanter, idque uno temporis momento, exſpiravit; tamen aperto Thorace, rem attentius conſiderantibus magis mirum apparuit, Circulationem eo uſque continuari potuiſſe, cum vix locum, in quo moveri poſſet, Cor haberet: præterquam quod & in Arteria Pulmonari & in ſiniſtro Cordis Ventriculo ingens eſſet Polypus qui originem fortaſſe primario Pericardii morbo debuerit. AVENZOAR. A.D.980.

Hydropem [a] quoque in eadem parte memorat Avenzoar; quem nec ipſe antea viderat, neque a Galeno uſpiam nominatum ait. Tamen ejuſmodi affectum alii obſervarunt; quanquam enim in naturali ſtatu, & valido corporis habitu, Aqua hic incluſa haud ultra duo vel tria Cochlearia impleat, tamen in morbo defunctis ad ſemilibram haud infrequenter, aut etiam majori copia, deprehenditur, quod idem in Senibus contingit. Exemplum profert Piſo [b], ubi multas a ſe Libras tradit inventas; neque mirabilis videri debet ita magna hujus Membranæ diſtentio, cum idem in aliis plurimis eveniat. Ipſe Piſo de Abſceſſu in Renum altero loquens, quatuordecim in hoc Puris Libras fuiſſe dicit, capſula interim ipſius Renis integra nec dirupta. Eademque ſpecies in Ovario, tantula naturaliter humani corporis particula, oritur, ubi id Hydrope tentatum

a 52. b 8. 3. 1.

AVENZOAR, A.D.980.

tum eſt; quo in caſu Membrana haud modo in immenſam ſe dilatat Cyſtin, verum etiam Tunicæ ejus, tanquam in Utero Prægnantium, ea ratione incraſſeſcunt, qua ipſius dlmenſiones augentur.

De Tabe agens, Lac Aſininum a Galeno vehementer prædicatum ait; illud artem adjicit, quoniam Sarracenis nefas eſſet Animalis ejus carnem aut Lac pro cibo ſumere, Caprinum hujus vice a ſe in hoc morbo præceptum; uti & alias ſemper per univerſum opus ab eo factum eſt. Hanc obſervationem, niſi memoria me fallit, in alio nullo Scriptore inter Medicos Arabas inveni. Video quidem & Rhazem & Avicennam, cum de variis loquuntur Aſini partibus quæ Medicinæ uſibus inſerviant, Lactis Aſinæ mentionem omiſiſſe: quin & eas ipſas partes externe potiſſimum applicari volunt. Tamen eodem in loco præcipiunt, quemadmodum Jecur, Ungulæ, & Stercus etiam intro ſunt ſumenda. Atque ipſe Avicenna Lac etiam in Febre Hectica & Ictero commendat. Quomodo conciliari poſſit hæc diverſitas, curioſioribus inveſtigandum relinquo; quantum ex [a] Herbelotio colligere poſſum, patet id animal inter quoſdam Mahometanos Orientale magno in honore, inter alios autem pro abominando habitum: Legiſque exactiſſimos cultores ad hanc ſententiam inclinaſſe; ita ut Mariſſi, Vir Philoſophiæ Legiſque cognitione illuſtris, quemque ex Hiſtoria novaſſe multa conſtat, inter primos fuerit qui comedendam Aſini carnem conceſ-

[a] Vid. Hemar, Mariſſi, Bokhari.

ceſſerit: cujus diſcipulus Bokhari, A. D. CCLVI obiit, inter alias recentes doctrinas eandem opinionem defendit contra Pontificem Maximum, qui etiam Vaccarum & Ovium Lac in Religione Mahometana vetitum cenſuerit. AVENZOAR. A.D.980.

Eadem Opinionum varietas eſt inter Mahometanos in aliis rebus ad Medicinam pertinentibus. Avenzoar quaſdam in Chirurgia Operationes, uti ab eo vocantur, fædas & abominandas memorat, quas homini nobiliori præſtare minime conveniat, qualis eſt Calculi extractio; neque pio cuivis, vel intueri Genitalia, Lege licere exiſtimat. Idem tamen de Operationibus, quæ in his membris fiunt, agit, quod item ab aliis Medicis Arabibus factum video.

Solus inter omnes Arabas Avenzoar de Bronchotomia [a], in deſperata Angina, bene exiſtimare videtur: etſi cum operationem hanc arduam eſſe cenſeret, neque vidiſſet unquam præſtitam, obiter tantum ejus meminerit, neque ſe primum velle hanc in uſum trahere dicat. Rem ipſam tamen fieri poſſe, experimento ob hanc cauſam in Capra facto, judicat; is quippe, Aſperæ Arteriæ Annulis inciſis, vulnus quotidie Aqua Mellis fovit, cumque huic caro induci cæpiſſet, pulvere ex Cupreſſi nucibus adhibito id ad integritatem perduxit.

Quæ ab illo dicuntur de Gulæ Relaxatione aut intercluſione, ex qua ſequitur alimenti devorandi impotentia, nova ſunt, neque a Græcis aut Arabibus ullo modo explicata. In hoc caſu tria

a 41.

AVEN-ZOAR. A.D. 980. tria auxiliorum genera proponit. Primum hoc modo efficitur: Fiſtula è Stanno aut Argento facta, ei ſimilis quam Provenguam dicimus (quod inſtrumentum in hunc uſum Auctor iſte primus adhiberi jubet) in fauces demittitur, per quam Lac aut aliud alimentum tenue recipitur. Secunda ratio eſt, ut æger in Balneo Lactis, aut hujuſmodi Liquoris jaceat, quo alimenti particulæ per Poros ſe inſinuent: verum hanc viam jure pro frivola irridet. Tertius modus ope fit Clyſteris, quæ, eo judice, veriſſima via eſt, neque unquam improſpere cedit. Ac licet objici poſſe animadvertit, nihil, velut a Galeno poſitum eſt, hac injectionis via ad Ventriculum pertingere, tamen in hoc caſu magnam eſſe rei diſcrepantiam notat. Liquor per Clyſterem, ſueta quavis in occaſione, impulſu ac vi inditus, uti fatetur ille, nunquam poteſt uſque ad Ventriculum adigi; quoniam reſiſtens vis inteſtinorum contractilis id quod injectum eſt retro pellit. Aliter vero rem ſe habere exiſtimat, ubi corpus alimento valde indiget, Inteſtina vero Fæcium onere vacua ſunt; rebus ſic ſtantibus, vim quandam attrahendi Stomacho & inteſtinis ineſſe cenſet, cujus operatione quicquid in his comprehenſum eſt ab alio in aliud ſenſim adducitur. Atque in hujuſmodi exemplo illuſtrat; cur, inquit, haud probabile putemus Lac vel Juſculum attractionis potentia per inteſtina uſque ad Ventriculum poſſe pervadere, cum ſemina in Olla, aut vaſe fictili poſita manifeſte nutrimentum ad ſe trahere atque imbi-

Digitized by Google

imbibere videamus etiam ultra ipſius Vaſis ter-minos? Quicquid de Auctoris hujus Philoſophia cogitemus, id quod fieri jubet attentionem certe meretur; quoniam illud haud ab eo confictum eſt, ſed Oribaſii [a] auctoritate confirmatur, qui Capitulum eodem ſpectans conſcripſit. Idque & ſatis firmis niti fundamentis, & multis in occaſionibus reſponſurum credo. Quidam e Recenſioribus id inutiliter tentari opinantur; ob has ſcilicet rationes, quod per Coli valvulam tranſire nihil ſurſum queat, quodque in Colo & recto Inteſtino nulla reperiantur Vaſa Lactea, quæ inditum recipiant imbibantque alimentum. Poſterius argumentum, mea ſententia, in dubium vocari poteſt; immo optimi quidam Anatomici demonſtrarunt, aliqua, etſi pauca, in his etiam Inteſtinis Vaſa diſſeminari Lactea. Nam Peyerianæ hic Glandulæ, quanquam ſimplices ſint, & majori a ſe invicem intervallo, quam in Tenuibus inteſtinis, diſtent, (unde forſitan Conglobati generis habitæ ſunt) tamen peramplæ ſunt, ideoque, ut conjicio, ad recipiendas craſſiores alimenti particulas idoneæ. Quanquam autem nulla hic eſſent Vaſa Lactea, rem nullo modo Naturæ, legibuſque ab ea in Animali Oeconomia ſervatis contrariam poneret, quiſquis nutrimenti particulas, præſertim in eo inanitionis ſtatu, etiam intra Vaſorum Sanguiniferorum Poros abſorberi poſſe contenderet. Idque ita eſſe multis rationibus probari poſſet. Verum minutulis iſtiuſmodi non eſt animus inſiſte-

AVENZOAR. A.D. 980.

a Collect. 8. 54.

AVENZOAR. A.D. 980. ſiſtere argumentis, neque aliud animadvertam, quam Clyſterum, qui nutriant, uſum indubitati niti experientia: & plurima in Hiſtoria Medica exempla reperiri, ubi hæc ratio ſucceſſerit, cum cætera omnia nihil proficere potuiſſent auxilia. Fæminæ prægnantis commeminit Hildanus [a], quæ cum Febri per ſex ſeptimanas decumberet, ne fruſtulum quidem cibi aut humoris guttam per id omne tempus devoraverit, verum ope Clyſterum ſuſtentata convaluerit, partumque ſanitate fruens integra robuſtum ediderit. Inſigne ejuſdem rei exemplum, quod noſtro tempore obvenerit, ut tibi in memoriam revocem non neceſſe eſt; quo in caſu vi deglutitionis per vehementem Gulæ Tunicarum relaxationem adeo imminuta, ut ex iis in utroque faucium Latere efformaretur quidam quaſi Sacculus, nullam aliam, idque per ſeptimanas frequenter integras, alimenti recipiendi viam habuerit Vir illuſtris, quam hoc modo ab Avenzoare tantopere commendato.

In Capite de cauſis violentæ Tuſſis, Lumbricos [b] inter cæteras ponit; ſed cum id a ſe nunquam eſſet animadverſum, fatetur a ſe poſitum eo quod ita alii antea Medici feciſſent. Narrat quidem Galenus [c], fuiſſe Auctores quoſdam in ea opinione, ut Lumbricos ab Inteſtinis in orificium Stomachi procedentes Tuſſim efficere poſſe cenſerent: quam ſententiam ille vanam exiſtimat, quia Lumbricos in hoc ipſo loco millies a ſe viſos

a Centur. 4. 30. b 50. c Comment. 2. in Epidem. 9.

viſos prodit, qui nullam prorſus Tuſſim excitaſſent. Tuſſim a Veteribus inter Lumbricorum Symptomata poſitam non invenio; certe in Alexandri Tralliani Libro, qui accuratiſſimus eorum habere debet qui ab Antiquis de hoc argumento ſcripti ſint, nulla ejus rei mentio eſt: at ſi Recentiores conſulamus, multa huc pertinentia reperiemus; quin & Experientia ipſi edocemur, nullum in Lumbricis, præſertim ubi Pueri iis tentantur, Tuſſi frequentius eſſe Symptoma. AVENZOAR. A.D.980.

Antea dictum eſt, Avenzoarem Rei Pharmaceuticæ ſtuduiſſe; iſque, ut ipſius verbis utar, „ Magnam in Syrupis & Electuariis [a] rite conficiendis voluptatem cepit; & Medicamentorum „ operationes, nec non & eorum facultates extrahendi, & ea inter ſe componendi modum, Experientia cognoſcere ſtudioſe concupivit. „ Unde factum eſt ut in hoc ejus Libro multa Medicamenta tam Simplicia, quam Compoſita, quibus adjunguntur obſervationes quædam in has res alibi non extantes, paſſim inveniamus. Multa itidem de Plantis Venenatis, earumque Antidotis [b] habet; de Virtutibus loquitur Olei Ovorum, Balſami Naturalis, Olei Alquiſcemi [c] appellati, Lithothryptici admirabilis, quod, eo affirmante, Pater ejus ab Oriente apportarat. Agit etiam de Floribus Nenufar ſive Nymphææ [d], & peculiarem earum narrat, ab Avo ſuo inventam, in acrimonia & malignitate Hellebori Nigri corrigenda facultatem: eodem plane modo, inquit, quo Scammoneam

a 87. b 70. c. 76. d 89.

AVENZOAR. A. D. 980. neam Maſtiche, & Colocynthidem Amygdalæ Dulces corrigunt. Flores hujus herbæ a Græcis non memoratos recte obſervat Matthiolus, cum hi de Radice ſolum ac Semine loquantur; is autem adjicit illos a Serapione primum & Avicenna deſcriptos. Verum in hoc erraſſe videtur: nam de Floribus neque Serapion, neque Rhazes quicquam dicit, & hunc quidem in iſta re exſcribit Avicenna; ac licet in Antiqua Verſione Flores nominentur, Plempius tamen, cui major habenda fides eſt, omiſſos eſſe in Arabicis quibuſque Manuſcriptis Codicibus tradit. Ita ut noſter fortaſſe Auctor hunc ſibi honorem vindicare poſſit, modo is ſit aliquis honor, quod primus hanc Nymphææ partem memoraverit.

Ipſum vero Helleborum Nigrum contra morbum ſatis inuſitatum adminiſtrari præcipit, cujus quidem ex Remedii contemplatione vix in mentem cujuſquam veniret. Oſſis dico excreſcentiam, quam in Hominis dorſo factam, cornu ſimilitudine, atq; ejuſdem fere ſubſtantiæ, Avenzoaris Pater [a] viderat. Id ope Evacuantium & Exſiccantium Medicamentorum, quemadmodum Verno tempore Cervi Cornua, decidit. Adjicit etiam, ſimilem in ſe eſcreſcentiam ortam, magnis doloribus comitatam, tamen Purgantium ac Solventium uſu maxima ex parte abſumptam, & relliquias ejus nihil ei moleſtiæ creaſſe. Inter Purgantia Nigrum præcipue Helleborum commendat, quem cæteris magis efficacem, ſed haud ita tutum exi-

a 88.

exiſtimat. Hunc, ſicut etiam Album, inter Antiquos ad redundantes corporis humores, ac præcipue Atram Bilem expurgandam, valde celebratum novimus: quod tamen ab iis, perinde atque ab hoc Auctore, Medicamentum & aſperrimum, & valde anceps judicatur. Quæ opinio fortaſſe ex eo originem duxit, quod larga quantitate, (cum ejus doſis, Aretæo teſte, ad duas drachmas aſſurgeret) ab iis præberi conſueſceret. E primis Actuarius [a] eſt, qui hunc ſine periculo, nulloque excitato tumultu, dari poſſe crediderit: & eundem ad multos uſus, pro mirabili Remedio, ſummis laudibus prædicet; ſimul autem illud animadverti debet, doſim ab illo præceptam raro drachmam excedere. Cujus rei veritatem Recentiores nonnulli Experientia ſua confirmarunt. At ex diverſis adeo de Operatione ejus narrationibus, inter alias rationes, quidam concludere volunt, Nigrum Helleborum, quo Veteres uſi ſint deperditum [b], & hunc quo nos utimur aliam eſſe Plantam. Quam ego controverſiam Viris in Re Botanica peritis dijudicandam relinquo, neque aliud dicam niſi hunc, qui a nobis adhibetur, quique a Caſpare Bauhino deſcribitur, Medicamentum eſſe perquam innoxium atque efficax; & moderata quantitate datum, ita parum vehementer purgare, ut ſæpiſſime nullam omnino purgationem excitet: & quanquam aliquando Vomitum moveat, haud raro tamen ne minimas quidem in Stomacho turbas creare. Duæ aliæ in eo virtu-

AVENZOAR. A.D. 980.

tes

a Meth. Med. 5 8. b Salmaſ. Hyl. Jatric.

AVENZOAR. A.D. 980.

tes ab Avicenna memorantur, Urinæ ſcilicet atque Menſium provocatio. Poſterior quidem harum facultas ſatis cognita eſt; & idem ego Medicamentum frequentiſſime expertus mirabiliores ex eo effectus vidi quam ab alio quovis Diuretico. Verum hoc remedii haud ſemper æque feliciter ſuccedit: quam quidem in operatione ejus diverſitatem a natura ipſius morbi oriri judico, qui & per ſe admodum periculoſus eſt, & in recipiendo hoc vel illo curationis genere varius. Scis enim in eo caſus obtingere, qui iidem plane videantur: tamen cum dolore experimur eandem viam quæ in alio ſupra ſpem ſucceſſerit, in alio nihil quicquam auxilii præſtare, idque nulla apparente probabili ratione.

De Ictero loquens, quem a Veneno ortum cenſeret, Bezoar, quod tria hordei grana pondere æquaret (haud utique ad tria grana, uti quidam volunt) dari præcipit: hoc a nemine antea pro medicamento uſurpatum, neque ullam antea ejus hiſtoriam invenio. Id ita ab eo deſcribitur: „ Optimum eſt quod in Oriente „ te reperitur, prope Oculos Cervorum na„ tum. Cervi grandiores, in iis regionibus, „ ad robur augendum Serpentes comedunt. „ Et priuſquam noxam ab iis ceperint, de„ currentes ad aquæ rivos eo uſque ſeſe im„ mergunt, quoad hæc ad eorum capita per„ tingant; quam conſuetudinem ii a natura ha„ bent: in aqua vero reſtant, ejus potione ab„ ſtinentes (nam ſi biberent, mors confeſtim ſe„ queretur) quoad oculi ſtillare cæperint, li-

„ quor

„ quor autem iſte ſub palpebris exſudans incraſ- AVENZOAR. A.D.980.
„ ſeſcit & coagulatur, neque deſiſtit uſquedum
„ caſtaneæ nuciſve magnitudinem æquet. Cum-
„ que exhauſtam Veneni vim Cervi ſenſerint,
„ Aqua exeuntes ad ſolitos tendunt receſſus,
„ & ea humoris concretio, tanquam lapis, in-
„ dureſcens, frequenti tandem fricatione deci-
„ dit. Atque hoc omnium pretioſiſſimum eſt
„ Bezoar. „ Eadem res ab aliis quoque Arabicis Scriptoribus confirmata eſt, qui in Perſiam Chinamque, regiones eo maxime abundantes, peregrinati ſunt. Libri de Simplicibus, qui Serapioni tribuitur, Auctor id in Fodinis quibuſdam naſci perperam cenſet: utque immenſum ejus pretium oſtendat, Abdalanarackum teſtem adducit, qui Palatium quoddam Cordubæ pro uno hujuſmodi Lapide datum commemorat. Quidam e Recentioribus negant Bezoar ab Avenzoare deſcriptum idem eſſe cum eo, quod ſub hoc nomine in poſterioribus hiſce Sæculis circumfertur; quoniam hoc juxta eos qui in Rebus Naturalibus maxime verſati ſunt; in Ventriculo ſemper, aut Omaſo potius, Animalis, ab iis Cervicapræ vocati, reperitur. Utcunque id eſt, haud aliter exiſtimare poſſum quin eandem rem is Auctor velit, quanquam de loco, ubi id formetur, non conveniat.

Dixi hunc non modo Medicinæ, verum etiam Rei Pharmaceuticæ & Chirurgiæ peritum fuiſſe. Narrat ipſe, „ Seſe, cum ju-
„ venis eſſet, operam dediſſe, ut Oſſium poſi-

a Herbelot.

AVENZOAR. A.D. 930. „ poſituram, eorumque inter ſe connexionem „ intelligeret: neque ut Operationes ſolum cognoſceret ſed ut eas ipſe manu ſua exequeretur: idque magno cum ſtudio & amore occupationis ipſius, quemadmodum Agricolæ & „ Venatores Artis ſuæ exercitio delectantur & „ eo magis hujuſcemodi Scientiæ avidum ſe „ fuiſſe, quod aliquando vel ſibi, vel amicis, „ vel pauperibus eam uſui fore ſperaret.„ Unde ſpeciatim is de Luxationibus & Fracturis agit. Atque ex iis quæ de hoc argumento habet, perinde atque ex his quæ de Pericardio ac Mediaſtino animadvertit, aliquam ei Anatomiæ peritiam fuiſſe, & in aperiendis cadaveribus mediocriter ſaltem verſatum jure aliquis ſuſpicetur, quanquam haud me fugit, vulgariter receptum eſſe. Mortuorum ſectionem a Lege Mahometana vetitam. Certe quod ad Chirurgiam attinet, multa in eo huc ſpectantia reperiuntur: uti Ramicis [a] curatio, Fractura in Oſſe Iſchii, Vulnus in Ventre per quod excrementa prodierint, Vulnera in Venis & Arteriis, &c. Refert etiam caſum, cui & ipſe affuerit, ubi, cum Gangræna ſubeſſet, aliique Medicamenta tantum aliqua adhibere vellent, ipſe contra plurimorum ſententiam pronuntiaverit nullo modo rem ad curationem perduci poſſe, cute non inciſa, amputataque carne emortua; quo conſilio rejecto, æger deterius ſe habuit, ac ſine dubio interiit. Inſige quoque exemplum profert Empyematis a Patre ſuo ſumma cum arte

a 56.

arte curati: in quo is humores ad externas partes eduxerit (Natura, credo, viam indicante) ubi Tumor ortus atque in pus converſus morbum ſolverit. Atque hic verecundiam ejus nequeo non laudare, quæ quidem & in aliis multis locis elucеſcit; fatetur enim adeo conſummatæ admirandæque operationis nunquam ſe fuiſſe compotem, neque ad eum Scientiæ gradum perveniſſe. AVENZOAR. A.D.980.

Duæ ſunt generales obſervationes quas ex Auctoris hujus lectione proferri cupio: quarum altera eſt, quod evidenter conſtet, illius ætate, Medicinæ, Pharmaciæ, & Chirurgiæ diverſas fuiſſe Profeſſiones [a]; ac profeſto excuſationes affert cur ſibi ignoſci poſtulet, quoniam contra Patriæ conſuetudinem & Patris ſui exemplum, duarum poſteriorum ſtudio animum adjunxerit: quæ ita nihili haberentur a „ Medicis Honoratis & Nobilibus, “ ut earum ſcientia ſibi derogari judicarent, ideoque Operationes, quæ manu fierent, uti Venæſectionem, Suffuſionum tractationem, Cauſticorum applicationem, &c. quemadmodum etiam Medicamentorum Compoſitionem, „ Servitoribus ſuis ac Miniſtris „ linquerent. Celebres Medicinæ Scholas hoc tempore in Hiſpania, ac præcipue Toleti, extitiſſe comperimus; quas, cum Profeſſores ibidem Sapientium Virorum nomine inſigniat, & eorum judicio ſe ſubmittat magno fuiſſe in honore credibile eſt. Altera res, quam notari velim, hæc eſt, Antiquiores Medicos Arabas, de Aſiaticis loquor, ei neutiquam innotuiſ-

a 87.

AVEN-ZOAR. A.D. 980. ſe videri; neque enim ullum ex iis nominat, neque quantum percipio, ullis eorum ſcriptis utitur. Quare iis temporibus parum vel nihil commercii inter Hiſpaniam atque iſtas regiones interceſſiſſe veriſimile eſt. Cujus rei ratio facilius fortaſſe afferri poteſt, ſi ea, quæ inter Sarracenos per pauca ante Avenzoarem ſæcula evenerint, nobiſcum recolamus. Nam ex Hiſtoria diſcimus Abdalrhamanem, Moaviæ Filium, ex Omniæ domo, poſtquam Abbaſidæ Familiam iſtam deſtruxiſſent A. H. CXXXIX, in Hiſpaniam, Almanzoris tempore qui Bagdadi regnavit, profugiſſe ac pro legitimo Calipha a pleriſque Arabibus Occidentem incolentibus habitum. Is Cordubæ ſedem poſuit, magnumque in ea Civitate Templum extruxit; is Imperium hoc in Occidente fundavit, poſteriſque tranſmiſit: quorum aliqui, etiam poſteaquam ex Andaluzia pulſi ſunt, in nonnullis regnavere Hiſpaniæ partibus uſque ad A. H. CCCCXIV, quo tempore hæc Abdalrhamanis ſoboles imperio dejecta eſt a Maroci Rege circa A. D. MXXX. Hinc inveterati ejus odii ratio explicari poteſt, quod per aliquod tempus inter Sarracenos Orientali & Occidentali Imperio ſubiectos interceſſit, unde etiam commercium omne inter eos ſublatum fuiſſe neceſſe eſt, Quodque eandem rem ulterius comprobat, Averrhois Scripta, qui vix haud ita multo poſt Avenzoarem, licet in Europa hominum ſermone ita celebrata ſint, conſtat neque illis neque his temporibus nota eſſe Arabibus Orientem incolentibus. Quo non obſtante, ſcimus

mus haud ita multo poſt, ætate ſcilicet Averrhois, Scriptores Aſiaticos in Hiſpania innotuiſſe; quanquam Hiſpanus hic haud ita magnam de iis opinionem concepiſſe videatur. AVENZOAR. A.D.980.

Vereor ne me nimis longum in Auctoris hujus mentione exiſtimes; ſed quod ita fecerim hæc mihi excuſatio eſt, quod uti eum Recentioribus minus notum quam cæteros Arabas, ita quoque plura de proprio penu promſiſſe quam alium quemvis ex iſta gente deprehenderim. Traductio quidem eorum quæ ab eo, ſicut etiam horum quæ a cæteris Arabibus, ſcripta ſunt, plane barbara eſt: eadem vero, ſi terſe ac polite, quemcunque in ſermonem, converſa legerentur, etiam noſtræ ætatis ingeniis placitura non diffiderem.

Haud ita multo poſt Avenzoarem extitit Averrhoes; ſiquidem hic illius Filios cognoviſſe ſe teſtatur [a]. Averrhoes Maroci obiit, A. H. DCXCV, uti quidam dicunt, aut DCIII juxta alios [b]. Is & vivus inter homines magnam celebritatem adeptus eſt, & poſt mortem per univerſam Europam ſcriptis ſuis inclaruit. Cordubæ natus eſt, Legiſque ſtudio primum ſe dedidit, ſed poſtea Medicinæ ac Mathematicis diſciplinis animum adjunxit. Multa de Avo ejus memorat Johannes Leo, quem a popularibus defectionem meditantibus miſſum tradit, ut Regnum Imperatori Marocenſi offerret: atque ab hoc Pontificem Maximum creatum, AVERRHOES.

a 63, 6. b Bib. Vet. Hiſpan, 242.

AVERRHOES. ſummumque Regni Cordubenſis Judicem : quo ſacerdotio & ipſe & Filius & Nepos ejus potiti ſint. Averrhoes autem ob liberalitatem, patientiam, & indefeſſa Literarum ſtudia præclarus extitit : neque ei certe hæc laus neganda eſt, quod & ingenii acumine, & ratiocinandi ſubtilitate excelluerit. Commentatoris etiam nomen obtinuit ex eo quod multa in Ariſtotelem Volumina conſcripſerit : unde etiam Ariſtotelis Anima dictus eſt. In Medicina Librum, Miramamolini Marocenſis juſſu, compoſuit, cui nomen eſt Colliget : is in ſeptem partes diviſus totam Medicinæ ſcientiam continet ; eſt autem magna ex parte Compendium, uti fatetur ipſe, eorum quæ ab aliis dicta ſunt quibuſdam a ſe adjectis. In eo orſus a generalibus Artis præceptis, ad ſingula deſcendit ideoque neminem a ſe litteris mandata intellecturum ait, qui non probe fuerit & Logica & Naturali Philoſophia inſtructus, quare plus etiam Philoſophiæ Ariſtotelicæ cum Theoria Medica miſcet, quam ab aliis factum eſt Arabibus ; in qua re deficere Sapientes Andaluziæ teſtatur. Nam illud credo intelligi vult, cum verbis ſe uſurum reſque explanaturum tradit, uti ſuperiores eo nunquam fecerint, & omnia a Radicibus Naturalis Scientiæ producturum. Siquidem in Anatomia nihil novi a ſe prolatum fatetur : qua quidem in re Galenum omnino exſcribit ; quodque ad practicam hujus operis partem attinet, vix in eo quicquam, niſi ab aliis deſumtum, reperio ; ac licet ſæpius ab Ex-

Experientia propria loquatur, tamen haud multum videtur uſu fuiſſe exercitatus, uti etiam ex Hiſtoria Vitæ ejus conjicere licet. Tamen hanc in eo Obſervationem, neque alibi, invenio: Quod idem homo, non niſi ſemel variolis tentari poſſit. Id quidem in hoc Libro præcipue ab eo propoſitum videtur, ut recta in Theoretica Medicinæ parte fundamenta conſtituat, qua in re magnæ ejus ætate controverſiæ extiterunt. Utque eandem fere rationem ſequitur qua uſus eſt Magiſter ejus Ariſtoteles in ſcribenda Animalium Hiſtoria, ita in Libri hujus compoſitione id maxime in animo habuit, ut Ariſtotelis opiniones cum Galeni opinionibus conciliaret, quorum ille primus, hic ſecundus omnium Auctor ab eo habitus videtur. AVERRHOES.

Multas res ex variis Auctoribus ad Averrhoem pertinentes collegit Baylius; ſed cum hic illius ſcripta, uti videtur, nunquam aſpexerit, Auctores iſtos fidenter ſequens ab iis ſæpe in errorem ducitur. Uti cum ex Champerio prodat Averrhoem acerbas cum Avicenna inimicitias exercuiſſe, & ob hanc cauſam hujus ab illo ne mentionem quidem habitam: cum id Averrhoes & in hoc Libro ſæpius faciat, & in Diſputationibus Metaphyſicis, ut nihil de Commentario dicam, quem ſeparatim in Avicennæ Cantica conſcripſit. Quem Commentarium ſiquis adeat, inimicitias iſtas nullas fuiſſe facile concipiet: ſiquidem hunc Avicennæ Librum optimam omnium, quotquot fuerint, ad Medicinam Introductionem cenſet Averrhoes: & quoniam ea brevis eſſet, & ali-

AVERRHOES. quando explicationis indigeret, idcirco illud operis a ſe ſuſceptum memorat. Et quo melius æquitas ejus perſpici poſſit, etiam ubi Avicenna quædam haud recte ponere videtur, eo ſenſu illa explicat ut cum veritate congruant: uti, de mittendo Sanguine in Senibus (in qua re optima ille diſtinctione utitur) & de uſu Cavernarum quæ ſub terra ſunt. Et has quidem ſuo Climati, quod quintum erat, in Hiſpania ſcilicet, haud ita convenire inquit, cum eæ ad quartum, ubi vehementior eſſet calor, & in quo Avicenna viveret, ſatis accommodatæ eſſe poſſent. Quod ex Paſquiero adducit Baylius, Averrhoem nempe e Filio ſuo trienni Sanguinem miſiſſe, ſimilis error eſt; nam ex ipſo Averrhoe cônſtat Avenzoarem id in ſuo ipſius Filio expertum. Ita quæ, de Petito ea hauriens, ait, Averrhoem ægris nunquam Medicamenta dediſſe, idque illum ipſum fateri, iis, quæ in hoc Libro reperiuntur, ex toto ſunt contraria: quanquam id agnoſco, Averrhoem veriſimiliter haud ita multum fuiſſe in Praxi verſatum.

Miratur Baylius, cur ita brevis in præclari hujus Auctoris mentionem ſit Herbelotius: mihi contra mirum eſſet cur ita longus fuerit in eodem argumento Baylius, niſi viderem fabellas quaſdam futiles de Averrhoe, quaſi Religionem contemtui habuiſſet, ab eo collectas, ac ſpeciatim celebre illud dictum Averrhoi tributum, „ Sit Anima mea cum Philoſophis: „ quod fortaſſe dictum haud meliori fundamenro ei aſcribitur quam cæteræ res quorum antea menrionem habui.

bui. Haud ſine labore, quæcunque de hac re inter Recentes occurrerent, corraſit Baylius; & ea præſertim magis ſtudioſe fuſeque expoſuit, quæ ex Arabis hujuſce Diſputationibus contra Algazelem ſcriptis ſumta inveniſſet: qui Algazel proximo ſæculo, ex eo quod Sectam, Motazelas dictam, condiderat, celebris evaſit, quique A. H. DV mortuus eſt; id opuſculum, uti ex Rapino ait, perquam eleganter ſcriptum eſt, verum idem ipſe valde pernicioſum judicat. In eo multæ de Anima Speculationes continentur, Ariſtotelis doctrinæ convenientes; atque inter cætera explicatur Intellectus Unitas: ex quo Baylius Averrhoem impietatis arguere vult, & eum fuiſſe qui Animæ mortalitatem aſſereret: & conſequenter Præmia Pænaſque poſt mortem negaret. Cur ille ita ſtudioſe Averrhoem in hujuſmodi opiniones trahat, conjicere nolo; illud duntaxat animadvertam, ſi pro Collectoribus iſtis Auctorem ipſum conſuluiſſet, longe diverſa Averrhois placita inventurum fuiſſe Baylium. Nam in diſſertatione [a] quadam, Averrhoes Animam Immaterialem eſſe affirmat, & in altera [b], Immortalem. Adeo uſu venit hiſce Hiſtoriæ reconditæ Contextoribus ut infinitos admittant errores ex eo quod omnia, aliorum fide, ſumant: cum, ſi ipſos fontes adiiſſent primoſque Auctores perluſtraſſent, multo accuratoria eorum monumenta extitiſſent. AVERRHOES.

Verum, uti haud longius excurram, cum in hoc Auctore vix quicquam alicujus ad Me-

a Phyſic. Diſput. 3. b 4.

AVERRHOES. Medicinæ Praxin momenti reperiatur, nihil amplius de eo aut ſcriptis ejus dicere lubet. Illud duntaxat ſubjiciam, Alkindum [a] ab eo memoratum, Libri etiamnum ſuperſtitis Auctorem, De Proportione & Doſibus Medicamentorum Compoſitorum; hic fortaſſe idem fuit ac celebris ille ejuſdem nominis Peripateticus ſub imperio Almamonis: atque in hoc Libro Medicamentorum facultates ad Arithmetices Muſiceſque præcepta redigere conatur: ſed in hac re Averrhoes nimia cum ſubtilitate uſum merito putat, idque merum eſſe Speculationis opus, nullo nixum fundamento, „ Quod ſcilicet „ Medicamenti vis in Compoſito duplicata „ ſemper ratione increſcat, “ & errorem hunc male perceptis de eodem argumento Galeni verbis originem debere exiſtimat.

Sunt & alii Auctores Arabici, quorum Libri extant, uti Abenguefit, Bulcaſem, Jeſu Haly, Camanuſali, Rabbi Moſes, &c. quos, cum nihil memorabile in ſe habeant, & id mihi in animo ſit ut Medicinæ potius quam Medicorum Hiſtoriam contexam, ſilentio prætermitto.

ALSAHARAVIUS, ſive ALBUCASIS. Reſtat autem alius quidam Scriptor, de quo multis de cauſis fuſius loquendum eſt. Is eſt ALSAHARAVIUS, a nullo quoquam Arabe memoratus neque in Europa cuiquam, niſi Matthæo de Gradibus (qui A. D. MCDLX obiit) cognitus: donec Traductio a P. Ricio (& ea ſane permediocriter) facta A. D. MDXIX, ap-

a 48.

apparuit, quæ tamen ipſa nunquam a Geſne- ALBUCA-
ro viſa eſt. Magnis illum laudibus effert Ri- SIS.
cius; Scriptorem vocat & dilucidum & brevem, in quo tamen plurima comprehendantur; ſeque judice, nemini, præterquam Hippocrati hujuſque Interpreti Galeno, concedere ait. Opus compoſuit ille, Al-Taſrif dictum, ſive Methodum Medendi, in triginta ac duo Volumina diviſum; ubi a nonnullis in Diagnoſtica Medicinæ parte, diſtinguendiſque Morborum Symptomatis excellere judicatur. Liber ſane ordinem habet, ac laudem ſine dubio meretur. Tamen illud etiam animadvertere debeo, maximam hujus Operis partem fere in omnibus eandem eſſe cum iis quæ apud Rhazem extant; uti cognoſci poteſt, ſi legatur Tractatus ſextus & viceſimus, De Puerorum Morbis: octavus & viceſimus, De Affectibus Arthriticis: trigeſimus, De Medicamentis Mortiferis; quæ omnia quodammodo ab iſto Auctore exſcripta ſunt. Præcipueque in iis quæ de Variolis habet, educta fere ad verbum quæ de Peſtilentia dixerat Rhazes, mutuatus eſt; a quo ita parum diſcrepat, ut eaſdem quoque Operis diviſiones, eoſdemque Capitum Titulos ſervet: immo eandem Medicamenti cujuſdam mirabilem commemorat virtutem, quod, cum novem Puſtulæ exierint, decimam egredi prohibeat; tamen ipſum Medicamentum paullo aliter deſcribit.

Atque hic culpam notare convenit, omnibus tam Arabicorum Scriptorum Editoribus, quam iis, qui in illos Expoſitiones ſcripſerint, com-

ALBUCASIS. communem. Siquidem hunc vel illum Auctorem indiſcriminatim magni faciunt, pro eo venditantes qui omnia de ſe promſerit, ac ſingularibus virtutibus excellat. Pauci, quantum a Græcis ii ſumſerint, oſtendunt: & vix cuiquam ſubolet, quantum a ſe invicem ſurripuerint. Quod ſi has res indicaſſent, & ſuæ & Lectorum operæ peperciſſent; atque hujuſmodi breves obſervationes Voluminoſis eorum Commentariis fuiſſent multo utiliores.

In evolvendo hoc Auctore, Librum ab eo aliquoties memoratum animadverto, qui præcepta & uſum Chirurgiæ contineret: uti ſpeciatim, pagina 80, 81, 88, 97, 99, 107, 117, 118, 119, 123, 124, 125, 127, &c. Locos hos cum ſcriptis ab Albucaſi, uti vulgo nominatur, contuli: qui ſolus inter Arabas diſtinctum quendam de Operationibus Chirurgicis Librum reliquit; & unumquemque in Chirurgia caſum, prout ab Alſaharavio memorantur, tractatum ab Albucaſi, magna cum voluptate deprehendi. A Viro celeberrimo, Dom. Gagnier, Linguarum Orientalium ſcientiſſimo, hanc gratiam poſtulavi, ut quæreret an Arabicus Albucaſis Codex in Bibliotheca Bodleiana exiſterat. Inquiſitione facta, Manuſcriptum unum Codicem inter Libros ab Archiepiſcopo Marsho collectos, N°. 54, invenit, ſub hoc Titulo, ita Latine converſo, „ Tractatus x Libri ZAHARAVI, dictus Operatio „ Manus (i. e.) Chirurgia & Ars Medica, circa „ Cauterizationem, & Diſſectionem, & Com„ miſſionem Fracturarum, in tres partes di-

„ ſtri-

„ ſtributus ; “ ſed cum nomen Albucaſim haud reperiret, quod ei tribuitur in MS. Codice Latino in eadem Bibliotheca extante & a Gerardo Carmonenſe converſo (alterum MS. inter eos qui a Doctore Huntington donati ſunt, invenit, cum Titulo ſequente. „ Pars XI Libri Al-Taſrif, Auctore Abul-caſem Calaf „ Ebn Abbas AL-ZAHARAVI ; ? porro in fine MS. ſubjecta hæc ſuut verba ex Arabico ſermone tranſlata. „ Explicit hic Tractatus de Chirurgia, „ eſtque concluſio totius Libri Practices Medi- „ cinæ, cujus Auctor eſt Abul-caſem &c. Die „ primo Menſis Seſar, A. H. DCCCVII ; “ idemque in ſupra memorato Gerardi MS. Latino vocatur, „ Particula 30 Libri Albucaſim. “ Conjuncta horum duorum MSS. auctoritas iſtis cum conveniat quæ a me allata ſunt de mentione ab Alſaharavio Libri Chirurgici facta, dubitari vetat, quin ea quæ ſub Albucaſis & Alſaharavii nomine ferantur ab eodem homine fuerint conſcripta. Huc accedit, quod Albucaſis Lectorem ſæpius ad Librum remittat, de Medicinæ Praxi a ſe compoſitum. Quoniam vero ad Chirurgica hujus Scriptoris Opera progredior ; Albucaſis, ne oriatur in hac re confuſio, eum nomine, quod magis cognitum eſt vocabo. ALBUCASIS.

Nihil certi de ejus ætate invenio ; vulgo autem (quanam tamen de cauſa ſuſpicari nequeo) circiter A. D. MLXXXV, vixiſſe creditur ; ſed rationes quædam ſubſunt cur is haud ita antiquus videatur. Nam de Vulneribus agens ; Turcarum [a] Sagittas deſcribit : quæ natio

[a] 2, 94.

ALBUCASIS. natio ante medium Sæculi duodecimi vix innotuit. Et ex eo quod Chirurgiam ſuo tempore pene extinctam memoret, ita ut vix Artis hujus veſtigium ſupereſſet ullum [a], jure quiſpiam, mea ſententia, concluſerit, hunc multo poſt Avicennam floruiſſe; nam Avicennæ quidem ætate Chirurgia ſatis viguit. Hanc in honorem denuo revocavit Albucaſis; & imprudenter in ea quicquam aggredi cenſet illum, qui non optime Medicamentorum virtutes calluerit, & Anatomiæ præſertim fuerit cognitione inſtructus; omneſque Artis Profeſſores obteſtatur, ne unquam lucri cauſa vitii a ſe non perſpecti curationem ſuſcipiant. Quanquam a Græcis multa ſumat & præcipue ab Aëtio Pauloque, tamen e Practicis Scriptoribus neminis, præterquam Hippocratis & Galeni, meminit: atque id obiter inter cauſas numerari poteſt cur eundem hunc atque Alſaharavium putemus, qui ſimiliter in Practico ſuo Opere, ſi duos hos excipias, haud plures quatuor aut quinque Auctoribus nominat, viz. Rhazem, Honainum, &c. Omnia in Chirurgia ſupervacanea a ſe rejici dicit; & ea ſolum retineri quæ neceſſaria atque utilia ſint; ſeſeque longam Experientiam cum multa Lectione conjunxiſſe teſtatur, ac nihil niſi quæ a ſe viſa ſint relaturum profitetur. Id in illo præcipue laudari debet, quod ſolus ex Antiquis Inſtrumenta in ſingulis Operationibus adhibenda deſcribat, uſumque eorum explicet; quorum Inſtrumentorum Figuræ in utroque a me ſupra memorato

a Præf.

rato MS. Arabico extant, quanquam haud ita ALBUCASIS. expreſſe atque eleganter delineatæ ac in Latino Exemplari. Alia quoque in eo inſignis eique propria res eſt, quod ubicunque in Operatione diſcrimen aliquod ſubſit, de eo Lectorem moneat: quæ cautio ſæpe haud minus utilis eſt, quam longæ ac minutæ aliorum expoſitiones quomodo eæ præſtari debeant.

In primo Libro, de Cauteriis tantum agit; ac lætitia efferri videtur, ſecretam ac divinam Ignis virtutem commemorans. Quinquaginta affectus numerat in quibus auxilium a Cauteriis præſtetur, atque hæc ipſe ſit expertus. Neque dubitari poteſt quin ab hac Operatione, quantumvis ea dolorem moveat terroremque incutiat, inſignes ſæpe ac mirabiles plane curationes effectæ ſint. Omnia item, quæ in eorum applicatione obſervari debeant, proponit: neque ab ullo ea adhiberi vult, qui non penitus Anatomia ſit inſtructus, neque nervorum, tendinum, venarum, arteriarumque poſitum accurate cognoverit: ideoque in hac re multa cum cautione incedendum ait: Hiſtoriamque hominis adjicit, qui Iſchiade [a] laborans per errorem ex iſto defectu interemtus eſt cum Chirurgus Tarſum ei Cauterio uſſiſſet, Tendineſque in iſto loco læſiſſet. Ipſe autem pro affectu hoc Cauterium deſcribit, viſu quidem, ut fatetur, terribile, maximæ tamen efficaciæ: quod ideo, in extremis caſibus, Diſcipulis ſuis commendat. Videmus inter Arabas multo frequentiorem etiam,

a I. 24.

ALBUCASIS. etiam, quam apud Græcos, fuiſſe Cauterii uſum; quod ideo minus mirandum eſt, quod Potentiale Cauterium in iſta gente uſitatiſſimum fuiſſet, multiſque ante Sæculis vocata eſſet Uſtio Arabica: uti Dioſcorides [a] in Hiſtoria Stercoris Caprini tradit, quod in hunc uſum ab iis adhiberi ſolebat. Notatque Proſper Alpinus Uſtionem ſuo tempore frequentiſſimum extitiſſe Remedium, & in quo maximam in affectibus inveteratis, præſertim in doloribus, homines fiduciam reponerent, haud ſolum inter Ægyptios, verum etiam inter Equites Arabas, qui ſub tentoriis plerumque ac in deſerto [b] degerent. Idemque a Bellonio [c] animadverſum invenimus, qui morem hunc inter Turcas uſurpatum ipſe vidit; & in hunc uſum eos adhibuiſſe, vel panniculum, vel candelæ linamentum teſtatur.

In Secundo Libro, de Operationibus per Inciſionem factis fuſe differit, quæ nonaginta & ſex numero ſunt; iſque in Introductione hanc Chirurgiæ partem multo perículoſiorem eſſe uſu Cauterii animadvertit, ideoque multo majori cum cautione aggrediendam; quoniam ab Inciſione magna Sanguinis frequenter ſequitur profuſio, in quo ſolo vita conſiſtit. Ea tantum notabo, quæ ab illo vel inventa, vel in melius mutata comperero: mentione obiter facta earum rerum, quibus in rebus vel aliqua prioribus Chirurgis adjecerit, vel ab iiſdem diſcrepaverit.

In initio ſtatim Operationem deſcribit. quæ

a 2, 73. b Med. Ægypt. Lib. 3, 12, c 3, 20.

quæ in aperiendo Hydrocephalo fieri debeat; non eo ſolum, in quo Aqua inter Cutim atque Os continetur: ſed eo etiam, ubi hæc inter Cranium Duramque Matrem comprehenditur. Operationis modus a Paulo præcipue ſumtus eſt; ab Experientia vero propria ſubjicit cæptum hoc ideo potius dehortari ſe, quod illud, niſi in uno homine, nunquam feliciter ceſſiſſe viderit. Quod idem generatim, in utraque Morbi Specie, ſentit. Quoad priorem tamen, ubi Tumor externus eſt, idque vel in anteriori, vel in poſteriori Capitis parte, ſive inter Cutim & Cranium comprehenſus, ſive inter Os & Pericranium, quanquam vel in hoc caſu is Operationi favere non videatur, tamen in Hiſtoria exempla curationis hoc modo præſtitæ inveniuntur: quod in alio loco fuſius declarabo. Eſt etiam tertium Hydrocephali genus, ubi Humor non ſolum inter Duram Piamque Matrem contineatur, verum in ipſa quoque Cerebri ſubſtantia: quod quidem genus & natura ſua, & omnium Auctorum teſtimonio, ut plurimum, vel potius ex toto, incurabile eſt; neque homo prudens quiſpiam id efficere tentaverit. Ratio quidem ipſa a pleriſque allata, Cur Operatio iſta ita exitialis ſit, minime mihi arridet; mortem enim ideo ſequi dicunt quod inciditur Dura Mater. Vulnera in ea ſine dubio haud vacant diſcrimine: & ſingulis diebus exempla ante oculos habemus, ubi minima punctio, in parte adeo exquiſito ſenſu prædita, Inflammationem, Febrem, Delirium, Mortemque accerſiverit. Quamobrem

ALBUCASIS.

ALBUCASIS. Albucaſis magnopere caveri jubet[a], dum Membrana hæc ab Oſſe ſeparatur, quod Terebræ ope facile fieri poſſe inquit; & quo omnis ejus offenſa vitetur marginem quandam Inſtrumento aptari imperat, quæ id nimis alte deſcendere prohibeat; quod inventum poſtea, Alis Inſtrumento adjectis, Fabricius ab Aquapendente in melius mutavit: neque dubitari poteſt quin omnis iſta circumſpectio in Operatione perquam neceſſaria ſit. Utcunque id eſt, haud modo Vulnera in iis Membranæ hujus partibus, quæ Vaſis Sanguiferis paulo grandioribus vacant; facta novimus, ſed Membranæ quoque particulas ab ea ſeparatas, ac materiam, quæ vel ſub ea vel in duplicatura ejus jacet, eo pacto effuſam, integritate poſtea ægris reddita. Quodque validius argumentum eſt, etiam cum aliquid ex ipſa Cerebri ſubſtantia prodierit, homo aliquando ad ſanitatem perductus eſt. His rationibus innixi quidam Membranæ hujus inciſionem fieri præceperunt, quandocunque inter hanc Piamque Matrem humor quivis aut materia remanſerit. Primi videntur fuiſſe, qui hanc rem commendarint, Vertunianus & Gabriel Ferrara: quam feliciter executos ſe tradunt Glandorpus & Marchettus. Ac licet experimentum ita audax judicatum ſit, ut pauci id periclitari voluerint, tamen hanc rationem & neceſſariam & tutam eſſe multi ex noſtratibus Chirurgis uſu comprobarunt.

Haud abs re alienum erit id amplius notare, Albucaſim, ubi de Cauterio Capiti ap-

a 3, 2.

applicando loquitur (quam tamen ille applicationem nullo modo probat) referre quanti id a nonnullis factum ſit: qui, hujuſmodi exitu dato, Fuligines ac Vapores per Duram Matrem a Capite emitti poſſe cenſerent. Eandem opinionem Recentiores aliqui amplexi ſunt: eo vaniores illis in curatione ordinanda, quod dolorificam Terebræ operationem fieri præceperint. Verum hæc in naturali ſtatu adeo craſſa & compacta eſt Membrana, ut quicquid in ejus cavo comprehenſum ſit per eam tranſire nullo modo queàt: quamobrem ex Anatomia diſcimus, id quam futile ſit conſilium. Quandocunque autem id profecerit, uti profeciſſe a nonnullis dicitur, in Cephalæa, Vertigine, Epilepſia, &c. (licet ii ſatis inepte, contra optimorum in omni ætate Chirurgorum Experientiam, & ipſius Anatomiæ lucem, Terebram in medio Suturæ Coronalis figi jubeant) ſemper aut Oſſis Caries, aut Pus, aut Sanguis, aut Vermes inter Cranium Duramque Matrem deprehenſi ſunt: quarum rerum amolitio, haud utique Fuliginum fictarum, morbum tollit: uti liquet ex iis quæ ab ipſo Severino tradita ſunt, qui Terebræ uſum in quibuſcunque hiſce caſibus vehementer commendat. Neque aliter ſe rem habere conſtat ex iis ipſis argumentis quibus utuntur Auctores iſti ad confirmandam Operationis utilitatem. Nam inter Aucipes morem eſſe aiunt, ut in Accipitre Vertigine tentato Caput Cauterio aperiant: unde ichor aut ſanies quædam exeat, cujus fluxio cum ceſſet. avis ad ſanitatem perdu- ALBUCASIS.

ALBUCASIS. catur. Igitur exemplum quod ab iis ad comprobandum Terebræ uſum adducitur. Materiam aliquam extravaſatam, neutiquam vero aut Vaporem aut Fuliginem ullam, morbi originem fuiſſe oſtendit.

E ſupra dictis evidenter apparet, periculum quod Capitis apertioni in Hydrocephalo Interno ſupervenit, minime ex Duræ Matris convulneratione oriri; neque ratio a Fabricio adducta magis probabilis eſt, qui frigidi aëris intromiſſionem pro hujus rei cauſa ponit. Albucaſis autum id vereri potius videtur, ne Cerebri Nervorumque omnium relaxatio univerſa, atque ipſius naturæ diſſolutio ſuccedat. Hic enim non modo Cerebri Ventriculi cum Medulla Oblongata afficiuntur; ſed interdum Morbus per totam Spinæ longitudinem protenditur; ita ut aqua illic diffuſa haud raro Cryſtallinos in dorſo Tumores attollat. Ideoque, aperto hujuſmodi Tumore, per eum aliquando inflari poſſunt Cerebri Ventriculi. Et quia morbi ſedes in ipſo Capite eſt, Tumoris in inferioribus hiſce partibus inciſio raro quicquam commodi præſtat.

Quanquam in Hydrocephalo Inciſionem minime laudet Albucaſis, tamen in aliis Capitis Tumoribus, qui in Cute & exigui & circumſcripti ſint, præcipue ſi intra Cyſtim comprehenſi ſint, Operationem omnino fieri ſuadet; neque ullum in ea diſcrimen ſubeſſe inquit, modo Arteriæ Nervique illæſi ſerventur; & multo etiam minus, ubi id quod Tumore comprehenſum eſt duræ ſaxeæque ſubſtantiæ eſt: quoniam in hoc caſu mi-

minus metui debet a fluxu Sanguinis. Atque huc pertinens, cognitum ſibi Exemplum profert; ſiquidem in Vetula hujuſmodi Tumorem aperuit, in quo materia incluſa frangi non facilius quam Silex [a] potuerit. ALBUCASIS.

Tumoribus in Tonſillis, ex Inflammatione Suppurantibus, loquitur, Paulum ſecutus, Albucaſis: idemque expônit quemadmodum aliquando Tonſillæ ipſæ, ubi magnus in iis fuerit Tumor, exſtirpari [b] debeant; quæ quidem Operatio, quanquam haud ita facile præſtetur, tamen interdum periculo vacat, quam rem & aſſerit Celſus & Recentiorum Experientia confirmat. Illud autem ut ſuſcipiatur minime ſuadet Albucaſis, niſi Tumor coloris albi ſit, & rotundus, & inſuper radix ejus exigua. Nam ſi baſis ampla fuerit, Sanguinis fluxum magnopere metuendum eſſe inquit; quod profectò ſæpius in hoc caſu & moleſtiam & periculum creavit. Quare Fabricius ab Aquapendente, qui Operationes paulo crudeliores nunquam aggreditur, hanc quodammodo improbat, utut auctoritatibus ſupra memoratis commendatam: aliique Cauſticum in eam rem figuratum adhibere malunt, quod ipſi Tonſillarum foramini inditum, eas ſenſim abſumat: & hæc ſane ratio & tutior & Plerumque efficacior videtur.

In eodem Capite, de aliis quibuſdam Tumoribus loquitur Albucaſis, qui nonnunquam in Ore ac Faucibus oriuntur quoſque eodem modo, ac Tonſillas, eſtirpari jubet. Cujuſmodi Tu-

a 2, 42. b 2, 36.

ALBUCASIS. moris Hiſtoriam narrat in Muliere, qui lividus ac ſine dolore eſſet; ea vero neque ſolidas neque liquidas res devorare poterat, & ægre ſpiritum trahebat; neque ulla ei ſalutis via reliqua erat, quin intra diem unum aut alterum expiraret, niſi a Chirurgia fuiſſet adjuta. Tumor iſte duos in cavum Naſi ramos projecerat: quos qua ratione ſenſim exciderit minute narrat; tandem vero cum animadvertiſſet, ſublato alio, alium ſuccreviſſe, ſeque perinde agere ac ſi Hydræ Caput amputaret, ad Cauterii uſum decurrit: quo ſe ulterius Tumoris incrementum certo præciſurum fuiſſe ait; quanquam ingenue fateatur ſibi non conſtare quid de Muliere poſtea Deus egerit.

Viam quoque (juxta Pauli doctrinam, cujus in hac re verba exſcribit) Uvulam [a] excidendi tradit, ubi ea vel in Pus abierit, vel eam præ laxitate nulla in antiquum ſtatum Topica Medicamenta redigere poſſint: cum ea cautione, uti Paulus etiam facit, ut de ea haud amplius, quam quod præter naturam excreverit, dematur, ne Vox injuriam accipiat. Uvula enim haud incongrue Plectrum Vocis dicitur; & ad articulate loquendum omnino neceſſaria eſt. Caſum vero memorat Fabricius Hildanus, in quo ejus ablatio nullum in ſermone impedimentum fecerit. Atque in ea opinione eſt Fallopius, ut Uvulæ amiſſionem Vocem non afficere putet, niſi Palatum una cum ea ſit deperditum: quod utique exemplum perraro occurrit. At ubi in hoc Uvulæ affectu æger ne-

a 37.

neque Inciſionem neque Cauterium Actuale admittit, Liquidum is imperat Cauſticum ex Calce confectum, quod Inſtrumenti ope applicatum, intra ſemihoram (horam inquit Paulus nigredinem parti inducet, & conſequenter eam contrahet, unde paulatim decidet: qua ratione in aliis item caſibus [a] utitur. Et pro eo uſu etiam his diebus Chirurgi noſtri Inſtrumentum habent, quod Cochleare ad Uvulam vocant. ALBUCASIS.

De Bronchocele [b], ſive Ramice in anteriore Cervicis parte, agens, (cujuſmodi vitium in Mulieribus frequentius quam in Viris eſſe ait) & Grecis. & Celſo fuſior eſt; recteque inter id quod Naturale, & id quod Accidentale eſt, diſtinguit. Primum genus tractari non debet. Secundi duæ ſunt Species: quarum una Tumorem refert, qui craſſam aliquam materiam comprehendit; altera Aneuryſmati ſimilis. Quanquam autem is Scalpello ſatis audacter utatur, Operationem in priori tantum caſu fieri ſuadet: ſed ne tum quidem, niſi Tumor laxus & exiguus, & Cyſti fuerit incluſus, id certe genus arte tolli poteſt. Hæ nonnunquam Excreſcentiæ Aqua plenæ ſunt, modo nihil præter Aërem continent: cujuſmodi omnia genera Inciſione, Frictione, & Compreſſione curari etiam poſſunt. Modo in materiam carnoſam abeunt, quæ inter Cutim Aſperamque Arteriam jacens, propendentis cujuſdam palearis ſimilitudinem exhibet, quale in Gallo Indico videtur iracundia commoto. Frequens hic morbus eſt in iis regio-

a 1, 57. b 44.

ALBUCASIS. nibus. ubi Aqua Frigida copioſe bibitur : præſertim ubi Aquam, ſicut in aliis calentibus plagis Nive haud temperant, ſed ei Glaciem commiſcent : uti mos eſt inter vulgum, qui algentes Pedemontii ac Genuæ montes incolunt. Vitii ipſius veritas non minus conſtat, quam quod ii ipſi id Aquæ hujuſce potioni tribuant : neque ex Natura Frigoris effectum hunc explicare difficile eſt. Nam Liquor inter deglutiendum Gutturis Muſculos neceſſario congelat, id eſt, vaſa contrahit, eodem tempore humores per ea circulatos incraſſat : ex quo oritur ſtagnatio & obſtructio, neque ita multo poſt in iiſdem Partibus Tumor attollitur, Idque notari debet, Tumores ab ea cauſa ortos ſemper Carnoſos eſſe atque ita permanere : cum alia Bronchoceles genera, quæ a Diſtortionibus, aut Contuſionibus, aut ſimili caſu quopiam naſcuntur, ſæpiſſime in Pus abeant, aut in Meliceridem, Steatoma, &c. vertantur, id quod ab Albucaſi animadverſum eſt. Inter Hiſpanos, qui Frigidarum potionum uſui immoderate indulgent, Tumores in Faucium Glandulis frequentiſſimi ſunt. Atque ex iis quæ notata ſunt a Sriptoribus conſtat, haud modo a Liquorum, ſed etiam a Regionis ipſius frigore produci poſſe hunc effectum ; ſiquidem hos in Capite ac Faucibus Tumores multo frequentius inter Septentrionales quam inter Meridionales populos occurrere animadverſum eſt.

Tumores quoque in Glandulis Thyroideis ſæpe contingunt : quales non revera Bronchocelæ ſnnt, licet ita perperam vocentur, ſed

ſed Strumæ, aut Scrophulæ in Collo. In Corporibus morbo defunctis halce Glandulas in immenſam magnitudinem auctas vidi, ita ut prope ad Claviculas uſque deſcenderent: & cum id ita ſit, Scirrhoſi plerumque fiunt. Ubi hoc modo Tumor iſte confirmatus ſit, etſi ab Aëtio non fuiſſemus admoniti, morbum natura ſua plane incurabilem eſſe, ex Anatomia liquido perſpicere poſſemus: neque enim ab ullo Medicamento intus ſumendo, vel extra applicando, Tumorem ſolvi poſſe credo; Repellentia autem malum potius augerent, atque Humorem aliam aliquam in partem rejicerent. Neque vero cautus quiſpiam Chirurgus, me auctore, Tumorem adeo ingentem exſtirpare tentaverit: ne aut Venam, aut Arteriam, aut Nervum Recurrentem incidat. A quo etiam ſatis commode nos dehortatur Albucaſis [a], factum inſcii cujuſdam Artificis narrans, qui in hoc caſu, vulneratis in Cervice Arteriis, ægrum extemplo occidit. ALBUCASIS.

Idem Tumores duos in Ventre, Fungi ſimiles, a ſe abſciſſos memorat: quorum in uno Unciæ octodecim, in altero ſex, humoris comprehenſæ eſſent: ipſi albi erant, Radicibus exiguis: margines eorum intro verſi, atque ex iis liquor perpetuo exſudabat. Sed Artificem ſedulo commonet, ut, id Aneuryſma ſit necne, diligenter advertat: cujus ſi vel minima ſuſpicio ſubſit, Cauterium in promtu haberi jubet. Cum hujuſmodi operationem æger ſubire metuit; aliam is rationem proponit, qua filo plumbeo

a Præf.

ALBUCASIS. beo Tumores illigentur, dum excidant. At ſi radices amplæ craſſæque ſint, & mali coloris Tumor ipſe, id genus omnino tractari vetat, ne fortaſſe Canceroſum fuerit. Quodque ad ipſos Cancros[a] attinet, quantumvis recentes, ſi etiam ampli ſint, intactos relinqui ſuadet; cum in eo ſtatu neque ipſe ullum unquam curaverit, neque ab aliis curatum viderit. Vides igitur Scriptorem hunc, utcunque in Chirurgia ſatis audacem, quique nunc dierum etiam crudelis exiſtimaretur, haud tamen ea confidentia fuiſſe ut Scalpellum temere quovis infigeret: ſed vitii naturam probe perſpexiſſe, & ſucceſſus probabilitatem conſideraſſe, antequam in periculoſis hiſce affectibus Operationem ſit aggreſſus.

In capite quinquageſimo ſeptimo, de Circumciſione[b] agit: neminem quenquam e Veteribus de ea verbum protuliſſe, ſed a ſe primum inventam atque in uſum ductam, affirmans. Ex quo, eum non modo oblitum eorum quæ de hac re diſerte ſcripſiſſet Paulus, ſed etiam in Celſum nunquam incidiſſe manifeſtum eſt; qui eundem fere curationis modum in Phimoſi[c] deſcribit.

De Partu autem educendo, & vivo, & mortuo, multa, atque haud inidonea, litteris mandavit. Illud vero, quod a ſe cognitum de Muliere quadam narrat, haud vulgare eſt: quæ, mortuo eo quod intus haberet, Gravida denuo evaſerit: hoc quoque, quod ſecunda vice conceptum eſt, extincto, ac intra Uterum remanente. Haud ita

a 53. b 57. c 7, 25.

ita multo poſt per Umbilicum erupit Abſceſſus: **Albucasis.** a quo, eo ſtupeſcente, haud modo Pus ſed etiam Oſſa prodirent. Re ſecum perpenſa, ea ad Fætum pertinuiſſe deprehendit, atque eorum multa exemit. Mulier complures poſtea annos vixit; Ulcus autem, ex quo humor perpetuo ferebatur, in eo loco habuit. Quantumvis mira videri poſſit hæc narratio, Recentiorum Experientia paribus exemplis abundat. Eſt etiam ubi Mulier [a] quædam haud modo convaluerit, ſed partum quoque poſtea ediderit. Eſt, ubi Fætus nunquam Utero [a] comprehenſus, verum aut in Ovario, aut in Tuba Fallopiana, aut in Abdomine ipſo, ſit inventus: ita ut Oſſa aliquando vel per Anum, vel per Muſculos ſupra Os Pubis, exitum ſibi aperuerint.

Obſervabile etiam id eſt, quod de Abſceſſu in Femore tradit, ex quo palmæ longitudine Os eſſet carie exeſum: & tota paulatim Oſſis ſubſtantia abſcedente, in ejus locum Callus adeo firmus ſuccreverit, ut homo poſtea commode incederet. Quodque de alio Gangræna affecto narrat, haud minus ſingulare eſt; hic enim, manu ſibi ipſi reciſa, cum id Albucaſis, veritus ne vel in ipſa Operatione, vel poſt eam paulo, obiret, facere abnuiſſet, ad integritatem rediit. Id exemplum eo conſilio a ſe prolatum, inquit, uti appareat, quid fidenter aliquando in hujuſmodi Gangrænis ſuſcipi poſſit: commodeque ſubjicit, ſcienti Artifici nihil magis ex uſu eſſe, quam ſi omnes mor-

a a Vid. Philoſoph. Tranſact.

ALBUCASIS. morborum varietates diligenter advertat, quo melius judicium ejus poſſit in ſequentibus temporibus informari dirigique.

Paracenteſin, quæ fit in Hydrope, Paulo Celſoque fuſius ac magis particulariter deſcribit: & Aſcitem ſolum eſſe ait Hydropis genus quod Operationem hanc recipiat; quibus adjicere potuiſſet, Morbum ipſum nullam, niſi ab hac Operatione, curationem admittere. Nam cum eo ventum eſt, omnia Medicamenta interna, utcunque mirabiles ea vitutes habere dicantur, vereor ne inutilia ſint; & æger a fideli Medico monendus eſt, ut ad Chirurgiæ opem mature ſeſe conferat, a qua unicum, Paracenteſi facta, petendum eſt Remedium. Operatio hæc ab ipſa Natura primum indicata videtur; ſiquidem interdum in Hydrope accidit, ut Aqua vel per Vulnus caſu factum, vel per exitum, ipſius pondere apertum, in Umbilico aliiſque Abdominis partibus, quaſi Critice eruperit. Cæterum hæc Operatio antiquiſſima Medicinæ monumenta vetuſtate æquat: ab Hippocrate ſæpius quidem commemorata, & ab Albucaſi ita accurate deſcripta, ut, quo vel tutius vel commodius præſtetur, nihil fere Recentiores adjecerint. Itaque locum ipſum definit in quo inciſio optime fiat, atque ejus exequendæ rationem explicat: Inſtrumentique formam delineat, quæ Spathomele eſt utrinque aciem habens: id poſt inciſionem extrahi, atque in foramen ab eo factum Cannula immitti debet, annulo ejuſmodi munita, qui hanc nimis alte deſcendere prohi-

hibeat. Fuſe quoque exponit quemadmodum ea in loco ſervari poſſit, quo facilius Aqua per eam educatur. Quæ res idem profecto præſtat ac Inſtrumentum a Barbetto, vel Blockio, potius, inventum: etſi Barbettus nihil ejuſmodi a Veteribus uſurpatum affirmet. ALBUCASIS.

Jam quod ad Aquæ emittendæ modum pertinet; in eo ita accuratus eſt, ut circa dimidiam ejus partem prima vice exire velit: ac poſtea ſingulis diebus, debitiſque intervallis, eam quantitatem quæ hominis viribus reſpondeat (de quibus ex Pulſu & Reſpiratione judicandum ſit) dum omnis educatur. Celſus circa Heminæ quantitatem educi vult: quanquam plurimi ex Recentioribus Chirurgis quantitatem per Paracenteſin evacuandam a nemine præfinitam afferant. Vetat ille, uti Veteres omnes ac plerique etiam Recentiorum faciunt, Aquam una vice emitti, ne Syncope vel mors ſubſequatur: qua de cauſa Operatio hæc, licet ab omni antiquitate uſurpata, ſemper fere periculoſſima habita eſt.

Et ſi Hiſtoriæ credendum eſt, hujuſmodi incommoda haud raro obtigerunt: quamobrem haud alienum erit ejus rei cauſas diſquirere, quo facilius diſcrimen ab Operatione intentatum evitare poſſimus. Fienus quidem duas affert cauſas, (quas utcunque is de eo prorſus ſileat, pauciſſimis immutatis e Cælio Aureliano tranſcribere videtur) cur adeo periculoſum ſit Aquam ſimul omnem effundere. Prima eſt, quoniam Aqua, quamvis præternaturalis, nativum in ſe

ALBUCASIS. ſe calorem contineat, ac Spiritibus abundet, ideoque quando ea ſubito emittitur, Partes frigore excipiantur: & Natura, calore hoc & quaſi fomento deſtituta, languida atque effæta relinquatur. Huic argumento facile ita reſpondetur, Viſcera abdominis, poſt Aquæ exitum, non minus calida remanere quam in ſtatu naturali eſſe debeant: & conceſſo, quodvis eorum frigore hoc ſuppoſititio tentari, id partes vitales ita ſubito minime affecturum ac mortem adeo repentinam illaturum, Experientia abunde novimus. Huc accedit, quod apertis Cadaveribus, duo præcipua Viſcera, Jecur & Lienem, hoc affectu neutiquam vitiata frequenter comperiamus. Secunda cauſa eadem prope validitate eſt, Aquam ſcilicet in Aſcite; naturalem ſecundum quid, uti id ille exprimit, eſſe factam, in eaque partes fluctuare ſuetas ab eadem foveri: Aqua vero emiſſa, harum poſitum immutari, quod cum ſubito fiat, mortem ſuccedere. Argumenta hæc ita exilia ſunt, concluſioneſque ita parum conſequentes, uti primo intuitu ratiuncularum harum infirmitas appareat. Idemque de Fuga Vacui dicendum eſt, quam ille alio in loco commemorat. Alia prærer hæc ab Auctoribus argumenta allata non invenio: quare ſi in hac re ſatisfieri nobis velimus, effectus hujus, qui a ſubita Aquæ evacuatione oritur, aliunde deducenda ratio eſt: iſque fortaſſe haud abſurde explicari poterit, ſi quemadmodum Aſcites primo formetur, conſideremus.

In

In quo quam partem habeant Vaſa Sangui- ALBUCASIS.
fera, primum inquiram. Horum Tunicæ ita
ſunt efficłæ, ut quacunque de cauſa Sauguinis
motus imminuatur, aut in ductibus Capillaribus
ſtagnans ſubſiſtat, tenuiores ejus particulæ per
Tunicarum poros exitum ſibi faciant, neque in
iter Circulationis unquam redeant: quo diutius
autem hæc iſta cauſa permanet, eo magis diſtenduntur Vaſa, eo facilius humores extravaſantur.
Ita Experimento deprehendimus, ſi ligetur in
Cane Vena Jugularis, Materiam Seroſam, inter
Capitis Tegumenta ac Muſculorum qui in Collo ſunt interſtitia, exſudare. Ita quoque in Abdominis Vaſis, quicquid ea nimis vehementer
comprimit, aut in iis Obſtructionem parit,
maxime fluidæ, id eſt Seroſæ, Sanguinis partes,
per eorum Tunicas tranſadiguntur, atque huc
illuc in Ventris cavo fluctuant. Ita morbus
hic a Scirrho, vel Obſtructione Jecoris, Lienis,
Meſenterii, &c. produci poteſt; & Aſcitem Tumoribus in Abdomine frequentiſſime ſuccedere
novimus; quare Carolus Piſo, qui Anatomiæ
Scientiam in uſus Medicos ſolerter admodum
convertit, quicunque, dicit, cadavera Hydro-
„ pe defuncta ſæpius aperuerit, Tumorem vel
„ frequentiſſimam, vel ſolam Aſcitis cauſam in-
„ venturum. „ Verum hic morbus haud ſemper
iſto modo naſcitur; ſæpiſſime enim, ut ante dictum eſt, poſt diſſectionem Viſcera reperiuntur
integra, tam in Aſcite, quam in Hydrope Peritonæi; ideoque non raro morbi cauſa in
ipſo Sanguine quærenda eſt. Sanguinis autem
qua-

Albucasis. qualitas, quæ huic rei a Scriptoribus idonea dicitur, hæc eſt; cum is ad Fuſionem nimis tendit, nimiſque Sero diluitur; atque ita facile perlabitur Vaſorum Tunicas: neque hoc ita aliquando fieri improbabile eſt. Sed a contraria quoque qualitate idem effectus produci poteſt, quæ Sanguinem obſtructionibus creandis magis aptum reddat: unde Aſcitem Ictero interdum ſuccedere videmus, & in Aſcite Sanguinem eſſe debito craſſiorem: porro in hac Sanguinis Craſi culpam frequentius ſubeſſe ex eo argui poteſt, quod in Hydropicorum, præcipue Juvenum, Cadaveribus diſſectis animadvertitur; nam in iis Pulmones, quod magnum ac primarium in comminuendo, uti par eſt, Sanguine Inſtrumentum a Natura adhibetur, plerumque obſtructi comperiuntur. Vaſa ipſa, ex quibus humor iſte Hydropicus ortum ducit, aſſignari nequeunt, tamen, cum Viſcera reperiuntur integra, uti ſæpiſſime fit, ferri eum ab Omenti aut Peritonæi Vaſis perquam probabile eſt. Ab Omento putat Hippocrates, nec ſine fundamento; raro enim accidit ut in Aſcite id non vel eroſum vel abſumtum vel putrefactum ſit: Peritonæi vero Glandulæ quemadmodum in hoc vitio ut plurimum afficiantur quotidie videmus. A Tunicarum laxitate in Vaſis Sanguiferis; a ruptione Vaſorum Lacteorum aut Lymphaticorum haud alii oriuntur effectus, atque a nimia Sanguinis vel craſſitudine vel tenuitate. Ita, quacunque de cauſa hæc fiat humoris extra Vaſa effuſio, is per ea continuo exſudat, quo-

quoad totum Ventris cavum impleatur; ſaltem quoad Aqua pondere ſuo & compreſſione Vaſorum Poros conſtringat, neque humores ulterius effluere patiatur. Quare hic inter Vaſa Aquamque extravaſatam jugis communicatio eſt; ſic ut, cum hæc per Paracenteſin e Cavo Ventris emittitur, idem ſit, ac ſi fuiſſet derivatio ex ipſis Vaſis facta. ALBUCASIS.

Ut igitur ad rem propoſitam veniamus, id eſt periculum quod veriti ſunt Antiqui in educenda ſimul omni Aqua, rationem perpendamus quare alia quævis immodica Evacuatio diſcrimen minetur; cujus rei notiſſimum & maxime familiare exemplum Venæ ſectio eſt. Nimia adeo Sanguinis copia ubi detrahitur, vis protruſionis in eo, ob hanc ipſam cauſam, multo minor eſt; ſic ut, decreſcente ejus Velocitate, multo arctius cohæreant ejuſdem particulæ. Sanguis inde haud ita liberalem Spirituum ſecretionem præſtat; quique ab eo ſecernuntur, in Nervos debiliter modo compulſi eunt; ac ſi nobiſcum reputemus, Vaſorum Tunicas haud extemplo contrahere ſe poſſe, & canales ſuos debita ratione ad liquorum in iis decurrentium copiam accommodare, erit etiam Sanguinis Velocitas eo minor, quod in majoribus fluat alveis; qua ex tarditate & cohæſione Sanguinis languor ſequitur ac Spirituum defectus: & ſi Evacuatio ingens fuerit, ipſa Mors. Ideo Venæſectionis exemplum ad rem hanc illuſtrandam adduxi, quod Celſus ipſe, quo periculum nimii Sanguinis detracti oſtendat, id Paracenteſis ſi-

ALBUCASIS. militudine confirmat; quod ſi, „ inquit, in cura „ quoque Aquæ quæ inter cutem eſt ita reſpon„ det, „ quanto magis neceſſe eſt in Sanguine „ reſpondeat? „ Eadem profecto utrobique ratio eſt; quodque ad rem magis pertinet, (evacuationem intelligo humorum qui non contineantur Vaſis ſuis in magnis admodum Tumoribus qui ſuppuraverint,) ſi materia omnis unica vice educatur, eadem aliquando ſequi incommoda experimur. Igitur ubi in Paracenteſi nimia Aquæ copia emittitur, Vaſorum Pori, per quos Humor Hydropicus ferri conſueverit, cum etiamnum pateant, eidem quoque exitum præbent: qui ideo jam profuſius fluit, quod Aquæ preſſi ſit maximam partem ſublata, quæ Vaſorum Tunicas antea quodammodo conſtringeret, neque Serum ita copioſe fluere ſineret ut ſine hoc impedimento feciſſet. Remota vero Aqua, Vaſa latius hiant, atque humores ea quantitate in Abdomen exeunt, ut eandem in Sanguine ac Spiritibus mutationem faciant, quæ modo in Venæſectione a nobis explicata eſt. Quo melius ab Hydropicæ hujus inundationis recurſu defendatur Abdomen, poſt Paracenteſin Faſciarum uſum ſuadet Cælius Aurelianus; immo de eo bis loquitur, ab eoque Tumoris incrementum averti tradit. Quod quidem optime inſtitutum videtur; nam quo arctius Venter conſtringitur, eo major Vaſorum compreſſio eſt, ideoque ita Seri minor quæque effuſio. Faſciæ ſimiliter a Littro commendatæ ſunt, uti partes citius coeant poſt Paracenteſin in Hydrope Peritonæi adminiſtratam. Ra-

Ratio adducta de Spirituum conſumptione, ab ipſo Operationis ſucceſſu confirmatur: Pueri enim raro ſine diſcrimine illam ſubeunt: Galenus non plus uno, quod noverit, evaſiſſe memorat Laxitas in vaſorum fibris, quæ huic ætati propria eſt (uti ex magna eorum proclivitate ad ſudores maniſeſtum eſt) ſuccos nimium abundanter percolari patitur; ac ſi mortem Spiritus exhauriendo Syncopenque arceſſendo haud inferat, humorum ſaltem exundantiam, qui morbum renovent, ſubminiſtrat; quamobrem teneræ hujus ætatis omnes ab Operatione ſubmovet Albucaſis. Idemque ſervari debet, ubi Vaſa admodum debilia ſint, aut Sanguis, quacunque de cauſa, languidus & effætus: ut in ætate vel morbo confectis: Atque hinc moniti ab Hippocrate dati ſatis evidenter conſtat ratio, qui Paracenteſin mature fieri jubet, dum ſuperſunt vires. Ideo etiam hanc in Senibus fieri vetat Albucaſis. Neque ſatis mirari poſſum, quare homines; ubi verum ſubeſſe Aſcitem deprehenderint, qui ejus naturæ eſt ut ſine Paracenteſi nullo modo curari queat, Operationem eo uſque differant, ut quod unicum iis auxilio eſſe potuerit remedium, id ipſum cum nimis ſero uſurpetur mortem iis maturet. ALBUCASIS.

Syncopes, quæ in hac Operatione frequenter contingit, rationem explanare tentavi: quia nullam hactenus probabilem invenerim; quæ a Garengeoto [a] affertur. Diaphragmatis „ ſcilicet in Ventrem delapſus, poſt Aquæ edu-

[a] 152.

ALBUCASIS. „ eductionem, " mihi incomprehenſibilis videtur. Quomodo enim Diaphragmatis in naturalem ſtatum reverſio Animæ defectionem induxerit? Ego potius, quo inferius illud deſcenderit, eo liberius fore Cordi atque Pulmonibus ſpatium crediderim: qua re nihil magis convenit ad avertendam Syncopen. Hæc argumentandi ratio æque mira eſt ac iſta, cum „ Spirandi difficultatem in hoc caſu oriri dicat „ ex inertia Muſculorum Epigaſtricorum, qui „ Elaterem, utpote vehementer diſtenti, a„ mittant, atque ideo Antagoniſtis neutiquam „ pares ſint. „ Quod ſi mihi ratiocinandum eſſet, hanc concluſionem ducerem, quo minorem hi Muſculi Elaterem habeant, & quo magis inertes ac diſtenti ſint, eo minore vi coſtas ad inferiores partes trahi; & Diaphragma ſurſum repelli debere; unde, cum Thorax minus contrahatur, ea de cauſa liberiorem fore ſpirandi poteſtatem. Atque obiter nequeo non animadvertere, Scriptorem hunc frequenter ac ſine uſu voces Artis ab Antiquis uſurpatas affectatione quadam mutare: uti in hac ipſa re facit, Anaſarcam vocans Hydropem per Infiltrationem. Quod quidem verbum, Anaſarca, & a Græcis & ab omnibus aliis poſt eorum tempora Medicis perquam aptum ac ſignificans viſum eſt ad exprimendam hujus morbi ſpeciem: neque amplius quicquam a nova hac Voce (nam Infiltratio nullius, quod ſciam, linguæ vox eſt) ſignificatum video, quod clarius nos, quomodo hoc Hydropis genus naſcatur, edoceat.

Ea

Ea quæ de communicatione, inter Vaſa Abdominis & Cavum ejus patente, dicta ſunt, vera item ſint neceſſe eſt, ubi languor aut morbus ipſe poſt Paracenteſin redit: nemo enim ea abſurditate fuerit, ut Aquam ipſam extravaſatam ad ægri ſive vitam ſive vires ſuſtinendas neceſſariam exiſtimet. Ideoque ſi Vaſa ſic confirmata eſſent, ut Tono ſuo reſtituta nullam amplius per eorum Tunicas humoris fluxionem reciperent, nihil quicquam periculi in educenda ſimul omni Aqua contingeret: atque hoc paucis iis eveniſſe videtur, in quibus Chirurgi memorant Aquam eruptione aliqua fortuita omnem ſubito effuſam, ſine ullo hominis periculo. Idemque pertinet ad ea quæ ab Hieronymo Fabricio relata ſunt; qui hoc ſemper eo modo ab audaci illo Artifice Horatio a Nurſia factum, & ſucceſſu interdum non caruiſſe tradit. Sed uti hanc felicitatem non ita ſæpe contingere ait, ita nec Artis regulis noſci quando proſpere aut ſecus id eventurum ſit; quare in eo Antiquorum opinionem ſecutus, altera via inſiſtendum monet, qua ſenſim Aqua emittatur. Atque hic inſignem Fabricii locum indicare debeo, ex quo fides ejus & judicium pariter eluceſcit. Is non niſi duos a ſe unquam inciſos fuiſſe prodit; quorum uterque mortuus eſt: alter ex eo quod Operatio dilata ſit uſquedum res deſperata eſſet: alter, quod, fiſtula conſulto educta, Aquam omnem ſimul emiſerit. Quanquam ille minime dubitet, quin Operatio, ſi omnia recte adminiſtrentur, felicem habere poſſit exitum:

ALBUCASIS.

 ne-

ABSUCA-SIS. neque præcepta huc pertinentia a quoquam prudentius quam ab ipſo poſita ſunt.

Licet iſta fuerit univerſorum ſententia de diſcrimine quod intentet Aquæ omnis uno & eodem tempore effuſio: tamen in eo certe, qui ab Antiquis fieri ſolebat, emittendæ ejus modo aliqua ſubſunt incommoda, quando ſcilicet parva copia plurimiſque intervallis educitur, nulla, ſicuti mos, fuit plerumque, faſcia adhibita. Nam niſi iſtiuſmodi fiat compreſſio, haudquaquam facile eſt novas humoris Hydropici ſuppetias intercipere, idque ob cauſas ſupra allatas: ita ut per Operationem, quæ in multos dies continuari debet, Tumor, ideo quod recentes ſuppeditentur copiæ, pro ratione humoris effuſi non ſubſidat. Huc accedit, quod Cannula in vulnere retenta noxam parti frequenter inferat, & Gangrænam interdum accerſat: quanquam fortaſſe, uti Faſciæ uſus aliud illud incommodum præverteret; ita quoque Cauſticum ante inciſionem adhibitum huic injuriæ magna ex parte mederetur; ſiquidem hoc modo, fiſtula inciſæ cuti immiſſa, vulneris oræ minus forent Inflammationi opportunæ.

Utcunque id eſt, hanc alteram Aquæ omnis ſimul educendæ viam cum ſucceſſu uſurpari poſſe, noſtrorum Experientia temporum edocti ſumus: ad quam viam inter nos in uſum adducendam, Tu, Vir Clariſſime, plurimum contuliſti: atque ea jam in Noſocomiis noſtris familiaris eſt, itemque in iis quæ Lutetiæ ſunt; Garengeoto teſte, non infrequens. Porro, cum Aqua in Perito-

tonæi Duplicatura, ſicuti non raro fit, includitur, eo minus etiam eſt in hoc operandi modo diſcriminis: nam ex Anatomia diſcimus, vix fieri poſſe ut tale quidvis incommodum eveniat, necnon & Membranæ hujuſce Tunicas facilius ope Faſciæ coalitutas. ALBUCASIS.

Morbus ab Albucaſi, in Capite nonageſimo tertio, deſcriptus, perquam mirabilis eſt: cujus exemplum ipſe, in Muliere tenuis habitus & in qua Venæ admodum extantes eſſent, ipſe viderat; ea dolore laborabat ex alio in alium locum diſcurrente. Cum hæc illi manum oſtenderet, parvum is in Vena Tumorem atque inflationem percepit: quod, intra horæ ſpatium, tanquam Vermis, ſurſum rependo; opinione citius uſque ad brachium aſcendit, huc illuc, Hydrargyri ritu, ſeſe motitans. Dolor cum Tumore locum mutabat. Alterius horæ ſpatio, corpore peragrato, ad alteram manum pervenit. Quæ diſcurſationis celeritas perquam mirabilis ei viſa eſt, cum nihil antea ſimile aſpexiſſet. An quicquam in hoc caſu adminiſtrari præcepit, ab eo non memoratum eſt: ſed cum aliquid hujuſmodi inciderit, ſi Tumor inſignis emineat; & vehemens urgeat dolor, partem incidi & Cauterium deinceps adhiberi imperat.

Multa accurate de Vulneribus, per Sagittas factis, ex propria tradit Experientia: & multas magnaſque curationes a ſeipſo præſtitas recenſet. Inter cæteras, Mucronem Sagittæ ex Naſo per ejus cartilaginem extraxit, in qua per longum illa tempus delituerat: ægerque ad

ALBUCASIS. integritatem, ſed nonniſi poſt quatuor Menſes, perductus eſt. Albucaſis autem, ex iis quæ in hac Operatione viderat, in errore eos verſari contendit, qui cartilaginem vulnere diviſam coire rurſus non poſſe aſſerunt.

In ipſo Libri Secundi [a] fine, variæ ab eo deſcribuntur Sanguinis ex Venis detrahendi viæ: ac de Brachiorum Venis agens, duos refert haſce incidendi modos. In altero, Punctio fit ope Inſtrumenti quod vel Myrti vel Oleæ folii figuram referat: quorum id quod in Oleæ folii ſimilitudinem figuratum ſit anguſtiorem acutioremque habeat mucronem. In altero, Vena per Sectionem Cultro dividitur, quem Alneſſir, & Phlebotomum Cultellarem vocat, quemque Guido de Cauliaco communem fuiſſe Lanceolam ait; verum hic, ut opinor, fallitur, quoniam figura hic aſcripta omnino ab ea diſcrepat. Cultro iſto Medicos optimæ notæ uſos eſſe tradit Albucaſis: ac trium iſtorum inſtrumentorum forma ab eodem deſcripta eſt. Pro apertione Venæ quæ in Fronte eſt, aliud Inſtrumentum, quod Foſſorium appellat, adhiberi vult, id Inſtrumento ſimile eſt quo Veterinarii noſtri utuntur, & alia aliqua re eo referente, percuti debet, quo melius iſtius Tunicæ ſcindi poſſint: hanc in eo loco commodiorem Sanguinis mittendi viam exiſtimat, quam ſi Phlebotomo præſtetur, qui ſi adhibeatur, videndum eſſe ut hujus lata ſit extremitas.

Primam hanc ipſorum Inſtrumentorum men-

a C. 95.

mentionem eſſe credo, quibus Antiqui in San- ALBUCA-
guine detrahendo uſi ſint. Galenus quidem, SIS.
Μαχαίριον ὀξυβελὲς, ab Hippocrate ad inciſionem in Empyemate commendatum, φλεβότομον exponit, Scalpellum ſcilicet qualis in mittendo Sanguine adhibeatur. Idem quoque Myrtiformem Cultellum memorat, & Μαχαίρια ἀμφήκη, quæ aciem utrinque habeant: verum hæc Scalpellos potius ſignificant, qui Inciſioni generaliter inſerviant, quique diſſectioni, & aperiendis Tumoribus, aliiſque ejuſmodi uſibus idonei ſint, quam eos qui venæ incidendæ peculiariter accommodentur. Talis eſt Græcorum Σμίλη ſive Σμίλιον, id eſt, Μαχαίριον στηθοειδὲς Hippocratis, quemadmodum hoc interpretatur Galenus; talis etiam Μήλη eſt, quo Hippocrates utitur ad Sanguinem Scarificatione detrahendum in Ulceribus; neque alius eſt Scalper ſive Scalpellus Celſi; quanquam ob alius vocis defectum hic eum nominet, quaſi vulgare Inſtrumentum in Phlebotomia adhibitum. Ex iis quæ de Vena Frontis dicta ſunt, Foſſorium illud Albucaſis tempore in uſu fuiſſe perſpicimus; quod non modo in hac Vena, ſed etiam in Venis Brachii aperiendis, uſurpatum perquam veriſimile eſt; nam ita ipſe videtur ſignificare, Percuſſionis vocabulum adeo frequenter repetens. Ac rem eandem eodem modo ante hunc enuntiarunt Rhazes & Haly Abbas; Conſtantinus autem Africanus, qui ſua ab his potiſſimum exſcribit, Albucaſi vero antiquior eſt, hanc Venas in Brachio aperiendi viam diſerte exponit: nam is has voces habet,

„ Feri-

ALBUCASIS. „ Ferire, Venis Feriendis; ne Nervus Percu„ tiatur, ne Os Percutias. „ Ac Juvenalis ad hunc Sanguinis in eodem loco mittendi modum reſpicere videtur, eodem ſenſu dicens, „ Mediam Pertundite Venam. „ Audivi quoque ipſe, Chirurgos noſtrates haud ita pridem Operationem ſimili modo præſtare ſolitos. Celſus id inſtrumentum, quod in Venæſectione adhiberi jubet, Scalpellum nominat: Conſtantinus omneſque inferiores Latini idem Phlebotomum vocant, in eo Cœlium Aurelianum & Theodorum Priſcianum ſecuti, qui voce „ Phlebotomare „ utuntur. Quam vero ſimilitudinem id habuerit cum Lanceola noſtra, haudquaquam conſtat: hæc quidem vox a Gallis derivata eſt ad nos, atque ad eos, teſte Diodoro Siculo, a λαγχίς Veterum Gallorum. Lanceolæ vera ac germana ſignificatio Julio Capitolino haud antiquior eſt, quamdiu autem eadem Inſtrumentum Chirurgicum denotaverit, neſcius ſum; tamen hanc eo ſenſu uſurpatam Gulielmi Britanni tempore invenio, qui A. D. MCCXX vixit, ac Philippi Auguſti, cui a Sacris erat, Hiſtoriam conſcripſit. Is aliqua habet de Lanceola, eamque a Phlebotomo evidenter diſtinguit; nam utrumque hoc Inſtrumentum ea ætate fuiſſe in uſu videmus. „ Lanceola dicitur ſubtile fer„ rum acutum, cum quo minutores aliqui pun„ gendo venam aperiunt in minutione. Ali„ qui cum Phlebotomo venam percutiunt, un„ de & Phlebotomia dicitur minutio. „

Albucaſis, quod me pene fugerat, proceſ-

ceſſum Calculi e Veſica extrahendi (qui Apparatus minor dicitur) Celſo Pauloque & uberius & accuratius deſcribit: ac ſpeciatim modum proponit, quo is e Fæminis per Inciſionem educi debeat. Græci de hujuſmodi Operatione in iſto ſexu nihil habent; ſoluſque inter Antiquos pauca quædam de hac re tradit Celſus. Atqui valde dubito an Operationem ipſe præſtiterit Albucaſis: ſiquidem ex ipſius verbis manifeſtum eſſe cenſeo, Chirurgum iis temporibus, atque in ea regione *, quæcunque iſta fuerit, ubi is Artem exercuerit, raro aut nunquam eſſe hac in occaſione adhibitum. Virginem enim illic neutiquam erat Viro contrectare licitum; neque mulier caſta quævis aut nupta eo adduci poterat ut ejuſmodi infirmitatem diverſi cuipiam ſexus declararet. Igitur ægris ſolenne erat, Obſtetrici aut peritæ alicui Fæminæ inſpiciendas ſe præbere, quæ Chirurgi quidem conſiliis in hoc negotio uteretur, ſed ea quæ manu fierent ipſa adminiſtraret: quanquam is admodum paucas fuiſſe narrat, quæ rem ſolerter exſequi poſſent. Tales erant apud Græcos Ἰατρεῖναι atque Μαῖαι. Ipſe autem hoc modo procedendum ait; Digitum Operatrix Pudendo immittat, atque Veſicam læva manu comprimens Calculum ab ejus Orificio, quantum fieri poteſt, ad radicem ſive fundum oſſis Coxæ deducat: & ibi, quocunque in loco Calculus percipiatur, fiat Inciſio, quæ primum exi-

ALBUCASIS.

* In MS. Codice, qui a Velſchio adducitur, Cyropolitanus is vocatur. Cyropolis autem una erat ex præcipuis Mediæ Civitatibus, juxta mare Caſpium poſita.

ALBUCA-SIS. exigua eſſe debet; poſtea Radio intromiſſo, ſi tum ſentiatur Calculus, vulnus ampliandum eſt pro ratione magnitudinis qua is eſſe videatur. Locus Sectionis ab illo indicatus inferior videtur eo quem incidi jubet Celſus, (hic enim inciſionem fieri vult,, inter Urinæ Iter & Os Pu-,, bis") uti reor, ab interiori Vaginæ parte facto. Idque haud aliter eſſe inde profecto manifeſtum eſt, quod inter alias hanc rationem adducat cur perdifficilis Operatio ſit, atque adeo magis in Fæminis quam in Viris: Locum nempe Sectionis in illis remotiorem eſſe a Calculo; ac proinde altiorem poſtulare inciſionem, quæ plus ideo diſcriminis intentet. Solus ex omnibus Chirurgis Italis proceſſum integrum ab Albucaſi exſcribit Brunus. At ſi Albucaſis locum a Celſo deſcriptum ipſe etiam ſignificaſſet, iter inde ad veſicam multo brevius eſſe ex Anatomia noſceremus: nam ſi a latere & ab altera parte Ductus Urinarii fit inciſio, Culter ſtatim e Vagina in anteriorem Veſicæ partem labitur. Quod ſi Sectio in Perinæo inſtitueretur, nulla in Calculi diſtantia foret diverſitas in diverſis Sexibus. Locus autem Sectionis hic ab Albucaſi indicatus idem ad amuſſim eſt, ac is ubi Frater Jacobus & poſt eum Ravus inciſionem fecerunt: quanquam neuter horum, opinor, incidendi modum iſtum ab illo didicerit. Illud etiam notari poteſt, Albucaſim, quo tutius ad Calculum perveniri poſſit, diverſas duas inciſiones, quod etiam a Ravo factum video, fieri jubere. Locus hic dividi poteſt ita ut non

con-

convulneretur Vagina, præcipue in Virginibus: quem errorem ſæpe admiſit Frater Jacobus; quare optimo jure, Operationem magis arduam eſſe in Mulieribus quæ Virum expertæ ſint aut liberos pepererint, affirmat Ravus; nam cum in his magis ampliata ſit Vagina, hæc facilius ſub cultrum incidit: quo in caſu Vagina bis ſecetur neceſſe eſt; idemque contingere debet, ſi inciſio fiat in Perinæo, quæ res a Gulielmo de Saliceto animadverſa eſt. Nullus itaque, præter hunc ab Albucaſi notatum, locus eſt, ubi Vaginæ inciſio ullo modo vitari poteſt. Quodque obſervatur digniſſimum eſt, ſi in Operatione incidatur Arteria, ac fluxio Sanguinis moleſtiam creet, deſiſti, Calculumque relinqui jubet, & curando vulneri unice incumbere: ac deinceps poſt aliquot dies, cum id jam ad digeſtionem perductum ſit, Operationem rurſus aggredi Calculumque extrahere. Neque aliter P. Franco inciſionem uno die facere, ac proximo vel alio quovis inſequente Calculum educere ſolebat; idemque hic in Viris a Cypriano factitatum eſt. ALBUCASIS.

Notavi antea quam fidentes fuerit quantoque audaciores Romanis, in Chirurgicis Operationibus exequendis, Græci; & quam multa hi præſtiterint, propter cæpti vel ſævitiam vel difficultatem, a Recentioribus non tentata. Quicunque vero Albucaſin evolverit, ejuſque ſcripta cum Pauli Celſive Commentariis contulerit, illum inter omnes audaciſſimum comperiet; Catalogus ipſe Operationum ab eo numeratarum terrori

erit

ALBUCASIS. erit homini, qui non multum fuerit in Chirurgia ſimili verſatus. Id autem in eo miror, quod viam ille ſilentio prætermiſerit, quam aliqui ex popularibus ejus aggreſſi ſint, ad extrahendum e Rene Calculum, per inciſionem in Muſculis dorſi factam. E Serapione & Avicenna conſtat, hoc aliquando iis temporibus præſtitum; quanquam Operationem uterque valde ancipitem eſſe judicet, & ex qua veriſimillime ſecutura ſit ægri pernicies. Quam rem obiter tantum commemoro ut oſtendam, vix ullam fuiſſe iis temporibus Operationem, quantumcunque vel doloris vel difficultatis vel diſcriminis præ ſe ferret, quam non aliqui auſi ſint & Chirurgi ſuſcipere, & ægroti ſubire. Quodque ad caſum modo nominatum attinet, utut lethalia ea vulnera exiſtimata ſint quæ Renis Pelvim penetraverint, rem manifeſte aliter ſe habere deprehendimus ex Hiſtoria Hobſoni Conſulis a doctiſſimo Bernardo relata; ſiquidem e Rene Hobſoni, Patavii tum agentis, Calculum ope inciſionis eduxit celebris ille Dominicus Marchetti, iſque multos poſtea annos ſanitate integra fruens vixit. Res tota accuratiſſime deſcripta eſt, atque in eam animadverſiones lectu ſunt digniſſimæ; qua in narratione traditur, Arabas quidem hujuſmodi Operationis mentionem feciſſe, cæptum vero aut Inſani hominis aut Circulatoris exiſtimaſſe, ac primum fuiſſe, qui id ſerio præceperit, Rouſſetum. Veruntamen, præter hoc Exemplum, eſt etiam aliud ex quo Nephrotomiam hanc revera adminiſtratam diſcimus, quod

quod in Hiſtoria Gallia a Mezeraio ſcripta occurrit; his verbis expoſitum: ,, Pariſienſes Facultatis Medicæ Doctores, cognito Lictorem ,, quendam Bagnolettenſem, qui Calculo graviter laboraſſet ſupplicio damnatum eſſe, a ,, Rege petierunt ut is in eorum poteſtatem ,, dederetur, quo experimentum in eo fieret, ,, utrum inciſo ejus Rene educi poſſet Calculus. ,, Adeo feliciter ceſſit Operatio, ut is multos ,, poſtea annos ſine ſalutis diſpendio vixerit. " ALBUCASIS.

,, Hoc quidem regnante Carolo Octavo factum eſt, qui Anno 1498 obiit; centum fere annis antequam Rouſſetus Scriptis innotuerit, & quo tempore Gallica in initiis ſuis eſſet Chirurgia. Tulpius in ea opinione eſt, Rouſſeti conſilium hoc præcipuæ nixum fuiſſe, quod aliquando notatum ſit Abſceſſu in Rene facto Calculum viam ſibi patefeciſſe, quemadmodum in eo quem is adducit caſu per Lumbos exiit: quæ res etiam ab Hippocrate animadverſa eſt. Verum haud minus veriſimile eſt id Rouſſeto in mentem veniſſe, cum rem ſupra memoratam auditione accepiſſet, quæ proculdubio in patria ſua hominum eſſet ſermone pervulgata. nam & eandem ipſe narrat Hiſtoriam Rouſſetus, licet (ex Monſtreleti Supplemento) in una aut altera re diverſam. Quamvis duo hæc Exempla (& plura fortaſſe in Libris non occurrunt) Operationi commendandæ vix ſufficiant: tamen hoc ſaltem ex iis concludi poteſt, eam, utcunque ancipitem, poſſe aliquando feliciter adminiſtrari, atque in caſibus alioqui deſperatis admitti, ubi exitus

per

ALBUCASIS. per Abſceſſum indicetur. Argumenta, quæ ab Analogia ducit Rouſſetus, lectione non indigna ſunt. Inciſionem quæ ad extrahendum e Veſica Calculum eſſet facta, Operationem admodum periculi plenam homines primo crediſſe, haud temere opinamur; adeo ut Aſclepiades atque hujus Secta eam pro exitioſa condemnaverint; & Hippocrates eandem ſolam inter omnes Operationes Chirurgicas certo Artificum generi relinqui voluerit, qui id profeſſo agitarent. Difficile profecto eſt in univerſum judicare, quid in Chirurgia fieri nequeat. Quædam hujuſmodi ab Antiquis præſtita eam præ ſe ferunt temeritatem, ut hæc vereor ne incredibilia hac ſolum de cauſa repetemus, quod neminem eadem noſtris temporibus aggredi videamus.

Ita, Vir Clariſſime, diverſas Tibi celeberrimorum inter Arabas Medicorum formas exprimere tentavi: & exempla quædam protuli, quæ hos aliqua ſaltem Profeſſioni noſtræ incrementa, & obſervationes aliquas ad rem pertinentes iis quæ a Græcis acceperant adjeciſſe demonſtrent. Id ſi aliter ſe haberet, una ſaltem, & ea maxime momenti res, de qua hactenus non ſum locutus, haud alibi quam inter Auctores hoſce quærenda eſt: Variolarum intelligo Hiſtoriam. Nam ab Hippocratis tempore uſque ad ipſum tempus, quo recens ac prodigioſus ille morbus apparuit, nihil credo æque inſigne in Medicina extitit. Hujus origo multo longius retro, quam vulgo creditur, ex ipſorum Auctoribus inveſtigari poteſt: nam repetenda

VARIOLÆ.

da eſt etiam ad illuſtrem uſque ipſius Mahometis Epocham quæ cæpit initio Septimi Sæculi. Morbillos Arabes, qui affectus ſine dubio ejuſdem ætatis eſt, neque incongrue ab Avicenna dicitur Variola Cholerica, vitium adeo cognatum Variolis cenſent, ut plerumque de his duobus ſimul agant, quaſi minor majore comprehenſus eſſet. Neque in controverſiam venire debet, quin Variolæ Græcis fuerint incognitæ (quicquid nonnulli e Recentioribus contra garriant) atque in hac gente primum notatæ, & a Mahometanis deſcriptæ. Cumque is Morbus ita miris comitetur Symptomatis, & ſit ita conſtans & ordinatus in vario ejus progreſſu, atque ita univerſe in genus omne humanum cadat, a Clerico jure quodam deſiderari poterat breve ſaltem aliquod compendium eorum quæ primi iſti de hac re Scriptores tradidiſſent: præcipue cum imaginem ejus in ipſo ortu ab iis luculenter expreſſam, & curandi rationem ſatis dilucide expoſitam videamus. Ille ipſe per ſe Rhazis Liber qui, de Peſtilentia, inſcribitur, quid ii de hoc morbo ſenſerint, explicat uberrime, & ab his, differentiam eam quæ ſit inter Diſtinctum atque Confluens genus, probe perſpectam fuiſſe demonſtrat. Ex antiquiſſimis, quæ ſuperſunt, Variolarum traditionibus, has in Ægypto primum, Omaris tempore, qui Mahometi ſucceſſit, apparuiſſe comperimus: etſi, cum has Græci prorſus ignoraverint, Arabes ſine dubio morbum illuc e ſua gente advexerint, quem ipſi fortaſſe antea a remotioribus Orientis gen- VARIOLÆ.

VARIOLE. gentibus ſuſcepiſſent. Horum enim Antiquiſſimi Scriptores de eo non ita loquuntur, quaſi recenter orto. Uti vero hic populus, intra minus quam triginta annorum ſpatium Religionem ſuam atque Imperium, ita quoque novam hanc Luem, per Ægyptum, Syriam, Palæſtinam, Perſiam, ac paulo poſt per litus Aſiaticum in Lyciam ac Ciliciam propagavit, ſub proximi vero Sæculi initium, ulterius in maritimas Africæ partes quoque, ac trans Mare Mediterraneum in ipſam Hiſpaniam eundem diffudit.

Novus quidem hic in Medicina campus aperitur; ſed brevem Tibi duntaxat morbi hujus delineationem ponam in conſpectu, uti ab Arabibus ipſis, ac potiſſimum ab uno de iis antiquiſſimo optimoque Auctore, Rhaze adumbratur: quique, ipſo dicente, primus omnium diſtinctius quiddam & enucleatius ſuper hoc argumento conſcripſerit. Igitur ut ejus inſtitutum ſequar, uti malum erat antea inauditum, ita quoque cauſam ejus affert, in Medicina æque novam, Innati ſcilicet genus quoddam Contagii. Id, uti is ait, Fermentum in Sanguine eſt, quale in Muſto fieri ſolet, iſque ſerius aut citius materiam peccantem per Cutis Glandulas ejiciendo ſeſe purificat: quæ quidem Hypotheſis, ſine ullo fundamento, a Recentiorum multis ad Febrium omnium notionem explanandam adhibita eſt. Fermentum hoc a Matre in ipſo Utero derivari ponit; ex quo fit, ut Morbus adeo univerſus ſit, atque ita in omnes pariter incidat. Vere atque Autumno maxime vulgaris eſt: præcipue poſt uvidam

dam æſtatem, aut hiemem tepidam; eidem Pueri ac Puberes maxime opportuni ſunt: Senes rarius, niſi tempus Peſtilentia grave ſit. Corpora obeſa atque fluxa: quæ humoribus abundent, multoque vel Vino, vel Lacti aſſueta, contagione citiſſime inficiuntur; iique, qui ſicco corporis habitu ac Bilioſo temperamento ſunt, vehementiori plerumque genere laborant. Interpres Græcus, qui Rhazis Librum e Syriaco tranſtulit (quo ſermone hunc a Rhaze ſcriptum credibile eſt) id genus verbo quodam inaudito, Ευλογίαν, nominat, quo Syriacam vocem, Ghaſpe, exprimi ait. Quæ quidem vox & in Hebraico & in Syriaco ſermone Εξάνθημα ſignificat, ſive Puſtulam inflammatoriam: ideoque N. Machelli, qui elegantiſſimam nobis Græci Operis Verſionem dedit, vocem hanc, Incendium, ſatis commode reddit, quam Græce Ευφλογίαν dici teſtatur. Quod ſi conjectura uſi Εχφλογίαν legi debere cenſeamus, manebit Auctoris ſenſus, exigua tantum in verbo mutatione facta. VARIOLÆ.

Præcedentia Morbum Symptomata ſunt, acuta febris, vehemens in Capite ac Dorſo dolor, (cumque is in Dorſo hæreat, ſignum longe certiſſimum eſt) cutis ariditas: ſomnolentia, ſpirandi difficultas, inſomnia turbulenta, oculorum rubor, punctiones per univerſum corpus, oſcitatio, pandiculatio, pulſatio ponduſque in Capite, ægritudo, ac vomendi deſiderium. Mali generis ſigna ſunt, ingens in Dorſo dolor, ægritudo vehemens, inquietudo, totius corporis ardor, color flammeus, præſertim ſi in Gutture ſit.

VARIO- LÆ. Puſtulas Rhazes vocat, vel „ [a] Sublimes, " quæ diſtinctæ eſſe & in apicem ſurgere debent, vel „ Latas, " quæ depreſſæ & amplæ ſunt, uti in Confluenti genere. Multa ex his Symptomata Morbillis, communia ſunt; ac ſi Calor vehementius [b] exarſerit, & Pectoris anguſtia violentiſſime urgeat, præcipue ſi Tuſſis etiam adſit, cum Aurium aut Naſi prurigine, Morbilli potius præſagiri poſſunt, qui interdum ipſis Variolis lethaliores exiſtunt.

Differentias & Prognoſtica Variolarum accuratiſſime exponit. Si eruptio facile ſit, & Puſtularum maturatio recte procedit, res in tuto eſt; at ſi poſt eruptionem inhæret adhuc febris, non item. Benignum genus eſt, ubi ſpiritus commode trahitur, pulſus compoſitus eſt, ſenſus conſtant, ægerque & cibum & ſomnum capit. Neque peſſimum genus cenſeri debet, ubi Puſtulæ, materiam albam comprehendentes, amplæ, diſtinctæ, paucæque ſunt, atque ad maturitatem ſine Febre memorabili perveniunt; neque vero terreri quempiam oportet, licet eæ in quibuſdam locis confluant, modo ſint maximam partem amplæ, ac debito more procedant, vireſque non deficiant, neque adſit aut ſpirandi moleſtia aut corporis ardor. Verum ubi denſæ ſunt, & cohærent eo modo ut confluendo multæ unam efficiant, ubi congeriei hujus circulus peramplus eſt, eæque adipis aut ſevi ſpeciem referunt, ubi Herpetis inſtar ſerpunt, aut ejus quæ Formica dicitur, cutimque erodunt, exulcerant,

a Ad Almanz. 10. 18. b Diviſion. Lib. 1, 19.

cerant, atque contrahunt: ubi Verrucarum ſimiles attolluntur; neque in ſe materiam ullam continent, perquam Maligni generis hoc eſt; præſertim ſi poſt eruptionem haud recte procedant, neque æger levationem ſenſerit. Si poſt eruptionem febris increſcit, malum utique ſignum eſt: ita quoque nova Puſtularum expullulatio magnam humorum abundantiam denotat. Genus magis benignum eſt, cum in Puſtulis rubor haud ita ſit intenſus; at ſi vehementer pallidæ ſint, diſcrimen ſubeſt. Si primo ægrotationis die erumpunt, id humores nimio impetu fervere ſignificat: ſi tertio die, magis temperatos atque languidos eſſe: ſi diebus Criticis, quibus reor Quartum atque Septimum ab eo intelligi, eo mitior adhuc morbus eſt. Quod ſi dolor parti cuivis inhæreat, & ea pars colorem viridem aut nigrum induat, vireſque collabantur, perniecioſum eſt. Si Puſtulæ admodum exiguæ duræque, & coloris violacei viridis, ſanguinei, aut nigri ſint, neque maturentur, exitium portenditur; ac ſi per totum morbi decurſum in eo ſtatu maneant, Febris autem perſiſtat, accedat etiam Syncope, ægritudo, aut tremor Cordis, mors in propinquo eſt. Hactenus de Symptomatis atque eventus præſagitione.

VARIOLÆ.

Sequitur Variolarum Curatio, de qua verius ut judicium ferre poſſimus, illud memoria tenendum eſt, Rhazem in calida Perſiæ regione & vixiſſe & ſcripſiſſe. Sanguinem ſtatim aut Venæ ſectione aut Cucurbitulis, etiam in

VARIOLÆ. Infantibus, detrahi jubet: idque ad animæ refectionem, ſi vehementer urgeant Symptomata: ſin minus, moderata copia fieri præſtare. Quod ſi Vena in Brachio ſe non offerat, Poplitæam incidi poſſe. Cubiculum per omne tempus frigidum ſervandum: victuſque omnis ſit refrigerans. Pro alimento, Ptiſana. Medicamenta, præcipue e Trochiſcis Spodii (qui ex optimis Abſorbentibus ſunt) & ex Granatorum ſucco, aliiſque omnibus Acidis & Aſtringentibus Herbis. His autem refrigerantibus utendum, quo mitigetur vehemens morbi ardor, cum ea tamen moderatione ne calor naturalis extinguatur. In initio Aquam Glacie frigefactam præbet, quoad vomat ſudetque æger; poſtea Fomentis ex Aqua calida utitur, qua ratione optime propelli Puſtulas exiſtimat. Ita quoque ad arcendum morbum & pro præparatione contra eum, Natationem, Aquæ Glaciatæ ac Victus Acidi quam frigidiſſimi uſum præcipit, uti Omphacii, Olerum, &c. Formulam quoque exhibet ex Acidis & Spodio confectam, interque Indos multum uſitatam, qui affirmarent, quiſquis ea uteretur Puſtulas haud plus decem in eo erupturas. Si venter aſtrictus ſit, hunc Infuſionibus quibuſdam bis in die ſolvi vult; unde Puſtulas pauciores futuras: neque id negligendum, ſi vis morbi magna ſit. Poſt eruptionem, a validioribus Purgantibus temperandum, ac præcipue circa Criſim, ne Dyſenteria ſuperveniat. Quod ſi neglecta fuerit in initio Sanguinis detractio, lenes ſudores ad pro-

promovendam eruptionem excitare. Si ægre exardeſcat, neque Puſtulæ procedant, Decoctum ex Ficubus, Uvis, Lentibus, &c. perpetuo dandum. Si levis ſit affectus, neque homo conflictetur, ac Variolæ jam exierint, iis quæ impenſe refrigerant abſtinendum, ne eruptionem morentur, continuandum vero idem Decoctum, adjecto Croci pauxillo, &c. Ubi omnes in conſpectu ſunt, Vaporationes ex Aqua. Diluentia ſint, Aqua Hordei, Granatorum, Melonum, &c. aliique temperati liquores: quodcunque vero humores magis reſolvat, minus utile, præſertim in Morbillis. Si æger admodum laboret, atque in Syncopen lapſurus videtur, in Aqua Frigida immerſio cum Frictione ad propellendos Morbillos: & cavendum ne Fluida nimium ſolvantur, vel homo ſudore diffluat. Poſt diem Quintum (numerando a tempore quo ægrotatio primum invaſerit) ſi Puſtulæ non procedant, ea Medicamenta danda, quæ eruptionem adjuvent. In hoc tamen circumſpecte agendum, & habita ratione Symptomatum, ac præcipue Febris, cujus optimum indicium ſit Spiritus Pulſuſque. At ſi Puſtulæ duræ ſint & Verrucas referant, ægrique vires langueant, maturationi ſtudere ſupervacaneum eſt: cum hæc conditio morbi plane deplorata ſit. Opiata, ſupra omnes res, in vigiliis, aut alvi fluxu, idonea ſunt. Venter plerumque juxta mali finem ſolutus eſt, præſertim in peſſimo genere. Nulla ante Criſin inſtituatur Purgatio: at ſi res id poſtu- VARIOLÆ.

tantum ſed Anomala quoque deſcripſerunt genera. Eſt etiam ubi aliam alii meſſem ſuccreviſſe notarunt. VARIOLÆ.

In initio, & interdum poſt Eruptionem, Venæ ſectio & Purgatio ab iis inſtituitur. Ac profecto, vel felicem vel funeſtum morbi exitum ita pendere cenſuerunt, ex iis quæ vel in prima ejus invaſione, vel in primis ſaltem diebus adminiſtrarentur, ut Victum accuratiſſime ordinent, eumque admodum refrigerantem velint, prout certe in ferventiſſima eorum regione conveniebat. Igitur id ab iis haud ſine ratione factum: quod alii vel abſurde imitati ſunt, vel etiam prætergreſſi ſunt, in regionibus, ubi neque. Natura morbi neque Aëris conſtitutio idem requiſierit. Ac Sydenhamus noſter in prima Operum ſuorum Editione huic regimini nimis indulſit: qui poſtea tamen, ſapienter, multa a ſe dicta retractavit, ac moderatam rationem amplexus eſt, quæ ſine dubio & rei ipſi & hujus Inſulæ temperiei magis conveniat.

In hoc primo Morbi Stadio, tam quoad Victum quam Medicamenta, Diluentibus eos ex toto inſtitiſſe percipimus: qua via & Puſtularum Eruptionem benignam optime præſtari cenſuerunt, & eodem modo caveri ne eæ rurſus retrocedant. Quantumvis autem Victus ſummatim ab iis inſtitutus ex refrigerantibus conſtaret, tamen Calida etiam & generoſa Cardiaca, quandocunque ope Natura indigere, aut diſcrimen ſubeſſe videretur ne Puſtulæ ſeſe intro reciperent, fidenter adhibuerunt. Eodem conſilio, ubi tu-

 tumultus ac fermentum in humoribus apparet, quod ſedandum judicarent: aut Symptoma aliquod, ex quo tardaretur Puſtularum maturatio ad ſupremum illud ac plane divinum ex Opio Remedium confugere ſolebant; qood quidem ab iis frequentiſſime in hoc caſu uſurpatum eſt, licet Sydenhamus primam omnino inter nos ejuſdem dandi mentionem habuiſſe videatur.

Ibidem reperies, in Declinatione morbi, ubi Natnra, quantum ejus viribus fieri potuerit expulſo, ſub onere Materiæ morbificæ laboret, Artem illos in ſubſidium haud imperite vocaſſe; atque in his anguſtiis præcepiſſe, quibus cautionibus adhiberi debeat vel miſſio Sanguinis, vel Purgatio.

Hæc de Variolis, ex Arabibus, adnotavi, memet intra Hiſtorici munus continens; neque argumentum ipſum longius perſequar, hujuſmodi diſquiſitionibus Tibi, Vir Amiciſſime reliĉtis, qui cum hanc rem omnium accuratiſſime teneas, nobiles eas Obſervationes cito, ut ſpero, in publicum proferes, quas Tibi ſuppeditavit vel Scriptorum Veterum fida lectio, vel felix admodum & occupata Artis noſtræ exercitatio.

Ita ea, quæ mihi de Arabibus videbantur dicenda, abſolvi; in qua re vereor ne me nimis longum fuiſſe exiſtimes, aliique id fortaſſe vel nullius momenti vel minus neceſſarium arbitrentur. Sed ut rem cum æquitate dijudicemus, hæc eorum laudis ſumma eſt: etſi pleraque a Græcis ſumſerint, tamen aliqua iis Medicinæ deberi incre-

crementa, haud inficiari abſqne injuria poſſumus. Primi Medicamenta Chymica in uſum duxerunt; licet ea numero pauca fuerint, neque hi in Arte Chymiæ inſignem ullum progreſſum feciſſe videantur. Nam ſi iſtiuſmodi præparationes Medicamentorum excipias, quas e Rhaze produxi, Meſue ſolus, qui Pharmacopœam compoſuit, & Bulcaſem qui ſero in Hiſpania ſcripſit, alia commemorant; neque ea ſunt numero plus quam ſex. Nihil quicquam ab iis in Anatomia factum eſt; neque Chirurgiam vel ii vel poſteriores Græci adauxerunt, uſque ad Albucaſis tempora, qui Scientiam hanc, uti vidimus, longiſſime provexit. Porro ex Hiſtoria diſcimus; in hac Æra Chirurgiam a cæteris Medicinæ partibus, magis quam ſuperioribus ſæculis fuerit, diſtrahi cæpiſſe; ſeparatimque hanc Profeſſionem inſtitutam: ex quo certe Profeſſoribus ejus facultas data eſt majorem in Arte ſua peritiam conſequendi. Multa Arabes Rei Botanicæ Materiæque Medicæ adjecerunt, novis Medicamentis, præcipue ex Aromatum genere, ab Oriente, in uſum ductis; quorum Catalogus apud Garciam ab Horto & Chriſtophorum Acoſtum videri poteſt: atque uti hæc Medicamenta numero haud pauca, ita quoque magni in Medicina ſunt momenti, præſertim univerſa leniorum Purgantium claſſis. Atque, ut in hac re cum iis non inique agamus, haud modo nova Plantarum genera deſcripſerunt, ſed quaſdam quoque in Veteribus detexerunt virtutes Græcis incognitas. Quod ad Rem Pharmaceuticam attinet

VARIOLÆ.

VARIOLÆ. net, Arabes primum Auri atque Argenti Foliis uſi ſunt: quanquam obſervatione perquam dignum eſt, parciores eos multo Magiſtris ſuis Græcis fuiſſe in externo Metallorum uſu. Primi item Sacchari per coctionem conficiendi viam invenerunt: cujus ope Syrupos etiam fecerunt quæ duæ res perquam utiles ſunt in Medicamentorum Compoſitorum miſtione, ac frequenter Melli præferri debent, quo Græci tantopere ſunt uſi. Plurimarum igitur Compoſitionum Formulas tradiderunt: quarum haud paucæ, præſertim Pilulæ & Electuaria, ad hunc diem in Pharmacopœis noſtris ſubſiſtunt. His non obſtantibus Guido Patinus, de ultimis unus qui ex profeſſo Arabas impugnaverint, acri aſperoque illi uſitato more in eos furioſiſſime invehitur; & quodcunque in his utile reperiatur, a Græcis ſumtum affirmat. Quod utique ab illo minime demonſtrari poteſt. Nihilne, a me memoratum, utile dici debet? Eæne obſervationes, quæ de Spina Ventoſa ac Variolis reliquerint prorſus contemnendæ ſunt? Neque attentionem ullam meretur Albucaſis Chirurgia? Pergit autem Patinus eos incuſare, quod Pharmaciæ Compoſitæ inventores extiterint; at ſi Græcos eandem rem intuens perluſtraſſet, æque multa credo Medicamenta, & ex æque multis rebus conſtantia, apud Galenum deprehendiſſet atque apud eos qui poſt Galenum de Medicina ſcripſerunt. Immo ita longe abeſt, ut Arabes vel primi Medicamentorum Compoſitorum Auctores fuerint, vel ea comprobarint, ut u-

nus

mus ex iis Simplicia & collaudet, & in omnibus morbis præferat; hæc inſuper adjiciens, „ Nimiam in iis componendis ſolicitudinem nihil „ aliud niſi laborem ac vanitatem eſſe [a]. Tamen uſque eo ira abreptus eſt Patinus, ut contra Saccharum ac Syrupos invehatur non aliam ob cauſam, quam quod ab Arabibus inventa ſint. Medicamentorum Calidorum & Aquarum Cardiacarum introductionis culpam in eoſdem rejicit: utrumque falſo, neque enim in ullo eorum ſcripto Aqua ulla Cardiaca reperienda eſt. Verum ira judicium hujus Scriptoris frequenter antevertit, idque præſertim cum de aliorum moribus atque ingeniis loquitur; ita, quia cum Academia Monſpelienſi diffideret, Riverium in eo loco Profeſſorem haud alia quam meri Empirici appellatione dignatus eſt; & quoniam ei diſceptatiuncula quædam eſſet cum Goritio, Beſtiæ ſenſum huic non obtigiſſe ait, etſi Librum ſcripſerit ſub Titulo Definitionum Medicarum. Eodem furore contra Antimonium atque Corticem Peruvianum declamat; quæ quidem Medicamenta is parum perſpecta habuit, quæque prudenter adhibita inſigniter juvare Experientia demonſtravit. Quod ad Medicamentorum Compoſitionem ſpectat, quæ maxima ei querelæ cauſa eſt, licet hæc ultra modum ſæpe ac ſine ratione interdum multiplicari credo, tamen haud video cur in univerſum rejici debeant. Quanquam enim Compoſiti vis haud accurate ſupputari poſſit a proportionalibus Simpli-

VARIOLÆ.

a Alſaharav. Theor. Fr. 15.

VARIOLÆ. plicium qualitatibus, quod Alkindus facere præ ſe tulit, tamen aliquid certe a plurium commiſtione oriri poteſt, quod in ſingulis per ſe reperiri nequeat. Mithridatium & Theriaca Andromachi per annos propemodum duo mille in uſu manſerunt, & etiamnum a judicibus maxime idoneis utilia Medicamenta reputantur; at ſi ad ſimplicium ſingulorum ex quibus ea conſtant examinationem deſcendere vellemus; vi forſitan rationis minus aſſequi liceret, quare hoc vel illud medicamentum ſit ſelectum, vel quomodo omnia in totius efficaciam conſpirent. Medicamenta componendi ſive ars ſive mos Hippocratis ſaltem tempora vetuſtate exæquat, qui plura hujuſmodi adhibet quam facile quivis primo intuitu exiſtimaverit, quanquam in numero iſthæc conſtituentium parcior ſit iis qui poſt illum vixerint. Atque hæc Simplicia miſcendi conſuetudo haud ita multo poſt uſque eo invaluit, ut intra duo ſæcula Mantias Herophili diſcipulus & Heraclides Tarentius [a] Libros integros de præceptis ac ratione eorum Compoſitionis conſcripſerint. Actuarius [b] Hippocratis Antidotum nominat quod ex variis rebus conſtaret, propter quam Corona ille ab Athenienſibus donatus ſit: quod remedium ab Actuario, ut ad multa vitia utile, prædicatur; Clericus [c] quidem id a Græca vanitate in hoc Scriptore profectum exiſtimat, quem Fabulam iſtam commentum fuiſſe, & magni illius Viri nomine uſum exiſtimat, quo melius,

a Galen. Compos. Med. 2, 1. b Meth. Med. 5, 6. c 216.

lius ita Medicamentum illud commendaret. Quibus vero fundamentis opinio ejus nitatur, haudquaquam percipio: nam præter ea quæ ante dicta ſunt (ut aliquid ejuſdem generis ſub eodem nomine a Myrepſo [a] deſcriptum omittam) ſi Celſum conſulamus, qui & Hippocratem probe intellexit & in pleriſque ſecutus eſt, inter Antidota, Acopa, & Catapotia a Romano iſto Auctore memorata, inveniemus Medicamenta haud minus iſto ab Actuario, aut etiam a quovis ex Arabibus tradito, compoſita. Quantumvis abſurde aliquando præſtetur Compoſitio, res ipſa ſine dubio rationi congruit, & non modo idonea verum etiam interdum neceſſaria eſt. Siquidem & Natura eodem modo, licet exquiſitius, utitur: quod in Aquis Mineralibus inſigniter apparet: atque in imitationem ejus Ars Chimico proceſſu res ſimplices eo modo unit, ut corpus inde a ſingulis effectu diſcrepans naſcatur: immo proportionem ſolummodo earundem rerum commutando: Medicamentum contrariæ qualitatis produci poteſt. Quod non ſolum ope Ignis, ſed inartificioſo eo ac parum ſubtili Compoſitionis modo, qui per Trituram fit, exequi licet. Ii qui Pharmaceutices, periti ſunt, atque in Medicinæ uſu verſati facile concipiant neceſſe eſt, quomodo eædem res, differenter, prout occaſio poſtulat, commiſtæ: & jucundiores & efficaciores evaſuræ ſint. Atque hoc tam Arabes quam Græci in animo habuiſſe videntur, cum in diverſis affectibus, aut in diverſo eorundem ſta-

VARIOLÆ.

a 378.

VARIOLÆ. ſtatu, Medicamenta Compoſita imperaverint.

Sed ut huic argumento finem imponam, quod ad Practicam Medicinæ partem attinet, vereor ut Arabes haud multis eam inventis auxerint; tamen in quibuſdam rebus a Græcorum ratione eos deflectere video. Quod ut exemplo illuſtrem, Purgatione Arabes minus vehementi & aſpera plerumqne uſi ſunt, quam Græci; & præterquam quod illi Nova Medicamenta adhibuerint, quæ uti antea dictum eſt, multo leniora eſſent: etiam cum Vetera adminiſtrarent, ea quantitate longe magis exigua dare conſueverant: quæ quidem ratio multis in occaſionibus recte credo tenetur. Idemque de Venæ ſectione dici poteſt; quæ nunquam adeo immoderate ab illis, ut a Græcis, celebrata eſt; horum profecto mos, qui ſanguinem ad deliquium animi mittere ſolebant, in Affectibus ſubitam ac vehementem Revulſionem deſiderantibus, uti ſunt Hæmorrhagiæ, Inflammationes, &c. rationi plane congrua eſt: verum in aliis caſibus; uti rerum extremitate ſequi naturale eſt, hanc conſuetudinem nimis licenter fortaſſe amplexi ſunt, atque in malis adeo effuſam exinanitionem neutiquam requirentibus tenuerunt. Quod ſi Arabes hoc ita in melius mutarint, ut plerumque moderatius Sanguinem detraxerint, laudem potius merentur quam ut iis vitio vertatur, quod a Veterum conſuetudine deflexerint.

Quantopere infamati fuerint hujuſce gentis Scriptores, ex abſurda ea controverſia

ma-

manifeſtum eſt, qui in initio Sæculi decimi quinti omnes Europæ Medicos in diverſas partes traxit, de miſſione Sanguinis e Directo vel Oppoſito Latere, in Pleuritide. Arabes opinionem Archigenis & Aretæi ſecuti ſunt, Venam in Oppoſito Brachio incidi jubentium; atque ideo, tanquam ab Hippocratis & Galeni doctrina defectores, incuſati ſunt, licet neuter horum perpetuam ullam atque conſtantem in hac re normam proponat. Salamanticæ quidem Academia a partibus Arabum ſtetit, ac decretum ſtatuit, nequis in hoc caſu, niſi Oppoſito Brachio, Venam aperiet; & uti decretum illud majori auctoritate confirmarent, Edictum eodem pertinens a Carolo quinto obtinere adnixi ſunt, contrariam rationem haud minus perniciosam eſſe, quam Lutheri Hæreſin, affirmantes. Arabum quidem ſententiam æque firmis rationibus, ac alteram, niti Experientia docuit; Marcuſque Curtius, qui contra eos unus omnium acerrime diſputavit, morbo hoc implicitus a ſententia ſua diſceſſit, maluitque a propriis opinionibus ſcriptiſque diffidere, quam Arabum ratione in ſalutem ſuam non uti. Verum quam nullius momenti ſit hæc in iſta miſſione Sanguinis differentia, quæ tantas lites moverit, per Circulationis Leges alio in loco demonſtravi. VARIOLÆ.

Hanc autem, Arabibus valedicens, obſervationem adjicere lubet, horum ſcribendi rationem, tam in Medicina, quam in Naturali Philoſophia, quantumvis ea in Latinis Verſionibus, contemnenda videatur, magis ſa-

VARIOLÆ. nam atque preſſam quam ſuper aliis argumentis fuiſſe; quod ii ſine dubio Græcorum Exemplaribus; quæ ſibi imitanda propoſuerant, acceptum referre debent. Atque eandem integritatem, non modo in iis quæ a Græcis ſumſerint, ſed etiam in illis quæ de proprio protulerint penu, ſervarunt: cujus exemplum luculentius proferri nequit Libro a me ſæpius memorato, quem de Peſtilentia conſcripſit Rhazes. In aliis doctrinæ partibus, ac præſertim in Hiſtoria & Poëtica, tam quoad ſtylum quam materiam, incompoſitos, vagos, & Enthuſiaſticos ſeſe exhibent; quemadmodum in Hiſtoria ſcripſerint, pro Specimine attexam Gabrielis Bachtishuæ Vitam [a], e Tuo Abi Osbajæ Codice Manuſcripto converſam: quam quidem ideo potiſſimum excerpſi, quod & naturalem eorum tam cogitandi quam ſcribendi modum oſtendat, & quemadmodum in iſta Gente Medici tractati præmiiſque affecti ſint, plene nobis in conſpectu ponat.

Quoniam vero, uti ſæpiſſime contingit, ipſa Scriptorum Opera interierant, cum ſupereſſent eorundem Verſiones (idque ob hanc ipſam cauſam quia converſa ſunt) Arabum iſtorum fama nomen prope Græcorum extinxerat; ita ut horum ſcripta nonniſi a pauciſſimis conſulta fuerint ante finem Sæculi decimi quinti. Medicina Arabica in Europam ingenti cum plauſu advecta eſt: & hæc aliæque diſciplinæ cito per Occidentem inclaruerunt: ex quo factum eſt ut Sæculo Undecimo Naturalis Philoſophiæ Stu-

a Append. No. 1.

Studia Arteſque Liberales vulgo ſtudia Sarraceno- rum vocitata ſint. Neque illud, uti vult Clericus, Crucis Expeditioni ex toto tribui debet, quæ communicationem Orienti cum Occidente aperuerit, ſed magna etiam ex parte Mauris qui in Hiſpania conſederint, atque ei, quod hi cæterique Arabes in Italiæ oris habuerint, commercio. Nam longe ante hæc tempora, in medio fortaſſe Sæculi Septimi, Salerni Profeſſores Linguæ Hebraicæ, Arabicæ, & Latinæ conſtituti ſunt: quæ Civitas brevi adeo celebris evaſit, ut Carolus Magnus Collegium ibi, A. D. DCCCII, fundaverit: cum nullum aliud eſſet in eodem genere tunc temporis per Europam, niſi Auctoribus iis fidem adhibeamus, qui Pariſiis & Bononiæ antiquiora extitiſſe contendunt. VARIOLÆ.

Salerni floruit Conſtantinus Africanus: juxta finem Sæculi Undecimi, licet is A. D. DCCXL a Neandro vixiſſe dicatur. Carthagine oriundus erat: verum in Orientem peregre profectus, triginta annos Babylone & Bagdadi commoratus eſt; ubi Linguas Orientales & Eruditionem acquiſivit. Poſtea Carthaginem reverſus, cum vita ejus in diſcrimen eſſet adducta, in Apuliam profugit, qua in regione Roberto Guiſcardo, A. D. MLX Duci ejus gentis creato commendatus, ab eo Secretarius ejus factus eſt: ac Rhegini nomen obtinuit, ex eo fortaſſe quod Rhegii potiſſimum degeret quamdiu iſto munere fungeretur. Poſtremo enim Monachus fuit ex Ordine Sancti Benedicti in CONSTANTINUS AFRICANUS. A. D. 1060.

CON-STANTINUS. AFRICANUS. A. D. 1060.

Monte Caſino, & quædam ſcripta Deſiderio, Monaſterii hujus Abbati nuncupavit, qui Deſiderius aliquam ipſe Medicinæ ſcientiam habuit, & poſtea Pontifex Maximus ſub Victoris tertii nomine creatus A. D. MLXXXVII obiit, duobus annis poſt Roberti Ducis mortem. Conſtantinus & Græcæ & Orientalium Linguarum peritus habebatur, ac primus fuiſſe videtur, qui his temporibus Græcæ & Arabicæ Medicinæ cognitionem in Italiam attulerit. Multos is Libros compoſuit; ac licet maximam partem eorum quæ ſcripſerit ab aliis mutuatus ſit, multa etiam a ſe inventa atque addita teſtatur. Librum Iſaaci de Febribus convertit ex Arabico in Latinum ſermonem: quædam Græce tranſtulit, uti Viaticum e Syriaco, & Antidotarium e Latino. Seprimum ait Stomachi morbos diſtincte tradidiſſe; atque hic Liber ſane quem Alfano Primo, Salerni Archiepiſcopo ab A. D. MLVII uſque ad MLXXXVII (Viro utique erudito & aliqua Medicinæ ſcientia inſtructo) & copioſus eſt, neque ordine caret, & omnia maxime memorabilia continet, quæ apud Antiquiores diſperſa habebantur. Quo in Libro Johannem Damaſcenum ſæpius memorat: quem ab eo, qui Meſue dicitur, diverſum fuiſſe exiſtimo; nam præterquam quod Medicamenta hic ab illo prolata, uti ab eodem deſcribuntur, in Meſuæ Operibus haud reperienda ſint, Auctor hic in fine propemodum Sæculi Undecimi vixerit neceſſe eſt, quippe cum Avenzoaris meminerit, qui haud maturius vixiſſe potuit quam in ejuſdem initio

tio. Separatum quoque de Melancholia Librum reliquit Conſtantinus: in quo deprehendimus id quod de eodem argumento ſcripſiſſet, tantopere a Galeno collaudatum, Rufus Epheſius, Conſtantini tempore extitiſſe etſi nunc interierit: quo quidem opere ita utitur, ut id exſcribere videatur. Aliud etiam Conſtantinus Volumen edidit, cui nomen eſt Loci Communes, Abbati ſuo inſcriptum, quod Theoriam omnem atque Praxin Medicinæ continet; id omne ex Latinis atque Græcis, ac præcipue ex his collegiſſe ſe teſtatur; id autem operis a ſe ſuſceptum, quia a nemine antea, uti debuerit, præſtitum eſſet: cum alii nimis longi, nimis breves alii fuiſſent ſuper hac vel illa re; ac licet nihil a ſe adjectum eſſet, quod tamen ſecus eſſe opinari ſe, Librum ſuum haberi poſſe pro Commentario haud futili in Hippocratem & Galenum. Poſt factam hanc declarationem mirari jure poſſumus, Opus illud integrum, pauciſſimis immutatis, ab Haly Abbate exſcriptum; Librorum tam de Theoria quam de Praxi agentium diviſio eadem eſt, quorum ſinguli ſunt numero decem; atque iidem ab utroque Auctore in paria Capitula partita ſunt, Nullam credo injuriam Conſtantino fecerit, quiſquis venerit in eam ſuſpicionem, hunc Opus illud pro ſuo apud Italos venditare voluiſſe quod utique factu non difficile erat, cum Arabes fortaſſe hauddum in Italia innotuiſſent, Græcique plane interiiſſent. Quæ ſuſpicio eo magis confirmatur, quod per uni-

CONSTANTINUS. AFRICANUS. A. D. 1060.

Constantinus Africanus. A. D. 1060.

verſum opus ne nomen quidem Haly Abbatis, aut (quod idem eſt) Iſaaci, aut ullius Arabis meminerit. Fuit, uti vidimus, primis temporibus, Compilator æque inſignis, Marcellus Empiricus: & omnia e Scribonio Largo, nulla ejus mentione habita, tranſcripſit.

Nihil, quod alicujus momenti ſit, novum in Librit Conſtantini reperio; quamquam ſuo tempore valde celebris extiterit, &, ad ea tempora reſpectu habito, Vir eruditus & exiſtimatus ſit, & revera, ita fuerit. Immo, ſi coætaneo ejus Garioponto conferatur (qui omnia ſua prope e Theodoro Priſciano hauſit) ſtylo etiam videri poteſt uſus eleganti: quanquam enim voces multas Arabicas & latinas Sæculis inferioribus proprias inrermiſceat, tamen haud parum intellectu facilior eſt, quam vel Gariopontus, vel alius quivis iſtorum temporum Medicus. Medicinali Scientiæ eximie favit; atque in ejus gratiam proculdubio celebrem illam Scholam Salernitanam magnopere auxit Dux Robertus, poſtquam Civitatem hanc ditionis ſuæ feciſſet A. D. MLXXVI.

Schola Salernitana. A. D. 1100.

Paulo poſt, circa A.D. MC, Liber, Scholæ Salernitanæ Titulo, compoſitus eſt. Is & iis temporibus & quæ ſecuta ſunt multus fuit in hominum ore: atque in eundem Commentaria ſcripſit Arnoldus de Villa Nova. A Johanne Mediolanenſi in ordinem redactus eſt: ac totius Societatis nomine Roberto Normandiæ Duci inſcriptus, Gulielmi ejus Filio qui Angliam ſubjugavit; Ro-

Robertus enim a Sacro Bello reverſus, in Apulia aliquantum cum popularibus ſuis Guiſcardis qui illic paulo antea conſederant, commoratus eſt, ut auxilium peteret a Medicis Salernitanis, eo quod vulnere in Brachio laboraret.

SCHOLA SALERNITANA. A. D. 1100.

Opus hoc præcipua de tuenda Sanitate præcepta complectitur; ac de ſex Rebus Non-Naturalibus agit: Leoninis verſibus compoſitum eſt, in Patroni fortaſſe gratiam, cum hoc Poeſeos genus magno in honore eſſet apud Normanos. Ob eandem cauſam Capitulum de curatione Fiſtulæ addidiſſe dicuntur, qua male ſe habuiſſe Ducem illum fama eſt; cum Vulnus, quod Venenata inflictum Sagitta eſſet, ad Ulcus veniſſet. Ex Hiſtoria pariter diſcimus, Medicos in ea fuiſſe opinione, ut vulnus eo modo factum haud aliter quam ſuctione curari poſſe cenſerent. Quod in ſe tentari Dux ipſe recuſavit, ne is qui id faceret, veneno periret: Uxor autem ejus occaſione noctu arrepta, dormientis vulnus ſuxit, quoad illud ad ſanitatem pervenerit. Fœmina hæc Sybilla nomine erat, filia Galfridi Comitis Converſanæ, eo tempore forma ac virtute perilluſtris; digna certe feliciori fato, quam ut veneno haud ita multo poſt interiret ipſa, quæ maritum eo infectum tam memorabili exemplo eripuerat.

Ad imitationem Poëtici hujus Opuſculi, Ægidius, quem Philippi Auguſti, circa finem Sæculi Duodecimi, Archiatrum fuiſſe ajunt, ortu Athenienſis, & Monachus ex Ordine Sancti Benedicti, ſcripſit de Virtutibus Me-

SCHOLA SALERNITANA. A. D. 1100.

dicamentorum, de Urinis ac Pulſu, Verſibus Hexametris, haud magna Syllabarum Quantitatis ratione habita. Is Conſtantinum in poſteriore argumento nimis longum, & Philaretum nimis brevem fuiſſe ait. Aliqua de iis dicit qui Monſpelii inſtituti eſſent, qua in Urbe celebris iſtis temporibus florebat Medicinæ Schola: quanquam ea, ſi populari noſtro Johanni Sarisberienſi credimus, multum a priſtino ſplendore deciddiſſet. Hoc autem Poëma, quale quale ſit, ita tum in honore erat, ut in Scholis Publicis legeretur; atque in id Commentarium ſcripſerit, unus e clariſſimis ſuæ ætatis Expoſitoribus; Gentilis. Lelandus alterum Ægidium, natione Anglum, commemorat: quem circa hoc tempus Libros quoſdam a ſe non viſos ſcripſiſſe inquit.

Anteceſſorum exempla ſecuti ſunt Rogerus Dux, primus utriuſque Siciliæ Rex, A.D. MCXXX, quique ei ſucceſſerunt Gulielmus Primus & Secundus: hi omnes Medicinæ in iſta Civitate ſtudiis eximie faverunt. Unde Ordericus Vitalis, Hiſtoricus, qui A.D. MCXLI obiit, Collegium illud per univerſum Orbem ob Medicinæ Scientiam fama pervulgatum fuiſſe prædicat. Ac Benjaminus e Tudela, Judæus, cum a peregrinationibus per maximam totius tum cogniti Orbis partem, circa A. D. MCLXXXV. rediiſſet, id optimum, inter filios Edomi (ita enim Chriſtiani Occidentales ab eo nominantur) Medicinæ Seminarium vocat. Cæterum idem Benjaminus in Itinerario ſuo di-

ſtincte

ſtinƈte enumerat, quibus in Civitatibus Judæi ſedem habuerint, & quo numero in ſingulis eſſent; multoſque inter hunc populum Medicos fuiſſe ait. Qui quidem haud modo inter Tribules ſuos Artem exercuerunt, ſed inter Mauros etiam & Chriſtianos. Quanquam enim, juxta Legem Canonicam; nulli Judæo Medicinam agitare liceret, aut Medicamenta Chriſtiano cuivis exhibere, tamen ex Hiſtoria perſpicimus Medicos iſti Religioni deditos in Principis fere cujuſque Aula ſtipendiis fuiſſe auƈtos. Duos apud ſe habuit Carolus Magnus, Farraguthum & Buhahyliham Bengeſtam [a]; qui Imperatoris hujus juſſu Librum compoſuerunt, Tacuin, ſive Tabulas Sanitatis, diƈtum: quæ prope eædem ſunt ac eæ quas impreſſas habemus ſub nomine Elluchaſem Elimithar. Pro Archiatro etiam habuit Zedekiam Judæum Carolus Calvus, a quo etiam veneno ſublatus fuiſſe dicitur [b]. Ac ſpeciatim, circa Decimi Sæculi finem, Judæi, cum Arabicam omnem eruditionem tenerent, principes in Europa Medici fuerunt, in qua nullæ tunc Galeni aut Hippocratis Operum Verſiones exiſterent; atque eos etiam aliqui Papæ apud ſe præmiis detinuerunt. Iidem æque in Palatia Regum Maurorum in Hiſpania recepti ſunt; in prima etiam Maurorum invaſione, circa A.D.DCCXIV, cum ex Hiſpania Chriſtiani pellerentur, Judæi in unum quodammodo cum Mauris coierunt, & habitandi locos obtinuerunt Cordubam & Granadam. Aca-

SCHOLA SALERNITANA. A. D. 1100.

a C. Egaſſ. Bulæi Hiſt. Antiq. Univerſ. Paris. T. 575.
b Ibid.

Schola Salernitana. A. D. 1100.

Academiæ quidem genus quoddam habuerant, circa A.D.CCIV, Soræ in Aſia, Judæi; atque in initio Religionis Mahometanæ varii eorum conſilio uſi ſunt Chaliphæ: ex quo tempore mos apud Hebræos invaluit, ut multi ex iis ad hanc Profeſſionem animum adjungerent. Hæc gentilis quædam apud eos inſtitutio eſt, perinde ac altera quoque occupatio, quæ circa munitiones & commeatus bellicos comparandos verſatur; nam in Hiſtoria Byzantina legimus, Judæos his rebus operam Imperatoribus navaſſe, quæ conſuetudo itidem in omnibus etiamnum Europæis exercitibus obtinet.

Statuta Collegii Salernitani perantiqua ſunt & peridonea; & quoniam prima in hoc genere ſunt, atque ex iis fortaſſe cætera ejuſdem naturæ fluxerint, ſpecimen eorum paucis exhibere non pigebit. Collegii Patronus eſt Sanctus Matthæus: Sigilli inſcriptio, „ Civitas Hippocratis." Sunt in eo decem Doctores, qui ſibi invicem, juxta creationis ordinem, ſuccedunt. Candidatorum examinatio ſeveriſſima eſt, quæ fit aut in Galeni Therapeuticis, aut in primo primi Canonis Avicennæ, aut in Aphoriſmis. Is qui Doctoratum ambit unum ac viginti annos habere debet (verum hic lapſum ſubeſſe autumo, cum ſcribendum ſit, viginti quinque vel ſeptem) ac teſtimonia proferre, quæ per ſeptem annos eum Medicinæ ſtuduiſſe doceant. Quod ſi inter Chirurgos recipi cupiat, Anatomiam per anni ſpatium dediciſſe hunc oportet: jurandum ei eſt, fidelem ſe ac morigerum Societati futurum,

præ-

Schola Salernitana. A. D. 1100.

præmia a pauperibus oblata recuſaturum, neque Pharmacopolarum lucri participem fore. Tum Liber in ejus manum traditur, annulus digito induitur, Caput laurea redimitur, atque ipſe Oſculo dimittitur. Multa alia Statuta ſunt ad Praxeos ordinationem pertinentia; Pharmacopolæ pıeſertim, ut juxta Medici præcepta componant Medicamenta, & ut ea certo pretio divendant, obligantur.

Hoc modo mature Schola Salernitana floruit, quibus ampla dehinc conceſſa ſunt privilegia (idque præſertim ut, præterquam ei ac Neapolitanæ, nulli alii Gradus & Licentiam Practicandi conferre liceret) ab Imperatore Federico Secundo, Literarum & Judice & Fautore inſigni, conceſſa ſunt circa A.D. MCCXXV; quis his etiam temporibus Arabum ſcripta in Latinum Sermonem transferri enixe curavit. Atque ea profecto ætate tam ipſa Arabum ſcripta, quam Verſiones Græcorum Auctorum ab iiſdem factæ paſſim Latine edebantur, ac licet ea ipſa de cauſa inter alias Græca per bis aut ter centum annos neglecta fuerint Exemplaria, tamen ſi Arabicæ hæ Traductiones nunquam apparuiſſent, ipſa fortaſſe vel nunquam eſſent quæſita, vel temporis proceſſu funditus deperdita.

Uti vero revolutiones in Artibus ac Scientiis, quam in Imperiis, haud infrequentius contingunt, ab hoc tempore Medicina in Aſia langueſcere cæpit, plurimumque in Italia, Africa, & Hiſpania effloreſcere. Quanquam autem hac ratione Medica in Eu-

Schola Salernitana. A. D. 1100. Europam apportata eſt Scientia, nihil fere, quod comperiam, ab Undecimo uſque ad finem Sæculi Decimi quinti, incrementi cepit vel Medicina, vel Anatomia, vel Chirurgia; nihil dico, ſi reſpectus habeatur ad immenſam eam, quæ de his rebus prodierint, Voluminum multitudinem. Scriptores enim per id intervallum numero quidem haud pauci extitere, ſed cum maximam partem vel Profeſſores vel Commentatores fuerint, vix quiſpiam niſi trita auſus eſt ingredi via; ac prope omnes ea, quam apud Arabas præcipue reperirent, Scientia contenti manſerunt; ſtudio omni & æmulatione eorum in hoc poſita, ut locos ex iis ad propoſitum ſuum ſpectantes haurirent aptarentque. Ideoque, licet magna moles ab iis ſcriptorum extet, hos tantum in medium proferam, qui novi aliquid producere conati ſint.

Rogerus Baco. A. D. 1214. Chymia hactenus fuerat, nonniſi inter Arabas Aſiam Africamque incolentes, cognita: hoc autem tempore in Europa cæpit aliquantum innoteſcere; neque injuria vulgationem ejus in his regionibus populari noſtro, Rogero Baconi, aſcripſerim. Saltem is ex primis fuit (erat enim Alberto Magno coætaneus) qui Artem hanc in Occidentalibus hiſce plagis excoluerit; idemque, ut quam parum eſſet nota, indicet, nonniſi tres ſuo tempore ullam ejus ſcientiam habuiſſe ait; quorum unus fuit celebris ille Petrus de Maharn-Court in Picardia oriundus, Dominus Experimentorum ab eo dictus. Libros de hac Arte plurimos reliquit Baco, quo-

quorum haud pauci extant in Bibliotheca Bod- leyana, & Harleyana: de Metallis pleuriſque & Mineralibus diſſeruit, atque horum omnium Principia cenſet eſſe, Mercurium, ac Sulphur: de unaquaque fere, nunc in uſu, Operatione Chymica loquitur, & Tincturas & Elixiria conficiendi modum deſcribit. Filicis Incinerationem, ex qua Angli Vitrum efficere ſoliti eſſent, commemorat; atque in Præfatione Artis Chymicæ Scientiam hanc Naturalis Philoſophiæ perfectionem vocat, &, quæ maxima ejus laus eſt, ad tuendam Sanitatem, ad longævitatem præſtandam, morboſque depellendos adhiberi poſſe ſignificat. Ex eo diſcimus Lapidis Philoſophici inveſtigationem mature cæpiſſe; Lulliuſque, qui Baconis ſe diſcipulum profitetur (quod utique tum fortaſſe inter eos commercium interceſſit, cum Pariſiis uterque verſaretur) abſurdaſque haſce imaginationes ultra modum extulit. Atqui in Baconis Operibus [a] multum novæ ſolidæque eruditionis de hoc argumento continetur, modo ſermonis ineptiis eo tempore uſitatis nudetur. Hujuſmodi inventa in illo reperiri eo minus mirum eſt, quod ætatis ſuæ prodigium quoddam extiterit; atque in eo fortaſſe indoles fuit Mechanicæ Scientiæ magis capax, quam in alio quovis poſt Archimedem. Stirpe generoſa natus eſt A. D. MCCXIV (etenim obiit die Junii undecimo A. D. MCCXCII, haud utique MCCXLVIII, uti ait Lelandus) prope Ilceſtriam; juvenis ad-

ROGERUS BACO. A. D. 1214.

[a] Speculum Alchymiæ, de Arte Chimiæ, Lapis Aquilæ, Philoſophicus, Epiſtolæ tres ad Joh. Pariſienſem.

ROGERUS BACO. A. D. 1214. admodum Oxonii ſtudia ſua inchoavit, poſtea Lutetiam profectus eſt, in qua Urbe Rei Mathematichæ ac Medicæ operam dedit, atque, uti quidam referunt, Theologiæ Profeſſor creatus eſt; Oxonium reverſus Linguarum & Philoſophiæ ſtudio incubuit, in quibus brevi ita profecit ut Grammaticam Latinam, Græcam, & Hebraicam compoſuerit, ac Philoſophiam longius quam credi poſſit provexerit. Vitrorum Sphæricorum Concavorum naturam, de quibus Librum [a] edidit, & penitus intellexit & clariſſime explicuit: atque vim eam quæ res longe diſſitas combureret. Quantopere Opticen in ſingulis ejus partibus promoverit, e Libro ejus de Perſpectiva abunde manifeſtum eſt: in quo de Luminis Reflexione & refractione differit, Cameramque Obſcuram & omnia Vitrorum genera deſcribit, quæ Objectum vel augeant vel minuant, vel ad Oculum propius adducant, vel ab eo longius removeant; atque inter cetera, Tubi Optici, ſive Teleſcopii, uſus ei plane innotuit. Quædam ex his & alia Inſtrumenta Mathematica ducentis aut trecentis Libris Anglicis emerat; atque intra viginti annos has res Libroſque coemendo duarum millium Librarum ſumptum fecit; quod quidem ingens iis temporibus pecuniæ vis pro hujuſmodi rebus fuit. Librum ejus de Perſpectiva evolvens animadverti, inter Latinas complures Ariſtotelis Verſiones unam ab eo conſultam eſſe, quam e Græco recenter factam dicat; & Averrhois Opera jam tum eſſe cognita

a De Speculis, Append. N. 3.

gnita, quorum, paulo poſtquam hic iſta ſcripſerat, Traductio Latina vulgata ſit neceſſe eſt (ſuo tempore id eveniſſe ipſe teſtatur) cum Auctor ipſe priore tantum Sæculo vixerit. Notavi etiam, hunc in iis quæ de Oculi ſtructura dicit, Avicennam ſæpe, Galenum vero nunquam, teſtem producere; ex quo plus quam veriſimile eſſe credo hæc Opera Anatomica, Galeni ſaltem, nondum fuiſſe Latine converſa. Siquidem adeo particularem accuratamque Oculi deſcriptionem dedit Galenus, ut ea non uti, ſi Librum hunc cognoſſet, Baco non potuerit.

ROGERUS BACO. A. D. 1214.

Solus prope ætatis ſuæ Aſtronomus extitit Baco; atque errorem adeo in Calendario [a] notavit, qui circa quantitatem admiſſus eſſet Anni Solaris, (hic enim ſemper a Julii Cæſaris ætate creverat;) quamobrem A. D. MCCLXVII, Papæ Clementi Quarto, homini & erudito & eruditionis fautori formam ejus emendandi propoſuit Quam formam obſervavit Papa Gregorius Decimus tertius, trecentis poſt annis, in corrigendo Calendario Juliano: cum eo tantum diſcrimine, ut id voluerit Baco a Chriſti Nativitate inchoari, & Gregorii correctio Concilio Niceno haud altius aſcendat.

Neque intra hæc ſagax ejus ingenium ſubſtitit; nam Scientiæ Mechanicæ penetralia ingreſſus eſt, vimque Corporum Elaſticorum ita probe perſpexit, ut in imitationem Archytæ, qui Columbam ligneam, quæ per aërem volaret, effinxerit: ipſe, uti dicitur, Currum volantem compegerit, & ar-

a Append. N. 4. & Dr. Plot.

ROGERVS BACO. A. D. 1214. & artificio quodam Statuas ſemet moventes fecerit, & humanos ſonos e Capite æneo produxerit, atque ea, haud Magica quavis potentia, ſed alia quadam efficaciore, Philoſophiæ ſcilicet ac Naturæ ope, quæ res ejuſmodi præſtare poſſunt, uti ipſius verbis utar ut „ hæc inſciis miracula „ videantur. " Eſt etiam mirabile in Chymia inventum, in quod is inciderit, Ars inquam Pulveris Pyrii [a] conficiendi; compoſitionis enim materia omnis ab illo deſcribitur, effectuſque ejus ſtupendi, Fragor atque Lumen. Mira hæc profecto reperta ſunt, quæ Vir unus ita rudi in ſæculo, nullo uſus Magiſtro, e mente propria in lucem proferat; ſed magis adeo mirandum eſt, hujuſmodi inventa uſque eo potuiſſe celari, ut ſequentibus ſæculis alii orirentur homines, qui pro ſuis vendicarent ea quæ haud alii quam Baconi aſcribi debeant.

Hiſce ſtudiis ſine defatigatione incubuit Baco, ſumptuſque his reſpondentes erogavit, per annos ſupra quadraginta; & in ætate illiteratiſſima doctiſſimus evaſit. Cujus ſæculi ignorantia haud clarius animo concipi poteſt, quam ex iis quæ apud illum paſſim habentur. Nam de hac re vehementer ipſe conqueritur, Regulares inquiens tam Dominicanos quam ſui Ordinis, Theologiæ potiſſimum Scholaſticæ [b] operam dare: Sæculares autem, Juris Romani ſtudio abreptos, nunquam animum ad Philoſophiam appellere. Immo Philoſophia Ariſtotelica ita parum exculta eſt, ut circa A. D. MCCIV Pa-

a Append. N. 5. b Vid. Hiſt. Antiq. Oxon. paſſim.

Pariſiis condemnata ſit; quæ in Anglia minus invaluerat, quoniam in Latinum ſermonem haud converſa eſſet, uti in Platonis Operibus factum erat: aliquæ modo ejus particulæ a triginta retro annis legi cæperant. Nemo unquam ante A. D. MCCLXVII, Prælectionem ullam de Perſpectiva Oxonii fecerat, neque id unquam plus duabus vicibus poſt Academiam fundatam; Lectiones fortaſſe a ſe habitas ſignificat. Pariſiis autem Scientia hæc fuit omnino incognita, neque in Anglia niſi tres erant qui de eadem quicquam intelligerent. Ita ut Diſcipuli, prout eo tempore vocabantur, Cunis eſſent, ipſo dicente, quam Cathedræ aptiores. Nec minus; quam Philoſophia, cognitio Linguarum neglecta eſt; ſiquidem, in Epiſtola ad Patronum ſuum Clementem Quintum ſcripta, doctrinæ ſtatum deplorat, atque inter Latinos ei narrat haud eſſe plures quatuor, qui Grammaticæ vel Hebraicæ, vel Græcæ, nedum Arabicæ, Linguæ rudimenta callerent; neque Latinam ipſam, ſi emendate hanc & eleganter ſcribi poſtulares, fere ulli cognitam. Ex quo conjicere licet, quales fuerint Verſiones e Linguis reconditis in hac temporum obſcuritate. Cujus rei ut pauca proferam exempla, Michael Scotus, qui ſe Imperatoris Frederici Secundi Grandem Aſtronomum vocavit, atque Avicennam vertere præ ſe tulit, cum Linguam Arabicam prorſus ignoraret, ea quæ ſub ejus nomine prodierunt ab Andrea quodam Judæo ſurripuit. Ita quoque eodem prope tempore Latinam Logicæ ex Arabico verſio-

ROGERUS BACO. A. D. 1214. ſionem dedit Hermanus Alemannus, utriuſque Linguæ peritum ſe in Titulo profeſſus; licet eum Baconi haud puduerit fateri, ſe & Linguas iſtas & Logicam adeo parum ſcire; ut Sarracenos quoſdam, in Hiſpania, qui id pro ſe facerent, pretio impulerit. Magiſter Paravicius, qui Phyſici cognomen ſibi indidit, Avenzoaris Verſionem ex Hebraico ſermone A.D. MCCLXXXI vulgavit, verecunde tamen hiſce verbis adjectis, „ ipſo ſibi vulgarizante Magiſtro Jacobo Hebræo. " Quod ad diſciplinas Mathematicas ſummatim pertinet, Robertum (Groſteſt) Epiſcopum Lincolnienſem, & Ordinis ſui Fratrem Adamum de Mariſco [a], in hac re excelluiſſe concedit Baco; iique certe non in hoc tantum, ſed in aliis quoque doctrinarum generibus emicuerunt; verum, cum ætate floreret Baco, mortui ſunt. Quare, ætate ejus vergente, de Rei Mathematicæ ſtudiis differens, nonniſi quatuor Viros in Europa fuiſſe ait (quorum unus eſſet Diſcipulus ejus Johannes Londinenſis) qui ullum in iſta Scientia progreſſum feciſſet: cæteri enim, inquit, primis in Elementis ad Euclidis Propoſitionem quintam hæſerunt, qui ideo poſtea dictus eſt Pons Aſininus.

Quod Sæculo tam inerudito Baconis inventa ita parum percepta ſint haud mirandum eſt; nam ob hanc ipſam cauſam quod plurima Mathematicæ Scientiæ ope præſtiterit, Artis Magicæ ſuſpicionem incurrit; cumque ignorantia ac invidia in male agendo plerumque violentæ ſint atque induſtriæ, a ſuo

[a] ...ul Mathem. p. 12.

a Spec...

a ſuo præcipue Sodalitio vexatus eſt, neque Opera ejus in Bibliothecam communem recipere voluerunt; Fratreſque eo uſque apud Ordinis ſui Generalem valuerunt, ut in Carcere is Baconem conjecerit; quare ſe ſatis cum cauſa operæ in Artibus a Scientiis inſumtæ pænituiſſe confitetur. ROGERUS BACO. A. D. 1214.

Magni hujus Viri eruditio fuit ita diffuſa, ut noſtræ quoque profeſſionis aliquam peritiam habuerit; nam præter ea quæ de Chymia dixi, inter cætera Opuſcula quæ de Medicina compoſuit, unum eſt in quo nonnullos Medicorum errores improbat. Alius quoque ejus Liber extat impreſſus, De retardandis Senectæ Accidentibus, & conſervandis Senſibus; quem in Papæ Nicolai Quarti uſum ſcripſit eique nuncupavit paulo ante obitum ſuum, eo fortaſſe conſilio ut Pontificem mitigaret, qui cum antea Franciſcanorum Generalis fuiſſet, ſine dubio etiam in Bacone exagitando partes ſuas habuerat. Liber utique haud male ſcriptus eſt; nam in unum illic, quicquid de hoc inveniſſet argumento, tam in Græcis quam in Arabicis Auctoribus, redegit, multaſque ipſe obſervationes attexuit. Præcepta de Victus & Medicamentorum aſſumptione ponens, res quaſdam ſe minus dilucide explicare quam alioqui facturus eſſet, (Chymicas potiſſimum intelligit) ne ſcripta ſua in manus Infidelium [a] venirent. Multa de Medicamentorum præparatione, quæ ſit ipſe expertus, tradit [b]; multa ſatis aperte ſug-

a C. 2. b 8

ROGERUS BACO. A. D. 1214. gerit de Tinctura Auri, quod ad vitæ prolongationem conduceret: unaque Hiſtoriam Senis cujuſdam Agricolæ in Sicilia narrat, qui cum e rivo flavedine quadam tincto bibiſſet (Aquam Auro imprægnatam ſuſpicatur Baco) juvenis rurſus evaſit, multoſque annos integer ac robuſtus vixit. Fuſe item ingentes ejus Oſſis virtutes prædicat, quod aliquando in Corde Cervorum reperitur; quod cum in Animali vivaci producatur, ad longævitatem, prout ipſe argumentatur, conferat neceſſe eſt. Unum ex hujuſmodi Cervis ſuo tempore viſum ait, cui in collo aureum monile eſſet cum ſequente Titulo, Hoc Animal fuit poſi-„ tum in hoc nemore tempore Julii Cæſaris. “ Cujus Hiſtoriæ quanquam veritas in dubium vocari poſſit, ſimilem tamen ab illuſtri illo Scriptore, Patre Daniele, in regno Caroli Sexti memoratam legimus, quem ex hoc caſu duorum Cervorum imaginem elegiſſe ait ad Inſignia Gentilitia ſuſtinenda: quoniam ſcilicet in Sylvanecti agris venando Cervum cepiſſet, qui in Collo gereret Monile e Cupro factum, cum hiſce literis inſcriptis, „ Hoc Cæſar mihi „ donavit. “ Danielque ſubjicit, hoc intelligi debere de aliquo e poſterioribus Cæſaribus. Multa in laudem Viperarum carnis, quæ Victu aſſumatur, habet Baco; ac ſententiam ſuam eventu firmat, qui ſuo tempore contigerit in Germania [a] Fæminæ cuidam nobili a ſorore ejus eum in

a C. 13.

in modum affectæ, ut capilli ejus unguesque deciderint; hæc autem Carnis Viperarum comeſtione & integre convaluit, & ætate junior viſa eſt, & forma ſpecioſior evaſit. Aliquot curationum, quæ æque mirabiles ſunt, Hiſtoriam tradit [a] Galenus, in Elephantiaſi ab eodem Medicamento præſtitarum. Ipſique Experientia novimus, quam inſperata multis in caſibus ab ejuſmodi Victu auxilia ſubminiſtrari poſſint, ac præſertim in Morbis Cutaneis, & Atrophia. Supra omnes res Medicamenta leniter Purgantia & Abſtergentia commendat, ea præcipue quæ pituitoſos humores dejiciant: quæ ratio ſane perquam apta eſt; quique ejus veſtigiis in Natura perſcrutanda inſtitit, Cancellarius Baco, ſimili modo animadvertit [b], " Nihil magis ad diuturnitatem „ Vitæ facere, quam lenes hujuſmodi Eva- „ cuationes.

ROGERUS BACO. A. D. 1214.

Huic Auctori non eſſem ita diu immoratus, niſi hunc Exteris pene incognitum; eoſque qui ex profeſſo Hiſtoriam Anglicam conſcripſerint, vix quicquam de illo aut Scriptis ejus memoraſſe comperiſſem; etſi profecto aliqua ita mirabilis ingenii mentio haud minus in eorum monumentis locum mereri potuiſſet, quam vel Cometarum, vel pluviæ Sanguinis enarratio; cujuſmodi res ab iis fuſe ſemper produntur; neque id fortaſſe utilitatem vel delectationem minorem Lectori attuliſſet; quam longus de ortu caſuque primi alicujus Rerum

a Simpl. Med. 11. b Hiſt. Vit. & Mort. 163.

ROGERUS BACO. A. D. 1214.

Miniſtri, aut bellorum victoriarumque a Regibus noſtris partarum enumeratio. Duo alia Baconis Opera Biographi memorant Anglici, Rogerinam Majorem & Minorem; utriuſque Exemplar inter Codices extat Bibliothecæ Harleyanæ pretioſiſſimos. Quoniam vero hi Libri univerſam fere in omnibus Morbis medendi rationem complectuntur, valde hæreo, an Baco, qui ſine dubitatione Artem hanc nunquam ex profeſſo tractavit, pro eorum Auctore haberi debeat. Multo credibilius eſt ſcriptos fuiſſe a Rogero Parmenſi, cujus Libri aliqui extant Chirurgici. Quod ad Baconis ſcripta ſummatim attinet, multa, quæ ſub ejus nomine feruntur, evidenter ſpuria ſunt; ac ſpeciatim, Opus illud de Oleo Antimonii tantopere a Chymicis prædicatum: ſiquidem Auctores quidam ibi memorantur, qui diu poſt ejus tempora nati ſint. Notatque Lelandus germana ejus opera (quæ numero fuerunt haud pauca, quibuſque pro merito collaudandis centum hic linguas exoptat) ſuo tempore fuiſſe vel adeo difficilia inventu, vel ſaltem ita manca & imperfecta, in pleriſque a ſe inſpectis Bibliothecis, ut haud minus ardua res eſſet Sibyllæ folia colligere, quam Catalogum Librorum a Bacone ſcriptorum contexere.

Dixi quantum Baconi debeamus propter lumina ab eo Chymiæ impertita; primus autem e Practicis Scriptoribus qui Medicamentum ope Chymiæ confectum imperaverit, Gulielmus credo de Saliceto eſt, qui medio Decimi ter-

tertii Sæculi floruit; is Aquas duas compoſitas Diſtillataſque ad Oculos commendat, quas Experientia utiles eſſe comprobaverat. Thaddæus, ei coætaneus, unus e celeberrimis ſuo tempore Bononiæ Profeſſoribus, qui Medicinam diu cum ingenti lucro exercuerat, Spiritum Vini, & Aquam quandam Chymicam in Dyſuria efficacem commemorat. Reperiuntur etiam Chymicæ aliquot Præparationes in Gilberto noſtrati, qui iiſdem prope temporibus vixit; quatuor hic res ad Sublimandum [a] idoneas eſſe ait, Aurum, Auripigmentum, Sulphur, & Salem Ammoniacum: de Oleo quoque Tartari loquitur, & Aquam Diſtillatam [b] e Serpentibus elicitam deſcribit. Deque Purgantibus, in Vertigine, agens id ſubjicit [c], ſiquis iſta magis ſubtilia ac delicata, expetat, Medicamenta cum Aqua, uti in Aqua Roſarum mos eſt, diſtillari debere; ſimiliterque Helleborum, Sennam, & Tithymallum ex Vino in eundem finem diſtillari vult. Quædam amplius de hoc Auctore, ſuo tempore, dicendi occaſionem arripiam.

ROGERUS BACO. A. D. 1214.

Quantum Chymia ab Arnoldo de Villa Nova aucta ſit, notavit Clericus; cujus, utpote ætate proximi, in hoc loco, ob cauſas mox afferendas, memini. Chymiam certe inſigniter calluit, multoſque de hoc argumento Libros compoſuit [d]; atque in Breviario

ARNOLDUS DE VILLA NOVA. A. D 1300.

E e 4 Medi-

a 171. b 120. c 100. d Flos Florum, Novum Lumen, Roſarius Philoſoph. &c.

ARNOLDUS DE VILLA NOVA. A. D. 1300.

Medicinæ Practicæ multa deſcribit Medicamenta Chymica, uti Aquam Euphragiæ, Aquam Mirabilem [a], & alteram eodem nomine contra Calculum, & Oleum diſtillatum ad Paralyſin [b]; Aquam Vitæ commemorat etiam, & Oleum Terebinthinæ [c]; & Aquam e Metallis diſtillatam ſummopere contra Elephantiaſin [d] laudat. Popularis noſter Richardus, cognomento Anglicus, in Chymico ſuo Tractatu, qui Correctorium dicitur, narrat ab hoc Medico Papam Innocentium (Quintum credo intelligit) Peſte laborantem Auri Tinctura fuiſſe curatum. Arnoldus in iſto Opere, quod, ſi Praxin ſpectes, nihil memorabile aut novum continet, innumeras tradidit Formulas & Chymice & Galenice compoſitas; quarum haud paucas non e Libris excerpſit, ſed ſumſit a coætaneis ſuis quibuſcum familiariter verſatus eſt. Atque haud raro queritur pleroſque ex Latinis Medicis ab Avicenna eſſe infatuatos. Mediolani natus eſt, ſi ipſi credimus [e]; licet alii in Catalaunia ortum dicant; Symphorianus autem Campegius, qui Vitam ejus conſcripſit, in Galliæ Provincia Narbonenſi natum probare nititur. Pariſiis ſtudia obiit per viginti annos, juxta Campegium, decem alios Monſpelii tranſegit; omneſque Italiæ Academias perluſtravit; atque eo doctrinæ amore incenſus eſt, ut Hiſpaniam adjerit, atque ex Medicis Arabibus & Medicinæ peritiam & eorum ſermonem didicerit. Illic Medicinæ & Aſtrologiæ ſcien-

a 1, 18, b 1 24. c 1, 30 d 2, 47. e 704.

ſcientia ita inclaruit, Sectam quandam hominum condiderit, qui ſe Arnoldiſtas vocarent: eaque gratia apud Jacobum ejus nominis Secundum, Arragoniæ Regem, viguit, ut ab eo miſſus ſit Avenionem ad Papam Clementem Quintum A. D. MCCCIX [a]; quo res aliquas componeret quæ ad Hieroſolymarum Regis Titulum ab eo vendicatum pertinerent. Dum in Hiſpania eſſet, familiaritatem cum Raymundo Lullio contraxit, a quo Magiſter ſæpiſſime vocatur. Theologiæ perinde ac Medicinæ ſtuduerat, & hanc famam obtinuit, ut unus haberetur ex iis qui optime iſto tempore diſputarent; ac diſputationem de gravibus quibuſdam argumentis Burdigalæ habuit cum Martino de Athera Dominicano, cui interfuit Papa Clemens Quintus: & quod eodem tempore Inquiſitio judicium intentaverat Petro de Apono, coætaneo ſuo, ad Fredericum Arragoniæ Regem ſe contulit, qui Fædere quodam Partitionis, Siciliæ ac Neapolis Regna obtinuerat; ubi, ut favorem cum eo Principe iniret, Librum de tuenda Sanitate, & Commentarium in Scholam Salernitanam conſcripſit.

ARNOLDUS DE VILLA NOVA. A. D. 1300.

Nativitatem ejus, A.D.MCCC, ponit Champerius, quem in hac re ſequitur Lindanus, adjecto in itinere mortuum, cum a Frederico ad viſendum Papam, A. D. MCCCLXIII, navigaret, & Genuæ ſepultum: in quo diſſentit a Champerio, qui eum Tuneti deceſſiſſe ſcribit. Atqui hic propemodum, quot verba, totidem erro-

a Antiq. Acad. Par. T. 4. 121.

ARNOLDUS DE VILLA NOVA. A. D. 1300.

errores ſubſunt. Nam & Arnoldus & Fredericus diu ante hæc tempora mortui erant. Ita longe vero abeſt ut A. D. MCCC natus ſit, ut inter accuſationes contra Bonifacium Octavum a Concilio Gallicano productas [a] una hæc ſit, quod hic librum ab Arnoldo ſcriptum comprobaverat, qui antea eſſet Hæreſeos Lutetiæ condemnatus: quare multo ante hunc annum Arnoldus extiterit neceſſe eſt. Quod ad mortem ejus attinet, manifeſtum eſt id, ſaltem ante A. D. MCCCXIII, accidere debuiſſe; nam hoc anno, in concilio Viennenſi, Papa Clemens [b] Litteras Circurales ſcripſit, quibus ſingulos per Obedientiam Apoſtolicam obteſtatur, ut Librum ab Arnoldo de Praxi Medica ſcriptum, ſed alicubi latentem, proferant; hunc uti dono offerret Clementi, ſeſe obligaverat Arnoldus, ſed promiſſo ſe non abſolverat morte præpeditus.

In lectione hujus Auctoris obſervari poteſt, quanquam Medicæ tum florerent Scholæ, Salerni præſertim, Neapoli, & Bononiæ, ibique homines & doctrina & experentia inſtructi educarentur, tamen Medicinæ Praxin magna cum licentia invaſiſſe tam Regulares quam Sæculares Eccleſiaſticos. Hæc conſuetudo jam diu in Eccleſia creverat; Auctorque antiquitatum Academiæ Pariſienſis [c] hanc unam e Diaboli machinationibus exiſtimat, quibus Religionem ſubverteret, quippe cum ii e Monaſteriis

a Antiq. Acad. Paris. T. 4. 42. b Ib. 166.
c T. 2, 322.

ſteriis exeuntes id ſe facere ſpecioſe obtenderent, quo Fratribus langueſcentibus opitularentur. Cujus rei abuſus brevi in eam infamiam venit, ut Concilium Romanum a Papa Innocentio Secundo, A. D. MCXXXIX coactum Clericis omnibus Medicinæ tractationem omnem penitus interdixerit. In Concilio Turonenſi, A.D. MCLXIII habito, cui præfuit Alexander Tertius, factum eſt ſeverius Decretum, „ Uti nemo quiſ-„ quam, qui Vota ſuſcepiſſet ac ſeſe Ordini „ cuipiam aſcripſiſſet, e Monaſterio exire poſ-„ ſet ad Prælectionem in Medicina audiendam; „ quod ſi exiret quiſpiam, neque intra duos „ Menſes in Monaſterium rediret, pro Excom-„ municato haberetur: poſt reditum vero, in-„ fra cæteros detruderetur, nec in integrum re-„ ſtitui poſſet, niſi permiſſu ipſius Papæ. " Atque in Canone adjectum eſt, „ Epiſcopos „ omnes, Abbates, ac priores, qui hujuſcemodi „ licentiæ aſſentirentur, neque peccantes coër-„ cerent, dignitate privandos eſſe, & ab Ec-„ cleſiæ ſinu pellendos. " Quod edictum ab eodem Papa A. D. MCLXXIX confirmatum eſt, & renovatum ab Honorio Tertio A.D.MCCXVI.

ARNOLDUS DE VILLA NOVA. A. D. 1300.

Petrum de Apono quædam nobis haud modo in Chymia, verum & in aliis rebus ad Medicinam ſpectantibus, ſuppeditare poſſe, Clericus videtur ſentire. Quam quidem laudem nullatenus ab eo meritam comperio, licet a Bernardo Scardeonio immodice prædicetur, & poſt hunc a Naudæo; ſed ea potius illi, quæ

PETRUS DE APONO. A. D. 1253.

a

PETRUS DE APONO. A. D. 1253. a Champerio dicta ſunt, convenire judico; Virum fuiſſe multæ lectionis nulliuſque judicii; quanquam faſtuoſum Conciliatoris nomen, quo poſtea ſemper potitus eſt, ſibi ipſi indiderit.

Natus eſt, uti ab aliis dicitur, A.D. MCCL, uti ipſe ait, A. D. MCCLIII [a], in regione Patavina, Aponi, quo in loco Balnea illa Sulphurea ſunt, ab omni retro antiquitate celebrata, atque in Epiſtola Theodorici Gothorum Regis deſcripta. Studia Pariſiis agitavit, ibique diu commoratus eſt, ubi etiam Gradus in Medicina capeſſivit, ac Librum Conciliatorem dictum conſcripſit, de variis inter diverſos Medicos opinionibus, tam Veteres quam Recentes. In Phyſiognomia, Chymia, Mathematica, & Aſtrologia ſcientiſſimus habebatur, multuſque dicebatur in Taliſmanis fuiſſe; unde etiam Magiæ ſuſpicionem incurrit, ideoque ab inquiſitione vexatus eſt, ſed cum ante condemnationem obierit, effigies tantum ejus cremata eſt, alii tamen ipſum combuſtum, alii abſolutum tradunt. Plerique Auctores, uti dixi, mortem ejus, A. D. MCCCXVI, ponunt, Anno autem MCCCV, Conringius & Naudæus: ſed attente rem conſideranti utraque mihi videtur haud vera, Opus enim ſupra memoratum Arnoldus Papæ Johanni inſcripſit, qui Viceſimus ſecundus vulgo dicitur & ſummus ei amicus, Virque ipſi eruditione non inferior fuit; hic autem ad Pontificatum, haud A. D. MCCCXVI, aſcendit: ideoque Arnoldum fa-

ma

a Different.

ma maxime viguiſſe A. D. MCCCXIX, tradit Aquilinus [a]. PETRUS DE APONO.

Poſt reditum in Patriam, Bononiæ Artem ſuam exercuit Arnoldus, ubi & honorem & divitias ingentes conſecutus eſt. Quæ de Chymia habet, exigui momenti ſunt; præter Fumos Mercuriales (qui licet Nervos offendant, tamen cætera ab iis Venena pelli & extingui ait) & Arſenicum Sublimatum, Spiritus [b] quidem commemorat, Chymica Sublimatione a Metallis elicitos, e quibus Elixir factum eſſe dicit; atque in Supplemento ejus ad Meſuen, Balſamum per Diſtillationem artificioſe confectum reperimus, quod, per longitudinem Spinæ Dorſi infricatum, contra Paralyſin valde utile ſit: cujus inventionem errore aliquo Meſuæ ipſi aſcribit Guido, & poſt hunc Geſnerus cum Tagaultio, idque Liquorem Balſamitin appellant. A. D. 1253.

Quantillam vero in Medicina partem hoc tempore habuerint Præparationes Chymicæ, e Gordonio conjicere licet, qui A. D. MCCCV Scriptor fuit. Is Oleum Tartari commemorans, quod ab eo deſcribitur, & externe adhiberi jubetur, notat id ſolis Alchymiſtis innotuiſſe, „ Quia modus Chymicus in mul„ tis utilis eſt in Medicina, in aliis vero eſt „ triſtabilis, quod in ejus via infinitiſſimi „ perierunt. „ Gordonius Monſpelii fuit cele- GORDONIUS. A. D. 1289.

a Chiromant. c. 5. b Different. 59.

apud ſe habuit duos tum illuſtriſſimos Medicos, Franciſcum Pedemontanum, & Matthæum Sylvaticum. Ille cæptum a Petro de Apono Meſues Supplementum continuavit: quod Opus vix aliud eſt, quam ex omnibus iſtis Arabibus, qui Practica Medicinæ Syſtemata conſcripſiſſent, quædam, Collectio. Hic, Civitate Mantuanus, circa A. D. MCCCXL obiit, ſed Volumen ingens A. D. MCCCXVII, publicavit, ſub Pandectarum Medicinæ nomine, unde & ipſe Pandectarius vocatus eſt. Id quidem Vocabularii cujuſdam Medici loco eſſe præcipue voluit, quo facilius intelligi poſſent Græcorum atque Arabum Scriptorum Verſiones; atqui & Græcas, & Arabicas, & Latinas etiam Voces ad Medicinam pertinentes eo modo interpretatus eſt, (niſi fortaſſe illud Librariorum culpa accidit) ut vix capi queant; cum in ſingulis fere Lineis barbarum aliquod aut non intelligendum ſeſe offerat vocabulum, ita ut ad explicandum ejus ſenſum altero opus ſit Lexico. Reineſius quidem, quo Textum hujus Auctoris, atque alterius adeo longe hoc deterioris, Paſſionarium dico Garioponti, emendaret, operæ multum impendit: ſed cum Lingua quadam Franca iſti Auctores uterentur, minime profecto hanc attentionem ab eo meriti ſunt, qui eruditionem ſuam longe fructuoſius exercere potuit. Illud tamen de Sylvatico æquiſſime dici poteſt, facta ab eo quædam in Re Botanica SYLVATICUS.

ca

SYLVATICVS. ca incrementa, naturamque & virtutem Herbarum accuratius deſcriptam, quam a quovis antea in obſcuris iſtis Sæculis eſſet præſtitum. Demoſthenem Herophileum, qui tres Libros de Oculis, tantopere a Galeno prædicatos, conſcripſerat, ab eo pluſquam ſexagies memoratum notat Reineſius. Ex quo manifeſtum eſt, Librum illum tunc temporis ſuperfuiſſe, quanquam nunc fragmenta tantum aliqua de eo habemus apud Aetium extantia.

GILBERTUS ANGLICANUS. A. D. 1400. Hoc temporis ſpatium, non antea percurſo breviter in Anglia noſtra Medicinæ ſtatu; prætergredi nequeo. Profectus quidem apud nos in hac ſcientia erat perexiguus; quod minime mirandum eſt, cum neque in Aula neque in Academiis ulla ejus ſtudii eſſent præmia: & Monachi, qui Artium Liberalium Scientia haud multum eſſent inſtructi, Profeſſionem hanc prope ſoli exercerent. Nihilominus etiam in hac ætate, quantumcunque barbara, nonnulli & medicando & ſcribendo famam acquirere tentarunt. Primus noſtratium Scriptor Practicus circiter hæc tempora floruit; Gilbertum intelligo, cognomento Ageticum. Hunc ſub regno Johannis, A. D. MCCX ponit Baleus; Lelandus autem Recentiorem eſſe ait, quanquam ſententiæ ſuæ rationes non proferat. Gilbertus, inter alios Libros, Medicinæ Compendium ſcripſit, etiamnum ſuperſtes;

ex

ex quo ipſo Opere longe poſt initium Sæculi Decimi tertii illum vixiſſe conſtat. Nam Averrhois commeminit, qui uſque ad medium Sæculi Duodecimi pervenit, cujuſque Opera haud ita cito converti poterant, neque revera converſa ſunt ante medium Decimi tertii, uti affirmat idoneus teſtis, Baco; porro id quod ait Gilbertus de Libro quodam de Speculis, eo ſine dubitatione qui a Bacone ſcriptus eſt, & id quod a Theodorico, de Elephantiaſi, exſcribit, manifeſte declarant, eum juxta finem hujus Sæculi viguiſſe, ac veriſimiliter in initiis Edwardi Primi. Gilbertum Lelandus Virum multæ lectionis, & Philoſophiæ ac Medicinæ peritiſſimum fuiſſe prædicat, quarum ſcientiam ſtudio eſſet ac peregrinatione conſecutus; eundem ob curationes ab eo præſtitas extollit, ob regulas de tuenda Sanitate præſcriptas, ac præcipue quod omnia ad Herbarum virtutes pertinentia etiam mediocribus ingeniis dilucide explicaſſet. Quod ſi hoc paulo amplius merito ejus videatur præconium, uti id vereor ne ita ſit, illud opinor jure de populari noſtro dici poteſt, quod coætaneos ſuos in aliis Gentibus ſcribendo æquarit; idemque ac ii fecerit, maximam partem ex Arabibus deſumens. Quod quidem frequenter magna cum licentia facit; nam integra interdum Capita verbum verbo a Rhaze exſcribit, præſertim in iis

GILBERTUS ANGLICUS. A. D. 1300.

 quæ

GILBERTUS ANGLICUS. A. D. 1300.

quæ de Arthritide habet [a], Hoc in eo ſingulare eſt, quod non modo ſæpius Alexandrum nominet, ſed excerpat etiam quaſdam ex optimis ejus Obſervationibus: quæ res utique judicium ei in exſcribendo non defuiſſe commonſtrat. Ter etiam aut amplius alium Auctorem, Cophonem nomine, a nullo, quod ſciam, niſi ab eo & Thoma de Garbo natione Florentino [b], hujus Diſcipulo, memoratum, profert. Cophon iſte Libellum nobis de Purgantibus, atque, uti ab eo vocantur, Opiatis, reliquit; Opiata Purgantibus efficaciora eſſe ait, ubi humor aliquis inter cutem carnemque exſtiterit [c]: quod quidem mihi Paradoxum videtur haud minus comprehenſu difficile, quam ea quæ ſubjicit, rationem hanc eſſe Garamantibus incognitam, Unam quidem Formulam ſatis inuſitatam miramque tradit Cophon; ea vero hæc eſt: Nutriatur Pullus per octo dies Helleboro albo, poſt quos occidatur, & ex eo Juſculum fiat: id, eo teſte, leniter Purgans evadet,

Sed ut ad Gilbertum redeam, licet ejus ætatis homines magnam in Incantamentis [d], aliiſque rebus Empirice applicatis, fidem fuiſſe comperiamus. tamen vulgari Medicinæ Rationalis via, quæ a Græcis tradita eſſet, inſtitit. Quantum in eo fuerit doctrinæ faci-

a P. 314. & 322. &c. b MS. in Bibl. Harleyan. c 275. d 87. 222. 287.

cile conjectari poteſt ex Etymologia ab eo prolata Hieræ Logodii Menſici (qui fortaſſe error eſt pro Hiera Logadii vel Memphitæ) id enim a Græca Voce λόγ© derivat [a], idque impedimenti in Sermone depulſionem ſignificare ait; idemque Philonium interpretatur, Novum Amicum. Temporum mori ſe accommodans, multis barbaris uſus eſt vocabulis; exemplo ſit, Plagella [b] pro Plumaceolo: [c] Argalia (Ergaleum eſſe deberet) pro Inſtrumento quod ad exquirendum in Veſica Calculum adhibetur; & ingens aliarum vocum numerus, ex quibus Vocabularium ſatis locupletari poſſet, quo Sermo Latinus iis temporibus uſitatus exponeretur. Duas ſolum treſve in hoc Auctore res animadvertam.

GILBERTVS ANGLICVS. A. D. 1300.

Morbum Juvenis [d] cujuſdam Temperamento Melancholico deſcribit, qui poſt longam indigeſtionem Ventre tumefacto, cum Leucophlegmatia, laboraret: Tertiana interdum Febris accedebat, cum Urina flava, & ſubinde recurrente Alvi fluxu. Refrigerantibus aſſueverat, & identidem Myrobalanis purgatus fuerat. Poſtea vero ad Balnea Sulphurea abiit, ubi ex toto curatus eſt. Nihil ulterius a Gilberto ſuper hac re explicatum eſt; veriſimillime tamen Aquas Bathoniæ intelligit. Ægrumque Aquarum potatione, haud lavatione in iis, ſanatum ego potius crediderim; ſiquidem affectus, uti

 hic

a 44. b 204. c 271. d 250.

GILBERTUS ANGLIUS. A. D. 1300. hic deſcribitur, a corporis habitu intemperantia prorſus depravato ortus, nulla ratione melius, quam interno earum uſui reſtitui poterat; & lavatio per ſe huic rei prorſus aliena atque inidonea videatur. Quod ſi veritatem aliquam hæc conjectura habeat, uti certe haud abſurda eſt, neque improbabilis mihi videtur, Aquas haſce, trecentis annis maturius quam ex aliis Hiſtoriis pateat, potari ſolitas conſtabit; Guidotius enim, cujus tempore conſuetudo hæc renovata eſt, quique optime omnium de iis narrationem Hiſtoricam contexuit, Joneſii tantum auctoritate fretus, eas ſub finem Sæculi Decimi ſexti interne ſumtas affirmat. Ac licet de hac re taceant Annales noſtri, Aquarum iſtarum potationem antiquitus uſurpatam eſſe perquam credibile eſt, cum eadem conſuetudo per multa Sæcula in aliis Regionibus, ubicunque eſſent ejuſmodi Scaturigines, invaluerit.

In Gilberto [a] Capitulum ſatis memorabile eſt de affectibus Coitioni cum Muliere ſupervenientibus, quæ cum Viro Elephantiaſi tentato rem habuerat. Contagionis hujus Symptomata pro diverſo hominis Temperamento varia ſunt; quod cum calidum ſit, exiguæ punctiones fervoreſque in cute percipiuntur, coloris immutatio, rubor, & quaſi repentis cujuſdam rei in vultu ſenſus, continuatæ vigiliæ. At in frigido & Melancho-

a 344.

cholico habitu, color citius vehementiuſque immutatur, faciès tumida eſt, accedit ingens corporis gravitas & pigritia, cum frigoris ſenſu vultum corpuſque totum permanantis. Hæc utique deſcriptio plane eadem eſt ac ea quæ in Rogeriana legitur, maximamque partem a Theodorico deſumta eſt; quod eo tantum fine dico ut oſtendam, de Morbi hujuſce Symptomatis Medicos haud aliter ſenſiſſe in Anglia quam in Italia. Nam de hac re plura dicere loco magis idoneo animus eſt. Johannes de Gaddeſden, uti videri poteſt, omnibus his Auctoribus id negotium uberius tractat; & pro curatione Mulieris dat conſilium ſatis ſingulare [a], quod ſervatu quidem perquam facile ſit, quodque, ſi ei credimus, nunquam ſucceſſu cariturum eſt.

GILBERTUS ANGLIUS. A. D. 1300.

Gilbertus, de Strumoſo Tumore in Glandulis [b] agens, Morbum hunc ait alio nomine vocari Malum Regium; ideo quod a Regibus curetur. Id teſtimonii, utcunque paucis verbis, a Medico latum, qui nullam in hac re gratiam aucupari videtur, luculenter probat, Tactionis conſuetudinem fuiſſe antiquitus a Regibus noſtris uſurpatam, moremque hunc jam tum ſatis Veterem Auctor ille exiſtimavit, uti ex ejus loquendi modo conſtat. Hunc Tactionis Regiæ uſum Hiſtorici Galli in ſua gente, Sæculo Unde-

 ci-

a P. 49. b Saltet retro & deſcendat fortiter per gradus, &c. b 174.

GILBERTUS ANGLICUS. A. D. 1300. cimo, ſub regno Philippi Primi [a], extitiſſe, auctoritatibus nixi firmiſſimis oſtendunt: nihil vero credibile de majori ejuſdem antiquitate adducunt, quanquam nonnulli id uſque ad Cloviſii [b] tempora retro inveſtigaſſe ſe proponat. Tam ex his Gilberti verbis, quam e quibuſdam ſparſim in Hiſtoria Anglicana colligendis, haud minus veriſimile eſt eandem apud nos per aliquot Sæcula conſuetudinem invaluiſſe; iique qui hanc ad Edwardi Confeſſoris, qui Philippo Primo coætaneus fuit, tempora referunt, id non ſine fundamento mihi facere videntur; nulla ſaltem quæ in contrarium adduci poſſint argumenta invenio. Quod ſi Monachi omnes, utpote in Regum aſſentationem proclives, pro teſtibus inidoneis habendi ſunt, extant alii quorum fides nullo modo in dubium vocari queat. Johannes Forteſcue, Eques, homo & eruditus & ſapiens, in ea defenſione Juris Regii, quam pro Domo Lançaſtriæ ſcripſit, paulo poſteaquam Henricus Quartus Regnum auſpicatus eſt, hoc curandi munus privilegium eſſe ait, quod ab omni antiquitate ad Reges Angliæ pertinuerit:

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320. Haud ita multo poſt Gilbertum alter popularis noſter floruit, nomine Johannes de Gaddeſden, celebratæ Roſæ Anglicæ Scriptor. Ni-

a Daniel, Tom. 1. p. 1032. & 1128. b Andr. Laurent.

Nihil fere de eo ex iſtorum temporum Hiſto-ria diſcimus; neque de illo amplius quicquam tradit diligens ille Antiquarius, Antonius Wood, quanquam in eodem Collegio, Merto-nenſi ſcilicet, inſtitutus fuerit, quam e Vete-re Catalogo ibi extante ſe deprehendiſſe, Johan-nem fuiſſe Medicinæ Doctorem, Annoque MCCCXX viguiſſe: quare exiſtimo nihil ulterius illic de eo ab Antonio repertum, cum liben-ter occaſionem arripuiſſet plura de Viro in eodem Collegio educato memorandi. Verum ex hac ipſa Roſa aliqua licet de ipſius vita & ingenio decerpere. Scriptam a ſe ait anno Le-cturæ ſuæ Septimo, uti tum loquendi mos erat; haſque Prælectiones in ſuo Collegio fe-ciſſe eum veriſimile eſt: cum hæc Societas Me-dicinæ promovendæ gratia quodammodo fundata ſit, & majora etiamnum huic ſtudio præmia pro-ponat cæteris ſimul quibuſcumque in Academia Oxonienſi Collegiis. Porro curationes, quas a ſe in Scholari quodam & in nobili Baccalaureo præſtitas ait, videntur indicare Librum iſtum hoc in loco fuiſſe ſcriptum; quod utique fa-ctum ſit neceſſe eſt inter Annos MCCCV & MCCCXVII; nam Gordonium memorat, &, Lelando teſte, a M. Sylvatico in Pandectis memoratur. Opus hoc omnem Medicinæ Pra-xin complectitur; & id quidem is præcipue ex Arabibus, atque ex iis qui paulo ante ejus tempora Latine ſcripſerant, collegit, ſed va-rias paſſim magno numero additiones de pro-pria Experientia hauſtas attexuit. Neque enim

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320.

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320.

dubitari poteſt quin Artis uſu quemvis ſui temporis æquarit; quanquam vereor ut magna hanc ſcientia inſtructus exercuerit. Quem tamen, ut ſubtilem Philoſophum, peritumque Medicum, Virumque ſuæ ætatis ingenioſiſſimum deprædicat, & Librum hunc Opus exquiſite eruditum vocat Lelandus. Neque alia eſt de eo Conringii opinio; verum Guido de Cauliaco, magni nominis & Scientiæ Chirurgus, qui ſerius eodem Sæculo vixit, longe aliter ſentiens, notabilia hæc verba ſuper illo utitur, „ Ultimo [a] inſurrexit una Fatua Roſa Anglicana, quæ mihi miſſa fuit & viſa; credidi in ea invenire odorem ſuavitatis, & inveni fabulas Hiſpani, Gilberti, & Theodorici. „ Poſteriorem hujus ſententiæ partem a veritate haud multum abhorrere credo; tamen haud obſtante acri hac ejus vituperatione a Guidone prolata, non ita Fatuum fuiſſe comperies Johannem; ac licet, uti vera fateamur, vix alius quam Empiricus cenſeri debeat, tamen in hoc genere unus ex optimis videtur, ac negotia ſua ſingulari cum ſolertia tractat. Nam, ut e ſcriptis ejus conſtat, imbecillitatem Naturæ humanæ penitus perſpexerat, noveratque in decipiendis hominibus quouſque progredi caute poſſet, horum crudelitatem in ſua ſemper commoda convertens. Delicatis [b], Dominabus, ac Divitibus ſatis artificioſe

a Præfat. b P. 3. Iſtam voco Medicinam Regalem pro delicatis, pro Dominabus, pro divitibus.

ſe eſcas porrigit; iis quidem ita amanter conſulens, ut etiam Odores & Lotiones [a] deſcribere dignetur, aliquas præſertim quibus Capilli tingantur: hos autem adeo ſtudioſe obſervat, ut ſeleĉtiſſima ſemper & maxime pretioſa Medicamenta in eorum uſum comminiſcatur. Ac ſi de re quapiam admodum excellenti loquatur, duplum [b] ejus, quod Pauperibus detur, pro Divitibus imperat. In Epilepſia, Verris Veſicam coĉtam adhibet; ac Viſco Quercino tuculum adjicit; Pelleſque Vulpium quomodo præparari debeant ordinat, quæ hiemali tempore ad Paralyſin [c] geſtentur. JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320.

Porro Medicinæ peritia parum contentus, eruditionis etiam argumenta proferre conatur; ideoque res ita perplexas exponere, uti ſunt verborum Etymologiæ, aggreditur, Peritonæum [d], inquit, ſic vocatur, quod ſit juſta tonantem —— Hernia quaſi [e] rumpens enia, viz. inteſtina —— Phthiſis a Tuſſi [f] —— Chiragra a Chiros & gradior [g] Reconditiore vero doĉtrina in derivatione vocis, Epilepſiæ [h], utitur; quam dici vult ab Epi & lædo —— quare animadvertit etiam Hieta Noſon itidem eſſe diĉtam, quo Sacram & noceo ſignificari docet —— a partium nobilium læſione. Hoc modo, ad imi-

a De modo faciendi Lac Virginis, 134. De Decoratione 231. b 17. Experimentum meum, ſi ſit pro divite, duplum oſſis cordis cervi. c 67. d 75. e 129. f 52, g 35. h 60.

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320.

imitationem Magiſtri ſui Gilberti, ingenium in Philologia venditat, nec diverſo ſane cum ſucceſſu.

Eſt & alia eruditionis pars, Poëticam intelligo, cui multum is videtur fuiſſe deditus. Rhythmi quidem adeo ſtudioſus eſt, ut in omni fere pagina hujuſmodi verſus adducat, atque identidem ſuos etiam interponat. Quo fit, ut dubitari poſſit, utrum in Medicina magis, an in Poëtica excelluerit. Atque in hoc ſingularis ejus virtus eſt, ut ſive aſtricta, ſive ſoluta oratione ſcribat, ſtylo ſuo voluptatem atque riſum in Lectore excitet.

His non obſtantibus minime dubito quin ob eruditionem etiam ſuo tempore haud parum inclaruerit Johannes, atque in Medicinæ uſu pro Viro ſagaci ac ſolerti ſit habitus. Etenim hunc in Aulam receptum video, Regiſque Filium curaſſe (Edwardi credo Primi, vel Secundi) Variolis laborantem [a]. Atque hic quidem præſtigias omnes adhibens, quo melius Morbos ex Inflammatione ortos ſe intelligere oſtendat, poſt idoneas rei gerendæ formulas, vultu in gravitatem compoſito, ægrum Panno coccineo involvi jubet [b]; omnia quoque circa Lectum Rubra eſſe debent, ac tapetia ſine dubio per cubiculum omne ejuſdem erant coloris. His modis

a 41. b Capiatur ſcarletum, & involvatur varioloſus totaliter, ſicut ego feci de filio Nobiliſſimi Regis Angliæ —— & feci omnia circa lectum eſſe Rubea —— eſt & bona cura.

dis Johannes Principem convaluiſſe ait, ac ne unam quidem in facie ejus relictam foveam; unde hanc curandi rationem vehementer extollit. Quam rem is inter Vetularum præſcripta apud Gilbertum [a] inventam videtur ulterius provexiſſe; atque hoc probe intellexiſſe, quanti ſit momenti ſpeciem rerum externam ſervare, nugiſque maximis maximum aliquando pondus addere.

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320.

Quamprimum in Aula apparuit Johannes, Aulici ingenium induit, Potentibus obſequioſiſſime aſſentatus; nam cum Strumæ valentibus Remediis, qualia ſunt Sanguis Muſtelæ & Columbæ Stercus, parum cedant, ægrum hortatur ut ad Regium extemplo Tactum confugiat [b].

Erat etiam, uti conjicere licet, gnaræ ac negotioſæ indolis. Siquidem, haud contentus lucri ex Medicina facienda aucupio, Operationes Chirurgicas ipſe exequi aggreſſus eſt; multa de Experientia ſua in his rebus prædicat, & audacter etiam Recentiores quoſdam Chirurgos vituperat [c]. Peritiam ſuam in reponendis Oſſibus Luxatis extollit, magnumque ſe Medicum Ocularium profeſſus ad Infectiones, uti ab eo vocantur, Oculorum

[a] Ar-

a 349. Vetulæ Provinciales dant Purpuram combuſtam in potu —— ſimiliter Pannus Tinctus de Grano —— b 28. Si iſta non ſufficiant, vadat ad Regem, ut ab eo tangatur & benedicatur —— Valet tactus nobiliſſimi & ſereniſſimi regis Anglicorum. c Et ſecundum Lanfrancum & Rolandum, & Brunum, & eſt error.

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320.

Arcanum[a] a ſe poſſideri dicit quod Divitibus ſolis conveniat.

Magnam itidem in Phyſiognomia ſolertiam præ ſe fert; atque in animo habuit, ſi Deus vitam ei & otium conceſſiſſet, Librum de Chiromantia[b] conſcribere; quem fatidicum nobis Commentarium haud extare magnopere dolendum eſt. Verum ex ejus verbis ſuſpicari fas eſt, Officinam eum pro exercitio hujuſce Artis aperuiſſe.

Idem multus in Secretis eſt, quorum aliqua Secreta Secretorum[c] appellat, & miracula[d] ab iis fieri ait. Hæc uti magna facit, ita ſedulo vetat inter Laicos[e] divulgari; qua in prohibitione Fæminas etiam aliquando comprehendit, idque potiſſimum ubi de Aquis Fortibus ac Spiritu Vini[f] loquitur. Multa, de lucro[g] a Medicamentorum ſuorum venditione producto, magna cum voluptate differit; quæ nonnunquam ita care vænirent, ut ipſe neſciat quantum & argenti & munerum[h] inde ad ſe provenerit. Bonamque ſe habuiſſe pecuniam inquit a Barbitonſoribus pro Formula e Ramis Arboreis[i] confecta: & tanquam iis verba dederit, vehementi gaudio ex-

a Experimentum meum, quod divitibus convenit. b Vitam & pacem. 35. c 82. d 35. De quo poſſum dicere multa miracula. e 32. f 66. g 79. Magnam pecuniam in multis locis. h 49. Hoc eſt meum, pro quo habui pecunias & tot alia quæ neſcio quot & quanta. i 120. Pro quo habui bonam pecuniam a Barbitonſoribus.

exultat. Tamen, contra ac fieri ſolet, Secreta hæc ingenue revelat. Quorum aliquod ſemper in promtu eſt contra quemcunque affectum, ſemperque monita de eorum uſu inculcat [a]. Præcipua quidem Johannis virtus in Formularum præſcriptione poſita eſt, quarum ſi ingentem numerum coacervarit, nulla opera, nullo judicio adhibito, omnes Morbos ſe expugnaturum confidit. Nonnullarum ope, mira, ſi ei credimus, frequenter præſtitit; viginti enim Hydropicos Spica [b] Nardi a ſe curatos memorat; quod tamen Medicamentum dari non debeat, niſi accepto prius Salario [c].

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320.

Nihil, quod ad Medicinam ullo modo ſpectaret, intentatum reliquit Johannes; & quo difficilior ac periculoſior res eſſet, eo majori hanc alacritate ſuſcepiſſe videtur. Calculi dolore cruciabatur quiſpiam? is erat ad eum diſſolvendum paratus [d]. Podagra quis vehementi laborabat? humorem is Cataplaſmate aut Unguento educere [e] poterat. Monili acceſſiones depellebat Epilepticas, & Linguæ Paralyſin Aqua Vitæ [f] curabat. Hi quidem omnes caſus ejuſmodi ſunt, qui acutiſſimum ingenium exercere valeant, omnemque certe illius prudentiam exegerint: verum in eos haud ita cogitationes ſuas intendit, quin ad rerum minutiorum curam lubens deſcenderit. Multas enim rationes proponit quibus homines ſe a for-

a 100. b 33. c Nec debet dari niſi accepto ſalario, d 97. e 39. f 66.

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320.

ſordibus & odore fœdo liberos tueantur ; ac ſiquis dente putri afficeretur, is eam [a] educebat : ſi pediculis ſcateret, Ars [b] interimendi illos ei non defuit ; neque pro benignitate ſua Clavos etiam e Pedibus evellere recuſabat. Dolori Colico medebatur, hominem cingens zona e pelle Vituli marini confecta, cujus Buccula ex Oſſe Ceti conſtaret [c] : Emplaſtrum, Cauſticumque ad Herniam [d] poſſidebat, quæ ſucceſſu nunquam carerent : Cancrumque ab externa cauſa Lapatho [e] Rubro ſanabat. Ac ſi noſtris temporibus vixiſſet, minime dubito quin fuiſſet Inoculatorum Princeps ; quodque ille contra optimorum Medicorum Experientiam aſſerit, Variolis ſcilicet hominem bis [f] tentari poſſe, in multis ejuſmodi occaſionibus magno ei fuiſſet adjumento.

Multa quoque ibidem curioſa videri poſſunt de Proavorum noſtrorum Victu, & Apparatu Ciborum ab iis uſitato ; nam Rei Culinariæ apprime ſtuduit, & obſervationes tradidit judicii, haud expertes de modo [g] fercula parandi. Multum hujuſmodi Scientiæ in eo deprehendi poteſt ab Antiquitatis Gulæque ſtudioſis ; multaſque hi [h] patinas etiamnum in honore permanentes cum voluptate invenient, a Ve-

tere

a 120. b 13. c 95. d 129. Conſolidat omnia vulnera, & debet haberi in honore. e 24. f 40. Homo variolatur bis. g Cibus Laicorum eſt bonus, viz. Tiortellus factus de flore frumenti, decoctus in furno cum vitellis ovorum, &c. —— Lucius & Truta cum Agreſta, & Acedula, &c. 58. h Pulli Gallinacei elixentur cum Fetroſelino —— cum Petroſelino Spinachiis aut Bletis, 95. Ibid. Pulli Lardati, 86.

tere illo Auctore deſcriptas, quarum nonnullæ etiam lingua Anglica nominantur: quippe cum is haud parum ſermonis patrii ſcriptis ſuis paſſim intermiſcere gaudeat. JOHANNES DE GADDESDEN. A. D.

Fuit quidam ejuſdem nominis Eccleſiæ Sancti Pauli Præbendarius in Ealdlandæ Cathedra [a]; ponitur autem ordine Richardo Phyſico proximus, anno tamen minime notato, verum aliunde diſcimus hunc cum Auctore noſtro eundem fuiſſe hominem. 1230.

Rem in Auctoris hujus vita ſilentio haud prætermittendam invenio; primum ſcilicet hunc fuiſſe ex noſtratibus, qui Medici munus in Aula exercuerit, Nam ante hoc tempus Medici Regii erant ſemper ab externis regionibus accerſiti. Idemque mos pro Pharmacopolis diu poſtea perſeveraverit. Inter Rationes Veſtiarias Principis, A. D. MCCCLX, & Edwardi Tertii trigeſimo ſecundo, Petrum Monſpelienſem pro Pharmocopola ei fuiſſe deprehendimus; primuſque hujuſmodi Artifex qui Medicamenta venumdederit, ſi [b] Reynero credimus, fuit J. Falcandus de Luca, A. D. MCCCLVII.

Gerardum ſæpe Johannes pro teſte adducit, ſemel autem de eo quod in Dyſenteriæ caſu ait in quarto Viatici [c] ſui Libro. Qui Liber haud alius eſſe poteſt ab eo cui nomen eſt, Gloſſa Viatici Iſaac: cujus Codex MS. extat in Bibliotheca Harleyana. Scriptus eſt a

a Newcourt, vol. I. 145. b Antiq. Benedict. in Anglia, 167. c 38. 6.

JOHANNES DE GADDESDEN. A. D. 1320. eſt a Gerardo de Carmona [a], quæ eſt Andaluziæ Civitas. Gerardus autem medio Sæculi decimi tertii vixit: & cum ex longo eo quod cum Mauris habuit commercio linguæ Arabicæ ſcientiam acquiſiviſſet, multa ex eo ſermone Opera Medica in Latinum tranſtulit.

GLANVILLUS. A. D. 1360. Alterum quendam in hoc Sæculo Medicum Anglum ponit Pittus noſtras, circa A. D. MCDLX. Is eſt Bartholomæus Glanvillus, præclarus iſte Libri Auctor qui inſcribitur, De Proprietatibus Rerum; atque a Pitto habetur Auctor Libri cujuſdam Practici de Medicina. Ego vero haud abſque cauſa duos fuiſſe diverſos homines conjicio; nam Lelandus, & poſt hunc Baleus nullum ejuſmodi Opus a Glanvillo ſcriptum memorat: neque ii hunc Medicinæ unquam ſtuduiſſe ſignificant, quanquam in Septimo ſuo Libro de Morbis compluribus agat, id autem maximam partem e Conſtantino tranſcriptum eſt. Bartholomæus, qui Breviarium Practicæ (nam ita dicitur) contexuit, Glanvillum eo modo nominat, ut idem utriuſque hujus Operis Auctor exiſtimari nequeat [b]. Breviarium illud perquam voluminoſum eſt, & in quindecim longos diviſum Libros; ejus MS. Codex in Bibliotheca Harleyana extat. Eadem hic [c] narratio eſt, de con-

a Bibliothec. Hiſpan. Vet. 2. 264. b Lib. 6. c. 13. Dicit Bartholomeus in libro ſuo de proprietatibus rerum. c Lib. 2. 4.

contagio per modum quendam in Elephantiaſi ſuſcipiendo, malique Symptomatis, ac iſta quam ſupra in Gilberto expoſui, quarum utraque ad verbum fere convenit: neque locus iſte apud Glanvillum occurrit. Quod ad reliquum Libri attinet, quid in eo comprehendatur optime ſciri poteſt ex ingenua Proteſtatione [a] ab Auctore in fine ejuſdem ſubjecta: nihil ſcilicet ſeſe de ſuo adjeciſſe ſuper argumentis illic propoſitis. quoniam nihil proprium quod adjiceret reperire poſſet, verum omnia collegiſſet quæ apud Philoſophos & Medicos eodem pertinentia inveniſſet, magnam præſertim Formularum multitudinem congeſſiſſet. Quantumque ex levi hujus Auctoris tractatione conjicere poſſum, nihil promiſſis uberius attulit. GLANVILLUS. A. D. 1360.

Veruntamen hæc ſcribendi ratio haudquaquam populari noſtro ſoli competit, ſiquidem aliarum gentium Scriptores Practici in hoc & ſequente Sæculo idem prope omnes factitaverint. Sicui Auctorum de Febribus collectionem pervolvere libeat, facile diſpiciet, quam pauca huic argumento ætas iſta adjecerit.

Solus pene extitit, qui haud Libris tantum, ſed Experientia propria fretus, ali-

 quid

b Proteſtor enim in fine hujus opuſculi, quod nihil quod eſt ad propoſitum de meo appoſui, quia quod apponerem ex meipſo, in meipſo non inveni, &c.

Valescus de Taranta. A. D. 1400.

quid circa A. D. MCCCC, ſcripſerit, Valeſcus de Taranta. Is Græci ſermonis omnino rudis, Latinum haud optime calluit; verum per triginta & ſex annos Medicinam exercuerat Monſpelii, fueratque Caroli Sexti Archiater. Librum reliquit, ſub Philonii nomine, in quo multæ continentur, eæque haud contemnendæ obſervationes, quæ ad Medicinæ & Chirurgiæ uſum ſpectant. Id etiam in illo ſingulare eſt, quod ſubinde caſum aliquem inſignem a ſe viſum narret; atque inter cætera Hiſtoriam narrat de homine cui mors obtigerit ex Uvulæ reciſione: necnon & alteram de quodam cui per triginta annos continuos Febris Intermittens trigeſimo quoque die reverterit. Miratur admodum qua ratione impulſi Veteres Medicamenta Calida, uti ſunt Hyſſopum, Origanum, &c. in Pleuritide præceperint; recteque ait Refrigerantium, uti fit a Recentioribus, adminiſtrationem eſſe potiorem. Ac ſæpiſſime quidem in ſatis arduis Medicinæ caſibus Auctor iſte judicium ſuum interponit: exemplo haudquaquam vulgari, cum vix quiſquam ex his pro ſe cogitare auderet. Rogerium ſæpe ac Rolandum, quoad Praxin in Morbis, una commemorat; ex quo fidentius credo haud Baconem, ſed Rogerium iſtum, Rogerinam ſcripſiſſe. In Editione Scriptorum de Febribus a Fernelio publicata, Philonium vides pro Auctore perperam poſitum; ubi ſub Arnoldi no-

nomine quædam inſerta ſunt ab illo quidem ſcripta: ſed per errorem alia quoque ab aliis hominibus multo poſt Libris ejus attexta. VALESCVS DE TARANTA.

Hic erat iſtis temporibus, quoad praxin, Medicinæ ſtatus; at in aliis ejuſdem Profeſſionis partibus quædam facta ſunt incrementa. Nam Aquarum Mineralium, Calidarum præſertim, qualitates Medici diligentius inveſtigarunt; ac de virtutibus & uſu earum multas nobis obſervationes tradiderunt. Hoc inter Michaël Savonarola excelluit, qui plurima iis adjiciens quæ J. de Dondis & Ugolinus de Monte ſuper eadem re docuerant, Librum de Thermis omnibus tunc in Italia notis conſcripſit. Id opus ille inter A. D. MCCCCXL & MCCCCL ſuſcepit, uti e Dedicatione facile probari poteſt; quanquam, ut ex ipſo colligere licet, aliqua poſtea, Anno ſcilicet MCCCCLX, eidem attexuerit. Patavii natus eſt, familia nobili, Avuſque celebrati Fratris Hieronymi extitit; trium Ferraræ Marchionum fuit Medicus, Equeſque Hieroſolymitanus; magna itidem fama ſuo tempore floruit, multaque, utpote admodum ſenex, Experientia inſtructus, varios compoſuit Libros, unum præcipue ſatis amplum de Febribus. A. D. 1400.

Aliquid etiam in Re Botanica tentatum eſt circa finem Sæculi decimi quinti; quod ſtudium reſuſcitavit Hermolaus Barbarus, iſque primus errores, tum ſatis numeroſos, in Plinii ac Dioſcoridis Libris emendare ag- HERMOLAVS BARBARVS.

HERMOLAUS BARBARUS. aggreſſus eſt. Circa idem tempus, cum poſt Conſtantinopolis expugnationem, multi de Græcis, in Italiam fugientes, Manuſcriptos Græcorum Medicorum Codices ſecum advexiſſent, Artis noſtræ ſtudioſi in percipiendis explanandiſque hiſce Auctoribus totam videntur operam poſuiſſe: qui quidem conatus & per ſe laudabiles fuerunt, & ad ulteriora quoque incrementa ſine dubio viam patefecerunt. Dum hæc agerent, in promptu iis erat quærere; quantum Arabes Græcorum veſtigiis inſtitiſſent, vel ab iis defiexiſſent; atque in hujuſmodi diſquiſitionibus eruditi prope omnes Medici per annos ad minimum quinquaginta ſeſe exercuerunt. Verum uti hæc opera in verbis magis quam in rebus inſumta eſt, fruſtra apud iſtos Scriptores inſigne quodvis in ipſa Arte incrementum expectaveris.

Adeo humilis erat Medicinæ conditio, præſertim quoad Morborum curationem per Medicamenta intro ſumta; per Annos circiter quadrigentos; Medici enim, ut ſupra dixi, magna ex parte vel omnia ab aliis deſcribebant, vel in Arabum Opera nimis ipſa quidem per ſe longâ, Commentarios ingentes exarabant. Altera Medicinæ pars, Chirurgia ſcilicet, ut vera fateamur, aliquanto clarius enituit. De eximio hujus Artis Profeſſore, Albucaſi, fuſe jam antea ſum locutus; ac notavi id parum conſtare; ubi loco-

locorum vel natus ſit, vel ætatem egerit: ſed utcunque id eſt, Libri ejus cito in Italiam pervenerunt. Nam ſtatim poſtea Rogerius Parmenſis, ſive, ut alii volunt, Salernitanus, quædam litteris mandavit, multa ex Albucaſi mutuatus, licet neque hunc neque alium profecto quenquam nominet. Tum ſecutus eſt Jamerius, qui, uti Guido ait, Brutam quandam Chirurgiam edidit: & poſt eum Rolandus; verum hi duo, ac præcipue Rolandus, omnia prope ex Rogerio deſumere ſategerunt. His ſucceſſit Brunus, natione Calaber, qui Patavii A. D. MCCLII, cæteris ampliorem Chirurgiæ Collectionem vulgavit, quæ tamen, ipſo fatente [a], de Albucaſi ac cæteris Arabibus potiſſimum excerpta eſt: quanquam omnia hac ratione collecta ut Experientiæ congruerent, magna opera ſe caviſſe affirmet. Tamen & recte ſentit & apte ſententiam ſuam exprimit Severinus, qui omnes per iſta tempora Chirurgiæ Scriptores Arabiſtarum nomine appellat.

ROGERIUS PARMENSIS. JAMERIUS. ROLANDUS. BRUNUS.

Fuit ſane iſtius ætatis mos, ut alii aliorum ſcripta compilarent; unde, quemadmodum Brunus Arabas tractavit, ita Theodoricus, primo Frater, deinde Epiſcopus Cervienſis, cum vix animam expiraverat Brunus, eo ſimiliter uſus eſt; & aſſutis quibuſdam

THEODORICUS.

Gg 3

a 130. Nam apud compoſitionem ejus non fui promptus ad aliud, niſi ut colligerem —— non ſolum id excipere —— ſed cum experientia & ratione ——

THEODORICUS. dam fabulis, a Magiſtro ſuo Hugone de Luca itidem ſurreptis, Bruni Collectione ad verbum ſub nomine ſuo edita, famam acquirere tentavit. Quippe qui, cum Monachus eſſet, Bonis Laicorum uti ſibi licere exiſtimaverit; illud interim inaudita confidentia afferens, nihil ſe velle, niſi quod ipſe expertus eſſet, ſcribere: quippe abſurdum ac ſupervacaneum eſſe ipſi ea repetere quæ in aliis inveniri Libris poſſent. Rolandum viderat Bononiæ. Pauca in illo, ut antea dixi, obſervatione digna reperiuntur; niſi quod os male repoſitum iterum frangi debere moneat, atque ubi callus recens eſt, Fomenta & Emplaſtra ſufficere poſſe, qui ſi vetus ſit, adhibendum [a] eſſe ſcalpellum: quomodo vero ſcalpellus adhiberi debeat, haud exponit, id tantummodo notans, nullas de hac re præſcriptas eſſe a Veteribus regulas, hoſque potius uſum ejus dehortari. De Abſceſſibus [b] loquens, nunquam in iis Turundam relinqui vult poſt primam eorum curationem; quod experimentum pluſquam centies a ſe viſum teſtatur. Oleum Tartari [c] Benedictum commemorat. Locus quidam apud illum ſatis notabilis extat, in quo diſtinctam enumerationem tradit Symptomatum, coitioni cum muliere ſupervenientium, quæ cum viro Elephantiaſi infecto commercium habuerit. Illud certe Bruno minime debet; neque reperio unde hanc deſcriptionem (niſi for-

a 2. 23. b 3. 19. c 4. 7.

fortaſſe e Rogerina) ſumſerit ; apud Arabas ſtrictim duntaxat ſignificatur , morbum hoc modo contrahi poſſe ; ſed ii de Symptomatis ſuborientibus nihil amplius tradunt . Quare hujus rei narratio forſitan ei aſcribi debet. Opportunius aliquid infra dicetur de obſervatione quadam ſatis ſingulari ab eodem facta circa Salivationem [a]. Nam in bonis hujus Epiſcopi ſcriptis adeo pauca alicujus pretii occurrunt , quæ pro ſuis vendicare poſſit , ut conſcientia quodammodo me obligari exiſtimem , ne in ulla re merito eum honore defraudem . THEODORICUS.

Coætaneus Theodorico erat Gulielmus de Saliceto , Placentinus etiam dictus . Profeſſor is Veronæ fuit , &, juxta Lindanum , A. D. MCCLXX , obiit , eodem Anno quo mortuus eſt Thaddæus Florentinus ; in quo errorem ſubeſſe credo , quia Thaddæi mortem Anno MCCLXXX ponit Champerius . Gulielmus , licet eadem fere loquendi barbarie , ac Theodoricus , orationem inquinaverit , tamen in Arte ſua cæteris omnibus ſeſe verſatiorem exhibet : ac licet pleraque ſit ex Albucaſi aliiſque mutuatus , tamen e proprio penu plura , quam cæteri , videtur hauſiſſe . Neque injuria hunc „ Valentem Hominem „ tam in Medicina quam in Chirurgia , vocat Guido de Cauliaco . Diuturna certe fuit Experientiam inſtructus : idque pro Axiomate ponit , Artem hanc ex aliorum ſcriptis nulla mo- GULIELMUS DE SALICETO.

[a] 3. 49.

Gulielmus de Saliceto.

modo perdiſci poſſe, ſed omnino opus eſſe, ut qui eam probe cognoſcere velit Operationes videat ipſe præſtetque. Atque idem ſpeciatim repetit de Calculo [a] agens: cujus extractionem ita particulariter deſcribit, modoque ab aliorum modis ita diverſo, ut fieri plane nequeat, quin Operator ipſe extiterit. Neque de hac re dubitandi locus relinquetur, ſi ea perpendamus quæ de difficultate inciſionis in Fæminis faciendæ notavit, propter Uteri poſitum inter Veſicam Rectumque Inteſtinum. Quæ fuerit hominis ſimplicitas, & quis Medicinæ ſtatus in ea ætate, conjicere licet ex illa cautione quam Artifici impertit: Ne delectetur familiaritate Laicorum. „ Nimia autem familiaritas contemptum parit, „ & etiam per nimiam familiaritatem non ſic „ audacter & ſecure petitur remuneratio operationis condecenter. Et ſcias hoc unum, „ quod bona muneratio de labore, & Salarium optimum reddit medicum auctoriſabilem, & confortatur fides infirmi ſuper „ ipſum. " Poſt Albucaſim, Hydrocephalum neque ſe vidiſſe unquam inciſione [b] curatum ait, neque curari poſſe exiſtimat. Quem tamen ſemel Cremonæ in Noſocomio ſponte ſanatum aſpexit, Puero, qui eo affectus eſſet, diu poſtea ſuperſtite. Et Experientia profecto conſtat, ſeroſos aliquando ſub hoc caſu in vaſa reſorberi poſſe humores, nulla interim Evacuatione Artis auxilio oborta. Puel-

a 47. b 1, 1.

Puellam reſtituit Cauterio Fronti ſemel, & Occipiti bis admoto, ita, ut hac ratione Aqua effluxerit. Unde hic Tumorem fuiſſe Externum apparet. Primus eſt, inter Recentes ſaltem, qui diſtincte Puerorum affectum iſtum deſcripſerit, qui ab eo Cruſta & Lacticium dicitur, a Græcis vero Achor, & ab inferioribus Latinis Lactumen vocatur; iſque curationem ejus quæ fieri poſſit abſque periculo exponit. Primus etiam videtur fuiſſe, qui Lotiones Mercuriales [a] pro Facie tradiderit. De Tumoribus cautionem perappoſitam habet, utrum iis Pus ſubſit necne rem dicens eſſe cognitu difficilem, ſi id in profundo jaceat, & in parte admodum craſſa. De qua haud alia ratione melius, quam ex tactu, judicari poſſe; & cautionem hanc ideo magis neceſſariam eſſe, quod ex ejus rei ignoratione Aneuryſma [b] quidam Abſceſſus loco inciderint. GVLIELMVS DE SALICETO.

Prioribus accuratius Herniæ Carnoſæ medelam tradit Gulielmus; quem affectum & curatu difficilem & aliquando periculoſum ait, quoniam abſque inciſione ſanari nequeat. Sedulo monet, ut excreſcentia carnoſa a Teſticulo ſeparetur penituſque evellatur; ac ſi Teſticulus noxam quoque ceperit, ut ipſe pariter eodem tempore excidatur. Neque aliam rationem ſua ætate bene unquam eveniſſe tradit. Excreſcentia hæc, quæ carnem omnino refert, plerumque ortum ducit ab extremitate

a 1, 18. b 1, 23.

Gulielmus de Saliceto.

tate Vaſorum Spermaticorum, ac circa Teſticulum obvolvitur, ea interdum magnitudine ut Caput Hominis exſuperet. Cujus cauſa nunquam alia eſt, quam vel humorum congeſtio, aut Vaſorum ſive ruptio ſive contuſio: quas omnes cauſas neceſſario ſequitur obſtructio, ſi non in amplioribus, at in Capillaribus ſaltem ductibus. Et in quacunque parte ſit obſtructio, ex ea oritur non ſolum major Vaſorum diſtentio, ſed copioſior etiam in hæc Fluidorum derivatio, uti evidenter perſpici poteſt in Tumoribus quibuslibet Inflammatoriis. Ita cum Vaginalium Tunicarum Vaſa obſtruuntur, Solidæ partes dilatentur neceſſe eſt, ex qua diſtentione præternaturali alia partis forma apparet. Una quidem via formari poteſt (quam hæc, uti alias ſignificatum eſt, haud ſola ſit) in qua naturæ haud niti neceſſe eſt ut, quemadmodum in aliis modis fit, nova vaſa procreet ad materiam eam ſuſcipiendam, quæ jugiter Tumorem alit. Tubuli cavæque fibrillæ corpori animali omnique ejus parti inſunt numero prope infinitæ; neque id profecto aliter quam ex innumeris ejuſmodi fibris conſtat. Quarum plurimæ, ex minutioribus ſaltem, in ſtatu naturali vel penitus vacuæ ſunt vel parum diſtentæ: tamen a fortuita quavis noxa capacitatem ſuam facile augent, & inſolitam humorum quantitatem intra cavitates ſuas recipiunt; atque ita, accretione paulatim facta, oriuntur Sarcomata Fungique: uti cum arboris

ris cortici vulnus aut contuſio illata eſt, nodi ac tubera inſurgunt. Atque hanc communiſſimam eſſe viam qua natura tales excreſcentias producere conſuevit, evidentius patebit, ſi paria quædam exempla conſideremus, ubi quem ea ſequitur operandi modus clarius eluceſcit. Annon Ovum, quando in Uterum decidit, a geniali illic calore nutritum ſeſe expandit, ac tenuia propellit vaſa, eadem plane ratione qua Vegetabilium ſemina in humo germinant? annon hæc ipſa vaſa Embryi rudimenta ſunt quod ſua ſe forma explicat, ubi hæc ad juſtam magnitudinem pervenerint. Ipſæ Vaſorum Umbilicalium extremitates in Placentæ genus quoddam contexuntur, quæ ideo nomen illud obtinuit: atque eædem in Uterum quoque eo modo inſinuantur, ut cum hujus Vaſis, unde in illam Sanguis derivatur, oſcula ſua conjungant. Neque Ovum tantummodo in Utero, ſed Ovarium quoque ipſum injuria aliqua ſæpiſſime in immenſam molem intumeſcit. Verum huic argumento nihil majorem lucem affundit, quam ipſius Uteri contemplatio. In Fæminis non prægnantibus Uterum eſſe admodum tenuem omnes novimus; ac vaſa, quæ ingenti numero per ejus tunicas diſcurrunt, ita contorta & contracta ſunt, ut perquam exigua appareant: at graviditatis tempore, præcipue in extremis menſibus, Tunicæ ejus multo craſſiores reperiuntur, Uteri ipſius fundus pollicis craſſitudinem ad minimum æquat, & va-

GVLIELMVS DE SALICETO.

Gulielmus de Saliceto.

& vaſa incredibili modo diſtenduntur. Et quo melius conſtet hæc non alia eſſe vaſa ab iis quæ ante prægnationem fuerant, ſed dilatata tantum modo ſupra expoſito; quando mulier fætum jam enixa eſt, & Lac ad Mammas fluens Revulſionem efficit, Uterus ad priſtinam ſuam anguſtiam, Tunicæque ad uſitatam tenuitatem redeunt. Ita cum ad Vaginales Tunicas fit humorum fluxus, vaſcula omnia ſeſe referant diſtenduntque, quoad excreſcentiam demum carnoſam producant: uti vulneribus ulceribuſque caro nonnunquam ſupercreſcit. Interdum moles hæc carnoſa non modo Tunicæ iſti, ſed Scroto etiam adhæret: eodem modo ac Utero Placenta adnectitur. Eſt ubi (quanquam id haud frequenter incidat) adeo laxa jacet & ab ambienti membrana diffluens, ut ab hac facile divelli queat, quod ab hoc itidem Scriptore animadverſum eſt neque id ullo modo explicationi ei repugnat quam de ejus productione attulimus. Caro enim ex diverſis fibrarum laminis conſtat; cumque una ex his tumefacta ſit, facile concipi poteſt quemadmodum a cæteris divelli ac ſeparari queat. Clavi ac Verrucæ fiunt e diverſis Cuticulæ lamellis a ſe invicem disjunctis; magnumque ſæpe Hydatidum diſtinctarum numerum videmus, que nonnunquam ex Vaſorum Lymphaticorum Tunicis efformantur. In hoc caſu, ubi excreſcentia a Vaginali Tunica ſeparari poteſt, eam excidere licet, relicto, ſicuti hic propoſitum eſt, ipſo Teſticulo, modo

modo Pedunculus, ſive Radix ejus, haud nimis longa ſit. Sed plerumque ita arcte ei adhæret, ut vix auferri poſſit, niſi eximatur una Teſticulus: quæ quidem Operatio & facile & tuto adminiſtratur, ſi Sarcoma vel Scirrhus haud ultra per Vaſa Spermatica in Ventrem excurrat: ſub quo caſu prudens Chirurgus haud temere famam ſuam in diſcrimen adduxerit curationem moliens quæ ad exitum perduci non poteſt. Frequentia ſunt exempla Sarcoceles cum Hydrocele junctæ: immo interdum Hydrocele, vel etiam Epididymidis Tumor habitus eſt pro Sarcocele: quorum ab utroque hæc curioſe diſtingui debet. Sæpiſſime tota Teſticuli ſubſtantia fiſtuloſa eſt, & in Pus omnino converſa. Id ubi ita eſt, quanquam aliquando nullum appareat Symptoma per quod ſine dubitatione judicari poſſit, utrum integer necne ſit Teſticulus, tamen Auctoris noſtri conſilium, qui hunc eodem tempore excidi jubet, haud ineptum videtur. Interdum Hernia Carnoſa indureſcens in Scirrhum abit; unde ei Tophaceæ nomen indidit Scacchus. Eam Severinus in albam quandam concretionem abiiſſe notavit, quæ ovi vel oſtrei teſtam referret. Sæpiſſime etiam ea in Cancrum deſinit. Multæ ad Herniam hanc abſque exciſione depellendam tentatæ ſunt rationes; hominem unum commemorat Matthiolus, plureſque Scultetus, qui curati ſint Ononidis pulvere intus ſumto, Topicis quibuſdam adje-

GVLIELMVS DE SALICETO.

ctis:

GULIEL-MUS DE SALICETO.

ctis : verum neque hoc Specificum , uti ab his & aliis nonnullis vocatur , nec alia quævis Medicina , huc uſque ita proſperos eventus habuit , ut non plerumque unicum ejus remedium deprehenſum ſit Inciſione niti , quod etiam a Gulielmo ita eſſe proponitur . Hildanus inquit , haud pluſquam ſemel ſe vidiſſe Sarcocelen quæ lævum occupaſſet Teſticulum : atque inde animadvertit dextrum e e Sarcocelæ magis , ſiniſtrum autem Hydrocelæ obnoxium ; verum hæc diſtinctio , uti nullo naturæ fundamento inniti videtur , ita nec aliorum (niſi raro fortaſſe) Experientiæ reſpondet : quas autem ille rationes ejus affert ita parum firmæ ſunt , ut quanquam res ipſa ſic ſe haberet , tamen adhuc in dubio hæreremus quam ob cauſam ita eveniret.

Multa Gulielmus Methodi a ſe ſervatæ in Vulneribus [a] exempla profert ; & curationes quædam ab eo minime vulgares videntur fuiſſe præſtitæ. De Vulneribus Thoracis loquens, nonnulla habet obſervatione perquam digna de Nervis ejus loci [b] ; nam eos qui a Sexto & Septimo pari proficiſcentes e Cerebro Nuchaque oriuntur , Thoracis Voluntario motui inſervire ait , cæteros autem Naturali ſive Vitali , Quod per Apoplexiæ Symptomata illuſtrat . Hanc rem ideo notavi , quoniam hæc opinio eadem plane eſt ac ea quam tenuit celebris noſter Williſius , primus Nervoſi Syſtema-

a 2, 5, 7, 15, &c. b 4, 3.

matis inventor, qui differentiam uſuum Cerebri ac Cerebelli in eo conſiſtere voluit, ut hoc Vitalem ſive Involuntarium motum, illud Animalem ſive Voluntarium præſtaret. Verum hæc ſententia funditus everti poteſt ex ipſorum Nervorum contemplatione: ſiquidem partes haud paucæ, quæ Voluntarios duntaxat motus recipiunt, uti lingua, os, oculi, ac tota facies, Nervos habent a quinto, ſexto, ſeptimo, & Octavo Pari, qui oriuntur omnes ex Medulla Oblongata, quam ad Cerebellum pertinere inquit Williſius. Motus quidem Cordis Diaphragmatis, &c. qui ſunt ex Involuntariis, continuari poſſunt, ſi Cerebellum relinquatur, quanquam Cerebrum ſit exemtum: ut in ſimili caſu Circulatio quoque in Cane peragitur ad duos vel tres dies, in Apoplexia item, poſtquam Voluntarii omnes motus ceſſaverint, manent reſpiratio ac pulſus. Verum hoc haud ideo contingit quia Cor & Diaphragma Nervos ſuos a Cerebello habeant, ſed quoniam hi Muſculi Antagoniſtis careant: minor autem Spirituum copia ad exercendas Vitales functiones ſufficit, quanquam ad Voluntarios motus præſtandos eadem ſit parum efficax. Atque idcirco Vulnera in Cerebro ſæpiſſime curantur, quæ in Cerebello ſemper fere lethalia ſunt, idque a Symptomatis ea comitantibus ſatis aperte denunciatur, vomitu nempe, animæ defectione, ſingultu, pulſuque intermittente. Neque in hac

GULIELMUS DE SALICETO.

re

GULIELMUS DE SALICETO. re diſtinctio facta a Sennerto inidonea eſt : is enim Vulnera in Cerebro pernicioſa eſſe ait haud tantum quia id læſum ſit, quantum ex eo quod vitales functiones perturbantur, quod quidem vulnerato Cerebello fieri neceſſe eſt.

LANFRANCUS. Ex Gulielmo de Saliceto omnia fere hauſit Lanfrancus, Methodo tantum ejus immutata; ac licet Theodoricum nominet, Gulielmi tamen, cui multo plura debet, quantum video, haud commeminit. Mediolani natus eſt, & in Galliam profectus Lugduni litteris operam dedit; Annoque MCCXCV Luteriam ſe contulit, in qua Urbe [a] Anno proximo Opus id quod in manibus habemus abſolvit. Is in quibuſdam rebus ſatis ſingularis videtur; nam Extractioni Calculi vehementer adverſatur, quia ſe quoſdam noſſe inquit, in quibus id [b] Generandi facultatem ſuſtulerit; Sectionem & Cauſtica in [c] Hernia damnat; Terebræ [d] quoque uſum omnino improbat, plures ſine ea curari affirmans, & ut ſiniſtrum hujus operationis eventum doceat, ad Praxin Anſelmi de Janus provocat. Hiſtoriam narrat hominis, qui, cum Vulneri Capitis Convulſiones [e] ſuperveniſſent, tamen ad ſanitatem pervenerit: at ſi Febris Convulſiones comitetur in Capitis aut Nervorum Vulneribus, nunquam aliquem ſervatum ſe vidiſſe tradit.

Ha-

a 3, 11. b 3, 3, 8. c 5, 3, 7. d 2. e 3, 1, 15.

Horum omnium Scriptorum, ac diuturnæ ſuæ Experientiæ ope, Artem Chirurgiæ redegit in Syſtema, A. D. MCCCLXIII, cum jam valde provectus eſſet ætate, Diſcipulus N. Bertrutii, Guido de Cauliaco. Ac licet, ipſo fatente, haud multa adjecerit (nam adjecit quædam) nova antiquitatis inventa, tamen Hippocrati comparatur a Fallopio Scientiæ Chirurgicæ judice non inidoneo. Monſpelii Profeſſor fuerat Guido, per multos annos Medicinam exercuerat Lugduni, & Avenione demum conſedit, ubi Papæ Clementis & Succeſſorum ejus fuit Medicus. Sextum duntaxat Pauli Librum a ſe viſum teſtatur: ex quo fructum certe cepit non mediocrem, quippe cum hunc ſæpiſſime exſcribat. E cæteris Scriptoribus primariis Albucaſim præcipue, idque optimo cum judicio, ſequitur. Illud non animadvertere nequeo, quod inter plurimos Auctores ab eo memoratos, Celſum ne nominet quidem: quem hujus ætatis Scriptoribus, æque ac Arabibus, ignotum comperio. Libros a ſe in Opere ſuo contexendo lectos conſultoſque enarrat Guido; Traductionemque Librorum aliquot Galeni e Greco paulo ante factam Roberti Siciliæ Regis juſſu, a Nicolao de Regio, patria Calabro, & Græcæ Latinæque linguæ peritiſſimo, collaudat: quam Latinæ Verſioni ex Arabico factæ, tunc temporis in uſu apud omnes, longe præcellere exiſtimat. Neque varios hos Scriptores ſolum enumerat, ſed de iis judicium quoque ſuum profert: ac licet ipſe ſty- GUIDO DE CAULIACO.

GUIDO DE CAULIACO.

lo ſcribat plane barbaro, libere tamen de illis ac non inique loquitur. Ad hæc, brevem nobis de Chirurgiæ ſuis temporibus conditione Hiſtoriolam tradit: ex qua diſcimus inter Profeſſores hujus Artis quinque tum fuiſſe Sectas. Quarum Prima Rogerium & Rolandum & Quatuor Magiſtros ſecuta eſt, hique indiſcriminatim omnibus Vulneribus Abſceſſibuſque Cataplaſmata admovebant: Secunda Brunum & Theodoricum, qui in iiſdem occaſionibus Vino tantum utebantur: Tertia Guilielmum de Saliceto & Lanfrancum, qui media quadam via inſiſtentes Vulnera Unguentis mollibuſque Emplaſtris tractabant: Quarta, Germanorum erat Secta, qui caſtra ſectantes Oleum, Lanamque, Potiones, & Incantamenta promiſcue adhibebant: Quinta Muliercularum Vulgique imperiti. Atque in omnes pariter idoneam hanc animadverſionem ſubjicit, mirari ſe quod alius ex alio indeſinenter exſcribat, & in eodem univerſi tramite gradiantur, ſeſe invicem ritu Gruum ſequentes.

Hiſtoriam narrat hominis qui, poſtquam ei Cerebri partem exemerat, ad ſanitatem redierit: quod fortaſſe inter prima hujus generis exempla in Arte Chirurgica[a] extat; nam Galenus aliique Scriptores Cerebri tantum Vulnera commemorant, de parte ejus quæ ablata ſit tacentes. Caſum tamen incurabilem cenſet Guido, ſi tota, uti id exprimit, Cella[b] exeat; quanquam hujuſmodi noxam a Magiſtro ſuo, Hugone de Luca,

a 3, 11. b 7, 2, 7,

ca, ſanatam narret Theodoricus[a]. Verum hæc fortaſſe inter Fabulas ejus ponenda eſt a Guidone perſtrictas[b]. Herniæ Inguinalis & Inteſtinalis curationem hic particulariter exponit, ac diverſas ejus medendi rationes docet, tam per Sectionem, quam Cauterii, atque Cauſticorum ope: Cauſtica vero cæteris modis præfert, Operationem ipſam fuſe deſcribens, quam a Magiſtro ſuo Petro de Bonanto tricies feliciter præſtitam ipſe viderat. In hoc & aliis compluribus locis multa inveniri poſſunt, quæ Recentiores, ut a ſe reperta, venditarunt. Tagaultius quidem Auctoris hujus ſenſu expreſſo ſtylum perfecta Latini ſermonis elegantia expolivit: ſed præterquam quod multa a Guidone tradita omiſerit, interdum quoque, Jouberto judice, mentem ejus haud aſſequitur, & interdum, cum ab eo diſſentit, in errore verſatur. GVIDO DE CAULIACO.

Guidoni valedicere nequeo, priuſquam mentionem habuero memorabilis deſcriptionis ab eo traditæ de[c] Peſte, quæ A.D.MCCCXLVIII, inauditam mortalibus ſtragem intulit. Hæc, in India orta, totum peragravit Terrarum Orbem, & quartam Humani generis partem abſumſit. Per tres Annos in Oriente duravit, atque illic maxime pernicioſa extitit; Avenione per ſeptem Menſes deſæviit. Fuerunt ejus ſpecies duæ. Altera, quæ per duos primos Menſes graſſata eſt, cum Febre vehementi apparuit, & Sputo Sanguinis, haud abſimili modo ei quam ſuo tempore notavit Fracaſtorius; ne

Hh 2 unus

a 2, 2. b Cap. Singul. c 2, 2, 5.

Gvido de Cauliaco. unus quidem ita correptorum ſuperſtes evaſit, ſed omnes intra triduum fato ceſſerunt. Altera ſpecies, quæ priorem excepit, cum Febre continua invaſit, Carbunculis, & Abſceſſibus, præcipue in Inguine & ſub Alis; hæc priorem lethalitate æquavit, præterquam in ejus declinatione: atque in eo diſcrepabat, quod hi intra dies quinque moriebantur. Giudo, Peſte hac durante, commoratus eſt Avenione: circa finem cujus ipſe contagio tentatus per ſex ſeptimanas ita graviter laboravit, ut de eo actum videretur, ſed Bubonis ope tandem feliciter evaſit.

Notavi antea pleroſque memoratos Scriptores, una cum Guidone ipſo, ex Albucaſi. præcipue plurima hauſiſſe; verum in hac re ab ejuſdem propoſito in Chirurgicis ejus operibus deflectunt, quod intra Chirurgiam, atque Operationes quæ manum exigunt, minime ſe contineant, ſed alios quoque affectus externam quamvis applicationem poſtulantes tractent, in quo Avicennam cæteroſque Arabas imitantur. Id conſilii in animo habuiſſe videntur, ut abſolutum nobis Medicinæ Corpus relinquerent; ſed eorum ſcripta pretii majoris fuiſſent, ſi religioſe intra Profeſſionis ſuæ limites ſubſtitiſſent, cum in Chirurgia ſæpe obſervationes novas nec inutiles tradant, at extra hanc nihil quicquam de ſuo adjiciant.

Inter Scriptores hujus ætatis atque claſſis, Anglus quidam extitit, mentione ſaltem dignus. Nomen ei Johannes Ardernus, Chirur-

rurgus ſuo tempore haud ignobilis. Habitaſſe ſe Newarkiæ ait ab A. D, MCCCXLIX quo erupit Peſtis, uſque ad Annum MCCCLXX: ac tum Londinum migravit, quo fama ejus diu ante pervenerat. Artem quoque hanc exercuiſſe ſe teſtatur, priuſquam Henricus Comes Derbiæ adeptus eſſet Ducatum Lancaſtriæ A. D. MCCCL: unde haud veriſimile eſt eum ita diu vixiſſe ut Regis Henrici Quarti Chirurgus eſſe potuerit. Is Volumen nobis de Medicina & Chirurgia ingens reliquit, ſed in quo hæc præcipue tractatur. Multi ejus Manuſctipti Codices apud nos extant; ac miretur aliquis id nunquam adhuc fuiſſe impreſſum, cum fortaſſe haud minus utile opus eſſe poſſit alio quovis his temporibus ſcripto, ſi excipiatur Guidonis Liber. Primus videtur in hac gente Chirurgiæ ſtudia excitaſſe; nam Populares noſtros ſupra memoratis in Operationibus parum verſatos fuiſſe credibile eſt, hique ex Recentioribus omnia ſumſerunt. Vir proculdubio Ardernus fuit Experientia inſtructus: quod ex Hiſtoriarum numero in hoc Opere deſcriptarum abunde conſtat. Simplicitatis quidam color ubique in eo eluceſcit; & quanquam Empirices ac Superſtitionis etiam aliquando magna illic miſtura eſt, tamen, pro conditione Medicinæ ac Chirurgiæ iſtis temporibus, merito haberi poteſt Chirurgus & ſatis peritus, & quod proxime optandum eſt, probus atque integer. Sunt quædam in ejus Scriptis præcepta haud futilia, eo inſuper modo tradita, ut Lector ex iis proficere valeat; magnum

JOHANNES ARDERNUS.

JOHANNES ARDERNUS. quoque habet Medicamentorum delectum, quorum haud pauca ipſe invenit: & eorum aliqua etiamnum in Pharmacopœa noſtra locum obtinent a. Novum pro Clyſteribus Inſtrumentum repperit; de quibus fuſe agens Salem pro optimo in hunc uſum Medicamento commendat. Multus autem eſt in enarranda Clyſterum utilitate, ſive ad curandos ſive ad præcavendos morbos adhibeatur; atque ex ejus verbis conjicere licet hanc rem iſtis temporibus neque multum uſitatam fuiſſe neque intellectam: nam is ita ait, „ In hoc invigilet Medicus, & in operatione non „ ſit negligens neque temerarius, quoniam opus „ eſt perfecti Magiſtri, pro quo centies pecuniam „ & famam in locis maxime diſtantibus acquiſivi. " Et, juxta hunc, ea in operatione iſta præſtanda eſt dexteritas, cum aliquis Colico affectu & inteſtinorum occluſione laboret, ut Londini cum pluribus vicibus Lumbardi (qui fortaſſe hanc rem æque ac Fænus exercebant) Clyſteres ſuo modo ipſe feliciter opem attulerit. Porro Clyſteris uſum bis vel ter in ſingulos annos ſuadet; cujus auxilii, ut is inquit, " beneficium, nemo po„ teſt dinumerare, habeatur ergo in reverentia."

In eodem Opere comprehenditur Tractatus ſatis longus de Fiſtula in Ano, a Johanne Rheado traductus A. D. MDLXXXVIII: quodque magnopere mirandum eſt, ait Ardernus nunquam ſe noſſe quenquam vel de ulla audiviſſe ſuis temporibus, qui eam curare

a Valentia Scabioſæ, Tapſivalentia, Tapſimel.

rare præ ſe ferret, præter Fratrem quendam qui cum Walliæ Principe in Aquirania fuiſſet; ſed & ipſe erat hominum deceptor, cum Ardernus plurimos ſanaverit a Fratre, ut incurabiles, relictos. „ Antiqui, ut inquit ille, „ nihil de ea cognoſcebant, & ſe non inve- „ niſſe confeſſi ſunt: quia Deus, qui Sapientiæ „ diſtributor exiſtit, a prudentibus & ſapientibus „ multa abſcondit, quæ poſtea dignatur Simpli- „ cibus revelare. „ Illud equidem pro certo habeo, Operationem iſtam fuiſſe iſtis temporibus rariſſime tentatam; nam ex omnibus Recentioribus Chirurgis, paulo ante a me memoratis, nullus eſt qui de ea ex profeſſo agat, præter Gulielmum de Saliceto: qui quidem ejus adminiſtrandi modum deſcribit, quæ per Ligaturam fiat & ultro citroque filum trahendo Serræ more, quod utique vehementem dolorem moveat neceſſe eſt. Cauſa vero, cur ita pauca in Latinis hiſce Auctoribus de Operatione iſta Chirurgica reperiamus, haud alia fortaſſe eſt, quam quod ipſe, ex quo omnes reliqui ſua hauſerunt, eam multis in caſibus fieri vetet Albucaſis: cumque eandem admittit, Actuale Cauterium in ea cuivis alii rationi ab Antiquis adhibitæ præponit. Ii vero, quod Cauterium illud horribile & anceps remedii genus videretur, nunquam id admotum conſpexerant: ac licet poſtea ſit a Fabricio ab Aquapendente commendatum, tamen popularis noſter Alexander Readus [a] eum qui „ illo uti aggre- „ di-

JOHANNES ARDERNUS.

a Lect. 11.

JOHANNES ARDERNUS. „ ditur haud ſecus facere exiſtimat, ac ſi „ Gallum Gallinaceum clauſis oculis fuſte proſternere tentaret.„

Ambas Operationis præſtandæ rationes narrat Ardernus, & hanc quæ per Ligaturam, & illam quæ per Inciſionem fit, eodem modo quo fuſe a Celſo Pauloque proponuntur: atque ex Paulo quidem iſta præcipue videtur ſumſiſſe. Tamen & nova quædam Inſtrumenta deſcripſit, uti Tendiculum: & Veteribus Recentia nomina impoſuit, ſicut Specillum, „ Sequere me vocavit, Paulique Falcem Acus Ro„ ſtratæ „ appellatione donavit, & Filum quod ad faciendam Ligaturam trajici debet „ Fræ„ num Cæſaris „ dici vult. Nam hæc Artis vocabula in Auctoribus præcedentibus nuſquam invenio.

Ex ipſius verbis conſtat multos eoſque optimæ notæ Viros hoc malo laborantes ſeſe Arderno commiſiſſe, qui miro eos cum ſucceſſu tractavit. In pretio paciſcendo [a] perquam diligens eſt: ac Medicos monet ut pro ea quantum obtineri poteſt accipiant, & obligationes firmas conſtituant uti pecunia ſtatim poſt curationem numeretur. Neque ejuſdem cautionis in aliis caſibus obliviſcitur [b]: atque hanc ideo conſuetudinem iis temporibus invaluiſſe credo. Plurimas nobis Formulas contra Urinæ Ardorem

a Centum Marcas (a Nobili) vel XL libras cum Robis & Feodis —— —— & Centum ſolidos per annum ad terminum vitæ —— b Inflatio in Virga —— LX ſolidos.

rem tradit, qui vocabatur „ Chaude Piſſe: „ quem aliquando ex Calculo oriri docet. Paſſim vero de Abſceſſibus ac Tumoribus Scirrhoſis in Pene natis loquitur: nihil interim omnino ſignificans, quo eum hæc e Venere orta putaſſe credamus. JOHANNES ARDERNUS.

Illud amplius de hoc Auctore animadvertam, quod utcunque Cauſtica ex Auripigmento & Arſenico ſublimato facta memoret, tamen ea probitate ſit, ut longam nobis Hiſtoriam narret pernicioſorum effectuum, quos illa in duobus ægris a ſe, cum Juvenis eſſet, tractatis produxiſſent. Et hi quidem caſus ſine præjudicio videntur relati, atque ejus momenti ſunt ut alios ab eadem temeritate abſterrere debeant.

Hoc ſpatium temporis, quantumvis ſterile, mirabilem quendam Morbum protulit, nulla in gente aut ætate prius cognitum; quique, poſtquam per aliquot ſubinde annos revertiſſet, prorſus tandem evanuit. De Sudore Anglico loquor, ita dicto quod in inſula noſtra primum apparuerit; atque ideo minus mirum eſt quod a populari noſtro, celebri illo & erudito Caio, fuerit accuratiſſime deſcriptus. Prima hujus morbi initia fuerunt in Exercitu Regis Henrici Septimi A. D. MCDLXXXIII, ſtatim atque e navibus in terram in Portu Milfordiæ copias expoſuiſſet; iſque Londini ſæviit a vigeſimo primo die Menſis Septembris uſque ad finem Octobris. Sudor Anglicus. A. D. 1488

Sudor Anglicus. A. D. 1488. bris. Quinquies rurſus in Angliam revertit, Æſtate ſemper; prima vice, A. D. MCDLXXXV: ſecunda, A. D. MDVI, tertia, A. D. MDXVIII, idque tum ea violentia, ut trium horarum ſpatio mortem attulerit; multi nobilium ex eo perierunt, atque in plurimis urbibus dimidia pars vulgi abſumta eſt. Quarta vice, A. D. MDXXVIII, apparuit, ac tum intra ſex horas perniciosus extitit; multi de Aulicis rapti ſunt, & Rex ipſe Henricus Octavus ex eo in diſcrimen venit. A. D. MDXXIX, neque poſt vel ante id tempus, Belgiam & Germaniam invaſit: atque in hac magnam hominum vim, peremit. Ultima vice apud nos rediit A. D. MDLI: & Weſtmonaſterii uno die centum ac viginti homines ſuſtulit: atque ex eo Filii duo Caroli Brandoni, Duces Suffolciæ ambo, diem ſuum obierunt. Salopiæ præſertim, ubi commorabatur Caius, vehementiſſime deſæviit. Nam deſcriptio ejus ab illo tradita ſimilem cum Peſti Athenieni facit. Neque inidonea eſt appellatio huic ab illo indita, qui Febrem Peſtilentem & Contagioſam Ephemeram vocat, nam Sudorem pro jus Febris Symptomate tantum aut Criſi habet. Hæc autem ſequenti modo homines adhorta eſt; in initio pars aliqua tentabatur, accedebat calor & æſtuatio intus, ſiti nulla potione extinguenda, inquietudo; ventriculi & cordis ægritudo, (vomitus tamen ut plurimum aberat) capitis do-

dolor, & delirium, poſtea languor, atque ingens in ſoporem propenſio; pulſus velox, & vehemens: reſpiratio frequens & laborioſa. Morbo Pueri, Pauperes, Seneſque minus obnoxii erant. De cæteris vix quiſquam ab eo tutus fuit, longeque plurimi interierunt: atque in iſta urbe, ubi per ſeptem menſes duravit, mille homines ſublati ſunt. Etiam ii, qui in Galliam Flandriamque peregre profecti erant, haud incolumes manſerunt: &, quod magis mirum eſt, in exteris nationibus Scoti illæſi, Anglique tantum tentati erant, neque in Anglia peregrini afficiebantur. Nemo, niſi poſt viginti & quatuor horas ab invaſione, convaleſcebat. In initio Medici hærebant quanam ratione morbus tractari deberet; & curatio omnis in eo vertebatur, ut Sudor eliceretur perpetim, quod diu continuari neceſſe erat, nam eo ſuppreſſo diſcrimen ingens aut mors ipſa imminebat. Igitur quieſcere æger, & in lecto continere ſe debebat, vitato frigore. Quod ſi Natura per ſe parum ſufficeret, Ars in ſubſidium vocata Sudorem cum fructu provocabat Medicamentis, Stragulis, Vino, &c. Furor ejus poſt quindecim horas levior: diſcrimen autem uſque ad horam vigeſimam quartam permanebat. In quibuſdam Sudorem denuo prolicere opus erat: idque in validis temperamentis ad duodecimam vicem. Periclitabatur autem valde, quiſquis e lecto conſurgebat; & quidam, eo quod minus inſudaſſent, in Febres periculoſas decidebant. Carnibus ex toto abſtinendum: potione item, per ſex horas priores;

Sudor Anglicus. A. D. 1488.

Sudor Anglicus. A. D. 1488. res; ſeptima enim morbus inureſcebat, nona delirii acceſſio; ſomnus omni ratione prohibendus: Experientia conſtat, uti notavit Cancellarius Baco, morbum hunc fuiſſe quandam potius Naturæ commotiunculam, quam obſtinatum contra remedia, ſi mature atque congrue remedia iſta adhibita eſſent; nam cunctis rite adminiſtratis, æger plerumque ad ſanitatem redibat.

Lues Venerea. A. D. 1492. At ſub exitum Decimi Quinti, & initium Decimi Sexti Sæculi, nova rerum facies ſurrexit: alia certe tum Medicinæ erat forma, atque ejus ætatis Hiſtoria quamplurimas res ſuppeditat multo magis notatu dignas longa ea narratione a Clerico facta de vano illo Paracelſi Syſtemate: quæque, ſi tempus ſpectemus, multo maturius eo contigerunt. Etenim hoc ſpatium haud minus celebre fuit illo inter Arabas ſupra memorato, ob recentis Morbi eruptionem, qui incredibili furore Europam omnem brevi peragravit, pluresque, quam Variolæ, mortales abſumſit, De Lue Venerea loquor, quæ a Columbi comitibus huc apportata eſt ex India Occidentali, ubi tum Epidemica & Scabiei inſtar contagioſa erat. Aliqua ejus veſtigia A. D. MCDXCII apparuerant: ſed cum haud ita multum ſe diffudiſſet, vix ab hominibus notata eſt; tamen duobus poſt annis in obſidione Neapolis Gallicum infecit exercitum, atque hoc modo intra breve tempus ſeſe per Italiam, Galliam, & Hiſpaniam propagavit contagium: nec ita multo poſt per Europam omnem, Aſiam, atque

que Africam. Haud a propoſito alienum erit hic notare eventum ſatis inſignem, Hiſpanos ſcilicet qui ex prima in Americam Expeditione Luem hanc contagioſam domum inde retulerunt, alterum paulo poſtea haud levioris contagii morbum, Variolas utique, illuc, conſentientibus optimis quibuſque Scriptoribus, invexiſſe: ex quo, juxta Hiſtoriam, multi Principes Indici, tam Peruviani quam Mexicani generis, perierint. Sunt etiam aliæ de origine iſtius Luis narrationes, quæ tamen in temporis ratione conveniunt; eam Sydenhamus e Guinea advectam dicit; Manardus autem [a] refert, famoſam quandam Meretricem Valentiæ in Hiſpania, quæ cum homine Elephantiaſi infecto rem habuiſſet, contagium Viris pluſquam quadringentis communicaſſe, quorum nonnulli Carolum Octavum in Italiam ſecuti ſint. Verum hæc Mulier haud improbabiliter ipſa ab iis, qui ex America venerant, infici potuit. Vix quicquam de hujus Morbi Symptomatis aut Curatione habet Clericus; atqui, ut hæc res fortaſſe omnium maxime mira eſt quæ in omni Medicinæ Hiſtoria occurrant, ſi vel cauſam productionis ejus, vel atrocitatem veneni, vel novitatem originis conſideremus, haud abs re erit ſubnotare qua primum forma apparuerit, & quemadmodum hanc poſtea variaverit, quos progreſſus fecerit, & quænam recentes medendi rationes tentatæ ſint ad ſiſtendam novæ hujuſce Peſtis violentiam. Parvam itaque ejus delineationem expediam, prout

Lues Venerea.

a Epiſtol. 7, 2.

Lues Venerea. ut ſeſe per annos quinquaginta aut ſexaginta ab ortu ſuo in his regionibus oſtenderit: unde perſpici poteſt & opinio & Praxis eorum qui hoc tempore vixerunt, & aliquid de ea litteris mandarunt.

Sed antequam id aggredior, haud inutile erit obſervatu, quod & ſub primo Morbi hujus ingreſſu, & poſt illud tempus, multi extiterint, qui cum neque cogitare neque ratiocinari didiciſſent, niſi quantum via illis eſſet ab Antiquis præmonſtrata, multam in eo operam impenderunt ut probarent affectum hunc tam Græcis quam Arabibus fuiſſe cognitum, licet ab utriſque imperfecte deſcriptum, atque expreſſum ſub variis nominibus diverſarum Leprarum, Exulcerationum, & aliorum vitiorum quæ Cutim occupent. Et exempla hic abundant, quemadmodum Antiquorum verba ad præſentem uſum torqueri & perverti poſſunt, ut ita prejudicatam aliquis defendat opinionem; nam in diſputando ii disjecta ac divulſa Auctorum verba in medium proferebant, aliud ab alio Libro excerpebant Symptoma, quoad demum ejuſmodi Morbum ipſi effinxiſſent, cujus ſimile nunquam viſum eſſet a Veteribus. Et eundem diſſerendi modum ii omnes tenuerunt, qui conati ſunt oſtendere, Variolarum deſcriptionem apud Hippocratem & Galenum extare. Huc referri debet inanis Huetii opinio de Eruptionibus, & Puſtulis Veſicularibus, quarum narrationem affert e Vectio Valente, Aëtio, & Gregorio Turonenſi [a]. Scriptores & ratioci-

[a] Comment. de rebus, &c.

cinatores hujus formæ lectionem quidem magnam præ ſe ferunt, ſimul autem abſque judicio legiſſe ſe oſtendunt. Nam ut hoc argumentum concludam, mediocri quivis intellectu præditus Hiſtorias evolvat a Gabriele Torella narratas, qui vixit & Medicinam exercuit quo tempore contagioſus hic erupit Morbus: ac tum judicet, utrum ullam ullius Morbi deſcriptionem ab Antiquis traditam huic Symptomatum formæ aptare valeat. Conſideret attente quivis pulchram illam & accuratam Elephantiaſis imaginem ab Aretæo delineatam, atque ex ea videat ſi germana aliqua inter hos affectus ſimilitudo poſſit perſpici. Pari certe ratione cum Johanne de Gaddeſden crediderim, Chiragram atque Podagram, quæ ſunt duo genera Morbi ab eo Guttæ dicti ſpeciem eſſe Lepræ ejus, quæ Elephantiaſis [a] vocatur: ac Veterum Elephantiaſin eandem eſſe cum Lue Venerea Recentium. Hominibus ſpeculationi tantum deditis, neque uſum Medicinæ habentibus, ingenio ſuo in his rebus libere indulgere permitto: iique, ſi ita tempus terere lubet, ope voculæ alicujus a Vetere quolibet Auctore uſurpatæ, honorem Antiquitati tribuere laborent, tali honore nequaquam indigenti; cujus exemplum in Valeſio habemus, qui ex deſcriptione Tiberii Imperatoris faciei a [b] Tacito facta, caſum hunc, eo ſenſu quo a nobis nunc ita dicitur, Venereum fuiſſe pronuntiat. Sed Lues Venerea.

cum

a Sunt ſpecies Lepræ meo judicio quæ vocatur Elephantiaſis. b Ulceroſa facies, ac plerumque medicaminibus interſtincta.

Lues Venerea. cum in nullo quoquam Affectu ab Antiquis expreſſo eadem reperiatur Symptomatum conjunctio, Lues hæc de qua loquor ita peculiaris viſa eſt in plurimis rebus ad eam ſpectantibus, ut plerique ex doctiſſimis experientiſſimiſque Medicis cito convenerint, novam fuiſſe mali ſpeciem, novæque originis, neque vel Græcis vel Arabibus cognitam. Hic, inquam, ejus ætatis hominum fuit ſenſus; Fallopii pater obſidioni Neapolis interfuit, ac de origine morbi ea Filio impertire potuit, quæ in hujus ſcriptis hodie legimus. Torella, ex primis qui argumentum hoc tractaverit, Recentem fuiſſe autumat; aliter enim ad ejuſmodi cauſam minime confugeret, qualis eſt Planetarum conjunctio. Lepra tum vulgaris fuit, neque ad productionem ejus, ipſo fatente mirum adeo in Cælis Phænomenon neceſſarium erat. Jacobus autem Cataneus, qui ſcripſit aliquanto poſt, licet aliqua ſubinde apparuiſſe Symptomata notet cum Lepra communia, uti nunc quoque frequentiſſime accidit, tamen audacter Recentem eſſe Morbum pronuntiat; quare Paturſa a multis vocabatur, quod idem ei inter Indos erat nomen.

Hæc tum temporis de hac re cenſebant Europæi; atque ex Johanne Leone diſcimus, qui brevi poſt Luis iſtius eruptionem Africæ Hiſtoriam conſcripſit, eandem quoque illic opinionem invaluiſſe. „ Siquis apud „ Barbaros [a], inquit, eò morbo inficiatur, „ qui Gallicus vulgo dici ſolet, raro aut „ nun-

[a] Lib. 1.

„ nunquam priſtinæ redditur ſanitati, quin mors tandem inde conſequatur. Paucis admodum toto Atlante, tota Numidia, totaque Libya hoc notum eſt contagium. Quod ſi quiſquam fuerit, qui ſe eo infectum ſentiat, mox in Numidiam aut in Nigritarum regionem proficiſcitur, cujus tanta eſt aëris temperies, ut optimæ ſanitati reſtitutus inde in patriam redeat: quod quidem multis accidiſſe ipſe meis vidi oculis, qui nullo adhibito neque pharmaco neque medico, præter ſaluberrimum jam dictum aërem, revaluerant. Hujus mali ne nomen quidem ipſis Africanis ante ea tempora notum fuit, quam Hiſpaniarum, Rex Ferdinandus Judæos omnes ex Hiſpania profligaſſet, qui ubi jam in patriam rediiſſent, cæperunt miſeri quidam ac ſceleratiſſimi Æthiopes cum illorum mulieribus habere commercium, ac ſic tandem velut per manus peſtis hæc per totam ſe ſparſit regionem: ita ut vix ſit familia, quæ ab hoc malo remanſit libera. Id autem ſibi firmiſſime atque indubitate perſuaſerunt, ex Hiſpania ad illos transmigraſſe: quamobrem & illi morbo ab Hiſpania", Malum Hiſpanicum (ne nomine deſtitueretur,) nomen indiderunt. Tuneti vero, quemadmodum & per totam Italiam, Morbus Gallicus dicitur. Idem nomen illi in Ægypto atque Syria aſcribitur; unde male imprecantis Proverbium: Te Morbus male perdat Gallicus.„ Lues Venerea.

„ Atque eodem nomine in Anglia quoque cito vocatum fuiſſe comperio ex Teſtamento Docto-

Lues Venerea. ris Colleti, Eccleſiæ Sancti Pauli Decani, A. D. MDXVIII.

Tamen fatendum eſt, paucos quoſdam inveniri locos apud Auctores qui tempus illud præceſſerint quo Lues hæc initia ſumſiſſe dictum eſt, unde quis jure ſuſpicari poſſit aliquam illos, per mediocrem licet ejus notitiam habuiſſe. Quidam enim eorum, verbis clariſſimis, pro cauſa unius & alterius Symptomatis in Venereo morbo minime rari, afferunt, „ Impuram Coitionem. „

Gordonius, de Abſceſſibus Ulceribuſque & dolore Penis loquens, hanc eorum inter cæteras cauſam ponit, „ Jacere cum muliere, cujus Ma„ trix eſt immunda, plena ſanie, aut virulenta. „ Atque ante hunc explicatior eſt Lanfrancus, qui in deſcriptione ejuſdem mali, quam, uti omnia fere, haurit ex Gulielmo de Saliceto, his ipſis verbis utitur [a]: „ Ulcera veniunt ex puſtulis cali„ dis virgæ ſupervenientibus, quæ poſtea crepan„ tur, vel ex acutis humoribus locum ulceranti„ bus, vel ex commixtione cum fæda muliere, „ quæ cum ægro talem habente morbum de novo „ coiverat. Si quis vult membrum ab omni cor„ ruptione ſervare, cum recedit a muliere, quam „ habet ſuſpectam ab immunditia, lavet illud cum „ aqua cum Aceto, miſta. „ Ex hoc loco Symptomatis hujus mentionem, atque hoc idem Medicamentum verbatim ſumit Johannes de Gaddeſden: & ea Capiti de Lepra inſerit: unde aliqui concludere volunt, veram hanc non fuiſſe Lepram, ſed Luem Veneream quæ eo nomine diceretur. Nam, ut illi affirmant, haud conta-

a 3, 11.

gio-

gioſa Lepra eſt: neque coitu nunquam communicatur. At quicunque Lepræ Hiſtoriam conſulit, Antiquos reperiet longe aliter de ea ſenſiſſe; Aëtius [a] diſerte ait contagioſam eſſe, neque ideo tuto poſſe quenquam ad infectum accedere. Neque ob aliam veriſimiliter cauſam, rebus ſic ſtantibus, coitum pernicioſum eſſe affirmavit: vel Caſtrationis meminit, quam & ad curandum & ad præcavendum [b] hoc malum valuiſſe ipſe cognoſſet. Lues Venerea.

Avicennam [c] inquit, etiam aërem a Lepra infici, uti fit in Peſte, Variolis, & Morbillis; ac ſi contagium mediante Atmoſphæra propagari poteſt in Lepra, quanto actuoſius eſſe debet venenum in arctiſſimo contactu; Nuper quidem mos obtinuit, ut nullum morbo cuiquam contagium ſubeſſe diceretur, ne in Peſte quidem, quæ vel ob hanc maxime cauſam tantum terroris incutit; quod ad Lepram vero attinet, novos hos Medicinæ Præceptores hortor ut conſiderent, Moſen, Scriptorem omnium mortalium & antiquum maxime & nobilem, aliter prorſus ſenſiſſe; nam niſi ita eſſet, in Lege haud ita exacte ac particulariter ordinaſſet, quando & quo modo Puri ab Impuris ſeparari deberent: neque ita rigide illos vetaſſet aut in iiſdem Caſtris aut in eadem Civitate degere, ne ſpargeretur [d] contagium. Cumque id communicaretur accedendo ad ægrum, ac præcipue per tactum ejus, hoc fortaſſe optima ratio eſſe potuit, cur LXX Interpretes [e] in iis Capitibus ubi de

Ii 2 Le-

a 4, 1, 120. b 4, 1, 122. c 4, 3. 3.
d Levitic. 13. e Levit. 13. & 14, Deut. 17, 8.

Lues Venerea.

Lepra agitur, vocem Hebræam, quæ ictum ſæpe ſignificat, Græce per verbum Αφὴν exprimant, atque ea in Anglica Traductione Peſtis Lepræ vocetur. Sed ut ad Avicennam revertar, is ipſe hujus modi commeminit quo Lepra communicetur: atque hoc ipſum Symptoma profert, Ulcus ſcilicet Penis cum Ardore Urinæ, a Venere productum; quanquam nihil ultra de Impuritate ejus dicat, quam quod homo Lepra eſſet infectus. Auctores a me memorati unum hoc Symptoma nominant, quod coitui aliquando ortum debeat; cujus deſcriptio exactiſſime reſpondet Gonorrhœæ Virulentæ; verum haud alio quoquam affectu hominem ita infectum laboraſſe ſignificant. Quod profecto Lui Venereæ haudquaquam convenit, quæ, ubi confirmata eſt, ſub centum aliis formis perque centum alios affectus ſe oſteodit. Neque majori cum ratione Fluxus ſe minus ita ſæpe in Decimo quinto Capite Levitici memoratus huic caſui aptari poteſt, nam ſi dierum numerum duntaxat conſideremus per quos ſeparatio imperatur, facile perſpiciemus nihil prorſus illic de hoc Morbo intelligi. Ad hæc, manifeſtum eſt, exiſtimaſſe omnes Orientales populos, etiam Gonorrhœam Simplicem, & Purgationes Menſtruas, aliquid Impuritatis & Contagii admixtum habuiſſe: unde factum eſt ut ita laborantes iiſdem fere, ſub Lege Moſaica, ac Lepra infecti, cautionibus ſubjicerentur. Rhazes, qui, ut ſupra indicavimus, in Perſia Medicinam exercuit, Ulceris in Pene meminit, quod ortum eſſet a ſingulari quo-

Lues Venerea.

quodam genere Coitus, " Aſcenſione Mulieris ,, ſupra Virum: " id tamen credo nullus quiſquam ejuſmodi fuiſſe arguerit, quale nunc Venereum Ulcus vocamus, aut ex eo tantum ſitu virus contrahi potuiſſe. Is ratiocinandi modus abſurditatis manifeſte convincitur; quaſi vero Ulcus omne ſanioſum in hac parte Venereum ſit, aut nulla alia ex cauſa oriri queat; aut quaſi Coitus Impuri Gonorrhæa Virulenta effectus ſemper eſſet neceſſarius. Tales quidem opiniones ab Hiſtoria hujus Morbi optime refelluntur; ex qua luculenter conſtat hoc ipſum Gonorrhœæ Symptoma nonniſi quadraginta annis poſt Neapolitanam Infectionem emicuiſſe: neque vero id ſemper hodie Luem comicatur.

Sed, ut nihil taceamus, validius quoddam adhuc reſtat argumentum quod pro eorum opinione adduci poteſt, qui Morbum hunc antiquiorem exiſtimant; id ex Gulielmo de Saliceto petere licet, qui exſcriptore ſuo Lanfranco longius hanc rem perſequitur. Is de Bubone loquens, hunc nonnunquam evenire ait; " Cum accidit homini in virga corruptio, ,, propter concubitum cum fæda muliere, aut ,, ob aliam cauſam: itaque corruptio multipli- ,, catur & retinetur in virga: unde non po- ,, teſt natura mundificare virgam aut locum, ,, primo propter multam plicaturam partium ,, illarum, & propter ſtrictam viam illius loci, ,, unde redit, & regurgitat materia ad locum ,, inguinum, propter habilitatem loci illius ad ,, recipiendam ſuperfluitatem quamlibet, &

Lues Venerea.

„ propter affinitatem, quam habent hæc loca „ ad Virgam. “ Verbis quidem hæc expreſ- „ ſa ſunt Clariſſimis: & uti prima hæc hujus rei ſignificatio eſt, ita nihil invenio quod ad præſens argumentum magis pertineat, neque id antea ab Auctore quoquam animadverſum deprehendi. Petrus quidem de Argileta, qui diu poſt illum ſcripſit, videtur omnia de hac re ex eo mutuari, idque ne prolato quidem ejus nomine: his duntaxat additis. „ Unum recordor vobis, &c. „ nempe, ſi Purgatio non adhibeatur ante Aſtringentium uſum in Ulcere Virgæ, fore ut Bubo oriatur. Verum hoc, ut reor, minime probat Veneream Luem vel Gulielmo de Saliceto fuiſſe cognitam: nam ſi ejus cognitionem habuiſſet, alia quædam profecto memoraſſet Symptomata, æque in hoc caſu, ac Bubo eſt, inſignia. Atque hunc ipſum obiter tantum commemorat, ut aliquando a coitu Impuro productum; quam cauſam cum aliis promiſcue affert Tumorem iſtum, uti arbitratur ille, procreantibus. Cum Bubonis ille ita orti mentionem primus fecerit, exemplum erat forſitan particulare ab eo viſum, ac res ipſa alii cauſæ tribui debebat perinde ac iſti; Bubones enim omnes nequaquam ſunt Venerei: ac de his dicendum eſt, quod Experientia quotidie conſtet, ſiquando humor Ulcuſve in quavis parte corporis perperam tractetur, fluxuſque nimis mature cohibeatur, verendum eſſe ne Tumor Abſceſſuſque in vicino loco superveniat. Illud autem jure quis affirmet, corruptam materiam ex quacunque parte Penis fluere poſ-

ſe,

ſe, qui tamen fluxus haud ſit Venereus, ſed ex acribus ac virulentis humoribus ortus iſt-hinc exeuntibus. Nonnunquam vero, Glandis ipſius glandulæ eæque quæ ad Urethræ extremitatem poſitæ ſunt ea copia humores profundunt ut decipiant incautos, qui iſtiuſmodi fluxum Venereum eſſe perperam exiſtimant; atque in illo caſu partes haud raro ita excoriantur, ut Phimoſis naſcatur. Similiter in fluxu quovis vulgari ab his partibus, niſi materia ſatis copioſe exeat, Bubo in Inguine naſci poteſt, cujus origo rei Venereæ minime tribui debet. Neque ab ejuſmodi corruptis humoribus Bubones tantum oriri poſſunt, ſed Abſceſſus etiam in quavis parte Membrorum Genitalium: ſimiliſque contagio contrahi poteſt per Coitum cum Muliere, quæ & Lepræ & Venerei morbi immunis, Ulceribus tamen in Pudendo Abſceſſibuſque infeſtetur. Hinc licet explicare Putrefactionem illam in Johanne Gandavenſi animadverſam, atque * Exuſtionem iſtam toties in Hiſtoria Anglica memoratam. Quicquid Veteres Medici noſtrates ac Johannes Ardernus de re modo dicta ſcripſerunt, id omne ex Arabibus ſumtum eſt: qui in Excoriatione vel Ulcere quocunque Penis aut Vaginæ, Æſtum Urinæ commemorant, quem Traductores ſemper vel Ardorem, vel Arſuram, vel incendium vocant: quare contra hoc magna Injectionum varietas ab illis præſcribitur. Verum argumenta his firmiora ex loco ſupra expoſito Gulielmi de Saliceto, & eo magis etiam ex

Lues Venerea.

* Brenning.

Lues Venerea. ex Capite Theodorici antea indicato duci poſſunt: atqui Symptomata, ab utroque horum dicta Coitui ſuperveniſſe, nihil prorſus cum Venereis commune habent. Et quicunque Leproſorum Examen a Geſnero editum pervolverit, in toto Symptomatum Catalogo, ubi prope centum continentur, omnium ſpecie accurate perpenſa, ſex non inveniet, quæ cum Venereis in utrovis morbi tempore conveniant.

Verum hoc argumentum haud ultra perſequi lubet; nam, uti probe animadvertit Clericus, ſi vitium illud apud Antiquos innotuiſſet, ſine dubio Poetæ, quanquam a Medicis omiſſa ejus eſſet mentio, de eo non tacuiſſent. Quod etiam optime probat id æque incognitum fuiſſe primis poſteriorum horum Scriptorum temporibus; neque enim aliter fieri potuit, ut rem adeo ridiculi plenam faceta Dantis, Petrarchæ, & Boccacii ingenia ſilentio prætermitterent. Tibi autem, Vir Amiciſſime, de Antiquitate Morbi poteſtatem judicandi relinquens, ad enarrandam ejus Hiſtoriam, eo quo a Recentibus modo tradita eſt, progredior.

A. D. 1498. Nicolaus Leonicenus, magnus ille Græcæ Medicinæ Inſtaurator, qui Ferraræ Profeſſor extitit, primus de argumento hoc Librum conſcripſit. Sola ab eo memorata Symptomata ſunt, „ Puſtulæ in obſcænis partibus orientes, quæ poſtea „ per totum corpus, ac præcipue in facie, cum „ dolore ſe diſpergunt. „ Sed hoc quidem opus pro Diſputatione Scholaſtica potiſſimum haberi debet; & ut recens erat iſta quæſtio, in eo ope-

operam præcipue ponit, ut oſtendat, quantam hic morbus cum Elephantiaſi, Igne Sacro ſive Perſico, aliiſque affectibus a Veteribus deſcriptis ſimilitudinem habeat, quantumque ab iiſdem diſcrepet; multa itaque de cauſis ejus, ac nihil de curatione differit. Utque uno verbo loquar, nullam is unquam videtur in hoc caſu Medicationem vidiſſe adhibitam. Idemque de Sebaſtiano Aquilano dici poteſt, qui eodem fere tempore ſcripſit; idem de Natali Monteſauro, qui Leoniceno adverſus eſt, uti etiam de Antonio Scanarolo, qui Leonicenum defendit A. D. MCDXCVIII. Lues Venerea.

Hoc ipſo tempore Medicinam exercuit Caſparus Torella, Cæſaris Borgiæ & Papæ Alexandri Sexti Medicus, qui ab hoc Pontifice poſtea Epiſcopus Sanctæ Juſtæ creatus eſt: verum hic chartas ſuas contexuit nonniſi poſt decem annos quam Artem hanc agitare deſiſſet. Hoc in ſermone is aliqua Leoniceno adjicit; nam Dolores Nocturnos, & varia Ulcerum Excoriantium genera deſcribit. Ratiocinatio omnis ab eo adhibita ex Avicenna deprompta eſt, pro more iſtorum temporum, quibus temporibus univerſi doctrinam Arabicam ad Morbum referebant cui nullo modo competere poſſet. Hiſtorias tamen quinque ſubjicit, quibus ineſt inſigne aliquid ac novum. In Prima, die ſecundo Ulcus Canceroſum apparuit, duriſſimum: ſexto, Dolores atrociſſimi ſupervenerunt: decimo, ingens Puſtularum multitudo. In Secunda, triceſimo die Puſtulæ: quinto & triceſimo, Dolores acuti cum

Rau-

Lues Venerea. Raucitate. In Tertia, poſt decem menſes, Cruſtæ & Dolores. In Quarta, Dolores ſtatim fere exorti ſunt; poſt duos menſes, Cruſtæ per univerſum corpus eruperunt, ac tum Dolor mitigatus eſt; atque ita per decem menſes res ſe habuit; exeunte anno, duo Ulcera in Crure apparuerunt, cum Dolore vehementi. In Quinta, Dolores memorat, Puſtulas, & Ulcera, unde Os pene nudatum ſit. Prima hæc videtur, quæ Morbi notitiam aliquam impertiat, deſcriptio, & ea ſane ſatis imperfecta; curationis autem modus etiam minus abſolutus. Quem modum ſui Principis (Borgiæ ſcilicet) tempore inventum ait; hic autem in Purgatione, Miſſione Sanguinis, Dilutione, & Balneis unice conſiſtit; neque diverſa ratio eſt ab ea qua Arabes uſi ſunt in Cutaneis quibuſcunque Morbis & Ulceribus. Quod ad Unctionem Mercurialem attinet, hanc pro pernicioſa improbat; notatque homines quam plurimos hoc modo ab ignaris fuiſſe Empiricis occiſos, atque inter cæteros Cardinalem de Segovia, Alonzum Borgiam, & ejus Fratem. Suo tempore Unguentum Saracenicum maxime in uſu fuiſſe inquit, quod contra Scabiem commendat Guido; idque, etſi dentes & Gingivas lædat, humores tamen per Os elicere. Duas quoque alias Unguentorum Mercurialium Formulas deſcribit: verum omnia iſta innumeris hominibus exitio fuiſſe, qui non mortui ſed peremti ſint: & temerarios hoſce Empiricos, ſi non in hac vita, at ſaltem poſt eam, hujus rei rationem reddituros.

Ipſa

Ipſa ejus verba repeto, quo melius conſtet Medicationis ſtatus iſtis temporibus adhibitæ, neque dubitari poteſt quin primis ejus Morbi annis, antequam Medici naturam ejus & curationis modum probe perſpexiſſent, noxæ plurimum ægrotantes acceperint temeraria & indiligenti tractatione, haud utique minorem a Medicamentis quam ab ipſo Morbo. Fallopius quidem, de quo infra loquendum eſt, ſatis appoſite notat (idque ex eo verbatim ſumit Borgarutius) Medicos hoc tempore magnæ fuiſſe ignominiæ & deſpicatui obnoxios; ac ſi Hiſpani non indicaſſent, quemadmodum Lues in India (Guaiaco ſcilicet) curaretur, & audax quidam Chirurgus Mercurii uſum forte fortuna non reperiſſet, hanc etiamnum inſanabilem fuiſſe permanſuram. Quod ad Mercurium attinet, caſu certe obtigit, ut per Salivationem eo curari Morbum poſſe ſciverint: verum iis aſſentiri nequeo, qui facultatem ejus in Saliva movenda hoc tempore repertam eſſe exiſtimant. Nam præter ea quæ Guido notavit [a], conſtat hanc Mercurii poteſtatem, etiam cum inungeretur, Theodorico fuiſſe cognitam, quippe qui varia hujuſmodi Unguentorum genera deſcribat, ac regulas proponat, quam diu & quam ſæpe Unctio continuari debeat, uſque dum Fluxus incipiat; ægrum item cavere jubeat ne per medelæ tempus frigori ſe objiciat, neque lavetur intra quadrageſimum diem. Humor, ut ait ille, ex ore inſtar fluminis decurret; & pro certo ſe noviſſe modum hunc

Lues Venerea.

a 6, 1, 3,.

Lues Venerea. hunc ſucceſſu non cariturum in Malo Mortuo, atque Scabie [a]. Mercurialia hæc Unguenta ab Arabibus fuiſſe ſumta, evidenter conſtat; atque in hoc morbo feliciter tentata, cum ea in ſimilibus proficere vidiſſent, quales ſunt Scabies, Vitiligo, & Lepra. Hujuſmodi externa Medicamenta in Cutaneis Affectibus Rhazes, Avicenna, cæterique imperant, uti haud eo conſilio ut Salivam moveant, ita ne verentes quidem ejuſmodi ab illis effectum. Cujus tamen aliquam notitiam habuiſſe videtur, ætate poſterior, Alſaharavius; quippe qui curationem præcipiat, ubi os, lingua, gutturque præcipue intumuerit, cum corroſione & fædiſſimo odore: id quod a ſe frequenter viſum teſtatur [b].

A. D. 1516. Sed ut ad Hiſtoriam noſtram revertar, A. D. MDXVI, Johannes Almenar, Hiſpanus, de hoc argumento Libellum edidit; ſed in eo nihil quicquam deſcriptioni a Leoniceno factæ adjecit. Mercurii quidem videtur uſum probare, verum eo modo quo Arabes illo uſi ſunt; uam ita longe abeſt ut Salivationem excitare cupiat, ut cum ea apparuerit, nihil aliud moliatur, quam humorum derivationem in partes inferiores per Medicamenta ad hanc rem idonea.

A. D. 1518. A. D. MDXVIII, Opus, in quo omnia a Leoniceno dicta repetuntur, vulgavit Leonardus Schmaus; neque illic novum quicquam invenio, præter mentionem Guaiaci, in Europam paulo ante allati. Verum eodem Anno, quædam de hoc Affectu ſcripſit, Me-

a 3, 49. b 30, 3.

Medicus Papæ Julii Secundi, Johannes de Vigo: Lues Venerea.
iſque animadvertit, quemadmodum Puſtulæ ſæpe in Obſcænis partibus liveſcant, & poſt curationem rurſus effloreſcere ſoleant, ac poſtea, Verrucarum inſtar, omne corpus occupent. Poſt ſex ſeptimanas, vehementes Dolores percipiuntur; ac frequenter poſt annum integrum, Ulcera virulenta, Nodi, Caries oſſium, & Abſceſſus, Dolores qui Articulos præcipue Frontemque excruciant. Morbus autem confirmatur intra decem, duodecim, aut octodecim menſes; & in alios tandem alioſque affectus deſinit. Quod ad Curationem attinet, antiqua omnia remedia vana fuiſſe indicat; & ubi is jam ſeſe confirmaverit, nihil ſupereſſe præter Unguenta Mercurialia, quæ per Salivationem malum omne intra ſeptem dies haud dubitanter expellant. Neque ab ullo antea hoc auxilii comprobatum video. Ceratum item Mercuriale in eundem finem deſcribit, a ſe millies tentatum: quod & ægroto ſit tolerabilius, & in operatione tutius, & in eventu æque efficax. Chirurgus ille & Anatomicus inſignis, Jacobus Carpus, ſive Berengarius Carpenſis, qui ineunte hoc Sæculo magnopere inclaruit, primus fuiſſe Arcani hujus repertor vulgo creditur: atque ex eo immenſas opes congeſſiſſe, ita ut quadraginta vel quinquaginta Scutatorum millia Duci Ferraræ legaverit, præter ingens Vaſorum Argenteorum pondus. Multos ab eo occiſos fuiſſe inquit Clericus; ſed quo teſte fultus id ille affirmaverit, neſcio. A Jacobo fortaſſe hunc Unctio-

nis

Lues Venerea. nis modum didicit Johannes de Vigo; undecunque autem hic notitiam ejus habuerit, feliciter ea Romæ uſum eſſe conſtat, & ad amplas opes, perinde ac Carpo contigit, perveniſſe.

Nihil amplius ante id tempus reperio, quod vel ad deſcriptionem vel ad curationem Morbi pertineat. Guaiacum profecto, magnum illud Specificum, paulo antea in Europam allatum erat: citoque ea fama viguit, ut cum Mercurio certaret, quinimo ei per aliquod ſpatium longe præponeretur. Guaiacum primus ad nos attulit Gonſalvus Ferrandus; qui, cum per obſidionem Neapolis Luem contraxiſſet, neque in Italia curationem reperiret, in Occidentalem Indiam navigavit eo conſilio ut perquireret, qua ratione ſe earum gentium populi tractarent in affectu, quem vulgarem illic ac non minus frequentem ſciret eſſe quam Variolas inter Europæos. Res erat profecto memorabilis, ut eadem Regio & Morbum & ejus Antidotum proferret, idque interjectis annis pauciſſimis. Quod etiam argumento eſt, affectum prorſus novum fuiſſe, & ex novo Orbe advectum; nam ſi id ita non fuiſſet, quid iſte Vir in India curationem peteret? Hic autem poſtquam remedium inveniſſet (quod in illis regionibus plerumque feliciter vertebat, idque eo magis fortaſſe propter calorem cæli & temperatam vivendi rationem) in Hiſpaniam reverſus Medicinam ipſe in novo hoc Morbo exercuit; haud minores etiam ſuo Medicamento, quam ſuperiores Mercurii uſu fecerant, divitias conſecu-

tus

tus eſt. Ejus Monopolium feciſſe eum veriſimile eſt; nam id paulo poſt ſeptem Aureis Scutatis in ſingulas Libras væniſſe conſtat. Lues Venerea.

Jacobus Cataneus, qui ante hoc tempus videtur ſcripſiſſe (neque enim Guaiacum nominat) certe poſt Torellam ſcripſit, paulo explicatior eſt. Præter Symptomata ante dicta, magni Æſtus in Pene meminit, Ulcerumque tam in iſta parte, quam in Gutture. Uvulam quoque interdum abſumi notat, ac virus aliquando per complures annos intus deliteſcere, priuſquam emicet. Quod per triginta annos fieri cum dicit, nimium videtur affirmare Fernelius. Cataneus vulgarem medendi rationem tradit; Unctionem quoque ex Mercurio adhiberi vult, donec Gingivæ intumuerint; cautiones item de uſu ejus edocet, ac remedia contra caſus inde ſolitos contingere. Primuſque is Unctionem, ægro prius refecto, denuo repeti jubet, ſi veneni quippiam remanſerit: quam rem feliciter ſæpe eveniſſe cognoverit.

Circa idem tempus Auctor quidam alius extitit, Petrus Maynardus, Veronenſis. Nihil hic vel de Mercurio, vel de Guaiaco habet, at Symptomata enucleatius deſcribit quam omnes eo ætate ſuperiores fecerant. Haud modo Uvulæ, ſed Aſperæ quoque Arteriæ, Naſique corroſionem memorat: Ulcera item, Nodoſque in Articulis. Ac licet Abſceſſuum variis in partibus ortorum meminerit, nihil huc uſque de Bubone, vel ab illo, vel ab alio quoquam dictum eſt, Maynardus autem Aſtrologiæ fuit valde addictus:

Lues Venerea. dictus : eamque Siderum cognitionem habuit, ut quemadmodum hic Morbus originem debuerat malignis quibuſdam Planetarum conjunctionibus, ita qnoque finem habiturum A. D. MDLXXXIV prædixerit. Id quidem ſatis cum temeritate: ſed Propheticum hunc Spiritum ea prudentia temperavit, ut prædicti impletionem in id tempus diſtulerit, quo nihil diſcriminis eſſet, ne durante vita, falſus Propheta argueretur.

Fracaſtorius, Vir & in Medicina & in aliis omnibus Scientiis illuſtris, eandem fere Luis deſcriptionem habet: atque in admirabili ſuo Siphylidis Poëmate, (quod ſub exitum Leonis Papæ ſcripſit, & ex quo is æque in Medicis ac in Poëticis deſcriptionibus excelluiſſe ſe oſtendit) Bubonem diſerte nominat, ac vocis immutationem per Ulcera in Gutture factam. Præter Unctionem ex Mercurio, & Guaiacum, Fumigationes ex Cinnabari memorat, licet eorum uſum vereri videatur.

Haud multo poſt, cum Chinæ & Sarſaparillæ vires fuiſſent recenter detectæ, Aloyſius Lobera, Hiſpanus, Caroli Imperatoris Medicus, ac multarum peregrinationum uſu inſtructus, Librum de hoc Affectu edidit: brevem quidem eum, ſed in quo Obſervationes tradidit utiliores, quam in magnis aliorum quorundam Voluminibus reperiantur. Præter Ulcera cancroſa (quod ab eo certiſſimum contagionis ſuſceptæ indicium putatur) atque alia Symptomata, Uvulæ relaxationem ponit, & Tonſillarum Tumorem, qui nunquam in Suppurationem abeat: Do-

Dolores, præſertim in Talis ac Femoribus: calloſas in manibus pedibuſque Puſtulas: Abſceſſus in variis locis, præcipue in Membranis Oſſibuſque: quod ubi incidit, Os ipſum raro tutum eſſe a corruptione & carie. Primus, qui Bubonis mentionem habuerit, aut qui notaverit ex hoc aliiſque Tumoribus ruptis ac probe curatis Morbum ipſum depelli, vel is eſt, vel Fracaſtorius. De curatione haud minori cum judicio diſſerit: atque inungendi modum accuratiſſime explicat; quippe cubiculum clauſum tepidumque ſervari jubet, neque ægro indufii mutandi libertatem permittit & Mercurium affricari vult uſque dum Salivatio recte procedat, ac minuantur Symptomata; tempus autem, per quod id continuandum eſt, non definit. Is etiam primus, niſi fortaſſe excipi debet Fracaſtorius, tradit laudatque Fumigationes ex Mercurio; cum ea tamen cautione, ut quanquam, eo judice, melius quam Unctio faciliuſque curationem abſolvant, ubi ab Experienti Artifice adhibeantur, his tamen haud temere uti nos velit, utpote periculoſis ac frequenter imperite admotis. Modum Fumigationis, & hominis præparationem ante uſum ejus, dilucide tradit: atque in affectu inveterato validoque corporis habitu remedium hoc admirabile cenſet, verum iis adhiberi omnino vetat qui infirmo Hecticove temperamento ſint, Tuſſique, aut Aſthmati, aut Hydropi obnoxii. Lues Venerea.

Cæteri, iique haud pauci, qui circa hoc tempus aut paulo poſt ſcripſerunt, nihil fere ob- A. D. 1536.

Lues Venerea. obſervatione dignum continent. Inter his ſuccedentes Scriptor optimus eſt, is, dico, qui & Experientia niti maxima, & argumentum ſuum optime intelligere videtur, Nicolaus Maſſa; ſuæ inſuper ætatis nulli Anatomicorum ſecundus. In quo ſane perfecta omnium Symptomatum enumeratio reperitur, quæ Morbum hunc atrocem vel comitentur vel ab aliis diſtinguant: verum illa omnia haud in uno aliquo ſimul contingere, ſed variis modis in diverſis hominibus conjungi putandum eſt. Quo melius eodem tempore morbi facies in conſpectu poni poſſit, ea, ſicut in ejus ſermone traduntur, breviter recenſebo; „ Puſtulas, eaſque duras, in Capite ac
„ Fronte: Dolores in Capite & Artubus, præ-
„ cipue in Femoribus, qui Nocte ſemper incre-
„ ſcant; (quidam ab eo erat diſſectus A. D.
„ MDXXIV, in quo repperit Puris albi conge-
„ ſtionem in Membrana femoris;) Abſceſſus
„ non modo in Femore; ſed in aliis etiam parti-
„ bus: Ulcera; quæ, ſi in Pene calloſa ſint,
„ certum Luis dent indicium: Nodos, Tubercu-
„ la doloris plena, Tumores in Articulis: Fiſſu-
„ ræ, Squamæque, in Manibus Pedibuſque:
„ Cruſtæ per omne corpus, ut in Lepra: Uvulæ
„ relaxationem: Ulcera in Ore ac Faucibus, &
„ Epiglottide, in Suppurationem non abeuntia:
„ Cartilaginum in Larynge eroſionem, Oſſium
„ cariem: Bubones, qui ſi ad Suppurationem
„ perducantur, morbum tollunt: Capillorum,
„ atque barbæ fluxionem. „ Fluxionis hujus mentio oſtendit hunc A. D. MDXXXVI ſcripſiſſe,

An-

Annos circiter Quadraginta poſt primam Morbi eruptionem; etenim haud eo citius, teſte Fallopio, Symptoma illud apparuit. Vivida hæc, licet parum jucunda, tetræ hujus Luis pictura eſt. Unum quoddam adhuc reſtat Symptoma in hoc Catalogo haud memoratum; Gonorrhœam intelligo, quæ, utut hodie vulgariſſima omnium in initio mali omnis Venerei, minime tamen ſeſe declaravit, niſi poſt Quadraginta Annos ab ejus ortu, juxta Fallopii computum, quem in hac re non deceptum eſſe credo. Primus tamen mentionem ejus habuit, quantum comperio, Fernelius. Miror quomodo factum ſit ut eam omiſerit Maſſa, ſiquidem ut hujus temporibus extiterit neceſſe eſt: atque adeo diu antequam vulgarit tertiam Libri ſui Editionem A. D. MDLXVII. Lues Venerea.

Æque accuratus in explicanda medelæ ratione Maſſa eſt: declarat etiam malum illud novis tractari oportere Remediis: atque ex primis, ſi non primum, ſe fuiſſe, qui hæc invenerit aliiſque communicarit. Quanquam Guaiaci laudibus multum immoretur, tutiſſimum tamen certiſſimumque a Salivatione auxilium peti tandem judicat, quod in Pueris etiam & Fæminis Prægnantibus magna cum ſecuritate fieri poſſit. Plurimaſque idem Unguentorum Formulas tradit, quorum omnium baſis eſt Mercurius cum Axungia. Regulas item ponit pro Corporis præparatione, & ad tuendum illud contra incommoda quæcunque poſſint aut inter curationem aut poſt eam contingere. Notatque, humorem interdum profluere, haud ſolum

Lues Venerea. lum per Glandulas Salivares, ſed per Sedis, Urinæ, ac Sudoris vias: idque non frequenter optimo cum ſucceſſu. Unctionem is aliquando per dies ſeptem ac triginta (continuatur autem ea vel intermittitur idoneis intervallis, prout occaſio poſtulat) licet æger jam langueſcere & collabi incipiat. Similiter de Fumigatione agit, in qua iiſdem cautionibus utitur ac Lobera; compluria ſimul exempla eventus proſperi in iſta Operatione profert a ſe viſa, ab Experientia propria affirmans eam haud raro ſucceſſiſſe, poſtquam Unctio fruſtra fuiſſet tentata. Utque uno verbo Maſſæ laudes concludam, ex omnibus Auctoribus, quorum ingens copia eſt, hic præcipue videtur in Praxi verſatus.

A. D. 1551. In ſuccedentibus Scriptoribus nihil fere novi eſt, aut quod magnopere ad rem pertineat. Braſavolus qui Volumen ingens edidit, ducentum triginta & quatuor diverſas Morbi hujus complicationes, ſive ſpecies, enumerat: atque eadem argumentandi ratione totidem millia recenſere potuit. Sed utcunque longus ſit, nullum recens præceptum tradit, vel de cognoſcendis Symptomatis, vel de inſtituenda curatione. Scripſit is A.D. MDLI, primuſque Ferraræ Guaiaco uſus eſt Anno MDXXV.

A. D. 1555. Fallopius ipſe, Braſavoli Diſcipulus, & ſiquis alius, nobilis Artifex, qui Prælectiones ſuas de hoc argumento circa Annum MDLV habuit, multo ſerius quam a Clerico ponitur, licet omnia ad Morbum ſpectantia accuratiſſime pertractet, parum aut nihil potius

tius a Maſſa dictis adjicit. Rem quidem unam haud alibi a me repertam memorat, Sonitum nempe in Auribus qualis eſt Tintinnabulorum; hoc ab eo obſervatum erat annos circiter octo antea; utque id vix unquam in caſu inveterato aberat, ita ex omnibus Symptomatis tractatu moleſtiſſimum, quodque ægerrime removeri potuit, ab eo deprehenſum eſt. Primuſque is eſt qui res quaſdam ad Salivationem pertinentes definit, Quantitatem ſcilicet Humoris profluentis, & Remedii Durationem. Menſuram Salivæ inter Septem Decemque Libras, ſingulis diebus, comprehendi vult; & quanquam interdum Decem dies vel paulo plures paucioreſve ſufficiant, atque Empirici fluxionem die Decimo quinto ſiſtere ſolerent, tamen hanc in ceteris occaſionibus uſque ad Vigeſimum continuari opus eſſe ait. Cujus rei veritas hodierna etiam Experientia comprobatur; neque enim morbi conditio adeo ſibi ſemper convenit, ut fluxionis tempus certo dierum numero præfinire liceat. Lues Venerea.

Scriptores, qui huic ſucceſſerunt, vix lectione digni ſunt; atque id nequeo non notare, eos qui circa A. D. MDLX, aut poſt illud tempus, aliquid de hac re litteris mandaverint, omnia minus explicate, quam priores, tradidiſſe. Id uti confirmem, dico in Secundo ac Tertio Volumine Scriptorum de Morbo Gallico, quæ Libri fere dimidium conſtituunt, nihil quicquam momenti alicujus, quod novum ſit, reperiri. Neque ullo cum detrimento chartis infinitis peperciſſent Tomitanus ac Petronius: nam pleraque ab

Lues Venerea. ab iis ſcripta ſunt futiliter vaneque, & quodcunque illic fructuoſum eſt alii melius explanarunt; hi enim, ubicunque difficultas ulla incidit, parum videntur uſu exculti. Tomitanus Caput integrum in ſola hac Quæſtione excutienda ponit, Utrum Lues ſit Morbus, necne: utque ordinis ab eo ſervati luculentum nobis det exemplum, Opus illic finit unde incipere debuit, ab enumeratione ſcilicet Symptomatum. Petronius autem ad faſtidium uſque ordinis tenax eſt; ſed is ordo eſt in quo multi excellunt, qui tenebras potius quam lucem pariat. Obſervationes ubique tradit perquam futiles, quibus, cum nullo fundamento nitantur, etiamſi poſſent eæ Memoria teneri, tamen mentem onerare ſupervacuum eſſet. Sola res in eo, ab aliis intacta, curatio eſt Gonorrhœæ, idque Virulentæ: nam hæc aliquando inhæret, vulgaribus quibuſcunque Remediis, etiam Salivatione, tentatis.

Ex his Scriptoribus ſummatim obſervare fas eſt, morbum variaſſe ſe quamplurimum, & ſub diverſis formis apparuiſſe. Primo, juxta Fernelium, Puſtulæ majori numero effloruerunt, neque dolor ita atrox fuit; aliquanto poſt nullæ fere Puſtulæ viſæ ſunt, ſed acutiſſimi dolores cum Nodis exorti; quanquam Fracaſtorius, in Libro de Morbis Contagioſis, plures in initio Nodos pauciores que Puſtulas fuiſſe, eo vero tempore quo hæc exararet, paulo ſcilicet ante mortem ſuam, contra accidiſſe dicat, ac Dolores vehementius incubuiſſe: ſex denique poſterioribus Annis, plures iterum Nodi & pau-

pauciores Puſtulæ, & Doloris prope immunitas. Lues Venerea.
Utcunque diverſæ narrationes hæ videantur, ambæ tamen veritati convenire poſſunt, idque non modo Regionum diverſitati in quibus Auctores iſti vixerunt, tribui poteſt, ſed aliis etiam cauſis quamplurimis. Verum in hac re omnes conſentiunt, magnam in eo primis temporibus fuiſſe Malignitatem: magnas item mutationes, poſt deſcriptionem a Nicolao Leoniceno traditam; nam inſequentibus annis, haud ſemper aderat Dolor, haud ſemper Puſtulæ, neque, cum accederent, in obſcænis ſemper partibus, uti primo; apparere incipiebant. Circa A. D. MDXXX, magnæ variationes contigerunt; atque eodem tempore hæc Symptomata præſertim ſeſe oſtenderunt „ Capillorum fluxio, Dentium & Unguium caſus, Cæcitas, Gonorrhœa „

Notandum etiam eſt, quam incerta Medici his temporibus curandi ratione uſi ſint. Regimen in aſſumtione Guaiaci primo mirifice exactum ordinabatur, atque ita rigidum, ut æger quaſi in cavo concluderetur ad propellendos Sudores; quo modo Olla & homo ipſe, uti inquit Fallopius, macerabatur; ita parum figmenti eſt in „ Cæcis Penetralibus „ a Fracaſtorio in Poëmate ſuo deſcriptis. Et quæcunque a peritis Artificibus inſtituta fuerant Experimenta, quicumque ſucceſſus a Mercurialibus Unguentis & Fumigationibus obtigerant, fluctuantes adhuc & incertas plane poſteriorum Auctorum in hac re videmus manſiſſe opiniones. Contra Unctionem pugnat acriter

Lues Venerea. Fernelius; & Fallopius ipſe, inſignis admodum & experientiſſimus Auctor, Curationem hoc modo inſtitutam minus certam credit: ac licet exquiſitiſſima de ejus uſu præcepta ponat, neminem tamen eam aggredi ſuadet, niſi qui Sarſam & Guaiacum fruſtra fuiſſe ſit expertus: quæ ſummas ille & pares huic Morbo Antidotos exiſtimat. Immo ita parum conſiderate loquitur, ut Oſſium cariem nunquam incidere affirmet niſi ex Unctione. Formula [a] ab eo ad præcautionem Veneni iſtius perquam abſurda eſt: ejuſque tam parandæ quam adhibendæ ratio Circulatorem nimis redolet: tamen Empirico huic præcepto magnam tribuere fidem videtur [b]. Auctoris hujus lectio mille nobis occaſiones cogitandi ſubminiſtrabit, quam parum Topicis duntaxat Remediis confidere debeamus, & quantas ea frequenter noxas inducant: præſens quidem levamen haudquaquam certum eſt, atque id ſi contingat, nimio tamen conſtare Experientia ſæpe teſtatur. Antonius Fracantianus qui poſt eum, atque ex eo ſæpe, ſcripſit, notat quidem curationem aliquando per Unguenta Mercurialia præſtari: verum ut Remedii genus violentum atque anceps erat, prudenter fuiſſe intermiſſum: etſi, Morbo per duos poſteriores annos invaleſcente, id in uſum denuo fuiſſe revocatum fateatur. De Fumigatione, quæ ut proſpere cedat, ita enim cedit interdum, majoris etiam peritiæ ac cautio-

a Linteolum mundum goſſypinum, c. 89.

b Ego feci experimentum in centum & mille hominibus —— Deus teſtor —— nullum eſſe infectum.

tionis indiget, minime mirum eſt eorum opiniones etiam magis eſſe diſcrepantes ac inſtabiles. Lues Venerea.

Hæc omnia ideo ſigillatim commemoro, quod ea leviter tantum conſiderantibus facile perſpicere licet, quanta cum cautione hos Auctores vel legere vel ſequi debeamus. Nemini cuiquam, in Morbi hujus curatione non diligenter verſato, erit in promptu judicare, quis ſit is qui optima ponat præcepta, aut in qua quiſque re excellat. Quique hæc remedia experti ſunt, & ad eorum effectus ſedulo ipſi attenderunt, ii optime videbunt quis pro peritiſſimo Artis ſuæ Magiſtro ſit habendus.

Quamvis tot diverſos Curationum modos Medici nobiliſſimi per annos ſupra ducentos tentaverint, ac tantopere Arcana ſua & Specifica ab Hiſtrionibus venditata ſint, illud ſine dubitatione affirmaverim, Morbo admodum inveterato & maligno ſubſiſtente, nullam magis efficacem medelam eſſe, juxta intelligentiſſimi cujuſque ſententiam, ea quæ per Salivationem inſtituitur: immo Experientia docuit, Salivationem eam quæ per Unguenta excitatur, in atrociſſimis iſtis caſibus certius reſpondere ſolitam altera, quæ per Interna fit Remedia. Omnia hac Obſervatione concludam, magnam illam quam in curando hoc Morbo vim obtinet Mercurius, maxime, ne dicam unice, in Fluxione promovenda conſiſtere. Quamvis enim magna quædam miracula de Unctione aliiſque Mercurialibus auxiliis, quæ vel nullam vel exiguam duntaxat Salivationem excitaverint,

Lues Venerea. rint, a Monſpelienſibus præcipue nuper jactata ſint, ſuſpicandi locus eſt fore ut ejuſmodi curatio Morbum celet potius quam tollat. Utcunque vero id illic eveniat, certa res eſt rationem illam inter nos frequenter eſſe tentatam, raroque aut nunquam, ut ex fidiſſima obſervatione conſtat, ſucceſſiſſe. Quicquid denique poſterioribus his temporibus venditatum ſit de minus dubiæ curationis inventione, is, me judice, & tutiſſimam & integerrimam viam ſequetur, qui Anteceſſorum noſtrorum veſtigiis inſtiterit; hi enim, inter plurimas optimæ notæ obſervationes a ſe relictas, hoc monitum poſuerunt, Quo liberior largiorque Salivatio eſt, eo magis efficacem & certam fore curationem.

Inſigne quoddam eſt, affectum hunc frequenter comitans, neque in alio quopiam viſum: Ut ſcilicet qui Lue infecti fuerint, utut optime curati, ſuſpicentur tamen ſeſe ea non immunes eſſe, perpetuoque in diſcrimine verſari. Contra ac in Phthiſi fieri quotidie videmus, quodque huic vitio quoque ſoli peculiare eſt: nam ita laborantes, etiam cum ad extrema ventum eſt, vana ſpe pertinaciter ſe lactant, ut vix iis perſuaderi poſſit, curationem nullam eſſe reliquam. At in altero caſu, ſi vel Puſtula quævis emicuerit, vel leviculus dolor uſpiam percipiatur, atque eo magis ſiquid humoris ex Odoriferis in Pene Glandulis profluat, cujus fluxionis ſupra mentionem habui, vanis illico terroribus ſeſe excruciant, metuentes ne contagium corpori inhærens brevi denuo pro-

rum.

rumpat: quod iis vitam anxiam & infeſtam reddit, & ad Circulatorem quemque auxilium expoſcentes decurrunt, qui lucro inhians metus hos augere ſemper curat. Ita vehementer autem hæc in iis cogitatio dominatur, ut probus quilibet Artifex majores plerumque in falſo, quam in vero malo, tollendo moleſtias capiat. Lues Venerea.

Verum longius progredi haud neceſſe eſt. Tamen ab Hiſtorico, qui narrationem ſuam ultra deducere vellet, & argumento ſuo ſatisfacere, alias res complures, quæ in initio hujus Sæculi obtigerunt, enumerari deberent. Deſcribendus ei eſſet alter quidam Morbus recens, neque Græcis neque Arabibus cognitus, qui hoc tempore magna cum violentia erupit. Scorbutum intelligo, qui a Marino Victu veriſimiliter ortum traxit, ſeſeque per ingentem Gingivarum Tumorem, & alia Symptomata declaravit, inter Nautas Luſitanos novas Regiones in India Orientali tunc temporis explorantes. Is poſtea neſcio quibus modis alio ſe tranſplantavit, ſedemque in Dania aliiſque Septentrioni vicinis Nationibus poſuiſſe aliquandiu videtur; nomenque ipſum Danicæ originis eſt. Georgius tamen Fabricius in Patriæ ſuæ, Miſniæ, Antiquitatibus, Affectum hunc antiquiorem facit: aitque vitium hoc recens & inauditum illic A.D.MCCCCLXXXII, ſeſe late diffudiſſe, neque ſolummodo valde periculoſum ſed contagioſum quoque, extitiſſe. Nautæ Saxones, eo dicente, nomen ei „ Scharbock „ impoſuerunt: quod eorum ſermone Scorbutus.

In-

Scorbutum. Inflammationem ſignificat. Quo ſane modo, inter alios modos primum apparuit: & in Gangrænam ſæpe deſinebat Tandem, Annum circa MDC, ſeſe per omnem fere Europam diſſeminavit, malumque his diebus Epidemicum eſt.

Ab Hiſtorico etiam notari deberent, profectus quidam Recentes in Medicina & Chirurgia. In Medicina, deſcribi poſſet celebris illa Diaſcordii Compoſitio a Fracaſtorio inventa: & enumeratio fieri Medicamentorum, quæ ex America cæperint hæc circa tempora apportari ad nos, quæque Materiam Medicam tantopere locupletarint. Amplam in hoc genere ſylvam ſuppeditabunt Monardes, Piſo, & Margravius: verum accuratiſſima ipſorum Simplicium deſcriptio, & omnia quæ ad eorum ſpectant virtutes in curandis affectibus, videri poſſunt in diligentiſſimo Opere nuper ab Equite Hans Sloan, magno cum honore Angliæ noſtræ, edito. In Chirurgia, tractatio Vulnerum per Sclopetorum ictus illatorum novum plane argumentum eſt: atque hæc profecto res novam huic Arti lucem attulit, cum Profeſſores ejus docuerit haud ſolum meliorem omnia in univerſum Vulnera curandi viam, ſed facultatem quoque iis dederit certius judicandi, qua parte abſque pernicie ea poſſent contingere. Argumentum hoc, A.D. MDLI, fuſe explicavit Bartholomæus Maggius, & Alfonſus Ferrus: quorum hic novum Inſtrumentum repperit, dictam a ſuo ipſius nomine, „ Alphonſinam; „ hæc autem

tem

tem teres quædam Virga Ferrea eſt, denticulis in extremitate inſtructa, quibus apprehenditur Sclopeti Glans. Idem, uti retur ipſe, primus deſcripſit Carunculam, ſive Carnoſitatem, in Veſicæ cervice, ejuſque curandæ rationem expoſuit; id veró commeminit Galenus [a], quanquam de curatione nihil dixerit. Pro certò tamen hic affectus, utut eo nomine appellatus, haud ſemper excreſcentia eſt Carnoſæ ſubſtantiæ; ſæpius vero, ne dicam frequentiſſime, ab Urethræ contractione oritur.

Chirurgiam vero longe magis locupletavit nova excidendi Calculi ratio, (quæ Inciſio ſuper Itinerario dicitur) copioſe explicata a Mariano Sancto, Barolitano, Diſcipulo Johannis de Vigo, in eo Opere quod Vincentio Caraffæ nuncupavit, Romæ tum Præfecto, cum Pontificalis Sedes vacaret poſt Mortem Leonis Papæ A. D. MDXXI. Modum hunc Marianus didicerat a Johanne de Romanis, Cremonenſi, Chirurgo, uti legimus, & intelligenti & Romæ celebri, quique ſcribendo Diſcipulum ſuum longe anteiverit. Hanc Operationem primus invenit hic Johannes; idque mero Naturæ inſtinctu, ſi Mariano credimus. Inſtrumenta ab eo adhibita, quæ ſunt numero octo, quanquam haud omnia ſint in hodierno uſu, deſcribit Marianus: & omnia quæ ad Proceſſum pertinent accurate exponit. Hebes, inquit, is ſit neceſſe eſt, qui magnitudinem Calculi per Catheterem conjectura aſſequi nequeat. Eandemque cum Paulo cau-

a Loc. Affect. 1, 1, & 6, 4.

cautionem ponit, ne in ipſo Perinæi Medio, ſive Commiſſura, ut ab eo dicitur, fiat Inciſio: cujus præcepti hanc rationem affert, quod aliter diſcrimen ſuberit. Docet etiam quemadmodum agendum eſt, ne partes in Veſica Nervoſæ convulnerentur, aut Muſculi qui Urinæ fluxum cohibent. Difficile eſt hic non notare, cum Antiquis eum credidiſſe, Vulnus in ſubſtantia Veſicæ lethale ſemper eſſe. Illud inſuper animadverti poteſt, hoc tempore ac multo poſt hoc, quantumvis in Anatomia excelluerint, Operatores tamen minime perſpectum habuiſſe, per quas partes fieret Inciſio. Nam, quod ex ipſius deſcriptione colligi poteſt, videtur in ea opinione eſſe, ut Scalpellus vel totum Sphincterem, vel partem ejus dividat: neque aliter fieri exiſtimavit, in ſuo incidendi modo, Celſus; ex præcepto quoque ſupra memorato colligitur, quo vitari Inciſionem Nervoſarum Veſicæ partium jubet Marianus, hunc judicaſſe vulnus uſque ad Veſicam poſſe pertingere. Verum in Operatione Mariani certiſſima res eſt. Urethram ipſam incidi, & id plerumque Digiti longitudine eis Sphincterem; nam Toletus contrario in errore verſatur, qui tres aut quatuor Digitos vulnus ab eo diſtare affirmat. Quandoquidem Antiqui, teſte Celſo, Catheteris notitiam habuerint, mirum eſt hos non ulterius eſſe progreſſos, neque commoda Inciſionis ſuper Itinerario perſpexiſſe: ad quam ab eo facilis tranſitio videtur. Nam in hoc modo nullum diſcrimen eſt ne Operator Inteſtinum convulneret, ac mul-

multo minus Veſiculas Seminales: ut in alio modo fit interdum, qui poſtremus caſus ab Aëtio memoratus, eo quod Generandi facultatem impediret, multos Chirurgos, ac præcipue Lanfrancum, impulit [a], Virum ſuo tempore illuſtrem, ut omnem prorſus Calculi exciſionem repudiarent. Quantumcunque vero Mariani modus Veterem, qui Apparatus Minor dicitur, excellat, multa in eo adhuc reperiuntur incommoda, nec diſcrimen leve, propter vim ingentem in dilatandis ampliandiſque partibus neceſſario adhibendam. Quare quidam ex Recentioribus, hac ratione parum contenti, alias operationis præſtandæ vias tentarunt. Altera harum, a Petro Franco memorata, laudatur a Rouſſeto: ac nuper inter nos ipſos revocata in uſum eſt a Chirurgo illo diligenti, Johanne Douglas; Inciſio hic in Veſicam ipſam penetrat, per Muſculos Abdominales, ſupra Os Pubis, Altera, „ Lateralis Sectio, " dicitur, copioſe accurateque deſcripta a Medico celeberrimo, Doctore Douglas, quæ ratio, a Fratre Jacobo reperta, auctum debet Profeſſori Ravo. Sed cum uterque hic operandi modus etiamnum quaſi in ortu ſit, licet neuter uſquam majori cum ſolertia adminiſtretur, Experientiæ relinquendum eſt quæ dijudicet, uter alteri præcellat, & an utervis viæ hic a Mariano deſcriptæ præponi debeat.

At ſupra omnia, quo juſtam imaginem Medicinæ ſtatus hiſce temporibus animo perce-

a 4, 4, 26.

ceptam habeamus, inveſtigandus eſt ingens Anatomiæ progreſſus, ſimul intra paucos annos factus. Jacobus Carpus, de quo ſupra locutus ſum, primus haud modo inſtauravit, ſed auxit etiam ipſe hanc Scientiam; ſupra Centum Cadavera ſuis manibus diſſecuit: quæ res, utpote iſtis temporibus inuſitata, exiſtimabatur mira & crudelis; idemque in aliis Libris, præcipue in eo de Capitis Vulneribus, & in Commentariis ſupra Mundinum, multas nobis Obſervationes Inventa perquam utilia reliquit: necnon Anatomiæ ſtudium ſua ætate præclarum & illuſtre reddidit. Ejus exemplum ſecuti complures, pro viribus quiſque, varia utiliſſimæ huic Arti incrementa adjecerunt: inter quos eminuerunt Nicolaus Maſſa & Jacobus Sylvius: donec ante elapſam mediam Sæculi partem, hanc fere numeris omnibus abſolverit, prodigioſæ Vir induſtriæ, Veſalius. Neque ita multo poſt, Columbus, Euſtachius, & Fallopius, omnes Artis hujus peritiſſimi, omnes in ſingulis ſuis Profeſſionibus, in tribus ſcilicet diverſis Medicinæ partibus, perilluſtres, eandem eo uſque provexerunt, ut nihil ei tum, præter Circulationis inventum, deeſſe videretur.

Quod ſiquis enumerationem eorum, quæ Viri hi præclariſſimi Anatomiæ adjecerint, facere vellet, exſcribendi quodammodo horum integri eſſent Libri. Illud in univerſum duntaxat animadvertam, Primarios hos Anatomicos, qui reviviſcentibus Scientiis inclaruerunt, nudam tantummodo partium deſcriptionem tradidiſſe; & eum or-

ordinem ſecutos eſſe, qui Diſſectioni maxime conveniret. Optandum vero eſſet, ut iidem quoque rem hanc omnem ratiocinando explanaſſent: cum plures ex iis & Viri intelligentes, & tam ingenio quam eruditione ad id operis idonei fuiſſe videantur. Multo enim minoris pretii Recentiores ſunt Anatomici, qui, quanquam in diſſecando multum diligentiæ poſuerint, tamen abſque ullo vel Naturæ vel ſanæ Philoſophiæ reſpectu ſuper inventum quodque nugatorium Hypothesin aliquam inædificare moliuntur. Hinc vana illa ſomnia de Nerveo, & Pancreatico Succo, de Bile, & Saliva: immo, Secretionis varietatem per Ceræ ſuæ colores Nuckius explanare aggreditur; quaſi Injector quivis ad Rationalem Anatomiæ partem explicandam ſufficeret. Hujuſmodi Scriptorum pars maxima Mechanicos quoſdam Artifices referunt, qui figuram & ſitum rotulæ cujuſque & Elateris in Machina cognoſcentes, veram interim Motus in ea rationem penitus ignorant. Ii contra, qui integrum Anatomiæ Syſtema contexuerunt, raro ſatis in Anatomia verſati ſunt: ideoque, uti deſcriptionem partium ab aliis mutuantur ità quoque aliorum auctoritate ſuper earum uſibus nituntur, itaque vel de falſis rebus ratiocinantur, vel de veris haud recte differunt; quare in Collectorum potius, quam in Auctorum numero, habendi ſunt. Ac ſi optimos de Scriptoribus Syſtematicis ad examen revocemus, licet hos intueri aliam rem per Principia Ariſtotelica, aliam per Carteſiana, aliam per Chimica, aliam de-

nique per Mechanica explanantes: quæ diverſa omnia argumentandi genera in ſingulis ſuis Auctobus ſatis apta ſunt, Philoſophiæ quippe ab iis delectæ congruentia: at in Exſcriptore, cujus uniforme opus eſſe debeat, incohærentia plane & abſurda. Huic rei ut peritus aliquis manum admoveat valde cupimus, eamque illuſtret, quantum fieri poteſt, per Leges iſtas immutabiles, quas Materiæ Motuique impreſſit Natura. Nam cum Corpus Humanum nihil aliud ſit, quam exquiſita conſtans e Solidis Fluidisque textura, quæ Mechanicis legibus pareant, miraculi ſimile eſt homines unquam in animum ſibi induxiſſe, ut per alia, ac Mechanica, Principia compoſitionem ejus explicare tentarent. Quiſquamne ita demens eſſe poſſit, ut Horologii motus per inanem Acidorum & Alkalium doctrinam velit exponere? vel Hydroſtatices ſingula quæque Phænomena, per Ætheream Carteſii materiam? Fuerunt tamen Viri, qui hujuſmodi ratiocinationes in Anatomiam intulerint, haudquaquam magis ad eam pertinentes. Sunt & alii, qui omnes in his rebus rationes improbent: ſed cum ii ipſi, de iiſdem differentes, alia vel alia uti Philoſophia neceſſario cogantur, hæc ſola reſtat quæſtio, Utrum præſtet rationem afferre a veris, an ab imaginariis, Principiis petitam.

Id argumenti magnam varietatem ſuppeditaret & jucundæ & utilis materiæ. Et Hiſtoricus, præter incrementa in hac Scientia paulatim facta, illud etiam notare poteſt, quemadmo-

admodum ejus ætatis Anatomici res quaſdam nimis æſtimando, honori Veteris Magiſtri ſui Galeni detraxerint: & quemadmodum ipſi viciſſim a Succeſſoribus compilati, & æque magnis affecti ſint injuriis.

Verum huic ſermoni finem dudum impoſuiſſe debui; igitur hoc duntaxat amplius adjiciam, quod argumento meo ſatisfacturum me non exiſtimabo, niſi de Medicinæ ſtatu, ineunte hoc Sæculo, agens, mentionem cujuſdam fecero, qui & vivens & mortuus, tam Scriptis ſuis quam muneribus, magnum & Profeſſioni ſuæ & Patriæ honorem addidit. De Linacro loquor, Viro & excellentis ingenii, & judicii ſolertiſſimi, & in diverſis eruditionis partibus, ſcientiæ ſingularis ab optimis eo tempore arbitris exiſtimato; cujus rei fidem amplam faciunt Opera ejus etiamnum extantia. Doroberniæ natus, Oxonii eductus, A.D. MCCCCLXXXIV in Collegii Omnium Animarum Societatem cooptatus eſt: ac peregrinatione animum ulterius excolendi cupidus, eo conſilio in Italiam profectus eſt, ubi tum Græcæ & Romanæ Litteræ magna cum celebritate reviviſcere cœperant. Ibi eximio cum favore acceptus eſt a Laurentio de Medicis, Viro ſuæ ætatis excultiſſimo, & Litterarum fautore inſigni: qui Linacri ſtudia ita benigne adjuvit, ut Filiorum ſuorum Præceptoribus ei uti permiſerit. Quam occaſionem ille minime neglexit in ſua commoda convertere: nam, docente Demetrio Chalcondyla, ex Græcia oriundo, perfectiſſimam hu-

LINACRUS.

LINACRUS. jus Linguæ ſcientiam acquiſivit, & ſub Latino ſuo Magiſtro, Politiano, eos progreſſus fecit, ut hunc ipſum emendata orationis puritate anteiverit. Et ſi peritiam ejus in utraque lingua ſpectemus, Vir ſui temporis longe eruditiſſimus extitit. Latino ſermone eleganter & accurate ſcriptitavit: adeo ut ſtylum ejus nimis elaboratum crediderit Vir ei familiaris Eraſmus; tamen eundem Eques Johannes Chekus (id fortaſſe inquiens ut adverſario ſuo Gardinero Epiſcopo contradiceret) ut Ciceronis orationi nimis diſſimilem arguit, & Linacrum ipſum, ingenii quadam aſperitate, magno illi Oratori inimicum fuiſſe narrat. Conſtat tamen Linacrum, duobus iſtis Auctoribus, genere ſcribendi puro Claſſicoque, excelluiſſe; nam Eraſmus, utcunque copioſus & perſpicuus, in oratione ſolutus eſt & negligens; Chekus autem, uti tum mos erat, periodos ac numeros Ciceronis, ab hoc in Orationibus cæteriſque Libris Rhetoricis adhibitos, ad faſtidium uſque imitatus eſt: Linacrus contra, quamvis in omnibus Tullii ſcriptis probe verſatus, ſtylum in Epiſtolis ac Philoſophicis ejus Operibus uſurpatum ſequi maluit: Terentii quoque elegantiam exprimere tentavit, &, quod Medicis ab eo tractatis argumentis magis conveniebat, nitorem Celſi.

Hac ille inuſitata eruditionis abundantia inſtructus, animum ad Naturalis Philoſophiæ & Medicinæ ſtudia appulit; præſertim vero in eo elaboravit (quod nemo quiſquam antea inter Anglos fecerat) ut Græca Ariſtotelis & Galeni ſcripta probe calleret.

Mul-

Multos autem Galeni Libros traduxit ; quam bene , quantaque cum doctorum omnium approbatione , optime conſtabit ex Epiſtola Viri eruditiſſimi Michaëlis Maittairii huc annexa. Neque aliud amplius dicam , quam quicunque [a] Præfationem Quatuordecim Librorum Metho-

 di

[a] Cum & tu ſæpe alias , chariſſime Hiero , & alii quidam amici me nunc hortentur, ut ſi medendi methodum conſcribam ; ego ſane , tametſi tum vobis in primis gratificari, tum vero poſteros nonnihil pro viribus juvare ſtudens, ſemper tamen , fateor , cunctabar ac diſtuli : multis de cauſis , quas nunc quoque percommode dicturus videor , priuſquam id quod petitis aggrediar : ſunt enim ad ea, quæ poſt dicuntur, ſane non inutiles. Earum igitur omnium illa præcipua fuit, quod fruſtra me ſcripturum timebam : cum nemo, prope dixerim, hac noſtra ætate veritatis inquiſitioni ſit deditus, ſed pecuniam , & civilem potentiam , & inexplebiles voluptatum delicias, omnes eo uſque ſuſpiciant, ut ſi quis ſapientiæ quodvis ſtudium ſectetur , pro inſano hunc habeant : quippe qui primam ipſam & vere ſapientiam , quæ divinarum humanarumque rerum eſt ſcientia , ne eſſe quidem omnino exiſtiment: Medicinam, Geometriam, Rhetoricen, Arithmeticen, Muſicen, ac reliquas id genus artes, eſſe quidem autument, cæterum ad finem earum ſtudio contendendum minime cenſeant. Me vero ex iis, qui me unice diligere ſunt viſi, nonnulli ſæpe increpant, quaſi plus juſto veritatis ſtudio impendam : quaſi qui nec mihi ipſi uſui, nec ipſis in tota vita ſim futurus, niſi & ab hoc tanto veritatis indagandæ ſtudio deſiſtam, & mane ſalutando circumeam, & veſperi apud potentes cænem, His enim artibus tum amari, tum accerſi, tum vero pro artificibus haberi: nequaquam ex iis, quæ in propria profeſſione ſint conſecuti. Neque enim eſſe, qui de ea judicent, ubi omnes totum diem diverſis ſtudiis tranſigant; mane quidem omnes ſalutationibus publice occupati , mox in alia munia diſtracti , utique ad forum & lites non

di Medendi perlegerit, hanc ex Galeno converſam eſſe neſciens, ex orationis puritate & elegantia conjectura facile adduci poſſe, ut id credat Claſſicorum Auctorum tempore fuiſſe ſcriptum.

Peregrinus quidam, qui Buchanani Opera nuper edidit, mirari videtur qua ratione factum ſit

non exigua turba, ad ſalutationes & aurigas alia major: jam vel aleæ, vel amoribus, vel balneis, vel ebrietati, vel comeſſationi, vel demum alicui corporis voluptati deditus ſane non exiguus numerus. Veſperi vero rurſum omnes ad ſympoſia publice collecti: ubi poſtquam vino ſe implevere, non lyra, citharave, aut aliud muſicum inſtrumentum circumfertur, (quod ſicut olim in ejuſmodi congreſſu tetigiſſe, honeſtum; ſic contra non contrectaſſe, admodum erat turpe) ſed nec ſermones ulli habentur, quales in ſympoſiis agitari ſolere veteres prodiderunt, nec aliud honeſtum quicquam; imo invicem ſibi propinant, & de magnitudine poculorum certant; utpote inter quos optimus cenſetur, non qui plurimis inſtrumentis muſicis, aut etiam ſermone philoſophico uti novit; ſed qui multos, eoſque maximos calices exſiccavit. Adeo mihi mane etiamnum ebrii videntur ex his plerique: nonnulli vero etiam tam plane vinum olere, quaſi modo hauſiſſent. Eoque fit ut quoties ægrotare cæperint, medicos advocent, non quidem optimos utpote quos per ſanitatem noſcere nunquam ſtuduerunt: ſed eos quos maxime familiares habent, quique ipſis maxime adulantur: qui & frigidam dabunt ſi hanc poſcent, & lavabunt cum juſſerint, & nivem vinumque porrigent: poſtremo quicquid jubebitur, mancipiorum ritu efficient. Contra plane quam veteres illi medici Æſculapio oriundi, qui tanquam duces militibus, & reges ſubditis, imperare ægris voluerunt: nequaquam vero Getarum, & Tibiorum, & Phrygum, & Tracum emptitiorum ritu parere atque obſequi. Itaque is, non qui melius artem callet, ſed qui adulari aptius novit, magis in precio eſt: huicque plana omnia perviaque ſunt: huic ædium fores patent: hic brevi-

effi-

ſit ut quiſquam ex hac Inſula oriundus Latine tam eleganter ſcribere potuerit; cum vix Britannum ullum reperiat, qui hac facultate inſigniter polleat, licet Itali ac Belgæ in hoc genere multum inclaruerint. Solum memorat, quem hac laude dignum exiſtimet, Camdenum; ſed & hunc etiam frigida quadam prædicatione extollit. Hanc patriæ noſtræ vituperationem facile eſſet refellere, multos nominando qui in hujuſmodi ſcriptione feliciſſime laboraverint: verum ita a propoſito aberrare minime neceſſarium eſt; illud duntaxat affirmo, ſi Criticus hic Linacri ſcripta diligenter excuſſiſſet, ac præſertim Librum ejus excellentem, in quo adeo pure adeo emendate docetur atque explanatur Latini ſermonis ſtructura, aliter judicaturum fuiſſe; immo ita forſan ſtylo ipſe elegantiori ſcribere didiciſſet. Auctor ab eo editus laudatuſque, magnam de Linacro opinionem habuit, Buchananus; ex quo factum eſt ut Doctrinarum ſtudiis haud melius hic ſe fuiſſe inſervi urum crediderit, quam illius Grammaticam vertendo edendoque. Idque de illo vere dici poteſt, fuiſſe ex primis, qui cum Colleto, Lillio, Grocino, & Latimero (hi autem omnes in exteris regionibus Græcæ Linguæ ſcientiam aſſecuti ſunt) Antiquam in hac Inſula Eruditionem inſtauraverint. Hactenus de Linacri doctrina, ſcriptiſque ad litteras humaniores ſpectantibus.

In ſua Profeſſione ita eminuit, ut paulo poſt

 redi-

efficitur dives, plurimumque poteſt. Atque hoc Theſſalus ille cum animadvertit, non ſolum in aliis Romæ divitibus attentabatur, ſed etiam artem tradere ſex menſibus ſe promittens, complures diſcipulos brevi comparavit.

reditum ejus, a Rege perſpicaciſſimo, Henrico Septimo, delectus ſit, qui Arthuri Principis & ſaluti & inſtitutioni præficeretur. Poſtea Regis iſtius ac Filii ejus Henrici Octavi, ac Mariæ Principis, Medicus evaſit. Viri eo tempore celeberrimi unanimi conſenſu teſtantur, Linacrum in Arte Medica fuiſſe & ingenii ſagaciſſimi, & judicii exquiſiti; cujus indicium habemus in Prognoſtico circa Lilii Amici ejus morbum ab eo factum; ſubitam enim ei mortem prænuntiavit, ſi in temerariis quibuſdam Viris fidem poneret, qui eum hortari ſunt perviceruntque, ut Strumoſum ac Malignum ſibi in Coxa Tumorem excidi pateretur. Doctorque Kaye (qui ſub Caji nomine magis notus eſt) magnus Linacri admirator, ob quod ipſum ipſe admiratione dignus eſt, in eo Monumento quod memoriæ præcellentis hujus Viri ſacravit, diſerte ait, mirificas frequenter ab eo curationes fuiſſe præſtitas in caſibus maxime deploratis. Id amplius honorificentiſſime de eo prædicat, fucum omnem & fallaciam penitus ei odio fuiſſe; Amicitiarum erat tenax, & ab univerſis hominum ordinibus cultus dilectuſque. Utque Artem ſuam exquiſitiſſime callebat, ita inſignem erga omnes, qui in ejus ſtudia animum intenderent, favorem exhibuit; & quotieſcunque in Adoleſcentibus Medicinæ deditis, aut ingenium, aut doctrinam, aut verecundiam, aut probos mores & eminentiæ cupidinem perſpiceret, eos conſilio, gratia, & opibus adjuvit.

Et quo clarius demonſtraret quam vehementer ei cordi eſſet & Profeſſionis ſuæ &

Rei-

Reipublicæ utilitas, duas in Medicina Prælectiones Oxonii, & alteras duas Cantabrigiæ, fundavit. Oxonienſes, quarum uni ſtipendium duodecim Librarum in ſingulos annos, ſex alteri annexum erat, a Teſtamenti ejus ſolo ſuperſtite Curatore Cuthberto Tonſtallo, Dunelmenſi Epiſcopo, ſed cui ademtus tum erat Epiſcopatus, in Collegio Mertonenſi inſtitutæ ſunt; & ut munus hoc ibi potiſſimum conferretur ea ratio ex præcipuis videtur, quod plures in eo Collegio, quam in alio quocunque, ad Medicinæ ſtudia animum appellere conſueſcerent. Prælectores Hippocratem & Galenum Adoleſcentibus ejus rei ſtudioſis explanare tenentur; ac ſi nemo in illa Societate iſti muneri aptus reperiri poſſit, ex alia quavis homines idoneos deligere fas eſt. Quo ille facto & Profeſſionis a ſe cultæ, & Academiæ in qua eductus eſt, reſpectum abunde declaravit.

Medicinæ vero emolumentis ultra proſpexit; humilis enim eo tempore fuit Artis noſtræ conditio, utpote ab illiteratis præcipue Monachis Empiriciſque tractatæ; qui homines magna cum infamia decipiebant; nam Epiſcopus Londinenſis, aut Eccleſiæ Sancti Pauli Decanus, in probandis tum admittendiſque Medicis ſummam poteſtatem Londini habebat, uti in aliis ſuis quibuſque cæteri Epiſcopi Diœceſibus. Cui ut incommodo mederetur nihil reliquum videbat, niſi ut Viros doctrina celebres gratia ſua augeret, atque hanc Licentias ad Praxin concedendi facultatem idoneis Judicibus permitteret. His itaque rationibus inductus

Col-

Collegii fundationem animo concepit; & favore, quo tum in Aula, præcipue apud inſignem illum Patriæ ſuæ amatorem & munificum omnis doctrinæ Patronum, Cardinalem Wolſæum, pollebat, Litteras Patentes a Rege obtinuit, Senatus poſtea auctoritate confirmatas, quibus Medicorum Societas Legalis in hac Urbe conſtituta eſt; atque harum vi Collegium in Communitatem redactum, & ſingulos quoſque ad Medicinæ Praxin admittendi, & Præſcriptorum Formulas inſpiciendi, jus unicum poſſidet. Illic etiam apertiſſime declaratur, nulli cuiquam licitum eſſe Medicinæ uſum in quavis extra Londinum Diœceſi, qui non ante a Præſide tribuſque de Electorum numero examinatus, Litteras eorum Teſtimoniales obtinuerit: excepto, ſiquis Gradu in alterutra Academiarum inſignitus fuerit: tales enim, etiam abſque Epiſcopi ullius Licentia, per univerſam Angliam id agendi jus habent, præterquam intra ſeptem millia paſſuum a Londino. Id Senatus decretum hodieque tam valet, quam quod maxime; idemque in omni Diœceſi, prout a Legibus conſtitutum eſt, ſervari cupimus.

Curavit etiam Linacrus, ut Succeſſores ejus ea Statuta Legeſque condendi potentiam haberent, quæ pro variis occaſionum temporibus utilitati publicæ plurimum expedire judicarent; qui, ut eos merito ſuo non defraudem, adeo exacte Fundatoris ſui propoſitum ſecuti ſunt, eamque ſemper & dignitatis ſuæ, & boni publici, & Academiarum honoris, curam habuerunt, ut perpetua

petua in hac Communitate lex ſit, nulli pro Socio in eam cooptari licere, aut negotiorum ejuſdem eſſe participem, niſi qui in altera earum Doctoris Gradum capeſſiverit, præter Medicos Regis publico ex reditibus Angliæ ſtipendio donatos.

Aliis Legibus munus aliud graviſſimum Collegii curæ demandatum eſt, ut Officinas inviſant, & Medicamenta inſpiciant: quæ res profecto haud pluris Medici, quam ipſius ægri, intereſt. Privilegium hoc initio intra Civitatem circumſcriptum erat: quo tempore fortaſſe nulla in Suburbiis Medicamenta a Pharmacopolis vænibant; ſed cum haud ita pridem Regis ac Senatus prudentia & auctoritate ditio hæc ampliata ſit, Provinciam iſtam ea diligentia, æquitate, & candore Cenſores adminiſtrarunt, ut minime dubium ſit quin eandem Legum latores velint iiſdem præfectis prorogare.

Primus novi ſui Collegii Præſes extitit Linacrus, atque in eodem honore per ſeptem annos permanſit. Cœtus in ipſius Domo congregabantur, quam Communitati moriens legavit, quæque ab ea etiamnum poſſidetur. Hæc utique ſeipſam ſatis commendat inſtitutio. Id enim ſine dubio fuit Linacri conſilium, non modo ut amicitia & unanimitas inter Medicos conſtaret (quod per ſe ſane res erat haudquaquam levis) ſed ut hoc modo Reipublicæ utiliores redderentur. Exiſtimavit etiam, cum a vulgaribus Empiricis ſegregati eſſent & inſigne aliquod honoris incrementum cepiſſent, fore ut generoſus quidam æmulationis ardor inter homines

nes liberaliter inſtitutos accenderetur, quo impulſi Naturam Morborum & Medendi Methodum feliciter in Humani generis uſum inveſtigarent. Neque Fundatori forſan ulli contigit, ut conſilia ſua optati ſucceſſus æque ſequerentur, ſiquidem hæc Societas novam perpetuo hominum ſeriem produxit, qui Praxi ſua Scriptiſque Patriæ famam atque commoda auxerunt; & is qui futura animo præcipit; neceſſe eſt ut Virorum pari doctrina florentium proſpectu lætetur.

IN.

INDEX

PROPRIORUM NOMINUM.

A.

AAron *Alexandriæ Presbyter* 198. *triginta Libros, Medicinæ Pandectas, vocatos ſcripſit* 198. 215

Abano (Petrus de) *Conciliator celebris* 177

Abbas *Chalipha* 198

Abdalanarackus 257

Abdil *Aziz Ægypti Chalipha* 197

Abenguefit, *Auctor Arabicus* 266

Abi Osbaia, *Biographus Arabs* 153. 197. 201 *vitas pluſquam trecentorum Medicorum enarravit* 213 *quæ ad Medicinæ Hiſtoriam parum conferunt* 214

Abulpharagius *Auctor Arabicus explicatiſſimam ſcripſit Hiſtoriam* 4. 5. 197. 201

Achilles *Gaſſerus* 111. 116

Acoſta (Chriſtophorus) 315

Actuarius *Zachariæ Filius* 13. 69. *Auctor non ſpernendus* 158. *ejus Opera, & quidnam præcipue in Medicinæ incrementum contulerit* 159 -- 178. *primus Græcorum mitiora deſcripſit Purgantium genera* 165. *ætas in qua vixit haud certo determinari poteſt* 174. *de ea Conjecturæ* 174 -- 178 *ſeptem libros de Urinis ſcripſit* 172

Adad'*Odaula Chalipha* 214

Adolphus *Occo* 111

Ægyptii, *in quamplurimis Morbis diuturnis Arterias non minus quam Venas ſecare ſunt ſoliti* 108

Aë-

Aëtius 2. 12. *quo tempore floruit* 3. *Chirurgiam ipſe exercuit*, *&* *Operationes deſcripſit* 9. *in illius ſcripſit diverſa Veterum fragmenta conſervantur* ibid. *in Chirurgia multa notatu digniſſima tradit* 21. *varias Cauteriorum potentialium efficiendi vias deſcribit* 24. *Dracunculorum mentionem facit* 30. *multa de externis Remediis accurate diſſerit* 32. 33. *&c. novos multos deſcripſit Morbos* 181. *Morborum Oculi Symptomata & Curatio fuſe ab eo deſcripta* ibid.

Agathias *Hiſtoricus* 4. *quo tempore ſcripſit* ibid.

Albucaſis, *Alſabaravius etiam dictus*, *Arabs* 266. *Auctor operis quod Al-Tarif vocatur ſive Methodus Medendi*, *& Libris de Operationibus Chirurgicis* 267. 268. *Operis Chirurgici particularis deſcriptio*, *eorumque quæ in hac parte Medicinæ adjecerit* 268. 269. *In Diagnoſtica Medicinæ parte*, *& diſtinguendis Symptomatis excellere dicitur* 267. *illius ætas incerta* 269. *de ea Conjecturæ* ib. & 270. *in Operationibus Chirurgicis audaciſſimus* 299. *&c.*

Alexander *Stephani Medici filius* 52. *locus illius Natalis* 53. *Ætas* 4. *ipſius ejuſque Operum Character* 49. 53. *de Podagra integrum ſcripſit Librum.* ib. *Praxis ejus* 55. 56. *&c.*

Alexandria, *etiam poſt Ann. DC. ob Medicinæ Scholam celebris* 5. 75. 194. *Bibliothecæ ibidem immenſus Librorum numerus poſt Ptolemaicæ ſub Julio Cæſare incendium*. 5. *hæc Bibliotheca ab Arabibus igne conſumpta* 194. *in hac Urbe quatuor Thermarum millia* 5

Alexandrina *Bibliotheca ab Amruò Chaliphi juſſu deſtructa* 5. *incredibilis in ea Librorum numerus, poſt Ptolemaicæ incendium, Principum munificentia congeſtus*. ibid.
Alexius I. *Conſtantinopolitanus Imperator* 170
Alfanus *primus Salerni Archiepiſcopus* 324.
Alfraganus, *Aſtronomus* 203
Alkindus, *Libri de Medicamentorum Doſibus Auctor* 240
Almanon *Hiſtoricus* 195
Almanon *Raimidi Caliphæ filius natus minor* 200. 201
Almanzor *Calipha*, *inſignis Litterarum fautor* 198
Almenar (Johannes) *Hiſpanus*, *Auctor libri de Lue Venerea* 412
Almodi *Chalipha* 200
Alphonſus Ferrus *Auctor Tractatus de Vulneribus Sclopeto illatis* 428
Alpinus (Proſper) *Venetus*, *Medicus doctus*, *variorum Medicinæ Tractatuum Auctor* 11. *Methodicorum Doctrinam plene & minute expoſuit* 74. *Arteriotomiam ſatis tutam experientia comperit* 108
Alſaharavius 412. *vid.* Albucaſis
Alwalidus *Ægypti Rex* 197
Amruus *ſub Othmane Chalipha Imperator Exercitus, qui Alexandriam expugnavit & diripuit* 5.
Andromacus *Cretenſis Medicus*, *Auctor Theriacæ quæ ejus Nomen gerit* 42
Andronicus *Imperator Conſtantinopolitanus* 174.
Anſelmus de Januis *Chirurgus* 384
Antipater *Medicus* 161

An-

Antyllus, *Auctor inſignis* 10. *varios ſcripſit Libros, in quibus de Arte tractat Gymnaſtica* ibid.

Apono (Petrus de) *in Regione Patavina natus, qui Librum Conciliatorem dictum conſcripſit* 345. *atque etiam Supplementum ad Meſuen* 348

Apollonius, *Auctor Medicus* 10

Arabes *licet Natio barbara, celebris tamen* 193. *haud minus Eruditionis gloria quam bellica laude excelluerunt* ibid. *quibus modis Græcæ primum apud illos Literæ ingreſſum repererint* 194. *&c. illorum in Scientiis progreſſus* 205. *& ſeqq. in Aſtrologia* ibid. *in Re Mathematica.* 206. *& ſeqq. in Philoſophia Naturali.* 209. *& ſeqq. in Medicina practica.* 210. *omnia fere in Medicina Græcis debent; aliqua tamen in iis occurrunt, in Græcis non invenienda.* 210. 211. *eorum Opera cum fructu poſſe legi.* 212. 314. 315. *primi Medicamenta Chymica in uſum duxerunt.* 315. *multa Rei Botanicæ, Materiæque Medicæ adjecerunt* ibid.

Archigenes, *Vir Clariſſimus, Sectæ Pneumaticæ Medicus* 9. 22. 24. 55.

Arculanus (Johannes) *qui primum ſeculo decimo quinto Fonticulos in Doloribus Oculorum, Aurium aut Dentium adhibuit* 28

Ardernus (Johannes) *Anglus, Chirurgus haud ignobilis qui Volumen ingens de Medicina & Chirurgia reliquit* 388. *alia ejus Opera, & Praxis* 389. *& ſeqq.*

Arebindus, *ab Imperatore Conſtantinopolitano in Perſiam Legatus* 78

Aretæus 50. *varia ejus Placita atque Conſilia* 55. 63. 105. 124. 133

Argillata (Petrus de) *qui Primus e Recentibus Spinæ Ventoſæ Curationem Chirurgiæ ope præſtitit* 229
Ariſtoteles 204
Arnoldus de Villa Nova, *Medicinæ atque Aſtrologiæ Scientia clarus, Chymiæ imprimis peritus* 343. *ejus Opera, Locus Natalis, & Ætas* 343. 344. *&c. Quindecim ejus Propoſitiones a facultate Theologiæ Pariſienſi condemnatæ* 346
Aſclepiades, *e Cypro Hiſtoricus, & Medicus* 21. 124
Aſclepiodotus, *in Medicina, non minus quam in Mathematicis & Muſica, verſatus* 62. *Hellebori Albi uſum aliquamdiu intermiſſum, in Melancholia præſertim, revocavit* ibid. *eaque de Cauſa inclaruit* 76
Aurelianus (Cælius) *Medicus* 25. *variæ illius Opiniones, Placita, Concilia* 39. 56. 64. 124. 290
Aurelianus, *Imperator Romanus* 198 199
Avenzoar, *Medicus Arabs, ex Patre & Avo Medicis prognatus* 238. 239. *quid in Medicinæ Incrementnm contulerit* 239 -- 261. *Librum Thaiſſer dictum ſcripſit, qui omnia Victus & Medicinæ Præcepta in pleriſque Morbis contineret* 238. 239. *in quo multa Medicamenta non alibi invenienda* 253. *Pharmaceutices & Chirurgiæ peritus* ibid. & 258. *ætas in qua floruit incerta* 338. *Annos vixit centum triginta* ibid.
Averrhoës, *Medicus Arabs & Scriptor celebris* 261. *& ſeq. Locus ejus natalis & Studia* 261. *Auctor Libri, Colliget, dicti, qui* to-

totam Medicinæ ſcientiam continet 262. *multa in Ariſtotelem Volumina ſcripſit* ib.
Avicenna, 22. 31. *Magnum Opus confecit qui Canon dictus eſt* 237. *ejus Genus, Patria & Ætas* 235

B.

BAchtishua (Gabriel) 322
—— (Georgius) *Medicus Indus, Religione Chriſtianus* 198. *multos Libros Medicos Arabice traduxit* ibid. *Chaliphæ Raſhid Medicus conſtitutus eſt, centum Drachmarum millium ſtipendio illi conceſſo* 200
Baco, *Angliæ Cancellarius* 340. *illius obſervatio* ibidem.
Baco (Rogerus) *Anglus vulgo Frater Baco, eximii Ingenii Vir, Chymicus & Mechanicus inſignis* 332. *ejus Natales & Studia* 332--343. *inter primos qui in Occidente Artem Chymicam excoluit* 332. *Rei Mathematicæ & Medicæ Operam dedit, & Theologiæ Profeſſor creatus eſt* 333. & 334. *Opticæ, Aſtronomiæ, & Mechanicæ Scientiæ peritus* 334. *quod Mathematicæ Scientiæ ope præſtitit, Magiæ ſuſpicionem incurrit* 338. *ejus Opera* 339. 340
Bagdad *amœniſſima Civitas, ab Almanſor Chalipha condita, & propter ſitus amœnitatem Chalipharum facta ſedes* 198
Baleus 368
Barbaroſſa (Fredericus) *Imperator* 170
Barbettus *Chirurgus* 100. 103. 113. 244
Barchuyſen, *Auctor recens, longum de Medici-*

dicinæ Hiſtoria Opus conſcripſit, in quo Medicorum Theoriam, Praxi neglecta, explicavit 20.156
Bartholinus *Anatomicus* 117. *Librum de Aneuriſmate ſcripſit* ibid.
Baſilius (Sanctus) *Medicinæ peritus, eamque profeſſus* 134
Bauhinus (Caſpar) *Botanicus* 255
Baylius 263. 264
Bellonius 272
Benjaminus e Tudela, *Judæus, Scholam Salernitanam laudat* 382
Berengarius Carpenſis, *vid.* Jacobus Carpus.
Bernardus (Carolus) *Anglus, nuper Chirurgus Regius* 101. *ejus ſententia de Veterum ſua in Arte excellentia* 129 -- 133
Bertrutius (Nicolaus) 385
Blockius, *Spathomeles Inventor, Inſtrumenti quo peragitur Paracenteſis* 285
Blondus 82
Boccacius 408
Boëthius, *Nobilis Romanus a* Theodorico *Oſtrogothorum Rege in Exilium miſſus, & poſtea Capite multatus* 83
Bokhari, *Mahometanus Mariſci Diſcipulus* 249
Bonanto (Petrus de) *Guidonis Magiſter* 387
Borgarutius 411
Borgia (Cæſar) *Alexandri VI. Papæ Filius* 409. 410
Braſavolus, *ingens Volumen de Lue Venerea edidit* 426
Brunus, *Natione Calaber, & Auctor Chirurgicus* 300. 374. 375

Bucas 86
Buhahyliha Bengeſta, *Judæus*, *Caroli Magni Medicus* 329
Bulcaſem, *Auctor Arabicus qui de Medicina ſcripſit* 266. 313
Busbequius, *Imperatoris in Aulam Turcicam Legatus* 196. *ingentem pretioſiorum Codicum*, *præſertim in Re Medica numerum collegit* ibid.

C.

CÆſalpinus 142. *Anaſtomoſeos mentionem facit* ibid. *Circularis Sanguinis Progreſſus illi incognitus* ibid.
Cæſarea *Bibliotheca* 156. 174. 196
Cajus, *Anglus*, *Vir celebris & eruditus* 393. 440. *Sudorem Anglicum accurate deſcripſit* ibid.
Callicles (Nicolaus) *inſignis duodecimi ſeculi Medicus* 171
Camanutali, *Bagdadi Medicus* 26. *de Oculorum Morbis ſcribit* ibid. *Setacei bis mentionem facit* 27. & 266
Campegius (Symphorianus) 344
Cantacuzenus (Johannes) 175
Carpus (Jacobus) *Chirurgus & Anatomicus inſignis*, *qui Unctionem Mercurialem inveniſſe fertur* 413. *Anatomiam inſtauravit & auxit*, *multaſque Obſervationes & Inventa utilia reliquit* 432
Cataneus (Jacobus) *Chirurgus*, *qui de Symptomatis & Curatione Luis Venereæ ſcripſit* 415
Cavades *Choſrois Perſarum Regis Pater* 83

Cel-

Celſus 9. 21. *Cauterii Uſus variis in Morbis ab eo collaudatus* 25. *Lex perpetua ab eo tradita in Cauteriis obſervanda* ibid. *vid.* 43. 63. 71. 98. 101. 132
Champerius, *Vitarum Scriptor* 345. 346
Checus (Johannes) *Eques Linacri Orationem criminatur* 436
Choſroës, *Perſarum Rex*, 79. 80. *Philoſophiæ ſtuduit, & omnes ſummi Imperatoris Virtutes poſſidebat* 81. 82
Claudius, *Tiberius*, *Imperator Romanus* 28
Clemens IV. *Papa Romanus* 335
Clericus 3. *Hiſtoriam Medicinæ ad Galeni temporum finem deduxit* ibid. *non ita feliciter in Specimine Hiſtoriæ adjuncto ſucceſſit* 3. 4. *vid.* 10. 343. 408
Colletus (Doctor) *Sancti Pauli Decanus* 401. 439
Columbus (Chriſtophorus) 396
Columbus, *peritus Anatomicus* 140. *Structuram & uſum ſingularum partium ad Corpus pertinentium accurate deſcripſit* 141. 244
Columella 28
Comnena [Anna] *Alexii Imperatoris Filia, cujus Hiſtoriam Scripſit, Princeps erudita, Scientiæ Medicæ haud ignara* 154. 157. 170
Comnenus [Iſaacus] *Imperator*, *A. D.* MLX. 184
Conringius 360. *Roſam Johannis de Gaddesden, librum ita dictum laudat* ibid.
Conſtantinus Africanus, *Vir doctus & Medicinæ peritus* 298. 324. *ejus Ætas, Locus natalis, Opera, &c.* 323. 324. 325. 326
Conſtantinus Pogonatus *Imper.* 4

Conſtantinus *Porphyrogenitus*, *ſeptimus ejus nominis Imperator* 154
Cophon, *Libelli de Purgantibus atque Opiatis Auctor* 354
Cornarius, *Dolabellarum in Paulum Auctor* 180
Coſmas, *cui Alexander Volumina ſua dicavit* 54
Curtius (Marcus) 321
Cutilas, *Sagitta*, *vulneratus interiit* 86
Cyprianus, *Peritus Lythotomus* 301
Cyrillus (Sanctus) *Alexandriæ Epiſcopus* 3. *ejus Obitus* ibid.

D.

Damaſcenus (Johannes) *Auctor undecimi Sæculi*, *alius à Meſue*, *a Conſtantino Africano ſæpius memoratus* 324
Damaſcenus (Johannes) *Meſue dictus qui circa finem duodecimi Sæculi floruit*, *& primus Aquæ Roſarum chymicæ conficiendæ modum deſcripſit* 170
Damaſcius Syrus, *Philoſophus* 80
Danus *Auctor Collyrii ingenti Pretio Conſtantinopoli venditi* 46
Daniel (Pater) *illuſtris Hiſtoricus* 340. *res mira ab eo memorata* ibid.
Dante, *Scriptor ſatyricus* 408
Demetrius Chalcondylas 335
Demetrius Pepagominus, *Libelli de Podagra Auctor* 158
Demoſthenes, *Scriptor intelligens*, *Alexandri Herophilei Diſcipulus* 182, *tres Libros de Oculorum morbis conſcripſit* 452

Der.

Derbiæ Comes [Henricus] *Dux Lancaſtriæ creatus* 389
Deſiderius, *Abbas Monaſterii Montis Caſini, poſtea in Pontificatum electus* 324
Diemerbroekius 113
Diocles Caryſtius, *Medicus ætate famaque Hippocrati ſecundus* 5. 6. *Epiſtola ejus ad Antigonum, a Paulo conſervata* 96
Diodorus Siculus 298
Diogenes *Phœnix* 80
Dioſcorides 68
Dolæus 161
Donatus *ab Altomari* 14
Douglas [Doctor] *accuratus ac diligens Anatomicus* 104. *curioſiſſimæ Peritonæi Præparationes ab eo factæ* ibid. *Lateralis in Calculo Sectio accurate ab eo deſcripta* 431
Ducas [Conſtantinus] *Conſtantini* XII, *Imperatoris Pater, Litterarum Amator Cultorque* 154

E.

Edwardus, *Angliæ Rex, Confeſſor appellatus, primus fuiſſe dicitur, qui Regiam Strumoſorum Tactionem exercuit* 357. 358
Edwardus I, *Angliæ Rex* 353
Elkenani, *Alexandriæ Medicinæ Profeſſor* 197
Elmacenus *Scriptor Arabicus* 200
Elpidius, *Theodorici Gothorum Regis Archiater* 83

Eraſiſtratus, *Medicus celebris, in Seleuci Nicanoris Aula* 236

Eraſmus (Deſiderius) *in Oratione ſolutus ac Negligens* 336

Eſdras, *Auctor Antidoti ejus nomine inſigniti* 155

Euclides, *Alexandriæ oriundus, celebris Mathematicus* 204

Evergetes (Ptolomæus III.) *Ægypti Rex* 10

Eunapius, *Hiſtoricus, idemque Medicus* 3. 18. 19

Euſtachius, *peritus Anatomicus* 432

Evagrius, *Hiſtoricus* 91. *Peſtem exitialem Conſtantinopoli, A. D. DCLIII. graſſatam, qua ipſe laborabat, deſcribit* 91. 92. 93

F.

FAbricius ab Aquapendente, *Medicus & inſignis Chirurgiæ Magiſter* 8. *vid.* 74. 101. 126. 132. 143. 274

Fabritius (Georgius) 204. 427

Fabritius (Hildanus) *Germanus Natione, Chirurgus & Chirurgiæ Scriptor celebris* 37 -- 42. 48. 100

Falcandus de Luca (Johannes) *primus in Anglia Pharmacopola, qui Medicamenta venum dedit* 367

Fallopius (Gabriel) *Medicus, Anatomes & Chirurgiæ Profeſſor celebris* 40. 42. 112. 420. 432

Farraguthus, *Judæus, Caroli Magni Medicus* 329

Ferdinandus, *Caſtiliæ Rex, qui Judeos ex Hiſpania profligavit* 401

Fer-

Fernelius [Johannes] *Henrici ſecundi*, *Galliarum Regis*, *Medicus primarius* 111. 415. *primus Gonorrhææ mentionem facit* 419
Ferrandus (Gonſalvus) *primus qui Guaiacum in Europam detulit*, *ex America* 414
Ferrara [Gabriel] *inter primos qui Duræ Matris Inciſionem*, *ſi Materia ſubtus contineatur*, *commendavit* 274
Ferrus (Alphonſus) *Inſtrumenti Inventor quo Sclopeti Glans ex Vulneribus extrahitur*, *ab ejus Nomine Alphonſina dicti* 428. 429
Fienus *duæ ab eo aſſignatæ Cauſæ periculi omnem ſimul Aquam educendi in Hydropicorum Paracenteſi* 285
Flamſtedius, *Regius in Britannia Aſtronomus ingens ſtellarum fixarum Numerus ab illo obſervatus* 206
Foreſtus 14. *Opinio ejus de Aneuriſmate* 113.
Forteſcue (Johannes) *Eques*, *vir eruditus & ſapiens*, *Auctor Defenſionis Juris Regii* 358. *Morbum Regium curandi munus ad Reges Angliæ ab omni antiquitate pertinuiſſe*, *tradit* ibid.
Francatianus (Antonius) *Unctionem Mercurialem in Lue Venerea improbat* 424
Fracaſtorius, *vir in Medicina aliiſque omnibus Scientiis illuſtris Siphylidis Auctor* 416
Franciſcus Pedemontanus, *Roberti Siciliæ Regis Medicus*, *qui Meſues Supplementum continuavit* 27. *vid.* 177. 351.
Franco [Petrus de] *Lithotomiæ peritus*, *qui inciſionis Anticæ in Calculo extrahendo memorat* 401 431
Federicus II, *Imperator*, *Litterarum & Judex & fautor inſignis*, *qui ampla Privile-*

gia Scholæ Salernitanæ atque Neapolitanæ conceſſit 331

G.

GAddeſden [Johannes de] *Anglus*, *Auctor celebrati Operis*, *Roſa Angelica dicti* 359. *Operis Character* 359. 360. *non Medicinam ſolum* ; *ſed etiam Chirurgiam exercuit* 363. *ejus Praxis varioſque Morbos curandi Methodus* 363. 369

Gagnierus., *vir eruditiſſimus* 195.

Galenus, *Pergamenus*. *In Doloribus violentibus Manus atque Capitis Arterias incidere jubet* 105. 106. *omnes alios varia eruditione doctrinaque critica ſuperavit* 133. *non tamen verum eſt*, *nihil fere a Veteribus in Medicina præſtitum quod in ejus ſcriptis non reperiatur* 179. 180

Garbo (Thomas de) *Florentinus*, *Cophonis diſcipulus* 354

Garcias ab Horto, *Proregis Hiſpani Medicus*, & *peritus Botanicus* 70. 315

Gariopontus, *Libri Paſſionarium dicti Auctor* 326. 452

Gaſſendus, *vir Maximæ eruditionis*, *qui Sanguinis Circuitum*, *primo negavit*, *quem poſtea convictus amplexus eſt* 144

Gentilis, *Expoſitor clariſſimus* 328

Gerardus de Carmona, *Libri Auctor cui Titulus*, *Viaticum* 368

Geſnerus, *Auctor qui Examen Leproſorum edidit* 408. *vid.* 107. 167

Gilbertus, *Anglus*, *primus in anglia ſcriptor Practicus qui ſæculo decimo tertio floruit* 352. *compen-*

pendium Medicinæ edidit 353. *Methodus, qua Juvenem Leucophlegmatia laborantem curavit* 356. *ex ejus Scriptis Regii Strumoſorum Tactus antiquitatis colligi poteſt* 357
Glandorpius 26. *inciſionem Duræ Matris feliciter eſt executus* 174
Glanvillus (Bartholomæus) *Auctor Libri De Proprietatibus Rerum, diverſus ab eo qui Breviarium Practicæ ſcripſit* 369. *&c.*
Gordonius, *Monſpelii Medicinæ Profeſſor, qui ingens conſcripſit Volumen Lilium Medicinæ vocatum* 350
Goritius, *Auctor Libri, Definitiones Medicæ appellati* 317
Gorræus, *locum in Oribaſio corruptum reſtituit* 13.14
Græci *Medicinam in Artis ac Scientiæ formam redegerunt* 137. *Poëticam, Oratoriam, Sculpendi, Pingendique Artes, omnibus numeris abſolverunt* 138
Gregorius Nazianzenus (Sanctus) 4
Gregorius XIII, *Papa qui Kalendarium Julianum correxit* 335
Gregorius Turonenſis *eruditus ſexto ſæculo præſul hiſtoriæ Regum Galliæ & aliorum operum Auctor* 398
Grocinus, *unus ex Antiquæ Eruditionis in Anglia Inſtauratoribus* 439
Groſteſt (Robertus) *Lincolnienſis Epiſcopus Vir doctus, & Matheſeos peritus* 338
Guicciardinus, *Aneuryſmate affectus* 119
Guido de Cauliaco, *Bertrutii Diſcipulus, magni nominis & experientiæ Chirurgus* 360. *Chirurgiæ Artem in Syſtema redegit* 385.

385. *Monſpeliæ Profeſſor fuit, & poſtea Papæ Clementis Medicus* ib. *Cerebri Partem ſe homini exemiſſe narrat, qui poſtea ad ſanitatem redierit* ibid.
Guido Patinus, *Auctor qui Arabas Scriptores vehementer invebitur, ſed non ſatis cum ratione* 213. 316
Guidotius 356. *Narrationem hiſtoricam de Aquis Bathoniæ contexuit* ibid.
Guintherius, *Commentarios in Hippocratem ſub Oribaſii nomine publicavit* 19
Guiſcardus (Robertus) *Apuliæ Dux qui Conſtantinum Africanum Carthagine profugum præſidio recepit* 323
Gulielmus Britannus, *Philippo Auguſto a Sacris, cujus Hiſtoriam ſcripſit* 298
Gulielmus de Saliceto, *primus e practicis Scriptoribus qui Medicamentum Chymicum præſcripſit* 342. *Profeſſor Veronæ fuit, & Placentinus dictus, tam in Medicina quam in Chirurgia peritus* 375. 376. *Calculi extractionem particulariter deſcribit* ib. *Herniæ Carnoſæ Medelam tradit* 378. 379. &c. *Methodum Vulnera tractandi, & Curationes quaſdam non vulgares a ſe præſtitas enarrat* 382. 383. 384. 491
Gulielmus *primus & ſecundus, Siciliarum Reges, Medicinæ Fautores* 328

H.

HAly Abbas, *celeberrimus inter Arabas Medicinæ Profeſſor* 199. *antiquiſſimam & pleniſſimam Medicinæ Arabicæ & ejus Gentis Auctorum enarrationem tradidit* 214. *quare hoc opus ſuſceperit* 215
Haly (Jeſu) *Auctor in Medicina Arabicus* 266.
Harvæus Anglus, *Sanguinis Circuitus primus in-*

ventor 143. *Inventi hujus Emolumenta oſtendere inſtituerat, at Morte præpeditus* 144. 145
Heliodorus 9
Helmontius, *Chymicus Scriptor obſcurus & fantaſticus* 160
Heraclas 9
Heraclides Tarentinus, *de ratione Simplicia componendi ſcripſit* 318
Herbelotius, *Auctor qui de Mahometanorum morbis & conſuetudinibus ſcribit* 248
Hermanus Alemannus, *Latinam Logicæ ex Arabico Verſionem dedit* 338
Hermolaus Barbarus, *circa finem decimi quinti Sæculi Botanices Studium reſuſcitavit* 371
Herodicus, *primus Medicinam inſtituit Gymnaſticam* 39
Herodotus, *Sectæ Pneumaticæ Medicus* 44
Herophilus 318
Heſychius, *Scientiæ adipiſcendæ gratia plurimas Regiones peragravit, Pſychreſti Præceptor* 76
Hieronymus Fabricius 293. *vid.* Fabricius.
Hipparchus, *peritus ſui temporis Aſtronomus, Eclipſes Solis ac Lunæ per* 600 *annos ſupputavit, &* 1022 *Stellas obſervavit* 205. 206
Hippocrates, *in Suppuratione Ceratis, in Diſcuſſione fomentis tantum uſus eſt* 41. *Cautio ejus in Paracenteſi* 291
Hiſpani *primum ex America Luem Veneream in Europam detulerunt* 396. *& exinde in Americam Variolas retulerunt* 397
Hobaish, *Honaini Nepos, Traductor Auctorum*

rum Græcorum in Arabicum 204
Hobſonus *Conſul, e cujus Rene Patavii Calculus inciſione fuit eductus* 302
Hollerius, *primus qui Setaceum Acu non candente aperuit* 29. 43
Homerus 52. 78
Honainus, *Auctor Arabicus Chriſtianus, Hiræ natus, Græce, Arabice. & Syriace doctus, qui multa Arabice tranſtulit, ideoque Interpres dictus* 203. 204
Horatius a Nurſia, *Chirurgus Audax* 293
Hornius 117
Howelus, *Medicus peſtem quandam coploſe deſcripſit* 86. 87. &c.
Heutius 398
Hugo de Luca, *Theodorici Magiſter* 386. 387

I.

JAcobus (Frater) 301. *Lateralis in calculo Sectionis Inventor* 431
Jacobus Sylvius *peritus Anatomicus* 432
Jamerius, *Chirurgus, qui Tractatum Chirurgiæ edidit* 373
Innocentius Quintus Papa, *qui peſte laborans Auri Tinctura fuit curatus* 344
Johannis de Dondis, *Auctor qui de Aquis Mineralibus tractat* 371
Johannes de Romanis, *novi Inciſionis in Calculo Modi Inventor* 429
Johannes de Vigo, *Julii Secundi Papæ Medicus, qui de Variolis nonnulla edidit* 413
Johannes Forteſcue, *vid.* Forteſcue
Johannes Gandavenſis 407
Johannes Grammaticus, *vir eruditus, qui Alexan-*

xandriæ commorabatur cum a Saracenis caperetur 5. *ab eo multi MSS ex incendio Bibliothecæ ibidem ſervati* 196
Johannes Serapionis Filius, *qui primus aliquid in Medicina Arabice ſcripſit* 216. *ejuſdem ætas*. 218
Jonelius, *qui de Aquis Bathoniæ tractat* 356
Ionicus, *qui una cum Oribaſio & Magno in Schola Zenonis Cyprii fuit inſtitutus* 18
Iſaacus Honaini Filius, *qui multa Græcorum ſcripta Arabice tranſtulit* 204
Iſidorus Gazenſis, *ab aliis Peluſiota dictus, Philoſophus qui Juſtiniani temporibus floruit* 76. 80
Judæorum *multi, Medici, & a Principibus Chriſtianis ſtipendiis aucti* 329. 330
Juvenalis *Poëta* 298

K.

Kempferus, *Vir diligens & curioſus, qui multas Regiones Scientiæ cauſa peragravit, & Librum cui Titulus, Amœnitates Exoticæ, vulgavit* 32. 208
Kuſterus 77

L.

Lambecius (Petrus) *Hamburgi Hiſtoriæ Profeſſor, & Auctor variorum librorum* 13
Lanciſius 431
Lanfrancus, *Operis Chirurgici Auctor* 384. *Setacea quadringentis abhinc Annis planiſſime deſcripſit* 25. *Opiniones quædam illius peculiares* 384

Langius *169*

Laurentius (Andreas) *119*

Laurentius de Medicis *Litterarum & Litteratorum Fautor inſignis* 335

Lelandus (Johannes) 328. *368*

Leo (Johannes) *qui Hiſtoriam Africæ ſcripſit* 400

Leo Iſaurus *Imperator* 218

Leonardus de Capua 138 *ejus Deſcriptio* ibid.

Leonicenus (Nicolaus) *magnus Græcæ Medicinæ Inſtaurator, & Ferraræ Profeſſor, primus qui de Lue Venerea Librum conſcripſit* 408. 409

Leonides, *Alexandrinus Sectæ Epiſynthetica Medicus & Chirurgiæ peritiſſimus* 10. 24. 31

Lilius, *unus ex antiquæ Eruditionis in Anglia Inſtauratoribus* 439

Linacrus (Thomas) *Arthuri Principis Præceptor & Medicus* 439. *& poſtea Medicus Henrici ſeptimi, & Henrici Octavi ſucceſſive*, 440. *Collegii Medicorum Londinenſium Fundator, atque primus Præſes* 442. 443. *ejus Laudes & Character* 434 -- 444

Lindanus 4. 15

Littrus 115. 120. 122

Lobera (Aloyſius) *Hiſpanus, Caroli Imperatoris Medicus, Auctor Tractatus de Lue Venerea* 41*6*. 420

Lucas Evangeliſta, *Profeſſione Medicus, cujus Sermo ad Veterum normam, illo cæterorum Evangeliſtarum propius accedit quod exemplis illuſtratur* 134 -- 137

Lucretius *94*

Lullius, *Auctor ænigmaticus, qui Rogeri Baconis ſe Diſcipulum profitetur* 333

M.Ma-

M.

MAchelli, *qui Rhaſis Verſionem Græcam Latine tranſtulit* 307
Maggius (Bartholomæus) *de Vulneribus Sclopetorum Ićto facto fuſe tractat* 428
Magi *a Choſroë in Perſia convocati* 79
Maginus, *qui in Schola Zenonis Cypri fuit inſtitutus* 18
Maharncourt (Petrus de) *Dominus Experimentorum dictus, Chymiſta celebris* 332
Mahomed Alamin, *Raſhidi Filius natus maximus* 200
Mahometani, *ubi templum condere, ibi & Noſocomium, & Collegium fundare ſolent* 199. 200
Mahometes, *in Scientia Medica, Empirica præſertim, verſatus, Aphoriſmorum Librum compoſuiſſe fertur* 195
Malelas, *Hiſtoricus* 77
Mantias, *Herophili Diſcipulus, qui de præceptis atque ratione Medicamenta componendi ſcripſit* 318
Marcellus Empiricus 179. *Compilator inſignis* 326
Marcellus Sidetes, *qui Libros de Morbis duos & quadraginta verſu compoſuit* 12
Marchettus (Dominicus) 122. *Modum docet operandi in Spina Ventoſa* 228. *Inciſionem Duræ Matris feliciter executus eſt* 274
Marcus Antoninus, *Imperator* 12

Margravius 428

Mariſſi, *Philoſophiæ & Legis Mahometanæ peritus, primus eſum Aſininæ Carnis permiſit* 248

Martinus de Athera, *Dominicanus, qui Diſputationem habuit cum Arnoldo de Villa Nova coram Papa Clemente Quinto* 345

Martius (Jeremias) *Editor Græcæ & Latinæ Operis Enchiridion Medicum inſigniti* 154

Maſerjawaichus, *Syrus, Religione Judæus, qui Pandectas Medicinæ Aaronis Alexandrini Arabice tranſtulit* 198

Maſſa (Nicolaus) *Anatomicorum nulli ſuæ ætatis ſecundus, Auctor qui ſcripſit de Lue Venerea* 418. 419. 432

Maſſarias, *nobilis in Italia Medicinæ Profeſſor* 66

Matthæus *de Gradibus* 276

Matthiolus, *Medicus, & Botanicus* 254. 381

Maynardus (Petrus) *Veronenſis Auctor qui Luis Venereæ Symptomata enucleatus quam omnes ætate ſuperiores deſcribit* 415. *Aſtrologiæ multum addictus* ibid. & 416

Meckerenus, *Chirurgus qui Arteriotomiam ſæpius & tuto præſtitit* 107

Mercurialis 70

Merklinus, *Medicus qui omnes Morbos, Recentes nunc vocatos, Veteribus cognitos aſſerit* 227

Meſue, *natione Syrus, inſignis Medicinæ Profeſſor in Civitate Bagdad* 200. 215. *ſeptem ac triginta Volumina ab eo conſcripta* 216. *locus natalis Genus, educatio* ibid.

Mezeraius (Franciſcus) *Gallus, Hiſtoricus* 303

Mi-

Michaël *Scotus Imperatoris Frederici ſecundi Aſtronomus* 337
Monardes, *tractat de Materia Medica* 71. 428
Morellus 155
Moſes (Rabbi) *Auctor in Medicina Arabicus* 266
Mundinus, *Mediolanenſis*, *Anatomiæ Volumen compoſuit, cui Obſervationes novas, & Reperta quædam inſeruit* 350
Muſurus (M.) *Demetrii Pepagomeni Libellum de Podagra e Græco tranſtulit* 158
Myrepſus (Nicolaus) *ultimus Græcorum Medicinæ Scriptorum* 167. *Libri Antidotarium dicti Auctor* 177

N.

NAſireddinus, *Scriptor Arabicus Mathematicus, qui Apollonii Verſionem a Thabe Ben Corab retractavit* 207
Natalis Montoſaurus, *qui de Lue Venerea ſcribens Leoniceno adverſatus eſt* 409
Naudæus (Gabriel) *Auctor Gallicus, qui de Bello, Magica, Fratribus Roſæ Cruciatæ, &c. ſcripſit* 347 *&c.*
Neander, *Vitarum Scriptor fabuloſus* 237. 323
Nemeſius, *Emiſſæ Epiſcopus, Librum de Natura hominis circa quarti Sæculi finem, compoſuit, cui Circulationem Sanguinis fuiſſe notam falſo aſſeritur* 139. *&c.*
Nicolaus de Regis, *Calaber, Græcæ Latinæque Linguæ peritus, qui Libros aliquot Galeni Latine reddidit* 385

Nicolaus Quartus, *Papa, qui Monſpelii Academiam fundavit* 350

Nicoſtratus, *cujus Antidotum Colicum duobus Talentis æſtimabatur* 46

Nonus, *Auctor Græcus qui Enchiridion Medicum compoſuit, Conſtantino Porphyrogenito inſcriptum* 154. 155

Nuckius, *Batavus, Scriptor Anatomicus* 103. 433

O.

ORibaſius, *excelſæ Indolis Vir ſui Temporis doctiſſimus, inter Medicos peritiſſimus, Auctoritate non minus quam Doctrina valens* 7 -- 21. *ætas in qua vixit* 3. *locus Natalis & Scripta, quorum plurima deperdita* 18. 19. *quæ licet magnam partem Collectiones, in iis tamen multa de ſuo, ad Medicinæ Incrementum conducentia, fruſtra apud Antiquiores quærenda, reperiuntur* 15. *multa apud eum Medicamenta, a ſuperioribus non deſcripta* 10. *Curandi regulæ in variis Caſibus ab eo commodiſſime deſcriptæ* 15

Oſthanes, *Unus ex Antiquiſſimis apud Perſas Magis* 51

Othmanes, *Chalipha* 4

P.

PAlladius, *Sophiſta & Iatroſophiſta dictus* 148. *ætas in qua vixit, Scripta ejus, & eorum Nota* 149. 150

Pandectarius, *Matthæus Sylvaticus*. vid. *Sylvaticus*.

Paracelſus *Chymicus Homo illiteratus*, *&* *fanaticus* 2

Paræus (Ambroſius) *Carolo IX*, *&* *Henrico III*, *Gallorum Regibus Chirurgus*, *ſuæ Artis peritus*, *&* *Auctor operum in ſua Facultate* 99. *Inciſionem in Hernia Inteſtinali approbat*, *&* *Arteriæ Temporalis Sectionem ſua & aliorum experientia commendat* 107. 120. *Arteriarum Deligatio in Amputationibus ab eo primum inventa & adhibita* 145

Paravicius (*Magiſter*) *qui Avenzoaris Verſionem ex Hebraico ſermone vulgavit* 338

Paſquierus, *Vir doctus*, *&* *variorum Operum Auctor* 264

Paulus, *ultimus ex veteribus Græcis in Medicina Scriptoribus* 95. *ætas ejus*, *&* *Locus natalis* ib. *primus Artem obſtetriciam tractavit* 95. 96. *operam ejus omnem in alienis laboribus colligendis non conſumſit*. 96. 97. *Operationes Chirurgicas ipſe adminiſtravit* ibid. *Chirurgia ejus Librorum ab ejus temporibus huc uſque editorum quaſi fundamentum* 127. *eorum quæ in Medicinæ incrementa attulit magis ampla*, *&* *particularis deſcriptio* 95 -- 133

Pecquetus, *qui Chyli Receptaculum detexit*, *&* *in Corpore Humano Ductum Thoracicum primus inveſtigavit* 144

Pedemontanus (Franciſcus) *Roberti Siciliæ Regis Medicus* 27. 177

Perzoes, *Medicus*, *qui Librum de Indorum Sapientia*, *Choſrois Perſarum Regis rogatu*, *contexuit* 82. 158

Petitus 264

Petrarcha (Franciſcus) 408
Petronius *de Lue Venerea ſcribit, & curationem Gonorrhœæ Virulentæ tradit* 421. 422
Petrus Archiater, *Theodorici Gothi Medicus* 3
Petrus Monſpelienſis, *Pharmacopola Principis, Edwardi Tertii tempore* 367
Pharmacopolæ *Regum Angliæ, ante Sæculum decimum quartum ab exteris Regionibus accerſiti* 367
Philaretus, *ſub cujus nomine prodiit Tractatus de Pulſu* 328
Philippus Primus, *Gallorum Rex, ante cujus tempus nihil de Tactione Regia invenitur in eorum Hiſtoriis* 357 358
Philoſtratus, *Sophiſta* 92
Philotheus, *ſub cujus nomine prodierunt Commentarii in Aphoriſmos Hippocratis* 152
Photius, *Patriarcha, vir omni Litterarum genere imbutus, Bibliothecæ & aliorum Operum Auctor* 19. 77. 134
Piſo, *Materiam Medicam locupletavit* 163. 428
Pittus, *Scriptor Anglus* 368
Plato, *Philoſophus, Academicorum Princeps* 66. 337
Plempius, *Medicus Inſtitutionum Medicinæ Auctor* 254
Plinius, *Naturalis Hiſtoriæ Auctor* 6. 71. 137
Politianus, *Grammaticus, Linacri Magiſter* 436
Poſidonius, *Auctor inſignis, a Galeno multum laudatus* 10. 15
Priſcianus (Theodorus) 298
Procopius, *inſignis Hiſtoricus, Cæſarienſis, Beliſa-*

ſario Duci Amanuenſis, *quem etiam Medicum fuiſſe conjicitur* 82. *quod Exemplis ex eo ſumptis confirmatur* 82 -- 95

Protoſpatharius, *vid.* Theophilus

Pſellus (Michael) *Auctor Libri de Qualitatibus & Virtutibus Alimentorum*, *& aliorum plurium* 156. 157. *de cujus ætate & Charactere Auctores diſcrepant* 157

Pſychreſtus (Jacobus) *Medicus nobilis Leonis Thracis Archiater* 3. *Statua ei a Senatu poſita in Zeuxippi Thermis*, *& altera Athenis* 76

Ptolemæus (Claudius) *Aſtronomus* 204. 205. 206

Purmannus, *ſe feliciter Bronchotomiam præſtitiſſe narrat* 125

Pyrrho 79

R.

RAchendytes (Joſephus) *Medicinæ Profeſſor* 175

Rapinus 265

Raſarius, *Oribaſii Traductor* 19

Rashidus, *Chalipha*, *Imperator ex Abbatis domo Quintus* 197. *qui Urbem Bagdad Templis*, *& Scholis publicis ornavit* 199. 200

Ravus *Medicinæ Profeſſor*, *& Lithotomiæ peritus* 300. 431

Readus (Johannes) *Anglus*, *Chirurgus*, *qui Alderni Tractatum de Fiſtula Anglice vertit* 390. 391

Regius, *Aneuryſma Ruptionem eſſe in Arteria ſtatuit* 113

Reinerus, *Antiquitatum Scriptor* 367

Reineſius, *multum impendit operæ in emendando textum PandeĉCtarum Medicinæ Matthæi Sylvatici, & Paſſionarii Garioponti* 452

Renaudautius (Theophraſtus) *Rerum Novarum ſcriptor qui duas Epiſtolas a Fabricio editas compoſuit* 197. 204

Rhapta, *Barbariæ, in Æthiopia Metropolis* 69

Rhazes, *Arabs, Medicus, Auctor Libri Continens dicti* 25. 219. *quibus in Locis, & contra quos Morbos Setacea adhibenda docet* 27. 29. *Hominis meminit qui quadraginta Vermes, Dracunculi vocatos, habuit e corpore extractos, & ad Sanitatem pervenit* 31. *Opinio ejus de Ferro intus dato* 72. *primus Medicamentorum Chymicorum mentionem facit* 169. *quidnam ex ſuo in Medicinæ incrementum contuliſſe videtur* 224. - 235 *Alchymiæ peritus* 229

Richardus, *Anglus, Auctor tractatus Chymici Correctorium dicti* 344

Richardus *Phyſicus Eccleſiæ Sancti Pauli Præbendarius* 267

Ricius (Petrus) *qui Albucaſim ex Arabico tranſtulit* 366

Riolanus 57

Riverius 317 *Sennerti Exſcriptor* 56

Robertus *Normandiæ Dux, Gulielmi qui Angliam ſubjugavit Filius* 326

Robertus *Rex Neapolitanus, Scientiæ Medicæ Fautor inſignis* 350

Robertus *Siciliæ Rex, cujus juſſu Nicolaus Regius aliquot Galeni Libros e Græco traduxit* 385

Ro-

Rogerius, *Auctor, quem Rogerinam ſcripſiſſe arbitratur Hiſtoriæ hujus Auctor* 370 *&c.*
Rogerus Baco *vid.* Baco.
Rogerus Parmenſis, *Librorum quorundam Chirurgicorum Auctor* 342. 373
Rogerus Dux, *utriuſque Siciliæ Rex primus, ſtudiis Medicinæ magnus Fautor* 328
Rolandus, *Operis Chirurgici Auctor* 370. *Setacei mentionem facit, & quomodo faciendum ſit docet* 26
Rondeletius, *qui Librum de Morbis per Symptomata diſtinguendis compoſuit* 245
Rouſſetus, *Inciſionem in Hernia Inteſtinali commendat* 99. *primus qui Inciſionem in Renum Calculo ſerio præcepit* 303
Rufus Epheſius, *Libri de Melancholia Auctor* 325
Ruyſchius 119. 121

S.

Sabellicus 82
Salamanticæ *Academiæ Decretum* 321
Salius (Petrus) 57. 58. 164. 243
Sanctus Blaſius, *a quo Incantatio quædam Medica nomen habet* 47
Sanctus Marcus, *Evangeliſta, ubi de Morbis loquitur Vocibus non ita idoneis utitur, ac Sanctus Lucas* 134
Sanctus Paulus ibid.
Santalbinus, *Traductione Commentariorum Palladii in Hippocratis Librum de Fracturis edidit* 149
Sapores, *Perſarum Rex, qui Jondiasburum ſeu Niſaburum Choraſanæ Metropolin condidit* 198
Sa-

Saporta 116

Sarisburienſis (Johannes) *Anglus*, *Medicinæ Scholam Monſpeliacam multum a priſtino ſplendore ſuo tempore decidiſſe narrat* 328

Savonarola (Michaël) *Patavii natus Familia nobili* 371. *Librum ſcripſit de Thermis*, *de Febribus*, *varioſque alios* ibid.

Scanarolus (Antonius) 409

Scardeonius (Bernardus) *Auctor*, *a quo Petrus de Apono immodice prædicatur* 347

Scotus (Michael) *qui ſe Frederici Secundi Grandem Aſtronomum vocavit*, *& Avicennæ Verſionem ex Arabico a ſe factam præ ſe fert* 337

Schmaus (Leonardus) *Auctor Operis de Lue Venerea*, *in quo prima Guajaci invenitur Mentio*, *paulo ante in Europam advecti* 412

Scribonius *Largus* 132. 137

Scultetus 302

Sebaſtianus *Aquilanus* 409

Sennertus (Daniel) 112. 116. 164

Serapion (Johannes) *Auctor qui veteris Medicinæ Enarrationem tradidit* 165. 166. 215

Sergius, *Interpres celebris*, *qui Juſtiniani Imperatoris tempore floruit* 204

Servetus (Michael) *ſcriptor Columbi coætaneus*, *qui Anaſtomoſin & Sanguinis Circuitum noviſſe aſſeritur*, *ſed erronee* 141. 142

Severinus 29. 63. 108. 115. 122. 381

Severus, *Scriptor intelligens ab Aëtio in Operibus memoratus* 182

Sextus Empiricus, *Medicus ſub Antonino Pio*, *& Scepticus celebris* 79. 138

Sidetes, *vid.* Marcellus

Si-

Simeon Antiochenſis, *multorum Auctor Operum, ſed Stylo corruptiſſimo conſcriptorum* 157
Simplicius, *Cilicia oriundus, Philoſophus Peripateticus, qui in Ariſtotelem & Epictetum Commentaria ſcripſit*. 80
Sinenſes & Turcæ, *Artium Mechanicarum cognitione contenti, ſcientias negligunt* 202
Sloan (Hans) *Eques, qui in Opere nuper edito, Simplicia eorumque Virtutes accuratiſſime deſcribit* 428
Socrates 80
Soranus, *Epheſius, Methodicæ Sectæ Medicus* 10. 31
Sorſanus, *Avicennæ Diſcipulus* 235
Spigelius 244
Stephanus, *Atenienſis ſive Alexandrinus Medicus, Græcus Auctor qui commentarium in Galeni primum Librum ad Glauconem ſcripſit* 153
Stephanus Antiochenſis *qui Haly Abbatem Latine convertit* 153. *&c.*
Stephanus *Medicus Trallianus, Alexandri Pater* 53. 83
Suidas 12. 19. 76
Surianus, *Rhaſis Traductor* 208
Sydenhamus *primus Mentionem fecit Opii in Variolis uſurpandi* 313. 314. 397
Sylvaticus (Matthæus) *Roberti Regis Neapolitani Medicus, Mantuanus, ingens Volumen Pandectarum Medicinæ nomine publicavit, & inde Pandectarius dictus* 451. 452
Sylvius (Jacobus) *peritus Anatomicus* 432
Sylvius de le Boe, *Bilis Syſtema ſe inveniſſe prædicat* 139. *vid.* 22. 160

Sym-

Symmachus, *Severini Boëthii Socer, a Theodorico, una cum Genero peremptus* 83

T.

TAcitus (Cornelius) 399
Tagaultius, *Guidonis de Cauliaco Chirurgiæ Syſtema perfecta Latini Sermonis elegantia expolivit* 349. 387
Terentius 20.
Thabe Ben Corah, *Auctor Arabicus qui Apollonii verſionem dedit* 207
Thaddæus 343
Themiſon, *Medicus Celſo antiquior, in Dolore Capitis Cauteria commendat* 25
Theoctiſtus, *ex Chirurgis Arſis Medorum Regis* 85
Theodocus, *illuſtris Medicus, qui circa finem ſeptimi ſæculi floruit* 197
Theodoricus (Frater) *Epiſcopus poſtea Cervienſis, qui Bruni Collectionem Chirurgiæ ſuo nomine edidit* 373. 374
Theodorus Priſcianus, *Medicus Sectæ Methodicæ* 75. 326
Theodorus, *unus ex Juſtiniani Imperatoris Referendariis* 91
Theodoſius *Aſtronomus, Auctor Operis, Sphæra Theodoſii nuncupati* 202
Theodunus, *Medicus & Profeſſor illuſtris* 197
Theophanes, *Nomen quod Enchiridio Medico a Nono conſcripti inſcribitur* 156
Theophilus ex Edeſſa, *Maronita, & celebris Aſtronomus, qui Homeri Iliadem Syriace tranſtulit* 199

Theophilus, *Iatroſophiſta*, *Protoſpatharius*, &, *Monacus dictus* 151
Thucydides *de Peſte Athenienſi* 91. 93
Tiraquellus, *Hiſtoricus* 82
Toletus 430
Tomitanus 422
Torella (Caſparus) *Cæſaris Borgiæ*, & *Alexandri Sexti Papæ*, *Medicus* 409
Torella (Gabriel) *Medicus inter primos qui de Lue Venerea ſcripſerunt* 399
Trajanus, *Imperator*, *ſupra dextrum Oculum juxta Os Naſi Sagitta vulneratus* 85
Trallianus, *vid.* Alexander
Tribunus, *Medicus Artis ſuæ peritia inſignis*, & *apud Choſroëm magno in honore habitus* 83. 84
Tulpius (Nicolaus) 303

U.

UGolinus de Monte *Catino*, *Auctor qui de Aquarum Mineralium Qualitatibus Medicis ſcripſit* 371
Ulugh Begh, *Chalipha celebris*, *Aſtronomiæ curioſus* 206
Uranius, *Natione Syrus*, *Profeſſione Medicus* 77 -- 82

V.

VAcca (Antonius) 117
Valeſcus de Taranta, *Caroli Sexti Archiater*, *Auctor Libri cui Titulus*, *Philonium* 370. 371
Valleſius 65. 400

Vectius *Valens* 398

Velſchius, *Auctor Eruditione Arabica haud mediocriter inſtructus, qui Librum integrum de Dracunculo ſcripſit* 31

Vertunianus, *inter primos qui Duræ Matris Inciſionem præceperit* 274

Veſalius 111. 116. 432

Vidus Vidius 112

Vieuſſenius (Raymundus) 143

Vigierius 146

Vindicianus, *Methodicæ Sectæ Medicus, qui circa Valentini Secundi tempora floruit* 75

W.

WIllifius, *Primus Nervoſi Syſtematis Inventor* 113. 163. 382

Wiſemannus 122

Wood (Antonius) *Antiquarius ſedulus* 359

Z.

ZEdekias, *Natione Judeus, Caroli Calvi Archiater, quem etiam veneno ſuſtuliſſe dicitur* 329

Zeno, *Cyprius, qui Sardibus Medicinam docuit, Alexandriæ poſtea Profeſſor celebris* 18

Zoaras 156

IN-

INDEX RERUM.

A.

*A*Bdominis Inciſio in Iliaca Paſſione 100
Abſceſſus 34. ab Inflammatione Ortum trahentes, niſi Pure educto non curati 35. in Femore 283. in Mediaſtino 241. hujus Symptomata atque Cura *ibid.* in Pericardio 242. in Pene 392
Accipitrum Vertiginem Cauterio in Capite curari 275
Acopa 319
Adipis atque Olei uſus in recentibus Vulneribus, & Ulceribus noxius 39
Affectio Bovina, quid 32. multum diverſa a Morbo, Dracunculus, nominato *ibid.*
Agyrtarum atque Circulatorum Fraudes ac Doli 233, 234, 235
Allium, in Podagra exhibitum 60
Alneſſir, ſeu Phlebotomus, cultellaris 296
Alumen 62
Amuleta 51
Anaſarcæ curandæ Methodus 21. 22. etiam nullo Medicamento intus adhibito 22
Anatomia 8. 36. 39. quantam conferat opem ad Medicinæ uſum 71. 94. & ad Chirurgiam 131. ingens illius hoc in ſæculo progreſſus 431, 432. quid in ſyſtematicis ejuſdem ſcriptoribus deſiderari videatur 433. 434. 435
Aneuryſma 97. 106. Definitio ejus juxta Galenum 111. 112. quidam per Ruptionem Arteriæ, alii per ejuſdem Diſtenſionem

ſem-

ſemper, fieri aſſerunt 113. 114. in Magna Femoris Arteria 114. 115. in Brachio 117. in Sura 117. 118. in Aortæ Trunco aſcendente 119. juxta Flexionem Arteriæ Magnæ 120. Thorace 121. Puncturæ ſuperveniens quomodo tsactandum 146
Angina. 63. Curandi Methodus *ibid.* Vehemens quomodo tractanda 123
Antidota 46. 58
Antidotum Eſdræ 155
Antidotum Hippocratis 318
Aphthæ 159
Apoplexia 56. 93
Apparatus Minor, in Calculo eximendo 299
Abſynthium, in Epilepſia commendatum 16
Aqua, Euphragiæ 344. Mirabilis *ibid*, Roſarum diſtillata 169. Vitæ 344.
Aquæ in Hydrope emittendæ Modus 285. non omnis ſimul exhaurienda, & quare *ibid.* Cauſæ Syncopes, aut Mortis hinc evenientis, a diverſis Auctoribus aſſignatæ 285 – 295. Incommoda quædam per intervalla eam educendi *ibid.* prima Via in Noſocomiis Londinenſibus jam familiaris 295
Aquæ Minerales 61. Chalybeatæ 72. harum in variis Affectibus Diuturnis Efficacia *ibid.*
Aquæ ſimplicis in Medicina uſus, & neceſſitas 66
Ariſtolochiæ Radix 24
Aromata Pleraque ab Arabibus in Medicinam ducta 315
Arſenicum ſublimatum 349
Arteriæ. 14. per Lanceolam incidi ſatis tuto poſ-

poſſunt 99. 107. 108. pone Aures inciſæ in Ophthalmia & Vertigine 99. eas Aperiendi modus duplex 105. & ejus Scopus 108. poſſunt diſtendi 112. notabilis hac de re Hiſtoria 112

Arteriarum in Amputationibus Deligatio a Paræo primum inventa atque uſurpata 145

Arteriotomia 99. 103--109. Vulgi præjudicia impediunt ne in uſum veniat apud Chirurgos 109. modi illam præſtandi 105

Articulorum affectus Venæſectionis ope præcipue curati 225

Aſcarides 73

Aſcites 105. modus curandi 284. 287. Scarificatione levari poteſt Anaſarcæ conjunctus, ſecus non item 22

Aſini Jecur, Ungulæ, Stercus, in Medicina uſurpata 248. Lac in Febre Hectica & Ictero commendata *ibid.*

Aſthma inveteratum, aliis omnibus Remediis ſpretis, Fontanellis ceſſiſſe deprehenſum 23. quibus in Locis adhibendi *ibid.* diutius autem ſunt continuandi *ibid.*

Aſtringentia 62. 69. fortia in Parotide repudianda 82

Athletæ Veteres corpus Oleo perungebant, & quam ob cauſam 39

Atrophia, ut plurimum conſequens Phthiſis Spuriæ 65. eſu Carnis Viperarum ultra Spem levari experientia comprobatum 341

Attenuantia in Febribus cautius utenda, calida præſertim 67

Auri Tincturam Longævitatem procurare, aperte ſuggerit Frater Baco 340. Innocentium V. Papam fuiſſe Peſte liberatum 344

Aurium, Oculorum, & Dentium Dolores Setaceo curati 27. 28.

B.

Balnea, in Affectibus Melancholicis proficua 61. in Lue Venerea primitus uſurpata 410. ſulphurea 355.
Balſamum Sublimatum contra Paralyſin 349
Bathoniæ Aquæ 355. earum Potatio antiquior quam vulgo creditur, & Lavatione in multis caſibus efficacior *ibid.* & 356.
Bezoar, ab Avenzoare primum pro Medicamento uſurpatum 256. ab eoque deſcriptum 256. 257
Bilis Abundantia in Cauſo, ſive Febre Ardente Spuria 54. in Fame quæ univerſum Corpus flavo Colore inficit 83
—— Syſtema 139
Botanica Scientia, ab Arabum Verſionibus damnum paſſa 208. Ab illis tamen novis nonnullis Speciebus aucta 315. ab Hermolao Barbaro reſuſcitata 371. 372
Bronchocele, naturalis non tractanda 279. accidentalis quomodo curari debet *ibid.*
Bronchotomia 123. Modus Operationis deſcriptus *ibid.* & 124. Experimentum in Capra factum 249.
Bubo, nonnunquam in Gangrænam abit 89. ejuſdem Situs 101. in Lue Venerea 406
Bubonocele 100. 101. in Proceſſibus Peritonæi non ſemper naſcitur 102
Bulimia, ſive Appetitus Caninus a Lumbricis in-

interdum naſcitur 68

C.

Calculi Nucis Avellanæ magnitudine extuſſiti 65
Calculi e Veſica extrahendi in utrovis Sexu Proceſſus 299 – 302
Calculi, Paroxyſmus ſola Venæſectione fuiſſe ſublatus 72 e Veſica Extractio 98. 376. Excidendi modus duplex 429. 430. 431. in ſexu femineo 299
Calculus e Renibus ægro ſuperſtiti extractus 302
Calculus verus per tuſſim excretus 65
Calomelas 61
Calvariæ Contrafiſſura 128
Camphora, validiſſime attenuat 38
Cancer 225. in eo extirpando Cautio obſervanda *ibid.*
Canthaides, in Podagra uſurpatæ 60
Capitis Morbi 17
—— Dolor 25. Sanguine per Scarificationem detracto mirifice levatus etiam in extrema ſenectute 11. & aperiendo Arterias pone aures 104. 105
Caput æneum Rogeri Baconis 336
Carbunculus, Tumor peſtilentialis, Internus 89. 94. Externus 90
Caries in Oſſibus vicinis Aneuryſma ſæpe comitatur 118. 119. 227
Caſſia 165.
Caſtoreum, Medicamentum calefaciens in Epilepſia adhibitum 15
Caſtratio 21.

Catheter, Antiquis cognitus 431. per eum Calculi Magnitudo conjectura aſſequitur 429. 430
Cauſtica, ex Auripigmento & Arſenico ſublimato 393
Cauſus, ſeu Febris Ardens ſpuria 54
Cauteria Veterum & Recentiorum Fontanelli parum aut nihil differunt 25. a Recentioribus tamen aliquatenus in melius deflexa 25. 26. eorum uſum Hippocrati fuiſſe cognitum 25. ab Albucaſi ulterius deſcriptum 27.
Cauterium tam Actuale quam Potentiale in uſu apud Veteres 22. ſpeciatim in Paralyſi *ibid.* in Hydrope, Epilepſia, Iſchiade, ac Phthiſi 25. Actuale Potentiali a multis præponitur 26. Cauterium in Capite 275
Cavum in Femore inter Muſculum Pectineum & Sartorium, in quod Peritonæum facile depelli poteſt 101.
Cera Suppurantibus annumeranda 40
Cerata ab Hippocrate Emplaſtrorum ſuppurantium loco uſurpata 41
Ceratum Mercuriale in Lue Venerea 413
Cerebri pars exempta ab homine qui poſtea convaluit 386
China Radix in Lue Venerea 416
Chirurgi Græci Romanis fidentes magis & audaciores 331
Chirurgi Tigurini Hiſtoria notabilis 107
Chirurgi veteres ſigna Pathognomonica accuratius definiunt, & Tumorem atque Ulcerum ſpecies exactius deſcribunt, quam qui nuper ſcripſere 131
Chirurgia 8. 21. 182.

Chirurgorum quinque Sectæ 386
Chirurgus 271. quænam in eo requirantur. *ibid.*
Cholera 86
Chyli Receptaculum a Pecqueto detectum 144
Chymiæ in Artem Medicam Introductio 169. quo tempore in Europa innoteſcere cœpit, & quinam præcipui Cultores 332-- 350 introductio ejus in Europam Rogero Baconi Anglo magna ex parte debetur 332. 333
Circulatio Sanguinis 68. a Nemeſio non inventa 140. nec Columbo, nec Cæſalpino, aut Fabricio ab Aquapendente, cognita 141. 142. 144. Inventio illius Harvæo ſolo accepta referenda eſt 143. a multis impugnata 144. quantos uſus hujus cognitio penitus perſpecta ac rite adhibita Medicinæ practicæ afferre valeat 145
Circumciſionis Operatio 282
Ciſtes ſuam, in Hernia Carnoſa atque Fungis, quæque habent membranam, & peculiarem materiam 121. 122
Claviculæ 25. juxta illas Veteres aliquando Fontanellos aperuerunt 26
Clyſteres 250. an Corpus iis nutriri poſſit 251. 252. Nutrientes 252. novum pro illis Inſtrumentum 390. eorum Utilitas *ibid.*
Colicus Dolor 51. 160.
Collyrium Danai, immenſo pretio emptum 46. Eraſiſtrati 155
Contagio 95. per eam Morbi, Peſtilentiales præſertim, propagantur, non tamen in quoſvis indiſcriminatim 95
Contorſionibus Olea glutinoſa nocent 40

Contractio, Morborum origo 75
Cordis Palpitatio 160. de ejus cauſa quædam ineptorum Hypotheſes 160. 161. Cauſæ ab Actuario aſſignatæ 160
Corroborantia, non minus quam Evacuantia in variis Morbis requiri 17. amborum uſus in eodem Morbo non diſcordans, imo in variis Caſibus neceſſarius *ibid.*
Cortex Peruvianus, prudenter adhibitus optimum Medicamentum 317. magnum, atque unicum forte ſpecificum 47
Cricoelaſia, Exercitationis ſpecies quædam, ab Oribaſio deſcripta 10
Cucurbitulæ 11. 12. 13. 14. 61. 309. 310
Curandi Regula 44
Currus volans a Rogero Bacone factus 335. 336

D.

Efloxionum cæterorumque Capitis Morborum Remedium 105.
Dentifricium Almamonis 218.
Dentium Dolor 27
Διαβησασᾶ, Antidotus in Angina ab Alexandro commendata 63
Diacodium in Phrenitide exhibitum, ſed cum cautione 59
Diaphoretica parcius in quibuſdam Febribus utenda 37
Diarrhœa 55. per potationem aquarum Padi contracta 82
Diaſcordii compoſitio a Fracaſtorio inventa 428

Dilu-

Diluentibus in Variolis potiſſimum primo utebantur 313. calidis tamen & generoſis Cardiacis ex occaſione 313. 314
Diſcuſſio quomodo, & quibus Remediis efficiatur 36. 43. ab Auctoribus perperam definita 37. duæ ejus Intentiones quæ junctim ſunt promovendæ *ibid.*
Diſcutientia, vehementia Tumoribus initio non applicanda 33. Emollientia magis conferunt 34. & ab Aëtio ſemper illis admixta 37
Diſtillati Liquores ab Actuario primum memorati 167
Dogmatica, ſeu Rationalis Medicorum Secta 76
Dolor prope Diaphragma curatus, ex Sectione Arteriæ inter Pollicem & Indicem Libra Sanguinis ablata 104. 105
Dracunculi, Vermium genus, modo exiguum, modo amplum ſub Cute naſcens 30. Morbi deſcriptio, & curandi Methodus 31. 32. ab Arabibus Vena Medinenſis vocata, in Æthiopia præcipue Indiaque familiaris *ibid.*
Duræ Matris Inciſio 273. 274. Fuligines ac Vapores per eam non emitti 275. uſurpanda, quum inter Duram Piamque matrem humor quivis aut materia remanet 264
Dyſenteria 68. Rheumatica 70. aquarum Padi potatione contracta 82. geſto ſuper Ventrem Smaragdo in Avenzoare curata 241. in Variolis quomodo præcavenda 310

E.

Ecchymoſis 115. in ea Sanguis extravaſatus ſæpiſſime non ſuppurat *ibid.*

Eccleſiaſtici tam Regulares quam Sæculares Arnoldi tempore Medicinæ Praxin invaſerunt 346

Elephantiaſis, comeſtione Viperarum Carnis curata 340. Aqua e Metallis Diſtillata 343. pulchra & accurata illius Imago ab Aretæo delineata 397. 398. illius Symptomata in Temperamento calido, atque in habitu frigido & melancholico 356

Elixirium conficiendi modus, a Rogero Bacone deſcriptus 333

Emollientia Medicamenta, quæ ſimul moderate diſcutiunt Tumorum initio applicanda 34

Emplaſtra quædam Attractoria, quædam Diſcuſſoria 34. Diſcutientia uſurpata Suppurationem interdum magis quam Diſcuſſionem promovent 40. 41

Emplaſtrum Perſicum 38. Stiſticum Paracelſi Vulneribus noxium 40. 41. e Cupreſſo 110. Tetrapharmacum 43

Empyema, Fontanellis commode applicatis, curandum 24. 25. etiam Ferramento acuto igne candente demiſſo *ibid.* & 259

Enterocelen ſemper a Bubonocele præiri 100

Epiala, Febris 150

Epididymis tumor pro Sarcocele habitus 381

Epilepſiæ duplex genus 15. Methodus utriuſque cu-

curandi 15. 16. Curatio maximam partem evacuationibus abſolvenda 16. 60

Eruptiones cuticulares Sanguinis miſſionem minime reſpuunt 45

Eryſipelas Sanguinis Miſſione in multis caſibus levatum 46. partis ſcarificatione curatum *ibid.*

Eſchara in Paralyſi quam primum facienda variis in partibus, Cauterio ſive actuali, ſive potentiali 22

Evacuantia cum Corroborantibus optime conveniunt 17

Euphorbium, in Podagra externe uſurpatum 60

Exanthematum ſub initium ſanguis tuto poteſt emitti 44. 45

Excreſcentiæ, qua via a Natura producantur 377. 378

Exuſtio in Hiſtoria Anglica ſæpius memorata 407

F.

F*Ames* horribilis in Æmilia a Procopio deſcripta 83

Faſciarum uſus poſt Operationem Paracenteſis in Hydrope perutilis, & a multis commendatus 290. 291

Febres, lentæ præſertim, liberaliori Diaphoreticorum uſu in pejus evadunt 37. 45. 62

Febris Ardens Spuria, quomodo tractanda 54. 55. Hectica 51. 65. Tertiana & Quartana 58. 59. Quotidiana 51

Febris certiſſimum Indicium 311
Febris Intermittens, non niſi trigeſimo quoque die recurrens, idque per longam annorum ſeriem 370
Febris Scarlatina, non infrequenter Venæſectionem requirit 45
Febrium inordinatæ Acceſſiones, in Renis Abſceſſum, Uteri Hydropem, vel Jecoris Suppurationem tranſeuntes 224
Ferri Medicinales facultates a Chymicis non fuiſſe repertas 71. deobſtruens & attenuans illius vis 72
Fiſtula 24. Curatio 327. in Ano 390. 391. duæ eam curandi Methodi 391. 392.
Fœtus nonnunquam extra Uterum, in Ovario, aut Tuba Fallopiana, interdum in ipſo Abdomine deprehenſus 283
Folia Auri atque Argenti primum ab Arabibus uſa 316.
Fomenta tantum, in Diſcuſſione, uſurpata ab Hippocrate 41
Fontanelli Veteribus probe cogniti 22. 23. ab iiſque adhibiti in Paralyſi ſpeciatim, atque in Aſthmate inveterato 23. in Empyemate etiam & Phthiſi 23. eorum Inciſio per Scalpellum Veteribus haud ignota 26. in Iſchiade uſurpati 24
Formica, ulcuſculum corrodens, cutimque contrahens 308. 309
Fractura in Oſſe Iſchii 258
Fracturæ à diverſis Auctoribus tractatæ 9. 53. 149
Fuga Vacui non cauſa periculi aquam ſimul omnem in Hydrope emittendi 286
Fumigatio ex Mercurio Remedium admirabile
in

in Lue Venerea, ubi Affectus eſt inveteratus, & validus corporis habitus 416. 417. Modus præſtandi, & Præparatio antecedens. *ibid.* 417
Fungi & Sarcomata quomodo generentur 378. 379

G.

G*Angrana* affectus qui Manum ſuam amputavit, Chirurgo recuſante, & convaluit 283
Gangrana Aneuryſmati ſuperveniens 118. 119. 120. 258
Gargariſmata in Variolis 312
Glandulæ Peyerianæ, in Inteſtinis Craſſis, ad recipiendas craſſiores alimenti particulas idoneæ 251
Glandularum Salivalium ex Oribaſio deſcriptio 9
Guaiacum Medicamentum in Lue Venerea uſurpatum 411. a Gonſalvo Ferrando, ex India occidentali primum advectum 414
Gulæ Relaxatio aut Interclusio, ex qua ſequitur Deglutiendi impotentia 249. tria ejuſdem auxiliorum genera 250
Gummi natura & compoſitio 41
Guttur qui ſibi præciderint quomodo curandi 125. 126

H.

H*Æmorrhagia*, Sanguinis Miſſionem ad deliquium nonnunquam requirit 320

Hel-

Helladicum, Emplaſtri Genus mirifice diſcutiens 34
Helleborus Albus, Medicamentum a Veteribus adverſus Melancholiam celebratum 61
Helleborus Niger 254. ejus Virtutes 254
Hemicrania, per Arteriæ Temporalis Apertionem curata 107
Hermodactyli Medicamentum purgans ab Alexandro in Podagra commendatum 53
Hernia Carnoſa 121. illius Cauſa 378. non ſine Inciſione curanda *ibid.* quomodo formatur, & in ingentem evadit magnitudinem 378. interdum in Scirrhum abit, atque in Cancrum deſinit 382. 383
Hernia Inguinalis 100. Inteſtinalis, in Viris 92. in Mulieribus 402. in Dorſo 103. Uterina *ibid.*
Herpes 308
Hiera 60. 68. novum illius genus ab Alexandro laudatum adverſus Paralyſin 60. in Lumbricis efficax 68
Hirudines in Melancholia uſurpatæ 61
Humeri Luxatio ab Humorum fluxu nimio quomodo curetur 27
Humores extravaſati Membranam ſibi propriam effingere poſſunt 121
Hydrocephalus 98. tria illius genera 273. per Inciſionem curatio 273. 274. 275. ſponte curatus in puero 376. Cauterio Fronti admoto *ibid.* 377
Hydromel. refrigerans ac diluens in Febribus commendatum 67
Hydrophobia Vulneri ſuperveniens incurabilis 155. poſt anni intervallum apparuiſſe 160.

etiam poſt ſeptem annos *ibid.* Hominis cujuſdam ea correpti Hiſtoria notabilis 226

Hydrops Anaſarca 21. illius curandi Methodus ex Aëtio 21. 22

Hydrops Aſcites quomodo formetur, ejuſque Cauſæ 287. 288. 289. ſolum hoc Hydropis genus Paracenteſin admittit 284. Aquam ſimul omnem educere periculoſum 285. hac ſuper re Diſſertatiuncula ſatis curioſa 286. 2 4

Hydroroſatum, Medicamentum ab Actuario deſcriptum 168

I.

ICterus, a Veneno ortum trahens, ejuſque Remedium 256. illi Aſcites aliquando ſuccedit 288

Jecoris debilitas 68. Inflammatio 51. 61. 160

Ignis Virtutes divinæ 271

Ignis Perſicus, Morbus in Orientalibus Plagis frequentior 226

Iliaca Paſſio vehementer Purgantibus ſæpius exacerbata 61

Incantationes Medicis uſibus applicatæ 47 51. inter Ægyptios multum celebratæ 48.

Inciſio in Hydrocephalo 273

Inciſiones, in Cruribus Hydropem Anaſarcam curant exhauriendo Humorem 21. & ſi non ſatis emittitur, in aliis Partibus faciendæ 22

Inſtrumenta Chirurgica ab Albucaſi deſcripta 271. 272. nova quædam Inſtrumenta ab Arderno deſcripta 392
Inteſtinum in Hernia Inteſtinali non ſemper per Circulos Muſculorum Abdominis prolabi 102
Intrtoſuſceptio Inteſtini in affectu Iliaco quomodo removeri poſſit 100
Intyboſtagma. Aqua Intybi diſtillata 167
Iſchias 25. in ea curanda Cauteria ac potiſſimum Actualia adhibenda *ibid.* Rhaſis in ea curanda Methodus, quam nunquam ſucceſſu caruiſſe affirmat 225
Jugulares Venæ apertæ in Angina 63. 64. ut & in obſtinatis Oculorum Fluxionibus 98
Julapiorum Compoſitiones ab Arabibus deſumptæ 167

K.

Κυνανθρωπία. *Vid.* Lycanthropia.

L.

Lac Aſininum in Tabe a Galeno vehementer prædicatum 248
Lac Caprinum in Tabe Aſinini vice uſurpatum *ibid.*
Lactea Vaſa in Craſſis Inteſtinis reperiri 251
Lacluminis, Puerorum Affectus, curatio abſque Periculo 377
Lanceola nomen a Gallis derivatum 298. longe Acui præferenda, in aperiendis qui Anaſarcam comitatur Tumoribus 22

Lapis

Lapis Armeniacus ad Alexandro Helleboro Albo in Melancholia prælatus *61*. 155
Lapis Philoſophicus mature inveſtigari cœptus 333
Lepram eſſe contagioſam 400. 405. 412.
Lethargus 60
Leucophlegmacia curandæ Methodus 355
Lienis Tumor, Setaceo curatus 27. ejuſdem Scirrhus 70
Liquidorum in Pleuritide, aliiſque Acutis Affectibus, efficacia *66*
Lotiones Mercuriales pro Facie 377
Lues Venerea, ex America a Columbi Comitibus in Europam apportata *396*. ejuſdem Hiſtoria *397*. 398. de illius Origine Opiniones diverſæ, Scriptorumque Diſcrepantia 397. 398. quo tempore primum apparuit *396*. totam Europam brevi peragravit, magnamque ſtragem edidit *ibid*. varia ejus Symptomata atque Remedia 412. 413. 421. 422. ſub diverſis formis fuit conſpecta 422. incerta Medicorum primis temporibus curandi ratio 423. omnium efficaciſſima pariter ac certiſſima Salivatio, quæ Unguentis excitatur 425
Lumbrici 68. illorum tria genera 73. Signa 68. Epiſtola Alexandri de illis conſcripta 73
Lumbricus duodecim cubitorum longitudine qui a Fœmina prodlit 68
Lunella, Suppuratio inter Tunicam Oculi Corneam & Uveam 27
Luxationes 9
Lycanthropia, Inſaniæ quædam ſpecies, ab Oribaſio primum memorata, ab eoque deſcri-

ſcripta 12. 13. 14. quibus in locis frequentius occurrit & quo tempore potiſſimum invaleſcit. 14

M.

Magia 51
Malagmata diſcutiendo idonea minus Olei, Adipis, & Ceræ, Celſi ætate, quam inter Recentiores, continebant 41
Malum Mortuum Mercurio curatum 412
Mammarum in Viris Exciſio 126
Manna, ab Actuario primum memorata ac deſcripta 165
Maraſinus 150
Maſtichinum Oleum Sudorem immoderatum cohibet 39
Materia Medica, Celſi ætate multum ampliata 41. nunc autem magis culta, ſed intra anguſtiores terminos redacta 186
Mediaſtini Cavum 244
Mediaſtini Inflammatio 241. Symptomata ei ſupervenientia 243 -- 244
Medicamentorum Compoſitio non rejicienda 317. 318. 319. Hippocratis tempora Vetuſtate æquat 319
Medicina, a Græcis Medicis in Artis ac Scientiæ Formam primum redacta 138. Prophetica 196. in privatis familiis tradita 199. in Aſia, in Italia, Africa, & Hiſpania ſæculo undecimo incipit langueſcere. 352. ejuſdem in Anglia Profectus 352 -- 359
Medicinæ ſtudium Alexandriæ viguit 197. ejuſdem Scholæ ad Antiochiam & Harran trans-

translatæ *ibid.* Status ſub Omniadum Regno, & ſub ſtirpe Abbatis 202

Medicorum Græcorum Laudes 133. 136

Medicus qualis eligendus ac probandus 230

Medullæ Spinalis Ortus 22

Melancholia 61. Methodus curandi ab Alexandro inſtituta *61. 62*

Meliceris a Bronchocele ortum trahens 280

Menſium Suppreſſio, Sanguine per Scarificationem detracta, curata 11

Mercuriales Fumi, alia Venena pellunt & extinguunt 349

Mercurium recipientes Compoſitiones efficaciſſime diſcutiunt 38. 42

Morbi Cutanei, Viperarum Carnis eſu curati 341

Morbi Puerorum a Rhaſe libro integro tractati *226*

Morbilli, ab Arabibus vitium Variolis cognatum cenſentur 305

Morbus admodum mirabilis ab Albucaſi deſcriptus 295

Morſus Canis Rabioſi 25. Cauteria in hoc Caſu adhibita diu aperta ſervanda *ibid.* Vid. Hydrophobia

Motus voluntarius Thoracis, & Naturalis ſeu Vitalis per diverſos Nervos perficiuntur 382

Mirobalani inter mitiora Purgantium genera ab Actuario primum memorati atque deſcripti 165. tres eorum ſpecies *ibid.*

N.

N*Aſi* fracti Repoſitio 97
Natatio in Variolarum initio, a Rhaſe præſcripta 310
Nephrotomia tuto adminiſtrata 302. 303
Nervi ex Cerebro & Cerebello prodeuntes, diverſis Uſibus inſerviunt 383
Nodus, Oſſium Affectus, quomodo tractandus 228
Noſocomii ſplendidiſſimi ab Alexio Imperatore ſtructi Deſcriptio brevis 171. 172
Nucha 22. Eſchara in ea facta, ſi per Ulcus diutius fluat Humor, contra Paralyſin prodeſt *ibid.* & 382
Nutrimenti Particulas intra Vaſorum ſanguiferorum Poros poſſe abſorberi haud improbabile 251
Nymphææ Flores Helleborum Nigrum corrigunt 254

O.

O*Culi* Cancer 216. Chalazium *ibid.*
Oculorum Diſtillationes Scarificatione ultra quam credi poſſet adjuvari 10. 11
Oculorum Dolores Setaceis rite applicatis curari 26
Olea & Oleoſa Cutis Poros obſtruunt: & propterea Unguentis & Emplaſtris diſcutientibus parcius admiſcenda 38. 39

Olei Terebinthinæ, aliorumque Oleorum Chymicorum in diſcutiendis Tumoribus Efficacia 37. 38
Oleum Benedictum ſeu Philoſophorum 169
Oleum diſtillatum ad Paralyſin 344
Oleum Ovorum 169. 253
Oleum Tartari Benedictum 374
Oleum Terebinthinæ 344
Omphacii Uſum Variolarum initio præcipit Rhaſes 310
Ononidis Pulvere intus ſumpto Hernia Carnoſa ſæpius curata 382
Opiata in quibuſdam Caſibus Phreniticis pernicioſa 60. in Dyſenteria non ſtatim exhibenda ſupra omnes rei in Vigiliis, aut Alvi fluxione Variolis laborantium, idonea 311
Opiatis niſi prudenter hebetata ſit vehementer Purgantium vis, in Dolore Colico, aut Iliaca Paſſione pernicioſa 61
Opium & Camphora validiſſime attenuant 411
Os Femoris palmæ longitudine carie exeſum Callo ſuppletum 283
Oſſis de Corde Cervi Virtutes 340
Ovarii Hydrops ubi ejus Membrana in immenſam dilatata eſt Cyſtin 247. 248. 379

P.

P*Æoniæ* Radix Specificum in Epilepſia 16
Palpebrarum Coalitio 216
Palpitationis Cauſa duplex 160. ejuſdem aliæ

cauſæ atque Signa 161. Medela 162. & 163. alia ejuſdem Cauſa 245
Paracenteſis Modi duo 24. ab inſanabili Fiſtula ſæpius excipitur, interdum a Morte *ibid.* in Thorace & in Abdomine 98. in Hydrope 284. hujus accurata deſcriptio *ibid.* non omnis Aqua una vice emittenda 285. antiquiſſima Medicinæ Monumenta vetuſtate æquat 284. in Pueris, vel ætate aut Morbo confectis non adhibenda 291
Paralyſis Cauteriis in variis locis applicatis curari poteſt 22. locorum deſignatio *ibid.*
Paronychia Medicamentis valide ſuppurantibus non tractanda 40. quomodo aperienda *ibid.*
Parotidem Tractandi Modus ab Alexandro, & Celſo 62. 63. ab Hippocrate 63
Partus vivi & mortui Eductio 282. 283
Patellæ Fractura 98.
Paturſa, Indicium Luis Venereæ Nomen 400
Penis Abſceſſus ac Tumores 393
Pericardii Inflammatio, & Abſceſſus 242 -- Tunicæ incraſſatæ & Cordi aliquando adherentes 246. hujus Affectus Cauſæ & Symptomata 246. 247. Hydrops, ubi Aquæ ſemilibra in eo inventa, aliquando multæ libræ 247
Peripneumonia 243
Peritonæi Proceſſus 100. 101. Præparatio curioſa per Doctorem Douglas 104
Peritonæum in aliis locis præterquam in illius ad Inguen & ad Umbilicum Productionibus poſſe diſtendi 103

Peſtis Athenienſis 91. 92. alia in India orta quæ totum peragravit Terrarum Orbem, & quartam humani generis partem abſumpſit 387
Peſtis Conſtantinopolitanæ, quæ genus humanum prope delevit, Hiſtoria 87. 88. 89. 90
Peſtis Remedium 11. 344
Pharmaceuticæ 46
Phimoſis 282. 407
Phrenitis a Cerebri Affectu, non Diaphragmatis oritur 59
Phthiſeos per Fontanellos Curandæ modus 25
Pilulæ atque Electuaria primum ab Arabibus uſurpata 316
Plantarum nova genera ab Arabibus deſcripta, atque in veteribus novæ virtutes detectæ 315
Pleuritis deſperata per Arteriæ in manu Inciſionem curata 106
Podagra 48. 49. Curam illius Purgantibus moliri non recens Inventio 53. 60
Polypus in ſiniſtro Cordis Ventriculo 247
Pori, aperiendi ut peragatur Diſcuſſio 36. 37. quibus potiſſimum Remediis hoc efficiendum 337 -- 343. occludendi in ſuppuratione 44
Pulmones plerumque in Aſcite obſtruuntur 288. præcipuum Inſtrumentum in comminuendo Sanguine *ibid.*
Pulſus 57. 88. illius tentandi Ars, & ex eo judicium faciendi a poſterioribus ætatibus inventa 94
Pulveris Pyrii conficiendi Ars Rogero Baconi circa Sæculi decimi tertii initium innotuit 336

Pulvis ad Guttetam 350. ex Cupreſſi Nucibus, Aſperæ Arteriæ Vulnus in Capra ad integritatem perduxit 249
Purgantia lenia in Tertiana & Quartana Febre exhibita 55
Purgatio 15. 45. 61. in Epilepſia 15. in Acuta Febri 55. in Melancholia 61
Pus quæ generant ex partibus craſſis conſtare debent 43. generationis illius Signum 62. quid Sanguinem ut in Pus vertatur diſponat cognitu difficile 115. 116

Q.

QUartana Febris 55. *Vid.* Febris

R.

R *Amicis* Curatio 258
Raucitas ut plurimum Tuberculum in Pulmone conſequitur 65
Remedia externa, eorumque uſus atque applicatio hactenus ab Auctoribus perplexe tantum & confuſe tractata 34. 35. eorum Effectus probe cogniti, & explicati, maximam lucem Internorum Operationibus Virtutibuſque affunderent 43. 44. 45. univerſalia nihil niſi verba 42
Repellentia fortia in Parotide repudianda 62. in Anginæ initio ſola uſurpanda 63

Reſi-

Reſinæ, inter Suppurantia potius quam Diſcutientia ſunt habendæ 49
Revulſio in quem finem uſurpanda 17. neceſſaria ad obſtructiones diſcutiendas in Humorum Redundantia aut Viſciditate *ibid.* & 44. 66. 109. 147. quo magis ſubita eo melius 109. 147
Rha Ponticum 69
Rhabarbarum primum ab Alexandro memoratum 68. 69. Barbarica appellatum, & quare 69
Rhodoſtacton, quid ſit 167. 168
Rhodoſtagma 167. 168. 169. 170
Rogerina Major & Minor, duo Fratris Baconis Opera, quorum Exemplaria in Bibliotheca Harleyana 341. 342

S.

SAcchari per coctionem conficiendi primi invenerunt Arabes, & ejus ope Syrupos facere 316
Sagittæ Turcarum 270
Sal optimum in Clyſteribus Medicamentum 390
Salivæ uſus 419
Salivatio 375. 411. 412. Quantitatem Humoris & Remedii Durationem primus definivit Fallopius 421
Sanguinem Syncope extinctorum concretum fuiſſe repertum 58
Sanguinis, Circulatio 140 – 148. Curſus in vi-

cinis partibus quomodo continuetur, abſciſſo Arteriæ Trunco 146
Sanguinis emittendi Viæ variæ, variaque Inſtrumenta in uſum ab Antiqui adhibita 377
Sanguinis Miſſio, in Eruptionibus, quibuſcunque, contra vulgo receptam Opinionem tuto fieri poteſt 46. Lentorem ejus attenuat *ibid.* in Talo adverſus Sputum Sanguinis efficax 67
Sarcocele non niſi Inciſione curanda 377. Deſcriptio ejus & Cauſa *ibid.* & 378. cum Hydrocele juncta 381. 382
Sarſaparilla 416
Scabies 396
Scammonia 60
Scarificatio Veterum 10. 20. Sanguinis per eam detracti mira in diverſis Affectibus efficacia 11. duabus Sanguinis libris per eam emiſſis, Oribaſius fuit Peſte liberatus *ibid.* diverſa ab ea quæ Cucurbitularum ope efficitur 11. ejus inſtituendæ ratio *ibid.*
Scarificator novus 99
Scholæ Medicæ 345. Neapolitana 331. Alexandrina 5. Salernitana 326. hujus Conſtitutio & Statuta 327. 328. ampla Privilegia huic atque Neapolitanæ a Frederico Secundo conceſſa 331
Scorbuti, Morbi recentis Arabibus incogniti, Ortus atque Symptomata 427
Scroti Hydrops Inciſionibus in eo factis curandus 22
Sectæ Medicorum 74. 75. 76. ultra Galeni ætatem nullus reperiri 75

Sen-

Senna Pituitam non minus quam Bilem purgat 165. 343. Siliquæ ſemen includentes primitus tantum in uſu 165

Setaceum non Recentiorum Inventum 26. quibus in locis, & contra quos Morbos adhibendum 27. 28. duplex illius efficiendi Modus 29. Sectorium etiam appellatum 27. 28. Cataractæ curandæ adhibetur 27. contra Dolores Aurium, Oculorum, & Dentium magnopere commendatum *ibid.* Acu non ignito ab Antiquiſſimis fuiſſe perforatum 29

Sinapi in Podagra adhibitum 60

Sinapiſmi in Epilepſia applicati 15. 61.

Singultus terrore ſubito, aut animi intentione tollitur 68

Sonitus qualis Tintinnabulorum in Auribus, inveterata in Lue Venerea, obſtinatum eſt Symptoma 421.

Specifica ab Antiquis, non minus quam à Recentioribus celebrata 16

Sphacelus 118

Spina Ventoſa primum ab Arabibus animadverſa, a Rhaſe deſcripta 227. modus eam tractandi 228. 229.

Spirituoſa Medicamenta cum Oleis miſcenda ad diſcutiendos Tumores, & Dolorem levandum 37

Spiritus Vini a Thaddæo Bononiæ Medicinæ Profeſſore ſæculo decimo tertio memoratus 343

Statuæ ſe moventes a Rogero Bacone dicuntur fuiſſe factæ 336.

Steatoma 280

Sternum 25. juxta quod Veteres Fonticulos aperuerunt 26

Succus Cyrenaicus Medicamentum calidum in Epilepſia commendatum 15

Sudor Anglicus mirabilis quidam Morbus, nulla in gente aut ætate prius cognitus, ab erudito Cajo accuratiſſime deſcriptus 393. 394. Modus quo homines adortus eſt *ibid.* Pueri, Pauperes, Seneſque illi minus obnoxii 395. in externis Nationibus Angli ſolum tentati, Scotis illæſis, aliiſque in Anglia Peregrinis 394

Suppuratio quomodo & quibus Medicamentis promoveatur 43. quæ Diſcuſſioni inepta, ad Suppurationem maxime valent; ad quam peragendam Pori occludendi *ibid.* in Parotidę molienda ubi Diſcuſſio non ſuccedit 62. Uſtione procurata 63

Synanche 123

Syncope ab humoribus crudis ac redundantibus Venæſectionem requirit 55. 56. per diem unum aut alterum præſentiri ſolet 57. illius Diagnoſtica *ibid.* & 246

Syncopes & Mortis quæ in Paracenteſi nonnunquam contingunt Cauſæ veræ 287 -- 291

Syrupi, Arabibus Originem debent 166. 316

Ta-

T

Tabes, vera atque ſpuria *64* -- *65*. hæc ut plurimum in Raucitatem & Atrophiam deſinit *ibid.*
Tactio Regia in morbo Regio dicto a Regibus Angliæ olim uſurpata 351. 357. ejuſdem Antiquitas *ibid.* citius in Anglia quam in Gallia fuit exercita *ibid.*
Tænia, Vermis in Corpore humano naſcens miræ interdum longitudinis 73
Tela apud veteres in uſu a Paulo deſcripta 99
Teleſcopii ſeu Tubi Optici uſus Baconi probe cognitus 334
Terebra, Inſtrumentum Chirurgicum 244. 274. 275. uſus ejus in Cephalæa, Vertigine, Epilepſia 275
Theriaca Andromachi 42
Thermæ, ſeu Aquæ minerales calidæ 372
Thermarum Artificialium ingens in Alexandria Numerus 5
Tincturas faciendi modus a Bacone deſcriptus 333
Tonſillarum Tumor qui in Suppurationem non abit Luis Venereæ Symptoma 41*6*. 417
Torquis Epilepticus ex Radice Pæoniæ 16
Trochiſci e Spodio 310
Trochiſci Gordonii 350
Triphala, ſive Thriphera parva, Compoſitio *166*

Tu.

Tuberculus in Pulmone Tabis Species plerumque mortalis 64
Tumores curandi Modi duo maxime uſitati 35. quomodo generentur 36. in Capite 276. in Tonſillis, Ore, ac Faucibus 277. in Glandulis Thyroideis 280. 281. in Ventre Fungiſimiles *ibid.* in magnis admodum Tumoribus materiam omnem ſimul educendi periculum 289. de iiſdem cautio perappoſita 327
Tumoris in Mulieris cujuſdam ore ac Faucibus Hiſtoria curioſa 278

U.

Ulcera Canceroſa 416
Ulcera in Cruribus 14
Ulcus Pulmonis 65
Unctio Mercurialis 410. Modulus eam adhibendi 417
Unctio poſt Balnea, ne iis tranſpiratio nimia ſuccedat 38. Athletarum Unctio ab Herodico inventa 39
Unguentum Ægyptiacum 39
Unguentum Saracenicum 410
Urinæ Ardor ex Calculo nonnunquam oritur 392
Uterus in Prægnantibus quo magis diſtenditur, eo craſſiores illius evadunt Tunicæ 380
Uvulæ Relaxatio inter Luis Venereæ ſymptomata recenſetur 416. 418
Uvulam excidendi via quum in antiquum ſtatum reduci nequit 278. Hominis exemplum qui

qui ex Uvulæ reciſione interiit 370. Lue Venerea interdum abſumi 415

V.

VAporationes ex Aqua, in Variolis 311
Varices 112. 118. 216.
Variolæ 45. inter Saracenos primum apparuere. 166. earum Hiſtoria 304 -- 323. quæ inter Auctores Arabas tantum invenienda 305. Morbi hujus antiquitas *ibid.* Græcis incognitus *ibid.* illarum duplex genus 312. 313. in quo loco primum apparuere 305. earum progreſſus *ibid.* Cauſa innatum quoddam Contagium *ibid.* Symptomata eas præcedentia 307. 308. Differentia ac Prognoſtica *ibid.* Curatio 310. 311. 312
Varix Venæ Cruralis 101
Vaſa Spermatica in Viris 104
Vena Medinenſis, Vermis Genus 226. Vid. Dracunculi
Vena Poplitæa 310
Venæ Jugularis ligatio in Cane 287
Venæ ſub Lingua in obſtinata Angina incidendæ 64
Venæſectio 15 46. 55. 70. in Cauſo 55. in Syncope ab Hippocrate approbata, & a Galeno vehementer commendata 62. in Angina 63. in Apoplexia laudata 200
Vermes intra Cutem naſcentes, modo exigui, modo inſignis longitudinis 30. quos, & quibus in Partibus præcipue infeſtant 31. 32. illos extrahendi & curandi Modi 30. horrenda nonnunquam inducunt Symptomata *ibid.*
Vermes in Stomacho & inteſtinis ortum habentes

tes 73. aliquando adeſt, aliquando abeſt Febris *ibid.* tereres *ibid.*
Verrucæ 216. 311
Vertigo 11
Veſica in ſubſtantia Vulnus lethale credidit Antiquitas 430. Caruncula in illius Cervice 429
Veſicantia, in Lethargo, Epilepſia, Podagra adhibita 60
Veterum de quovis Argumento Scripta, ſi frequenter Animo recolerentur, nova in multis conſilia ſe ultro offerrent 67. 185. 186
Viperarum Carnis miræ Virtutes 340. 341
Virgæ Mala 216
Viſcus quercinus 361
Vitiligo Unctione Mercuriali Salivationem excitante 412
Vitra Spherica concava 334
Vulnera 84. 258. per Sagittas facta 295. per Sclopetorum ictus illata 428. Capitis 432

X.

Xyphoides Cartilago 23

005669410

Digitized by Google